

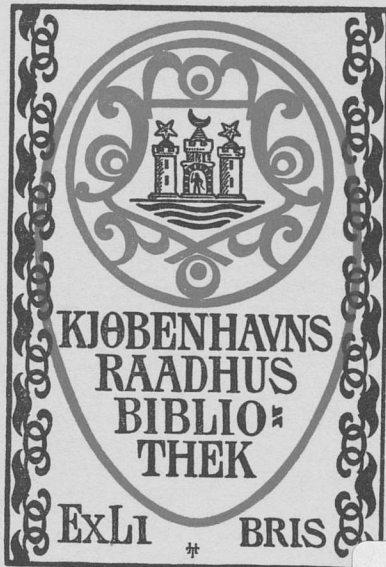
591955861

101 KØBENHAVNS
KOMMUNES
BIBLIOTEKER

09.7806.Fe

RHB

09.7806

Fe

Ex. 1

FESTSKRIFT

x

I ANLEDNING AF

MUSIKFORENINGENS

HALVHUNDREDAARSDAG.

I. Koncerter og musikalske Selskaber i ældre Tid

af V. C. RAVN.

II. Musikforeningens Historie 1836—1886

af ANGUL HAMMERICH.

KJØBENHAVN.

UDGIVET AF MUSIKFORENINGEN.

1886.

09.7806

Mu 82

Bd. 2

8799

MUSIKFORENINGENS HISTORIE

1836—1886

AF

ANGUL HAMMERICH.

INDHOLD.

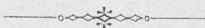

I. Historien.

	Side
Den literære Periode 1836—39	1.
Gjennemgangsperioden 1839—43	48.
Koncertperioden	78.
Glæsers Tid 1843—50	78.
Overgangen til den ny Tid	121.
Gades Tid. Perioden 1850—60	135.
Perioden 1860—70	154.
Perioden 1870—86	169.
Statistisk Tilbageblik	184.

II. Statistik.

Opførte Kompositioner	193.
Kompositioner, opførte over 4 Gange	210.
Komponisterne, ordnede efter Hyppigheden af deres Værkers Opførelse	215.
Dirigenter, Medlemmer af Administrationen	218.
Sangere, Instrumentalister, Deklamatorer	219.
Korets Medlemmer 1885—86	226.
Udgivne Musikværker	229.
De første Medlemmer	230.
Register	239.

I.

HISTORIEN.

Den literære Periode.

1836—1839.

Det var den 5. Marts 1836 om Aftenen. I det kgl. Theater var der noget usædvanligt paa Færde. Hvad der af Intelligens og Navn stod i Spidsen for Frederik VI's Kjøbenhavn og blot nogenlunde kunde give Møde havde indfundet sig i Theatret. Der gled mange spejdende og søgende Blikke rundt i Salen, man ventede aabenbart paa nogen, paa det Midtpunkt, hvorom Aftenens Stemning skulde samle sig. Endelig kommer Festens Gjenstand til Syne og tager Plads, Weyse, den beundrede Weyse. For alt, hvad han i Hjemmet som i Theatret og Kirken havde glædet sin Samtid med, vilde man nu bringe ham en Tak som i en samlet Sum. Den Aften fejrede han sin Fødselsdag, og til Ære for den 62 aarige Mester havde Theatret sat hans Opera „Festen paa Kenilworth“ paa Programmet. Nede i Orkestret griber Theatrets første Koncertmester, Fröhlich, Dirigentstokken, Ouverturen begynder, og snart befinder hele Theatret sig i den Begejstringsrus, som Navnet Weyse plejede at fremkalde og hvortil Dagen gav saa særlig Anledning. Efter en Aften, rig paa Ovationer, naar Stemningen sit Højdepunkt, da der efter Tæppets Fald for sidste Akt nede fra Parterret til Tonerne af en af Weyses Melodier istemmes en Æressang til Hædersgæsten, hvori det bl. a. varsles, at

„Danrigets Piger skal nynne Din Sang,
Som fødtes og fødes i Dannemarks Vang!“

Derefter blev udbragt et „Weyse leve“ „ledsaget af tre Gange stormende Bifaldsytringer“, som det hedder i en Avis fra den Tid.

Under en Mellemakt forhandles Æsthetika nede i Parterret, de toneangivendes egentlige Kreds. Tre unge Mænd diskutere om

Musikens Værd i Almindelighed og Weyses i Særdeleshed. Under Indflydelse af Feststemningens Begejstring udbryder den ene:

„Hvor er det ikke harmeligt, at en saadan herlig Musik skal være død og begravet med de faa Opførelser paa Theatret!“

„Det behøver den ikke, tilføjer den anden, man burde slutte sig sammen og danne et Samfund for at udgive saadanne Værker i Trykken.“

Som en Ide, der ikke var saa ilde endda og særlig passede for den herskende Stemning i Theatret, griber den tredje hurtigt Tanken, og, for at handle medens Sindene endnu vare varme, tager han resolut sit Exemplar af den omdelte Sang til Weyse og skriver paa Bagsiden omtrent følgende:

„Undertegnede forene sig om at stifte et Selskab til Udgivelse af danske Musikværker.“

De tre første Underskrivere vare Forslagsstillerne, nemlig Stud. med. J. H. Lorck (senere Distriktslæge), Lotto-Kasserer Chr. Riise (senere Etatsraad, Udgiver af „Riises Arkiv“) og Assessor auscultans E. Collin (senere Etatsraad og Departementschef).

Dette improviserede Dokument lod man derpaa vanke videre. Det gik under Forestillingens Løb fra Haand til Haand, passerede fra Parterret til Parkettet og tilbage igjen til Parterret. Og da det havde naaet tilbage til sit Udgangspunkt, viste det sig, at Ideen ikke var faldet i en hel gold Jordbund. Indbydelsen havde faaet over tredive Underskrifter.

Hermed var Musikforeningen stiftet.

Selve dette originale Dokument er desværre gaaet tabt, saa vi mangle fuldt udtømmende Oplysninger om Navnene paa de Mænd, der næst de tre nævnte Forslagstillere maa betragtes som Foreningens Grundlæggere. Efter hvad Etatsraad Collin dog erindrer, fandtes følgende blandt disse:

A. P. Berggreen, Dr. phil. E. Bojesen, Musiklærer Borchorst, Tandlæge Bramsen, Brødrene Buntzen (den senere Læge og den senere Kammeradvokat), G. Collin, Kaptajn Eschricht, Pianisten Nicolai Gerson, Musiklærer Goetze, J. P. E. Hartmann, Birkedommer Siegfried Hjorth, senere Konferensraad C. F. Holm, H. P. Lyngbye, Musiklærer A. Lund, senere Etatsraad Mansa, Juveler Moldenhawer (Stifteren af Kjøbenhavns Musik-konservatorium), Musikhandler Olsen, Urtekræmmer Petersen paa Vestergade, en bekjendt Musikentusiast, senere Universitetspedel Schaumburg-Müller, Brødrene Edv. og Wilh. Smidt

(Kaptajn i Studenterkorpset og den senere Bankier) samt Brødrene Weis (den senere Overretsassessor og den senere Departementschef).

Da det første Skridt var faldet saa usædvanlig gunstigt ud drev de tre Forslagsstillere med saa meget større Iver paa Sagens videre Fremme. Med Indbydelsesdokumentet med de mange gode Navne i Lommen gik de op i Studenterforeningen og gav sig til at agitere. Der fandt de en frodig Jordbund for deres Planer. Tidens æsthetiske Hang og Musikforeningens oprindelig helt literære Karakter passede udmærket for hinanden. Dag for Dag voxede Antallet paa Medlemmer, og der var kun gaaet noget over en Ugestid da Medlemslisten havde antaget et saa anseeligt Omfang, at det ny Samfund var sikret. Man sammenkaldte saa den konstituerende Generalforsamling, der fandt Sted kun en halv Snes Dage efter hin Theateraften, den 16. Marts 1836, paa Raadhuset i Brandforsikringens Lokale. Selskabet talte dengang allerede c. 150 Medlemmer.

Generalforsamlingens Fysiognomi var overmaade fredeligt. Angaaende Øjemedet for Foreningen vare alle enige. Den skulde i første Række virke literært og nationalt. Den danske Musikkultur havde hidtil staaet saa temmelig uden Støtte, henvist til at leve af hvad der uden altfor stor Risiko kunde spenderes paa den af de organiserede Musikhandeler. Og det var, som man let kan skjønne, under de daværende primitive Forhold ikke overdrevent meget. Nu skulde det ny Samfund træde hjælpende til, frelse fra Forglemmelse nogle af de Værker, som man elskede saa højt, og som man ikke var langt fra at betragte som udødelige. Derfor blev for denne konstituerende Forsamling Hovedopgaven den, at udgive danske Musikværker, „saadanne, hvis Ikke-Udgivelse skjønnes at medføre Tab for Kunsten“. Om at udvide Virksomheden udover dette Formaal blev der dog strax paa dette første Møde Spørgsmaal. I og for sig kunde der naturligvis være god Grund til at virke æggende og lokkende paa den danske Tonekunst, dels ved at udsætte Prisopgaver, dels ved at foranstalte Koncerter. Men det rent æsthetisk-literære, som var Tidens Løsen, blev ogsaa foreløbig det ny Samfunds, og det blev blot bestemt, for at holde alle Udveje aabne, at Spørgsmaalet baade om Prisæskninger og Koncerter skulde optages som sekundære Bestemmelser i Lovene. Vedtaget blev det fremdeles, at Selskabet skulde bære Navn af Musikforeningen og at Kontingentet skulde sættes lavt, 2 Rdl. i Sedler om Aaret (for 50 Rdl. i Sedler blev man livsvarigt Medlem),

endelig, at Foreningen skulde organiseres saaledes, at den praktiske Forretningsførelse blev lagt i Hænderne paa den saakaldte „Administration“, bestaaende af 7 Medlemmer, medens Foreningens Tary iøvrigt blev varetaget af 20 Repræsentanter, til hvilke Administrationen i vigtigere Sager havde at henvende sig. Som særlig Funktion tilfaldt det Repræsentantskabet at optage nye Medlemmer, saaledes, at Ballotering kun under specielle Omstændigheder kom til Anvendelse. Endelig valgtes følgende til Administration og Repræsentantskab:

Administration.

Koncertmester J. F. Frøhlich, Formand.
 Sekretær J. P. E. Hartmann.
 Koncertmester J. Bredal.
 Stud. med. J. H. Lorck.
 Lotto-Kasserer Chr. Riise.
 Mag. art. E. Bojesen.
 Assessor auscultans E. Collin.

Repræsentantskab.

Prokurator E. Buntzen, Formand.
 Kaptajn C. C. Smidt.
 Kancelliraad J. Lund.
 Musiklærer E. Krøyer.
 Cand. med. & chir. E. Hornemann.
 Kammerassessor G. Collin.
 Justitsraad C. F. Holm.
 Stud. jur. Zahrtmann.
 Stud. med. & chir. A. Buntzen.
 Grosserer N. Gerson.
 Agent Waagepetersen.
 Sekretær N. Suenson.
 Auditor J. P. Holm.
 Kapelmusikus H. S. Paulli.
 Cand. jur., Bagermester Sager.
 Cand. jur. Gjødwad.
 Stud. jur. Edv. Smidt.
 Cand. phil. W. Bjerring.
 Kancellist A. Skrike.
 Regimentskirurg F. W. Mansa.

Saaledes kom Musikforeningen til Verden. De 150 Herrer, der fungerede som Faddere, have vist næppe havt nogen Anelse om

den Betydning, den nyfødte skulde faa. Selv vare de fleste af dem ifølge deres borgerlige Stilling, der laa fjærnt fra Tonekunsten, ikke berettigede til at nære store Forventninger herom. Et Blik paa den nys meddelte Liste over Foreningens Tillidsmænd vil vise, at de egentlige Musikere vare stærkt i Minoritet, hvorimod omvendt Studenterverdenen og hvad dermed staar i Forbindelse havde Overvægten. Bojesen (den senere Rektor i Sorø) var en dygtig Klaverspiller og indtog en ledende Stilling ved de Studenterkoncerter, som ofte fandt Sted om Lørdagen i Studenterforeningen, Lorck og Collin vare ligeledes paa forskjellig Maade virksomme ved disse, Jens Lund, Brødrene Smidt, Siegf. Hjorth og H. P. Lyngbye vare faste Medlemmer af den ene af de første Sangkvartetter blandt Studenterne. Ifølge sit Udspring er derfor Musikforeningen en Frugt af den Intelligensens Formation, som man kunde kalde den oplyste Dilettantisme. For den almindelige Musiktilstand paa denne Tid er dette meget betegnende. Hvad der fandtes af offentlige Musikopførelser havde et kun ringe Omfang. De faa Operaforestillinger spillede første Violin, egentlige Koncerter derimod kunde nemt tælles. Følgen heraf var to Ting, dels at de saakaldte „musikalske“ ikke vare mange, men paa den anden Side ogsaa virkelig vare det og ikke udgave sig derfor for at være paa Moden, dels at disse enkelte kaldede vare henviste saa godt som udelukkende til deres egne Kræfter, om de vilde tilfredsstille deres musikalske Trang. Større Friskhed og større Umiddelbarhed gik ganske naturligt Haand i Haand hermed. Det moderne Masseforbrug af Koncerter med efterfølgende Afslappelse kjendte man ikke noget til. Tonekunsten blev dyrket væsentlig i Hjemmet. Hvor den fandtes udgjorde den et Led af Familielivet i det hele og fik derved et Præg af Hyggelighed og Fortrolighed, som nu omstunder i de fleste Tilfælde savnes. Man samlede sig en Gang ugentlig eller saa om en eller anden større Opgave, en Strygekvartet, et Stykke af en Opera eller lignende, og hvad man fik ud heraf med Midler, der efter vore Begreber kunne tage sig beskedent nok ud, skete i al Fald med adskillig mere Begejstring og Liv end man finder i vor Tid, trods al dens tekniske Udvikling. De musikalske Mennesker vare dengang ikke blot Tilhørere, for Forstand og Følelse havde de nok saa meget Udbytte ved selv at yde. Det var denne Begejstringens frejdige Handlekraft, som den nyfødte Forening modtog som Vuggegave, denne ungdommelige Sorgløshed, der paa den ene Side lod den lykkeligt overstaa de første Børne-

sygdomme og paa den anden Side gav den Mod til at give sig i Kast med større Opgaver og inden kort Tid udvide sin snævert begrænsede Virksomhed.

Den nyvalgte Bestyrelse satte sig strax i Bevægelse. Foreløbig gjaldt det nærmest den indre Organisation, Lovene o. a. Et snurrigt Tilfælde bragte paa dette Punkt en af Tidens aandelige Storheder i Forbindelse med Foreningen. Efter at det første Udkast til Lovene var vedtaget af Generalforsamlingen tilfaldt det Collin og Lorck at udarbejde den egentlige Redaktion. I Bestræbelsen for at give disse det muligt stringente Udtryk stode de ikke paa deres egne Kræfter, men henvendte sig til en Omgangsven af dem, paa hvis dialektiske Skarpsind de havde al Grund til at forlade sig — Søren Kierkegaard. Mindre kunde ikke gjøre det. De samledes en Aftensund med „Enten — Ellers“ Forfatter oppe hos Lorck og forelagde ham ved et Glas Punch det skitserede Udkast. Søren Kierkegaard tog Sagen tilsyneladende højst alvorligt og gav sig til at drøfte Enkelthederne. Men snart havde hans Dialektiks søndrende Evne taget Magten fra de to Lovgivere, der næppe havde tænkt sig de Følgeslutninger af deres reglementariske Bestemmelser, som den tilkaldte Filosof fik ud af dem. Temmelig tunnælumske i Hovedet forlode de deres Raadgiver.

Allerede den 20. Marts, altsaa kun fire Dage efter Generalforsamlingen, var Lovudkastet imidlertid færdigt og blev sendt til Repræsentanterne. Det tydede godt for Samarbejdet, at disse kun havde Smaating at bemærke ved Udkastet, og i Begyndelsen af den følgende Maaned, den 4. April, fik saa Lovene i deres endelige Skikkelse Sanktion af Administrationen paa Selskabets Vegne. Oprindelig synes altsaa disse paa det af den konstituerende Forsamling vedtagne Grundlag at være udstedte som en Slags Forordning af den regerende Magt, ganske i Overensstemmelse med Tidens politiske System.

Den næste Sag gjaldt selvfølgelig Foreningens Hovedopgave, Udgivelsen af et dansk Musikværk. Hvorhen man skulde søge for at finde det, derom kunde der ikke herske megen Tvivl. Der var først og fremmest Weyse. Vanskeligheden i at træffe det rigtige Valg her var nærmest en *embarras de richesse*. Der var baade nok af Kirkemusik og af Theatermusik. Uanfægtet af alle, beundret som den store Tonekunstner stod Weyse for sin Samtid nærmest som Kirkekomponist. Hans Paaske- og Pinsekantater, der ved de forskjellige Kirkehøjtider bleve opførte i Slotskirken, betrag-

tedes af den dalevende Slægt og endnu lang Tid efter som det ypperste og ædlest af kirkelig Tonekunst. Hvad derimod Operaerne angaar vare Meningerne mere delte. Som rimeligt er laa Weyses Operaer navnlig dem nærmest, som følte særlig dansk for Musiken. Men lød det end højt med Beundringsraabene fra denne Side saa kom fra den anden Kosmopolitismen med sine kritiske Brillen, der ingenlunde altid var Weyse huld. Det mangler ikke paa Exempler herpaa i Dagspressen. Netop i disse Aar behandles Spørgsmaalet Weyse som Operakomponist temmelig hyppigt, fra Kritikens Side i „Den Frisindede“ og „Iris“, fra Beundringens i „Kjøbenhavnsposten“ og Heibergs „Flyvende Post“. Oppositionen vover sig dog ikke meget ud over løse æsthetiske Talemaader, blandt hvilke „Manglen paa dramatisk Virkning“ er det hyppigst forekommende Argument mod Weyses Theatermusik.

Det skulde herefter synes, som om det, der laa nærmest for Haanden for Musikforeningen, maatte være et Stykke Kirkemusik af Weyse. Paa den anden Side var det imidlertid netop et dramatisk Arbejde af ham, „Festen paa Kenilworth“, som havde givet Stødet til Foreningens Dannelse; desuden er det heller ikke urimeligt, at just den om Weyse vakte Diskussion kan have bidraget sit til, at de ledende Mænd i den ny Forening ved at vælge et dramatisk Arbejde af ham greb Lejligheden til at bekjende Kulør for deres Vedkommende. I Administrationen synes der i alt Fald kun at være tænkt paa et saadant. Valget kunde ikke være vanskeligt. En Del af det mest populære blandt Operaerne var allerede udkommet. Tilbage stod „Faruk“, Musiken til „Macbeth“ og „Floribella“ (komp. 1824). Blandt disse stod den sidste i første Række. „Faruk“ havde ikke gjort stort Indtryk, og Musiken til „Macbeth“ egnede sig paa Grund af sit ringe Omfang mindre til at debutere med. Hertil kom, at „Floribella“, uagtet den regnedes for Weyses bedste Opera baade efter Musikens fine Karaktertegnning og dens sydlandske Kolorit, paa Theatret havde faaet en temmelig ublid Skæbne og rent var traadt i Skygge for Kuhlaus „Lulu“. Her var altsaa Tale om en literær Æresoprejsning for Danmarks forguede Tonemester.

Til at komme paa Valg sammen med denne Opera udsaa man Dupuys „Ungdom og Galskab“, ganske naturligt efter den dominerende Stilling, den bestandig indtog paa Theatrets Repertoire. Endelig var det kun et skyldigt Hensyn til Kuhlaus Minde (død 1832), der gjorde, at man ved samme Lejlighed tænkte paa „Hugo

og Adelheid“, den livfulde, dramatisk virkende Opera med de store og smukke Kor og den farverige Instrumentation.

En Del af Foraaret og Sommeren gik hen med disse Planer og med Forhandlinger med forskjellige Nodestikkere. Der meldte sig strax et Par danske, men man havde aabenbart ikke megen Tro til den danske Industri, der endnu paa dette Omraade var helt i sin Barndom, og henvendte sig derfor til en Del tyske Musikhandlere, Crantz i Hamborg, Breitkopf & Härtel i Leipzig og endelig Boehme i Hamborg, der tilbød de bedste Vilkaar og hvis Tilbud blev modtaget.

Hen paa Sommeren var man kommet saa vidt, at man kunde skride til Handling. En Generalforsamling blev indkaldt til den 6. Juli for at bestemme om Valget af det Værk, der først skulde udgives. De tre nævnte Operaer bleve foreslaaede, og Stemmerne faldt saaledes:

Floribella	44
Hugo og Adelheid.	17
Ungdom og Galskab	12,

hvorefter altsaa Weyses Værk glimrende var gaaet af med Sejren. Komponisten blev mundtlig underrettet herom.

Lægger man Stemmeantallet sammen faar man kun i alt 73. Dette Tal maa imidlertid ikke opfattes som nogen Norm for den faktiske Bestand af Medlemmer. Musikforeningens Generalforsamlinger have lige fra første Færd af glimret med de fraværende. Her ved den første Lejlighed, hvor Medlemmernes Stemme havde nogen Betydning, er Stillingen den samme. Thi i Forhold til Foreningens virkelige Medlemsantal dengang vare de stemmende 73 kun en ringe Minoritet. I de første Maaneder af sin Tilværelse har Musikforeningen ganske forbausende Evner i Retning af Væxt, ikke mindst paafaldende, naar man iøvrigt har hele det daværende offentlige Livs ringe Udvikling i Minde. I de fire Maaneder fra Stiftelsesdagen til den sidst nævnte Generalforsamling viser Medlemslisten følgende Fremgang:

16. Marts 1836	150.
27. —	254. ¹⁾
11. April	281.
15. Maj	414.
4. Juli	485.

¹⁾ Blandt de denne Dag optagne findes „Elev i Kapellet“ N. W. Gade.

Som naturligt var skete Hovedrekruteringen af Medlemmer i Kjøbenhavn. Et karakteristisk Tegn for den Bevægelse, Foreningen var et Udtryk for, var det dog, at forholdsvis ikke faa meldte sig ogsaa fra Provinserne. I hvor stort eller lille Omfang dette skete har rimeligvis været afhængig af den større eller mindre Ihærdighed, hvormed der paa disse Steder er blevet agiteret. Enkelte mindre Byer sende et mærkværdigt stort Kontingent, Helsingør f. Ex. 20, fremdeles Roskilde og Randers. Andre Byer, som skulde synes selyskrevne, Odense og Aarhus f. Ex., findes der derimod ikke Spor til.

Hvad Samfundsstillingen angaar hørte Størsteparten af Medlemmerne dengang ligesom nu til det højere stillede Bourgeosi med enkelte Bidrag fra Aristokratiet. Navnlig Embedsklassen og hvad der grupperer sig om denne, Akademikere og Videnskabsmænd, er stærkest repræsenteret, fremdeles Handelsstanden. Af Musikere er der derimod forholdsvis ikke mange, af andre Kunstnere endog forbausende faa (Maleren Marstrand var en af dem). Officerer sende et lille Kontingent, Landmænd omtrent intet. Derimod fremhæves det engang paa et Møde med berettiget Stolthed, „at Foreningen har den Ære at tælle mange Damer som Medlemmer“, og det uagtet „den ringe Tilbøjelighed Damer ellers have til at indtræde i offentlige Foreninger“.

Musikforeningens første Levetid indeholder altsaa alle glædelige Varsler. I Løbet af kun fire Maaneder, og det tilmed Sommermaaneder, er Medlemstallet voxet til omtrent 500 og Indtægten til henved 1000 Rdl. Der behøvedes altsaa ingen Opsættelse med at fuldbyrde den sidste Generalforsamlingsbeslutning. Weyse gav sig strax i Færd med Arrangementet af „Floribella“, en tysk Oversættelse af Texten blev paa Grundlag af et forefundet Manuskript udarbejdet og det hele sendt til Boehme i Hamborg for at beforders i Trykken.¹⁾

---

¹⁾ Overslaget for Tryk og Papir til 500 Expl. à 50 Ark lød paa 1200 Rdl. Men i Virkeligheden kom Udgivelsen af „Floribella“ til at koste omtrent 1500 Rdl.

Skjønt saaledes det unge Samfund havde al Grund til at ønske sig til Lykke med det vundne Resultat blev man dog ikke staaende herved. Hurtigt fik man Øje for, at det ikke var tilstrækkeligt at vedligeholde Interessen hos den snævrere Kreds af Medlemmer, men at det ogsaa gjaldt om at vække den hos betydelig flere, sætte sig i Forhold til det store Publikum. Det er ganske morsomt at se den Retning, Udviklingen saa kort efter Stiftelsen tager. Man tror at befinde sig midt i de literære Strømningers rolige og fredsommelige Farvande og styrer fremad med fuld Vind i Sejlene. Saa foretages der en lille Ændring i Kursen. Der er ikke gaaet lang Tid inden man, uden knap at være sig det bevidst, er kommet ind i et helt andet Farvand. Medens det literære Flag endnu bestandig vajer fra Masten glider Musikforeningen umærkeligt mere og mere over i Koncertlivets bevægede Strøm.

Det var en af Foreningens Stiftere, J. H. Lorck, som i et Administrationsmøde den 16. Oktober 1836 stillede Forslag „om at der maatte foranstaltes afholdt en Koncert“. Forslaget vedrørte et Anliggende, som efter de nyligt vedtagne Love var blevet anvist en Plads nederst i Rækken af de Ting, Foreningen skulde beskæftige sig med, men der maa have ligget noget i Luften, der var stærkere end alle Grundbestemmelser. Thi knap var Forslaget kommet frem førend det blev grebet med Begjærighed fra alle Sider. Administrationen tog sig saa grundig af det, at den mente, i denne Anledning at burde supplere sig med en særlig Komite af ikke mindre end 10 Medlemmer, og vilde end ikke paa Repræsentantskabets Forestilling derom slaa en eneste af paa dette Timandsraad. Da man paa Forhaand gjorde Regning paa det kgl. Kapels sikre Medhjælp fik fire Tillidsmænd fra denne Korporation Sæde i Komiteen, nemlig Wexschall, Paulli, Violoncellisten Søren Kuhlau og Flautisten N. Petersen, foruden en rig Repræsentation af den musikalske Dilettantverden, Krigsassessor Hegedahl, Justitsraad Holm, Instruktør Nielsen, Kammerraad Schlegel samt endelig Hoforganist Zinck og Musikhandler Olsen. Det voluminøse Omfang af denne Velfærdskomite hindrede den dog ikke i hurtigt at komme til et Resultat. Man fandt Ideen om en Koncert fortræffelig og der var ingen Tvivl om, hverken at den burde eller hvorledes den burde realiseres. Det skulde være en Musikopførelse i stor Stil, med fuldt Orkester og helst stort Kor, ret en Anledning for Foreningen til at udfolde sit Banner efter en ideel Maalestok. Kun et enkelt ret pudsigt Punkt vakte Uenighed.

Det angik hverken de deltagende Kræfter, Dirigenten eller Sammensætningen af Programmet, men Spørgsmaalet om — Damerne, det vil sige Damerne som Tilhørere. Om Damer som Deltagerinder var der endnu ikke Tale. Da det var stillet som en Betingelse, at alene Medlemmerne skulde have Adgang til denne musikalske Festlighed fulgte konsekvent heraf, at ogsaa Damerne maatte indmelde sig i Foreningen for at komme med. De fleste i Komiteen vare dog liberale stemte og mente, at der burde sælges særlige Damebilletter à $\frac{1}{2}$ Rdl. til Brug for Medlemmerne, dog saaledes, at der paa disse Damebilletter kun maatte medtages „Koner, Kjærestes, Døtre, Søstre og Svigerinder“, som det hedder. Herimod gjorde Minoriteten (Collin) gjældende, at „Kusiner og Tanter dog vare ligesaa nære til at komme i Betragtning“ naar man endelig vilde indlade sig paa en saa tvivlsom Familieundersøgelse af Tilhørerinderne. Man burde tværtimod lade alle Damer have Adgang, rigtignok paa det Vilkaar, at de jndmeldte sig som Medlemmer. Derved vilde man tillige yderligere spore Iveren for at indtræde i Selskabet, „der just ved slige Koncerter havde et kraftigt Middel til at faa Publikum med sig“. Da de Delegerede ikke kunde blive enige om denne Sag blev Repræsentantskabet tilkaldt som Opmand. Og heldigvis endte Uenigheden med at Minoriteten fik Ret ved Afstemningen.

Det viste sig nemlig, at Forventningen om Publikums større Interesse for Foreningen holdt fuldkommen Stik. I Dagene umiddelbart førend Koncerten, altsaa aabenbart alene med Hensyn til denne, var Tilgangen af Medlemmer ikke mindre end 276 og det uagtet der var truffet den Bestemmelse, at der ikke blev optaget nye Medlemmer de tre sidste Dage. Det var en Forøgelse paa Medlemslisten med over Halvdelen. Paa selve Koncertdagen var Medlemsantallet steget til 822, kun tre Fjerdingsaar efter Stiftelsen!

Som sagt, de andre Punkter af de forberedende Arbejder kom man hurtigt paa det rene med. For en Orkesterkoncert i hine Tider var det kgl. Kapel et aldeles nødvendigt Element. Man kunde ikke undvære det af den simple Grund, at der ikke eksisterede noget andet Orkester. Nu forholdt det sig saa heldigt, at ikke faa, og det tilmed de toneangivende, blandt Kapellets Medlemmer havde indmeldt sig allerede fra første Færd i Musikforeningen. Og der synes end ikke at have været store Anstrængelser fornødne for at faa andre af Kapellet til at give Tilsagn om Medhjælp, oven i Kjøbet gratis. Udgifterne til Koncerten bleve herved indskrænkede

til et rent Minimum. De beløb sig ialt til — 146 Rdl. 42 Sk., hvoraf de 50 Rdl. gik med til Belysning! Selve Orkestret kostede kun 24 Rdl., foranlediget ved forskjellig Assistance.

Foruden denne Medhjælp fra Kunstnernes Side havde man Dilettanterne. Som Musikforholdene udviklede sig, i nær Forbindelse med Hjemmet og med Familielivet, var det en Følge af Tilstanden i det hele, at der opstod ikke faa instrumentdyrkende Dilettanter, hvis forholdsvise Dygtighed var en Faktor, man i den nydannede Forening ikke kunde kimse ad. I alle Tilfælde sad de inde med en brændende Iver for Sagen. De kom i de første Aar af Musikforeningens Tilværelse til at spille en ikke ringe Rolle ved Koncerterne, og skjønt vi savne direkte Oplysninger derom, kan der næppe herske Tvivl om, at de ogsaa toge Del som Orkesterspillere ved den første Koncert. Flere bekendte Dilettanter befandt sig blandt de valgte Tillidsmænd for Foreningen og have næppe ladet den sjældne Lejlighed til at spille med i et Orkester slippe sig ud af Hænderne. Dertil kom de syngende Medlemmer. Et fuldstændigt Kor, af Damer og Herrer, turde man dengang endnu ikke tænke paa. Det var jo, som alt fremhævet, allerede store Ting, at man havde Damer som passive Medlemmer. Men til et Herrekor var der til Gjengjæld mange Elementer — Stiftelsen af Studentersangforeningen falder jo omtrent paa samme Tid — og man havde i Musiklærer A. Lund en udmærket Kordirigent, som ogsaa paa et senere og mere udviklet Stadium skulde blive Musikforeningen til megen Nytte.

Som Dirigent var der ikke mindre end tre selvskrevne at vælge imellem, Theatrets tre saakaldte „Koncertmestre“, Fröhlich, Peter Funck og Bredal. Fröhlich stod i saa nært Forhold til Foreningen, at han var Formand i Bestyrelsen og turde vel ogsaa af andre Grunde have været den mest kvalificerede til at føre an ved denne højtidelige Lejlighed. Han var imidlertid allerede dengang syg, angrebet af den Sygdom, der saa uventet og saa tidlig skulde hæmme hans Kunstnervirksomhed. Man henvendte sig derefter til Funck, som imidlertid gav et undskyldende Svar, saa temmelig i sidste Øjeblik. Saa overtog Bredal, ligesom Fröhlich Medlem af Bestyrelsen, Hvervet og dirigerede saaledes den første Koncert.

Det var en slidfuld Tid, denne, for Bestyrelsen. Strax fra første Færd skulde man faa at føle, at det ikke er nogen let Sag at give en saadan stor Koncert, allermindst i den Tid, hvor Tilstanden paa det musikalske Omraade var saare nødtørfdig, ja hvor man knap

nok havde nogen egentlig Koncertsal. Blot med de indledende Forhandlinger forløb en rum Tid. Helt hen til Julen gik det inden der endnu kunde være Tale om Realisation af Koncertprojektet. Da man saa endelig var naaet paa den anden Side Nytaar og skulde til at skride til Handling begyndte det ordentlig at knage i Maskineriet. Næppe har nogen Musikopførelse været omgivet af saa mange faretruende Magter som denne. Var man bedst i Gang saa kom et eller andet uventet Tilfælde og var nær ved at ødelægge det hele. Tidlig og silde maatte Bestyrelsen, eller snarere dens forretningsførende Medlem (Collin), være paa Benene, passe paa allevegne og sørge for de mindste Enkeltheder. Musikforeningens Orkester var jo dengang som et splinternyt Hus, hvor de kuriøseste Ting manglede. Pauker havde man f. Ex. slet ikke. For at laane dem maatte Bestyrelsen eller dens Delegerede gjøre sin Opvartning hos Kongens Adjutant, Oberst Rømeling, der saa velvilligst gav Løfte om at udlaane Hestgardens Pauker. Andre Visiter, i lignende Øjemed, bleve aflagte hos Kjøbenhavns velbaarne Stadthauptmand, Conradt, der herskede over den samlede Borgervæbnings Musikinstrumenter. Heldigvis faldt disse forskellige Henvendelser ud efter Ønske, saa man omsider kunde begynde at tænke paa Dagen, naar det store Slag skulde staa. Den maatte indrettes efter Kapellets Lejlighed. Dette havde fri hver Onsdag og Søndag, og man valgte saa omsider Onsdagen den 25. Januar, fordi det var den eneste, Kapellet havde til sin Raadighed.

Med denne Beslutning begynder imidlertid først Bryderierne for Alvor. Da man kommer for at bede om Hoftheatret viser det sig, at dette allerede var udlovet til andre. Man arrangerer sig da saa godt man kan med Kapellet, og da Kongens Fødselsdag, den 28. Januar, indtræffer kort efter, griber man som Frederik VI's loyale Undersaatter denne Dag som et gunstigt Varsel og faar, skjøndt det er en Lørdag, Løfte om Kapellets Medvirking. Den 23de indløber Hofmarskallatets Tilladelse til at benytte Hoftheatret, og man skulde nu synes, at alt var i den skønneste Orden. Men der var langt tilbage endnu. Hver Dag havde bogstaveligt talt nok i sin Plage. Den 24de — altsaa fire Dage før Koncerten — melder Funck, at han ikke kan dirigere. I Haab om at saa Bredal vil og kan oprinder den 25de, og med den tillige den behagelige Meddelelse, at det nys under den senere Christian VIII's Auspicier oprettede Konservatorium (nærmest en Forskole for Theatret) nedlægger en Indsigelse mod at der afholdes Koncert paa Hoftheatret

om Lørdagen, da det selv allerede tidligere havde faaet Løfte om at give Koncert der om Søndagen og nødvendigvis maatte have Prøve netop om Lørdagen „da Damernes Stemme vilde ruineres ved at prøve samme Dag (Søndag), som Koncerten skulde finde Sted“. Der stod Bestyrelsen med alle sine Forberedelser, Avertissementer, Billetter osv. osv.! I sin høje Nød er den lige ved at opgive det hele, men prøver dog igjen Forhandling. Endelig, i yderste Øjeblik, opnaas det Forlig, at Konservatoriet fik Lokalet Kl. 9½ om Morgenen, hvorefter saa Musikforeningen indlogerede sig Kl. 11 og blev der hele Dagen til Prøve og Koncert. Slaget var virkelig vundet, men det havde kostet! Skal man holde sig til de Oplysninger, der nu foreligge, synes det endog, som om Koncerten har fundet Sted med kun denne eneste fuldstændige Prøve.

Indholdet af Koncerten var som følger:

1. F. Lachner. Symfoni (appassionata) C mol. Op. 52.
2. G. Gerson. Pater noster for Mandsstemmer.
3. Kuhlau. Sonate for Piano og Fløjte. A mol. Op. 85.
4. Onslow. Le colporteur: Ouverture og Introduktion, for Mandsstemmer og Orkester.
5. J. P. E. Hartmann. Kantate til Efterslægtselskabets Jubelfest, for Mandstemmer og Orkester. Op. 19.

Programmet ¹⁾ ser ganske løjerligt ud i sin brogede Sammensætning. At denne første musikalske Sammenkomst skulde faa meget vidtrækkende Følger for Foreningen har man aabenbart slet ikke tænkt sig Muligheden af, saa det vel har været mere et Tilfælde end en Tanke, at Indholdet af Koncerten blev netop det, det blev. Ret besynderlig er det, at den Mand, til hvis Forherligelse Foreningen blev stiftet, Weyse, slet ikke er kommet med, fremdeles — siden Begyndelsen skulde ske saa højtideligt som med en Symfoni — at man da ikke søgte hen til en af de gamle Klassikere eller i al Fald Beethoven. I Stedet for disse to selvskrevne Repræsentanter for den indenlandske og udenlandske Musik blev den førstnævnte fremstillet ved Hartmann, Kuhlau og G. Gerson, den udenlandske ved — Onslow og Franz Lachner! Af disse Komponister havde Hartmann, selv som den yngre Kunstner, et

¹⁾ Originalprogrammet har det ikke været muligt at opdrive. Da de Samlinger af Musikforenings-Programmer, der ere komne Forf. i Hænde, alle begynde med den anden Koncert kan der være Formodning for, at der slet ikke har været trykt noget Program til den første Koncert.

naturligt Krav paa at komme i Betragtning paa Grund af hans Stilling som en af de ledende i Foreningen. Hvad Kuhlau derimod angaar saa tør man vel i Valget af hans Sonate for Piano og Fløjte nærmest se en taknemmelig Opgave for de assisterende Solister, Nicolai Gerson ¹⁾ og Kapellets første Flautist Niels Petersen. George Gersons firstemmige *Pater noster* endelig var et for den Tid meget yndet *a capella*-Stykke, som allerede mange Gange før var benyttet ved offentlige og private Musikopførelser, hvad der forklarer, at man valgte dette frem for saa meget andet, ligesom det i og for sig er betegnende for Foreningens Stilling i det hele, at den Komponist, der mere end nogen anden dannede Overgangen mellem Kunstner og Dilettant, særlig blev draget frem ¹⁾. Men hvilke særlige Fortjenester Onslow og Franz Lachner ere blevne regnede til gode for saaledes at figurere ved Indledningshøjtideligheden er, deres Agtbarhed i al Ære, ikke godt at vide. For Onslows Vedkommende kan det have været en personlig Forkjærlighed hos en eller anden af Koncertkomiteen. Særlig blandt de kvartetspillende var han dengang meget yndet. Man sværmede for hans Musiks

---

¹⁾ George Gerson, født i Kjøbenhavn, er som en ganske mærkelig Forening af Forretningsmand og Kunstner en karakteristisk Repræsentant for det bedste i Datidens Dilettantverden. Hans borgerlige Stilling var Bankierens og hans Dygtighed som saadan saa stor, at han allerede i en ung Alder blev optaget som Associé af det bekjendte Hus Hambro, senere i London. Ved Siden deraf besad han grundige musikalske Kundskaber, som han yderligere udviklede ved fortrolig Omgang med de bekjendte Brødre Romberg, Violinisten og Violoncellisten, og han raadede over et ikke ringe Talent. Som Violinist var han meget anset, navnlig paa Grund af sin smukke Tone, og han var en fortrinlig Kvartetsspiller. Som Komponist — han skrev baade store Symfonier, Kammermusik og vokale Kompositioner — udmærkede han sig ved Dygtighed og Smag, men hans Værker skildres dog som mere godt gjorde end egentlig fremragende ved Opfindelse eller Fantasi. Specielt hans Sange vandt dog megen Udbredelse. Han døde i en ung Alder, kun 34 Aar gammel.

Hans Broder Nicolai Gerson, der assisterede ved den første og flere af de efterfølgende Koncerter, var ligeledes Forretningsmand og Kunstner paa samme Tid. Han fremhæves af sine Samtidige som en meget udviklet Klaverspiller i den fine, udpenslede Genre. Stor Musikentusiast, som han i det hele var, plejede han mest sit Klaver og brød sig ikke stort om Foreningen. En Dag, fortæller man, kom hans Kompagnon stytende ind medens Gerson sidder ved Pianoet og øver sig. „Det er rent galt fat!“ — „Hvad for noget?“ (spiller videre) — „Vi gaa fallit.“ — „Aa, vent lidt, jeg er strax færdig, saa gaar jeg med!“

sødt og vemodigt duftende Romantik paa en Tid, hvor man fandt Beethoven for stærk og ikke kjendte Mendelssohn, end sige Schumann. Ved Valget af Hovednummeret endelig, Franz Lachners Symfoni, havde man derimod vistnok kjøbt Katten i Sækken. Den var nylig blevet prisbelønnet af de daværende *Concerts spirituels* i Wien og opført, man sagde under stort Bifald, i Februar 1836. Den unge Musikforening i Kjøbenhavn har altsaa skyndt sig godt for at komme med. Et Sensationsnummer var Symfonien nu rigtig nok mindst af alt. Den var i Wien blevet bedømt af en Komite med Mænd som gamle Weigl, Gyrowetz, Umlauff o. a., hvor, som Edv. Hanslick udtrykker sig, „Kreutzer var den eneste romantiske Plet paa den gamle Skoles hvide Hermelin“. Efter alt at dømme har Symfonien baade været kjedelig og lang (den indeholdt 304 Sider i Partitur mod 226 i Beethovens niende); Robert Schumann kalder den i en Kritik tillige for stilløs, med sammenblandede tyske, franske og italienske Elementer. Man fortæller, at Weyse rejste sig og gik sin Vej midt under Opførelsen, saa den har næppe kunnet glæde sig ved nogen enthusiastisk Modtagelse.

I Bladene fra hine Dage finder man ikke meget om det nye Samfund. Udenfor den musikalske Verden har aabenbart dette ikke havt saa stor Interesse, at Aviserne af den Grund skulde finde sig beføjet til at skrive noget udførligere derom. Desuden regnede Musikforeningen sig strængt for et sluttet Selskab, og Bladenes Indskretioner var dengang en sjælden Ting. Derfor ser man i Pressen kun hist og her forekommende løse Smaanotitser angaaende Generalforsamlinger, Valg af Bestyrelse o. lign., ja knap nok det. Selv et musikalsk Fagskrift som Berggreens „Musikalsk Tidende“, stiftet netop samme Aar som Musikforeningen, indeholder ikke et Ord om denne. Saaledes gaar det lige indtil der gives en Koncert. Saa bliver der Røre i Vandene og, trods alle Hensyn til „det sluttede Selskab“, møder „Kjøbenhavnsposten“ et Par Dage efter Koncerten med følgende Stykke:

„Løverdag den 28. Januar gav Musikforeningen paa Hoftheatret sin første Concert, hvis Indhold fuldkomment tilfredsstillende de Fordringer, man kunde gjøre til et Selskab, der har sat sig til Formaal at virke til Udbredelsen af den classiske Musik blandt dens Medlemmer. Concerten aabnedes med Lachners herlige Sinfonia passionata i C mol, som af et ualmindelig godt besat Orchester under Hr. Concertmester Bredals Anførsel udførtes med en imponerende Kraft og sjælden Præcision. Uagtet det ikke er alminde-

ligt her tillands at give en Sinfonia heel paa engang og uagtet navnlig Lachners Sinfonia spillede meget længe (5 Quarteer), vakte den dog almindelig Interesse hos Selskabets Medlemmer, og enhver Musikven maa være Selskabets Bestyrelse Tak skyldig, fordi den ikke blot har fremdraget en saadan Composition, men ogsaa sørget for, at den udførtes i Sammenhæng. I anden Afdeling udførtes Gersons *Pater noster* og Kuhlaus Fløite- og Pianoforteconcert i A mol. I tredie Afdeling gaves Ouverturen og det første Nummer af „Skovhuggerens Søn“ og den yndige Cantate til Efterslægtskolens Jubilæum af Hartmann. — Ethvert af disse Nummere var i høieste Grad interessant, og naar man sammenligner Indholdet af denne Concert med de sædvanlige Concerters Indhold, vil man finde en mærkelig Forskiel. Hvis Musikforeningen blot giver to Concerter aarlig af det Værd, som den anmeldte, vil den om føie Tid tælle flere Medlemmer end noget Locale i Byen vil kunne rumme.“

I al sin Kortfattedhed oplyser denne lille Artikel ikke lidt om den almindelige Musiktilstand og Musikforeningens Stilling til den. Det fremhæves først, at Foreningen har sat sig til Formaal at virke for Udbredelsen af den klassiske Musik. Saa ganske lige passer denne Bemærkning just ikke paa den første Concert, men den er forsaavidt ret interessant, som den strax fra Begyndelsen af antyder den Opfattelse fra Publikums Side, som virkelig blev en Rettesnor for Foreningen i dens senere Liv. Grundbestemmelserne have ikke et Ord om „klassisk“ Musik, der tales kun om Udgivelse af danske Musikkværker. Men ikke saa snart skrider man til en Musikopførelse i større Stil førend det betragtes som en Selvfølge, at Formaalet maa være klassisk Musik. Denne Sag laa saa at sig i Luften, den kommer til Orde selv de faa Gange, hvor Pressen ellers beskæftiger sig med Tonekunsten. Heibergs „Kjøbenhavns flyvende Post“ indeholder saaledes paa denne Tid en Artikel, hvor der i Anledning af en Kirkeconcert tales om, at de tyske Musikfester, eller Concerter med et Program som disses, er det, man skal stræbe hen imod, medens der klages over den store „Ensidighed“ herhjemme og den altfor store Fremdragen af indenlandske Produkter. Trangen til at komme ud over dette Kunstens hjemmegjorte Standpunkt fører til en ligefrem Opfordring til Musikforeningen, at den vil føre os ud af disse Tilstande.

Det ses fremdeles af Anmeldelsen, at ved Musikforeningens første Concert forekom der det for Datiden ualmindelige Tilfælde,

at en Symfoni blev udført i Sammenhæng. Hvad vi nu ikke godt kunne tænke os anderledes hørte altsaa dengang til Undtagelserne. Vilde man imidlertid af den Grund regne Folk herhjemme for Barbarer tog man dog fejl. At dele en Organisme, som en Symfoni er eller dog bør være, i en eller flere Parter, var noget, man dengang brugte saa jævnligt overalt, selv paa Steder, hvor ellers Plejen af Tonekunsten stod højt. Konserter vare i første Linie en Underholdningssag, Kunsten selv i denne Henseende mere et Middel end et Maal. I et saa honorabelt Selskab som „Gesellschaft der Musikfreunde“ i Wien finder man endnu i Aaret 1839 imellem første og anden Afdeling af Schuberts C dur-Symfoni anbragt — en Bravourarie af „Lucia di Lammermoor“! I Berlin gik det til paa samme Maade. I et Numer af „Berliner Musikzeitung“ fra 1824 gjøres der udtrykkeligt opmærksom paa, at paa en Koncert af Kammermusikus Braun vil Mozarts G mol-Symfoni blive givet fuldstændigt, og i et senere Numer ytrer den bekjendte Musikskribent Marx sin Glæde over, at i den forløbne Sæson baade denne Symfoni og Beethovens Eroica ere blevne opførte fuldstændigt og i Sammenhæng. „Det er noget, vi ikke have kjendt de tre sidste Aar,“ udbryder han. „Kjøbenhavnsposten“ havde altsaa i Virkeligheden god Anledning til at være tilfreds med det vundne Fremskridt.

Sammenlignet med de almindelige Konserter staar Musikforeningens ogsaa i Henseende til Karakteren af Indholdet som noget for sig selv. Tiden tog det ikke saa nøje med sine Musiknydelser. Det gjaldt mest Fornøjelsen, man vilde mere sig saa meget som muligt og helst arbejde selv med saa lidt som muligt. Hvad der manglede var derfor ikke saa meget Musik nok — en henvend tredive Konserter om Aaret var det sædvanlige herhjemme — som god Musik nok, eller rettere sagt en virkelig kunstnerisk Holdning i Programmet. Som oftest fandt de større Konserter Sted paa det kgl. Theater, enten det nu var en fremmed Virtuos eller en af Kappellets Medlemmer, som skulde producere sig. Det, det drejede sig om ved disse Lejligheder var, som man let kan skjønne, mere Virtuositeten i Særdeleshed end Tonekunsten i Almindelighed. Man kaldte disse Produktioner med et træffende Navn for „Numerkonserter“. Gik det engang imellem løs paa større Opgaver var det i Almindelighed til Fordel for et eller andet goddædigt Øjemed, for de Vandlidte, de Blinde osv. Men dette var en ren Undtagelse. Ud over Forherligelsen af den eller den Solists Præstationer (og Person) synes Tiden kun med Besvær at hæve sig. Følgen heraf var naturligvis meget uskyldige Tilstande. Man jublede over det

ene og over det andet i Flæng, og de rejsende „Virtuoser“ kunde mangan Gang skære en bred Rem af Tilhørernes Naivetet. Hen ad denne Tid besøgte saaledes Mekanikeren Fr. Kaufmann Kjøbenhavn med sine forskjellige mekaniske Instrumenter, Harmonichord, Symphonion, Salpingion (9 Trompeter), Chordaulodion og hvad de alle hedde. Med disse Instrumenter, for en Del store Lirekasser, gav han Forestillinger paa selve det kgl. Theater med Assistance af Kræfter som Professor Nielsen og Wexschall! Hans Præstationer bleve i Pressen underkastede en Omtale, der i Retning af indgaaende Kritik tog dem ganske *au sérieux*¹⁾. „Blandt Musikstykkerne staa Fløjtevariationerne af Fürstenau højst“, hedder det saaledes et Steds. „Man maa ikke alene rose den Korrekthed og Færdighed, som den spillende Fløjte lægger for Dagen, men man maa endog i høj Grad tillægge den Virtuositet i Forbindelse med et rent og smagfuldt Foredrag“. Ja, Artiklen ender med at betegne Præstationen som „en fuldkommen musikalsk Nydelse“! Man kunde ikke godt drive Behageligheden videre. Publikums sunde Sans fandt dog strax Korrektivet. Paa Grund af disse Instrumenters Form af Skabe, Borde o. lign. døbte Folkevittigheden dem „Møbelkoncerter“.

Møbelkoncerternes Fortræffelighed ufortalt, saa meget skjønnes dog snart, at der var en virkelig Opgave at løse paa Koncerternes Omraade. Vi vare jo skrækkeligt langt tilbage. „Det anses for et Mirakel at kunne synge efter Noder,“ udbryder et Blad engang, som om der var noget mærkeligt heri naar Folk i Almindelighed ikke engang kunde høre. Opgaven blev derfor i første Række at skabe et virkeligt Publikum, at lære Folk at opfatte, at forstaa Musik, at skælné mellem det væsentlige og det uvæsentlige. Intet Middel laa nærmere for Haanden end gode Koncerter, hvis Valgsprog maatte blive det samme, som prydede den danske Skueplads: „Ej blot til Lyst“. Enhed og Helhed i Programmet var det første Vilkaar. Paa sin første Koncert gjør Musikforeningen, sig selv knap endnu bevidst, kun et lille Skridt hen imod dette. Men det er ganske morsomt at se, hvor Exemplet hurtigt smitter. Nogle Maaneder efter afholdtes i Frue Kirke en Koncert til Fordel for Mozart-Monumentet i Salzburg. Paa nær et Udtog af „Messias“ ere alle Kompositioner af Mozart, hans Rekviem, G mol-Symfonien

1) Kaufmanns nyopfundne Instrumenter havde dog ogsaa i Tyskland vakt en Del Opmærksomhed. En Kunstner som C. M. v. Weber skrev i Aaret 1811 en Adagio og Rondo for Harmonichord med Orkesterledsagelse. Men dette Instrument — et Slags Harmonium — spilledes rigtignok ogsaa med Tangenter og var ikke som flere af de andre „selbstthätig“.

samt Slutningen af Jupiter-Symfonien. En Kæmpekoncert, der i sin Bestræbelse efter Enhed og Helhed næsten skyder over Maalet!

Efter Koncertens lykkelige Tilendebringelse lagde Bestyrelsen sin Erkjendtlighed mod de forskjellige Assisterende for Dagen ved specielle Skrivelser til dem. Som en Prøve paa en Forretningsgang, som holdt sig i en Række af Aar, hidsættes her en af dem, lidt forkortet.

„Til det kgl. Capel!

Ved den opoffrende Velwillie, hvormed de kgl. Capelmusici understøttede Musikforeningens første Concert, have De faaet Krav paa Selskabets dybeste Erkiendtlighed, hvortil der saameget mere er Anledning som mange uforudseete Vanskeligheder truede med at forhindre Concerten, der kun ved De Herrers store Opoffrelse og levende Interesse for Sagen kunde blive udført til en Grad af Fuldkommenhed, som maa virke kraftigt til at vække Publicums Deeltagelse og derved fremme Selskabets Hovedøiemed.“

I sin Taknemmelighed mod Kapellet blev Bestyrelsen dog ikke staaende ved Affattelsen af denne Skrivelse. Man foreslog Kontingentfrihed for Kapellet, en Forholdsregel, soim i pekuniær Henseende naturligvis havde grumme ringe Betydning, men altid en Opmærksomhed, „den eneste Favør, Foreningen kan yde“, som man mente skulde knytte denne nødvendige Orkesterbestand fastere til Sagen. Der var delte Meninger om det heldige i denne Plan, de mest forsigtige fremhævede det „delikate“ ved den og da den omsider kom frem paa Generalforsamlingen udviklede der sig en overmaade livlig Diskussion herom. Resultatet blev imidlertid, at man overlod Afgjørelsen til Administrationen, der saa uden mange Skrupler benyttede Bemyndigelsen til at tilstaa Kapellet de fornødne Fribilletter. Denne Ordning har bestaaet i en meget lang Aarrække og har siden blot faaet den praktiske Ændring, at der bliver forbeholdt Pladser for dem af Kapellets Medlemmer, som fremsætte Ønske derom.

I sit første Aar havde Musikforeningen saaledes allerede gennemført sit Program i to Retninger, baade Udgivelsen af et stort Musikværk og Afholdelsen af en Koncert. Tilbage stød nu det Middel til Udbredelsen af Musiksansen, som Grundbestemmelserne angav i Prisopgaver.

Da Koncerten vel var overstaaet tog Administrationen strax

fat paa Sagen. I et Brev til Repræsentantskabet udtaler den, at der vel kan være delte Meninger om Prisopgavers Værd, men peger dog hen paa, at Erfaringen i det hele lærer, at de virke som „et Incitament til at overvinde den Ligeegyldigheds Magt, der ikke sjældent findes hos det fortrinlige Talent“, foruden at det var muligt herved at tage sig af en eller anden forsømt Gren af Tonekunsten. En saadan mener man at have fundet i den, „der endnu ikke har noget ret bestemt Navn, nemlig Sange (Lieder)“. Tiden var i høj Grad netop Sangens. Hvor den hyggelige, fortrolige Selskabelighed florerede og hvor det, selv i jævne Kredse, hørte til at man sang Viser og Sange maatte Trangen til saadanne naturligvis gjøre sig stærkt gjældende. De Rahbekske Drikkeviser med deres populære Melodier kunde ikke slaa til, noget mere „Kunst“ skulde man jo ogsaa gjerne have med, hvor meget saa end Hensynet til det populære og let fattelige maatte tages i Betragtning. Skulde man i de Dage have noget til husligt Brug udenfor de almindelige Viser var der kun Stykker af Operaer tilbage. Kuhlau havde rigtignok komponeret adskillige „Lieder“, men til tysk Text og paa tysk Forlag, saa nogen egentlig Indgang kunde disse ikke vinde. Et dansk Værk i denne Retning, der under Navn af „Maanedstroser“ i maanedlige Leveringer skulde bringe 4 à 5 danske Sange, var i sin Tid paabegyndt af ham, men stansede allerede med de første Hæfter. Spredt hist og her fandt man enkelte Ting, af Gebauer, Berggreen, Krøyer, Rudolf Bay, Lyngbye o. A., det var saa godt som alt. Weyses rige Romanceflor befandt sig endnu rundt omkring i forskjellige Operaer og anden Theatermusik, af den Grund kun i ringe Grad kjendt og vanskelig tilgængeligt.

Der var altsaa god Anledning til at gribe ind paa dette Punkt. Det blev da bestemt, at Musikforeningen skulde udsætte en Præmie af 20 Species-Dukater (à 4½ Rdl.) for den bedste Samling af sex Sange, hvortil Texterne bleve opgivne, dog med Frihed for Konkurrenterne til at vælge andre. Til at foretage dette Valg, med særligt Hensyn til saadanne Digte, hvortil der ikke i Forvejen fandtes en „bekjendt og yndet Melodi“, blev der nedsat en Digterkomite, hvor Heiberg og Hertz tog Sæde. Kun indenlandske Komponister skulde indbydes til Prisæskningen. Dommerkomiteen havde man først tænkt sig sammensat af et Par af Udlandets Storheder, Mænd som Marschner og Spohr kom endogsaa paa Tale. Men da man rykkede Spørgsmalets praktiske Afgjørelse paa Livet kom man, vel baade af nationale Aarsager og paa Grund af Opgavens mere beskedne Omfang, til det Resultat, at

Sagen ikke behøvede et saa stort Apparat, og efter en Del Forhandling blev det fastslaet, at den dømmende Myndighed skulde bero hos en Komite, der var sammensat af to Musikere og tre Dilettanter. S sammensætningen og navnlig Forholdet mellem Fagmænd og Ikke-Fagmænd er karakteristisk for Foreningens Stilling i det hele.

Dommerkomiteen kom herefter til at bestaa af Weyse, Frøhlich, Heiberg, Dr. phil. E. Bojesen og Cand. jur. C. Weis.

I et Numer af de to mest udbredte Blade, „Kjøbenhavnsposten“ og „Dagen“, blev Opfordringen til Deltagelse i Prisæskningen indrykket. Sammesteds findes Fortegnelsen over de valgte Texter, i alt 28 Digte, flest af Oehlenschläger, andre af Baggesen, Heiberg, Chr. Winther og Hertz. Skjønt det musikalske Udbytte af denne Konkurrence ikke blev synderlig stort var dog det Arbejde, der var anvendt paa at sigte disse „musikalske“ Texter fra, ikke spildt. De bleve for en stor Del enten strax eller senere i særlig Grad søgte som Underlag for Melodier, af hvilke flere fik folkelig Betydning. Det ser næsten ud som om dette Textudvalg har dannet en Slags Normalsamling for danske Sangkomponister. Blandt disse Digte skal her nævnes „Alt oprejst Maanen staar“, „Ton søde Streng“, „Har jeg min Baad, mit Sejl og mit Næt“, „Natten er saa stille“, „Naar Pidsken den knalder“, „Flyv Flugl, flyv“ o. s. fr.

Prisopgaven har aabenbart interesseret Musikerne. En Avisforhandling var den nærmeste Følge heraf. Den angik det i vor Tid-snurrige Spørgsmaal, hvad der skulde forstaas ved Begrebet „Sange“, om det var en enkelt Melodi for alle Vers eller mulig gjennemkomponerede Sange. Saalidt var altsaa den Ting kultiveret, at der kunde være Tvivl herom. Der faldt i denne Debat ganske pudsige Udtalelser. En Mand gaar i sit Ræsonnement ud fra, „at det poetiske Gemyt her bør kunne sejre over den rutinerede Komponist“ da det ved Sangkomposition ikke saa meget kom an paa teknisk Færdighed „mindre paa Orddeklamation end paa Tankedeklamation“, som det dybsindigt hedder. Da han endvidere er overbevist om, at det ikke har været Meningen med Prisæskningen „at række vore allerede bekjendte Komponister en let erhvervelig Krans, men meget mere at kalde nye Talenter frem af deres Skjul“ kommer han til den Slutning, at Begrebet „Sange“ maa forstaas som en enkelt Melodi til alle Vers, et Resultat, der næppe havde behøvet en saa

indgaaende Bevisførelse og som forøvrigt ogsaa blev slaaet fast som det rette ved en officiel Erklæring fra Musikforeningen.

I Gjærningen viste Musikerne, og maaske en Del andre med „poetisk Gemyt“, deres Interesse ved en overmaade livlig Deltagelse i Konkurrencen. Da Tiden for Fristens Udløb var for Haanden mødte der paa Pladsen ikke mindre end — 43 kæmpende med i alt 270 Sange! Det saa jo altsaa saa glimrende ud som vel muligt. Men da Bedømmelseskomiteens Betænkning en Maanedstid efter kom var der snarest al Grund til at raabe Ak og Ve. Ingen af de 43 stridende, ikke en, fandtes værdig til Prisen. Ja, Gjennemsnitsmaalet for de 270 Sange maa endog have stillet sig paa et saare ringe Niveau eftersom Bedømmelsen, efter at have sigtet Grosset fra, kun fik ni tilbage, som den kunde tillægge Adjektivet „fortrinlige“. Disse ni efter Udrensningen tiloversblevne Melodier af forskellige Komponister bleve saa foreslaaede udgivne. Man havde da i det mindste faaet noget ud af Prisæskningen. Forslaget blev taget til Følge, og prydet med et overmaade elegant Titelblad i Kniplingsmønster udkom saa (dog først i 1838) Musikforeningens andet literære Værk „Melodier til danske Sange med Akkompagnement for Pianoforte“. Komponisterne, der i Honorar fik 3 Dukater for hver Sang, viste sig at være: Hartmann med fire Sange, H. Matthison-Hansen med to, Gebauer, Ed. Helsted og H. Rung hver med en. En af disse Sange kjendes nu om Stunder af enhver dansk, det er Hartmanns „Flyv Fugl, flyv“, ligesom ogsaa hans „Lille Cathrine“ vandt megen Udbredelse. Af de andre naaede ingen saavidt, men der findes dog to kjønne smaa Bidrag af E. Helsted og H. Rung, begge til den samme Text „Natten er saa stille“, der imidlertid først ved Weyse, rimeligvis senere, vandt sin egentlige Popularitet.

Med sit første literære Foretagende, Udgivelsen af „Floribella“, fik Musikforeningen ikke større Held. Her var det Publikum, der sagde Pas. Dets Deltagelse ytrede sig indtil et skrækindjagende Minimum. Da man skulde bestemme Oplagets Størrelse af „Floribella“ var man blevet staaende ved 500 Exemplarer. Mange mente det var altfor lidt, hvorfor Administrationen overdrog Musikhandler Olsen Pladerne for ved en eventuel større Efterspørgsel at kunne disponere over et nyt Oplag. Ak, enhver Frygt for en uforudset Efterspørgsel skulde blive gjort ynkelig til Skamme! Prisen blev sat til 4 Rdl. for Medlemmer, Ladeprisen til 6 Rdl. her og 6 Thaler i Tyskland, hvor man tænkte sig en Afsætning af

100 Exemplarer. Selv disponerede Musikforeningen over andre 100, der bleve fordelte ved Lodtrækning blandt Medlemmerne. Efter at denne var gaaet for sig i behørig Orden sad man og ventede paa Kjøberne af de resterende 400. Og man fik Lov at vente. Hele Afsætningen af „Floribella“ beløb sig til — 27 Exemplarer! I Tyskland havde Firmaet Kistner i Leipzig overtaget Forhandlingen. Det uddelte nogle enkelte Friexemplarer, deriblandt et til Marschner, og derved blev det. Om Salg à 6 Thaler blev der ikke Tale, og man kan vel ganske rolig antage, at ikke et eneste Exemplar har fundet en Kjøber i Tyskland. Saaledes var det bedrøvelige Resultat, et skrappt Korrektiv til alle de sangvinske Forhaabninger, hvormed Musikforeningen hin Aften i Theatret var blevet stiftet. Kjendelig betuttet tænker man sig i Førstningen Muligheden af, at det var Aarstiden — det var netop midt om Sommeren — der skadede Afsætningen. Men Vinteren kom uden at bringe Bedring. Paa det første Punkt af sit Program, selve Hovedformaalet, var Musikforeningen løbet paa Grund. Lykkeligvis sejlede den sig ikke i Sænk med det samme.

Der var nemlig den Fordel ved Situationen, at man havde Penge i Kassen. Den økonomiske Status var fortræffelig. Efter det første Aars Virksomhed gaar Foreningen ud af det med et kontant Overskud af næsten 1100 Rdl.¹⁾ Og da man paa den Tid, Generalforsamlingen blev afholdt (i Marts 1837), endnu ikke vidste noget om det kummerlige Udfald af Salget af „Floribella“, kunde Dr. Bojesen, der havde Ordet paa Bestyrelsens Vegne, med Rette udtale, at det forløbne første Aar frembød „det behagelige Billede af en kraftig Fremvæxt og heldigt begyndte Bestræbelser“. Man gik derfor trøstigt til Udgivelsen af det næste Værk. Ligesom forrige Gang blev der foreslaaet tre Operaer, for hvilke Stemmerne faldt saaledes:

Kuhlaus „Hugo og Adelheid“	59.
Dupuys „Ungdom og Galskab“	40.
Hartmanns „Ravnen“	9.

Kuhlaus Opera blev altsaa valgt til Udgivelse. Hartmann paatog sig Arrangementet af Klaverudtoget, Abrahams Oversættelsen af Texten paa tysk.

¹⁾ Indtægten udgjorde 1538 Rdl., Udgiften c. 445 Rdl.

Paa Generalforsamlingen blev Administrationen i sin Helhed gjenvalgt, ligeledes Repræsentantskabet, dog med den Ændring, at Kordirigenten fra den sidste Koncert, A. Lund, samt Abrahams bleve valgte i Stedet for Gjødwad og Sager, der rykkede ned blandt Suppleanterne. Som Formand for Administrationen fra- traadte Fröhlich paa Grund af sit nedbrudte Helbred og blev erstattet af E. Collin. Samtidig blev Weyse efter en kort Mo- tivering under lydeligt Bifald kreeret til Æresmedlem. For- eningen havde konsolideret sig, følte fast Bund under Fødderne og kunde nu give sig af med at uddele Æresbevisninger.

Resultatet af Musikforeningens Virksomhed det første Aar er saaledes ret betegnende. I det hele havde den havt Vind i Sejlene. Men delt imellem sin Dobbeltvirksomhed, den literære og den koncertgivende, var Sol og Vind skiftet meget ulige for den. Daar- ligst var det gaaet med Hensyn til Realisationen af Hovedformaalet, Udgivelsen af Musikværker. Det kunde kun lidt nytte, at For- eningen lagde Grunden til sit Nodearkiv med Stabler af usælgelige store Værker. At Valget af netop „Floribella“ skulde have havt nogen Indflydelse paa dette Udfald kan ikke antages. Dels kunde en Opera af Weyse paa Forhaand gjøre Krav paa saa megen Popularitet som overhovedet noget, dels gjentog ganske det samme sig ved de senere Værker. Udbyttet af Prisæskningen havde frem- deles kun været saa som saa. Den havde sat en Mængde Penne i Bevægelse, men megen Aand var der ikke kommet ud deraf. Nej, det, der havde bragt Lykken var Koncerten, og det, der havde „betalt“ sig var atter Koncerten. Overskudet var alene af denne 400 Rdl., mere end $\frac{1}{3}$ af alt det fortjente. Publikum holdt sig borte fra Musik paa Papiret, men strømmede til, naar det gjaldt Musik i Toner. Saaledes var Forholdet lige fra første Færd, og det ændrede sig ikke siden.

Uden Tvivl maa en Opfattelse af Stillingen som denne eller dog en lignende have gjort sig gjældende indenfor den ledende Kreds. Thi allerede paa den nys omtalte Generalforsamling udtaler Ordføreren, at der vil blive lagt mere Vægt paa Koncerterne, saa- ledes, at man har tænkt paa at afholde ikke en, men to om Aaret. Men det fremhæves samtidigt, „at dette i fortrinlig Grad vil fremme

Hovedøjemedet“, saa der er foreløbig slet ikke Tale om at opgive dette, tværtimod. Det er allerede store Ting, at Koncerterne, der oprindeligt fik deres Plads som et Biøjemed, faa Lov til at indtage en Plads sideordnet med det andet, efter hvad man troede vigtigere Formaal.

Man rustede sig altsaa i Efteraaret 1837 til den næste Koncert. Den burde naturligvis mindst maale sig med den foregaaende, helst overgaa den, og det var altsaa nødvendigt at sørge for at udvide Midlerne. Der skulde være Solosang og der skulde være Korsang, vel at mærke blandet Kor, ikke Herrekor alene, foruden Orkester ligesom tidligere. Det vanskelige Spørgsmaal her var det blandede Kor. For den fri Association af Damer var Tiden dengang saa ugunstig som vel muligt. Det regnedes jo overhovedet for store Sager, at Damer vare indtraadte som passive Medlemmer. Nu gjaldt det ogsaa at faa dem med som aktive. Som overalt paa dette Omraade havde Musikforeningen ogsaa her Lykken med sig. Der eksisterede dengang en privat Syngeskole under Ledelse af Dütsch og A. Lund. Af disse var som bekjendt A. Lund et virksomt Medlem af Musikforeningen, og det skyldes uden Tvivl hans Indflydelse, at saa godt som alle Eleverne af denne Sangskole, Damerne som Herrerne, gik over til Musikforeningen. Under dennes Auspicer blev der saa oprettet en ny Syngeskole, hvortil Adgangen stod aaben for alle Foreningens Medlemmer, dog at de maatte lade sig prøve inden Optagelsen. Meningen med denne Institution var nærmest at uddanne brugbare Æmner for Koret, derimod ikke, hvad der jo laa saa nær, at afholde de egentlige Prøver til Koncerterne. Man beskæftigede sig i Begyndelsen mest med Kirkemusik, hvoraf adskilligt navnlig af Weyse blev indstuderet. Øvelserne fandt Sted under Lunds og sommetider under Sanglærer Goetzes Ledelse, i det samme Lokale, hvor det andet før nævnte Syngeinstitut havde sine Møder, og have utvivlsomt stiftet Gavn og vel ogsaa en Del Fornøjelse, skjøndt Tonen skildres som kold og stiv, hvad der efter Tidens mange Formaliteter kan være rimeligt nok. Om noget nærmere Bekjendtskab eller Samliv mellem Deltagerne, navnlig mellem Herrerne og Damerne, kunde der efter de daværende Omgangsformer slet ikke være Tale. Ikke desto mindre vandt denne Syngeskole i Begyndelsen stor Tilslutning, og det var kun med en Del Betænkelighed, at den i 1838 foreløbig blev stanset i sin Virksomhed fordi Dütsch og Lunds Institut gik ind og Musikforeningen

mente ikke at burde paatage sig Udgifterne til Inventarium og lignende. Det varede heller ikke længere end til det følgende Aar inden Sagen igjen var i Gang og det med den fornuftige Ændring, at Øvelserne bleve satte i umiddelbar Forbindelse med Koncerterne, ja man tænkte sig endog Muligheden af med Syngeskolen at indrette mindre Koncerter, Matineer o. lign., hvor Akkompagnementet skulde besørges af Klaver eller Strygekvartet. Planen blev dog aldrig realiseret i dette Omfang. Henad denne Tid havde Lund af Helbredshensyn maattet trække sig tilbage og Ledelsen gik over til Hartmann.

Skjønt saaledes fra Begyndelsen staaende i et fjærnere Forhold til Koncerterne følger det af sig selv, at Syngeskolen afgav den væsentlige Bestanddel for det nye Kor. Her indøvede Lund med Damerne, Hartmann med Herrerne. Hvor stort dette Kor har været kan ikke ses af Aktstykkerne, heller ikke har man nogen Fortegnelse over Medlemmerne eller dog blot nogle af dem. Men at dømme efter Forholdet noget senere og efter de Kræfter man i det hele satte i Bevægelse for Koncerterne, kan det ikke have været under en Snes paa hver Stemme. Den første Opgave gjaldt ikke noget mindre end Mendelssohns „Paulus“. Valget af netop dette Værk er betegnende for den Iver og det Mod, hvormed man tog fat. Det hørte dengang til de sensationelle Nyheder, og havde for ganske nylig, i Marts 1837, fundet sin første Opførelse i Leipzig. Musikforeningen i Kjøbenhavn kom altsaa ganske tæt efter det store Gewandhaus i Leipzig et godt Stykke forud for andre, selv berømte Instituter, f. Ex. Wien, og det uagtet Opførelsen naturligvis baade krævede et vidtløftig Apparat og store Omkostninger. Ganske vist nøjede den kjøbenhavnske, nydannede Forening sig til Gjengjæld med et Brudstykke af Oratoriet. Opført blev denne Gang blot en Part (Nr. 1—11) af første Afdeling, Resten kom først med den følgende Sæson, ja anden Afdeling ikke før 1841. Men man maatte jo klogeligt i Begyndelsen tage Forholdene iagt, baade Korets Evne til at yde og Publikums til at nyde, og læmpe sig frem med ikke altfor lange Skridt. At beskære og tildanne til eget Brug var jo i det hele en Ting, man ikke tog ængsteligt paa, hverken dengang eller senere¹⁾.

¹⁾ Det kgl. Theater viste Vejen. Foran „Alferne“ havde man saaledes engang sat Ouverturen til „Sommernatsdrømmen“, et Stykke, der maaske har forekommet Regissøren for langt i sin Helhed. Thi man stoppede *sans gêne* op paa Halvvejen.

Den anden Koncert fandt da Sted uden større Vanskelighed i November 1837. Som en Prøve paa Stilen fra hine Dage meddeles Programmet her i original Form med Udeladelse af Texten til Vokalnumrene.

Musikforeningens Concert

den 19de November 1837.

Første Afdeling.

Symphonie i B Dur af Beethoven.

Anden Afdeling.

A. Begyndelsen af tredje Akt af Trylle-Operaen Raven; componeret af Hr. Secretair Hartmann.

B. Menuetto, Andante og Rondo af Spohr's tredje Dobbelt-Quartet.

Tredie Afdeling.

De 11 første Nummere af Paulus, Dratorium af Felix Mendelssohn-Bartholdy.

Programmet bærer tydeligt til Skue, at man var begyndt at blive sig selv og sin Opgave bevidst. Navnlig sammenlignet med den første Koncert viser dette sig: i Stedet for Lachner træder Beethoven, i Stedet for Onslow Mendelssohn. Dertil kom Hartmann med et Brudstykke af „Ravnen“, endelig et andet Brudstykke af en Dobbeltkvartet af Spohr, med Musikforeningens trofaste Støtte, den udmærkede Violinspiller Wexschall som Primarius. Med dette Program have vi saa at sige hele Musikforeningen *in nuce*. Beethoven, Mendelssohn og Spohr blev i Fremtiden den kunstneriske Treenighed, for hvis Kultus Musikforeningen i lange Tider var den begejstrede Offerpræst.

Som Dirigent til Koncerten var der ligesom forrige Gang tre selvskrevne at vælge imellem, det kgl. Theaters tre „Koncertmestre“, Fröhlich, Bredal og Funck, hvoraf de to førstnævnte tilmed vare Medlemmer af Bestyrelsen for Foreningen. Deres Stilling i Theatret var den, at de alle tre saa temmelig ligeligt varetog alle de Funktioner, som nu ere delte mellem Kapelmesteren og de andre Dirigenter, altsaa baade Opera, Ballet, Vaudeviller og Mellemaktsmusik. Fröhlich havde nok en vis Overlegenhed, idet Operaerne skulde være hans Sag, men da han meget ofte havde Forfald paa Grund af sit svage Helbred var den faktiske Tilstand den, at hans Kolleger ogsaa paa dette Punkt delte Anførslen, et Forhold, hvoraf der naturligvis udsprang megen Forvirring og Slappelse, noget vi senere skulle komme tilbage til. For Musikforeningen skulde der derfor synes at være al Anledning til at undgaa en lignende Deling af Feltherremyndigheden. Men, det være sig nu af personlige Grunde eller fordi man ikke kunde komme til Enighed om Spørgsmaalet, hvem af de tre, saa meget kom der ud af Diskussionen om dette Punkt, at man holdt sig til det bestaaende og anmodede dem alle tre om skiftevis at dirigere Koncerterne. Bredal var den eneste af dem, som tydeligt saa alle Ulæmperne ved dette Arrangement. Han sagde rent ud Nej og angav som Grund, at det efter hans Overbevisning var skadeligt at veksle med Dirigenterne. Derimod sagde de to andre Ja, og det tilfaldt da Fröhlich efter Administrationens Bestemmelse at føre an ved den anden Koncert, Funck ved den tredje.

Ogsaa med Hensyn til Udførelsen af Solistpartierne fik Foreningen Hjælp fra det kgl. Theater. De første Navne, der her møde os, træffe vi i Fremtræden hyppigt paa ved Koncerterne,

Frk. Holst (senere Fru Phister), med sin ikke stærke, men udviklede Stemme, og de tre Tenorister, Schwartz, bekjendt for sit musikalske Foredrag, Sahlertz, hvis omfangsrige, høje Brysttenor med dens smukke Klang allerede havde tiltrukket sig Opmærksomheden paa Scenen, endelig Faaborg, Heltetenoren med den ualmindelig omfangsrige, kjærnefulde Stemme, der dog de første Aar sandsynligvis mest har været benyttet i Baritonpartier, ligesom Tilfældet var i Theatret. De to sidste vare endnu Begyndere, der nylig havde ombyttet Konservatoriets Læresale med Theatret, men de hørte snart til dem, Publikum helst fandt paa Programmet, og de havde Lyst til at tage fat, noget Musikforeningen forstod at drage sig til Nytte. Dilettantverdenen blev paa denne Aften repræsenteret ved den senere Professor Abrahams, hvis smukke Bariton var bekjendt i Selskabslivet.

I Holdning svarede den følgende Koncert — i Marts 1838 — ganske til den foregaaende. Kuhlau og Weyse spille her en fremtrædende Rolle, især den førstnævnte med et større Brudstykke af „Hugo og Adelheid“, hvis Udførelse samtidig med et Stykke af „Floribella“ kan siges at danne det praktiske Udbytte af Foreningens literære Virksomhed, der jo netop omfattede disse Operaer. En Sangkvintet af en af Onslows Operaer „*l'Alcade de la Vega*“ udgjorde det forbindende Led mellem de to danske Komponister. Den instrumentale Side af Programmet tilfaldt Klassikerne, Haydn med D dur-Symfonien (Nr. 2 i Breitkopf & Härtels Udgave), samt Beethoven med et Brudstykke af Septetten med Wexschall som første Violin. Paa Solistsiden træffer man en sjælden Fremtoning, Fru Anna Nielsen ved Sopranpartiet i Onslows Kvintet, den første og sidste Gang det kgl. Theaters store Skuespillerinde optraadte i Musikforeningen i Egenskab af Sangerinde. Nær havde iøvrigt en i det sidste Øjeblik opkommen Forhindring umuliggjort baade dette og Weyses Stykke. Paa Grund af et nært paarørende Dødsfald var den paa-gældende Sangerinde (formodentlig Frk. Holst) forhindret i at deltage. Koncerten blev saa imidlertid reddet ved — en lille Piges Mellekomst. Sahlertz havde blandt sine Elever et fjortenaarigt Pigebarn (Eleonore Jacobsen, senere gift Levy) af stor Lærenemhed. I Løbet af to Dage havde hun indstuderet Partiet perfekt, og i den høje Nød havde man ikke andet at gjøre end at benytte sig af den diminutive Kunstnerindes Medhjælp. Hun optraadte virkelig, — i kort Kjøle — og kom godt derfra. Det manglede dog naturligtvis

ikke paa Skumlerier fra Publikums Side, efter hvad et Øjenvidne fortæller. Ellers kunde det være vanskeligt nok at komme efter Publikums Mening. Thi lige saa almindeligt et Fænomen Bifald er nu om Stunder, saa almindeligt, at det traditionelle Haandklap efter enhver Præstation ofte i Virkeligheden skjuler over en hel Del Ligeegyldighed, lige saa sjældent forekom det dengang. Bifaldsytringer vare noget, hvortil man kun ved usædvanlige Anledninger drev det. Vi maa altsaa tænke os disse første Koncerter i Musikforeningen gaaende for sig under lignende Dødsstilhed fra Tilhørernes Side, som den, der udgjør det underligt trykkende Indtryk, vore Kirkekoncerter tit kunne efterlade. Efter Tidens Etikette vilde det vel snarest være anset for upassende at give sit Bifald tilkjende i dette „sluttede Selskab“, ikke mindst af Hensyn til Damerne i Koret, der saa vilde faa Udseende af „offentlig agerende“. Og det kunde naturligvis slet ikke gaa an.

Da Bladene af Hensyn til Koncerternes private Karakter forholdt sig lige saa tause som Publikum kunde det være vanskeligt nok at faa noget paalideligt Indtryk af det virkelige Forhold mellem Koncertgiver og Tilhører, om vi ikke paa andet Hold besad tilstrækkeligt Materiale i denne Henseende, i Medlemslisterne. Med dem i Haanden svinder al Tvivl. I Løbet af et Aar var Tallet steget fra 902 til 1310, hvoraf 628 Damer! Et mere glimrende Vidnesbyrd kunde disse Musikopførelser ikke faa. Og at det er dem, og ikke noget andet, hvem denne store Fremgang skyldes, ses tydeligt af Tiden for Indmeldelserne. Til daglig gaar det kun smaat dermed, men i Tiden kort før Koncerterne hober det sig saaledes sammen, at der maa tages Forholdsregler derimod ved den Bestemmelse, at Indmeldelser kun modtages med en vis Frist førend Koncertdagen. Disse lyse Forhold havde imidlertid ogsaa deres Bagside. Trods den store Tilvæxt af Medlemmer viste Overskudet en stærk Tendens til at dale. Ved Sæsonens Slutning udgjorde det 580 Rdl. imod 1100 Rdl. det foregaaende Aar. Det var hovedsagelig Koncerterne, der havde voldt dette, dernæst Udgifterne ved „Floribella“, Honorar, Trykning, Arrangement o. a., som alt forfaldt til Udbetaling dette Aar. Men da Driften i det hele endnu gav Overskud var der jo ingen Grund til Klage.

Det kan have sin Interesse at se lidt nærmere paa disse Koncertudgifter, ikke mindst om man vilde sammenføre dem med Størrelsen og Arten af denne Udgiftspost i vore Dage. Alt i alt kostede de to Koncerter ikke stort, kun 700 Rdl. tilsammen! Ud-

gifterne fordele sig derimod ganske kuriøst. Den største Sum, ja næsten Halvdelen af hele Udgiften — 340 Rdl. — gik med til — Noder. Det var lykkelige Tider for Musikhandlen, vilde man maaske mene. Men nej! Den store Udgift stammede fra, at man netop ikke som Regel havde trykte Noder, man maatte skaffe sig de nødvendige Musikalier ved Afskrivning. Næst derefter kommer de to Poster Belysning (med Voxlys og Lamper)¹⁾ og — Hyrevogne, hver omtrent 120 Rdl. Det sidste Punkt vedrører et Galanteri mod de i Koret syngende Damer, som har holdt sig lige til vore Dage og har kostet Foreningen mange Penge²⁾. Orkestret selv, den alt fortærende Udgiftspost i en Nutidskoncert kostede derimod en ren Ubetydelighed, kun c. 80 Rdl., hvoraf endda henved Halvdelen gik til Transport og Budeløn.

Det var imidlertid sidste Gang Orkestret skulde faas saa billigt. Som man allerede ved var det for største Delen sammensat af Kapellets Medlemmer, der assisterede gratis, nogle Dilettanter og endelig, for en ringe Parts Vedkommende, af lejet Assistance. Dette Forhold kunde passe for de mere uskyldige og primitive Former, hvorunder Koncerterne fra først af udviklede sig, men det kunde naturligvis ikke vedblive at bestaa efter at de tegnede til at udgjøre et regelmæssigt Led af Virksomheden i det hele. Navnlig kunde man ikke vente bestandigt at faa Kapellets Assistance gratis. Skjønt der i Almindelighed kun blev afholdt to fuldstændige Orkesterprøver, en Dagen før Koncerten, en anden paa selve Koncertdagen, repræsenterede dog Deltagelsen af Kapellets Medlemmer en klækkelig Opofrelse af Tid og Kræfter, som Foreningen ikke kunde tage imod af Folk, der vare henviste til at leve af deres Kunst. I en Skrivelse til Kapellet, November 1838, omhandler Administrationen dette Punkt, og tilbyder de assisterende, i Forventning om at de i Fremtiden „vilde skænke Musikforeningen deres i Sandhed uundværlige Understøttelse“, et fast Honorar. Det blev for Kapellisternes Vedkommende fastsat til 6 Rdl. for hver Koncert³⁾, iberegnet Prøverne, for andre Musikere c. 4 Rdl. Betegnende for Forholdene i det hele er det, at dette Tilbud kun

1) Belysningen i Hoftheatret bestod af 7 Lysekroner og 14 Lampetter i Salen, 1 stor Krone paa Theatret samt Lampetter og 2 Kandelabre i Prosceniet.

2) Dengang var dog Prisen meget billig, kun 1 $\frac{1}{2}$ pr. Tour og 4 β i Drikkepenge!

3) Aaret efter blev Honoraret fastsat til 10 Rdl. for begge Koncerter.

blev modtaget af en ren Minoritet. Af de 33 assisterende Kapelmedlemmer toge de 14 mod Honoraret, Resten assisterede ligesom tidligere uden Betaling. Saa ganske uinteresseret og helt kunstnerisk sluttede Kapellet, med Wexschall i Spidsen, sig til Musikforeningen.

Med Hensyn til Dilettanterne var Stillingen vanskeligere. Mange af dem tog det ikke saa nøje med at give Møde til Prøverne, deres Nærværelse der bidrog heller ikke til at gjøre Prøverne kortere eller Præstationerne bedre, og det kan vel uden Fare antages, at deres fagdannede Medspillende ikke altid betragtede dem med blide Øjne. Paa den anden Side kunde Musikforeningen ikke godt med et Slag skille sig af med dem. Efter sin Oprindelse havde jo Foreningen netop Bund i den musikbegeistrede Dilettantverden. Og desuden sad der baade mange og i Foreningen indflydelsesrige Dilettanter i Orkestret. Musikken havde taget en forholdsvis betydelig Kreds af den højere Dannelse i sin Tjeneste i Form af Instrumentalister af forskjellig Art. Det var ikke blot Klaveret, der blev dyrket. I denne Strygekvartettens gyldne Tidsalder opstod der Violinister, Bratschister og Violoncellister rundt omkring i den civile og militære Embedsstand, og ikke nok hermed, den hele instrumentale Strømning havde sine Udløb gennem mangfoldige Instrumenter, som nu til Dags enten slet ikke eller dog yderst sjældent komme i Betragtning til Dilettantbrug, Fløjte, ogsaa Klarinet, Fagot, ja selv Valdhorn og Trompet.¹⁾ Det hænger sammen med Forholdets Natur, at der ad denne Vej opstod en Mængde Smaaærgærrigheder, der, vante til at „brillere“ indenfor Privatlivets taalmodigere Omgivelser, med Iver greb efter at gjøre sig gjældende under Orkesterspillet større Former. Det gjaldt jo imidlertid i denne Henseende at skille Klinten fra Hveden, ikke tage alt med, der frembød sig. I den første Tid har man aabenbart snarest været tilbøjelig til Liberalitet i Valget, og det har ikke været langt fra, at de paagjældende Dilettanter for en Del begyndte at faa høje Tanker om sig selv og deres Betydning for Orkestret. Da Spørgsmaalet om Kontingentfrihed for Kapellisterne kom for paa Generalforsamlingen blev der saaledes for Alvor gjort gjældende, om ikke ogsaa de medspillende Dilettanter burde komme ind under Fritagelsen. Administrationen havde dog den sunde Sans at svare, at der dog var Forskjel, „for Dilettanter ere Prøver og

¹⁾ I Musikforeningens Orkester medvirkede i Februar 1839 følgende Dilettanter: 6 Violiner, 3 Bratscher, 3 Violonceller, 1 Fagot og 1 Trompet, i alt 14.

sligt ikke nogen stor Opofrelse, tit endog en Adspredelse fra de sædvanlige Forretningers Ensformighed“. Noget senere kan man endvidere i et saa anset Blad som „Kjøbenhavnsposten“ læse en Artikel, der med Overskriften „Om vore Koncerters Organisation“ for Alvor tager Ordet for, at Dilettanterne bør være den Hovedhjørnesten, paa hvilke vi skulde bygge vore Orkestre herhjemme, og endog i sin Argumentation stiger til følgende Udtalelse: „Det, at der bestandigt maa rekurreres til Kapellet som Stamme for Orkestret, er en Hovedgrund for den Slappelse, der betegner vor Musikverden.“ Altsaa, Dilettanterne vare ingenlunde betænkte paa at lade sig sætte ud af Musikforeningens Orkester, hvor de engang havde faaet fast Fod, og det maa ikke have været en saa let Sag at gennemføre det Tilsagn, Kapellet's Medlemmer fik, at for Fremtiden skulde der blive sørget for, at kun Dilettanter med fornøden Dygtighed kom til at medvirke. Imidlertid, Tiden hjalp til, og det lykkedes efterhaanden at læmpe Foreningen ud af disse Forviklinger. Da det kom til Stykket formaaede den hele Dilettantbevægelse dog ikke at sætte Blomst. En af Koncertmester Bredal oprettet Skole for et Dilettantorkester vandt lige i Begyndelsen en Del Tilslutning. Men Interessen tabte sig snart og Foretagendet sygnede hen.

Det Hib, der i den omtalte Artikel var givet „vor Musikverden“, var nærmest rettet mod Forholdene i Kapellet, og det ikke uden Grund. De splittede Tilstande der kunde nok give Anledning til Angreb. Schall havde efterladt Kapellet i fortrinlig Stand, som et Mønstorkester. Efter hans Død gjorde imidlertid forskjellige, vel mest personlige Hensyn sig gjældende, saa man ikke i hans Plads satte en enkelt Mand, men greb til den højst uheldige, allerede omtalte Tredeling af Anførerhvervet. Dertil kom, at Kapellet end ikke befandt sig under samme Overledelse som Theatret, hver af disse samvirkende Institutioner havde deres særlige Chef. Det var kun altfor naturligt, hvad der maatte følge herpaa, Mangel paa Sammenhold og Mangel paa Disciplin. Sangpartier o. lign. bleve indstuderede af den ene, Syngemesteren, der ikke havde noget at gjøre med den anden, Orkesteranføreren. Naar det saa kom til Orkesterprøverne kunde det overmaade let hændes, at Opfattelsen af dette eller hint, af Tempoer f. Ex. eller Foredragsbestemmelser, ikke faldt sammen hos de to, og da Dirigenten ikke havde nogen selvskreven Myndighed, blev Resultatet altfor ofte Konfusion, unødigt Trætte og Omgjøren. Ja, der manglede ikke Tilfælde, hvor Uenigheden ikke var blevet bilagt inden Opførelsen

fandt Sted, saa at Sangerne sang efter den enes Indstudering, medens Orkestret akkompagnerede efter den andens, snart for langsomt, snart for hurtigt, meget ofte for stærkt. Beskæftige Bladene fra den Tid sig med dette Forhold er det en bestandig Klagesang, der lyder, men lige meget hjalp det. I Kapellet selv maatte den uundgaaelige Rivaliseren mellem de tre Dirigenter naturligvis medføre ikke færre Ulæmper. Manglen paa Disciplin bredte sig paa begge Sider af Lamperækken. Musikforeningen havde altsaa, som man skulde synes, al Anledning til at tage Afstand fra disse Tilstande. I Stedet for dette havde man jo imidlertid fattet den uheldige Beslutning at skifte med Dirigenterne, ligesom Theatret gjorde. De personlige Hensyn vare for stærke.

Tilfældet kom imidlertid Foreningen til Hjælp og bevarede dens Koncerter for Splittelsen. Bredal havde sagt Nej til Tilbudet om at dirigere vexelvis. Der var altsaa nu kun Fröhlich og Funck tilbage. Hvem af dem, der var den bedste Dirigent er det af Datidens Avisartikler ikke godt at faa Rede paa. Fröhlich var af de to aabenbart den mest dannede Kunstner, som Komponist nød han stor Anseelse, og hans Stilling som en af Autoriteterne i alle musikalske Anliggender, som en af Mændene med „erkjendt Geni“ — et yndet Udtryk dengang — vilde kun støtte Foreningen, give dens Præstationer mere Relief, selv om han i Egenskab af Dirigent savnede nogen Energi. Men alle Forhaabninger om varigt at se ham i Spidsen for Musikforeningens Koncerter strandede snart paa hans svækkede Helbred. Han formaaede i de Aar knap nok at varetage sin Tjeneste i Theatret; om noget udenfor dette kunde der ikke være Spørgsmaal. Efter at have dirigeret den ene Koncert (Nr. 2) i Musikforeningen gik han derfor faktisk ud af Dirigent-Kandidaternes Række. Der tabtes i ham muligvis en Støtte, en Autoritet, men der vandtes aabenbart nok saa meget i en ikke mindre vigtig Henseende, i Enhed og Fasthed.

Paa denne Maade kom Peter Funck¹⁾ alene til at dirigere Koncerterne lige indtil Glæsers Ankomst, altsaa i fem Aar. Funck

¹⁾ Peter Funck var en Søstersøn af Kapelmester Schall, i hvis Hus han blev opdraget, og skyldte nærmest dette Slægtskabsforhold at hans Stilling blev af forholdsvis overordnet Natur. Kun omtrent 15–16 Aar gammel blev han i Aaret 1803 ansat som Violinist i Kapellet. I Tyverne fik han offentlig Rejseunderstøttelse og opholdt sig væsentlig i Paris, hvor han nød Undervisning af Habeneck og i Theori af Reicha. Da han kom

var væsentligt Praktiker og som saadan en brugbar, om ikke særligt fremragende Dirigent. Han manglede dertil en Del i sin Uddannelse som Kunstner, hvad hans praktiske Dygtighed ikke altid har kunnet dække over. I al Fald fik han det tit at høre i Aviserne. Til Musikforeningen selv stod han, trods sin Dirigentvirksomhed, i et løst Forhold. Hver Gang han skulde fungere blev han særlig opfordret dertil i en egen Skrivelse med Underretning om, hvorledes Programmet var sammensat af Administrationen. Selv var han kun nogle enkelte Aar Medlem af denne Korporation og har næppe havt stor Indflydelse der — et underligt Forhold, som vi i vore Tider knap nok kunne sætte os ind i.

Saa meget end Koncerterne og hvad dermed stod i Forbindelse lagde Beslag paa Interessen og Kræfterne, glemte man dog ikke „Hovedopgaven“, den literære Virksomhed. Det kunde imidlertid ikke længe blive skjult, at Forholdene her antog en bestandigt ugunstigere Udvikling. Man tør vel allerede tvivle paa, om den Lodtrækning, der hvert Aar fandt Sted og ifølge hvilken 100—200 af Medlemmerne bleve lyksaliggjorte med en Opera i Klaverudtog, kunde glæde sig ved nogen overvættets Interesse. Sikkert er det, at det Udslag af Publikums Deltagelse, som lagde sig for Dagen ved Kjøbet af disse Operaer, ikke godt kunde være ringere. Bedst gik det „Sangene“, hvoraf der solgtes 105 Exemplarer. Men med Hensyn til „Hugo og Adelheid“ stillede Afsætningen sig endogsaa

---

hjem gav han en Koncert, men blev ikke gunstigt bedømt. Fingrene og Buen løb stadigt fra ham. Ved Schalls Protektion blev han imidlertid Forspiller ved første Violin, medens selve Wexschall i Begyndelsen fungerede i samme Egenskab ved anden Violin, et Forhold, der naturligvis satte meget ondt. Derefter blev Funck Balletrepetitor og Dirigent samt efter Tiemroths Afgang Koncertmester. Han skal som Dirigent have manglet Evnen til at følge Sangerne i deres dramatiske Foredrag og til at støtte Danserne, naar Kræfterne toge af. Som Person skildres han som en net, fin Mand, stille og indesluttet. 1842 blev han afløst af Paulli som Balletrepetitor og 1849 fik han under Heiberg Afsked som Koncertmester, hvilken Stilling Paulli ligeledes overtog.

helt forskrækkeligt — i alt kun 6, siger og skriver sex Exemplarer, hvortil kom 1 af „Floribella“. Det var ikke lyse Udsigter naar det gjaldt om at tage fat paa et nyt Værk. Men da man hyldede den Anskuelse, at Foreningen, som man udtrykte sig, ikke alene skulde sørge for „materiel, men ogsaa for intellektuel Udbredelse af god Musik“, blev der paa en Generalforsamling i Juli 1838 efter Forslag fra Administrationen afstemmet med Hensyn til Udgivelsen af følgende Operaer:

„Ungdom og Galskab“ af Dupuy . . . 22 Stemmer
 „Ravnen“ af Hartmann . . . . . 111 —
 „Bruden fra Lammermoor“ af Bredal. Ingen.

I Henhold hertil blev der strax taget fat paa Udgivelsen af „Ravnen“, med dansk og tysk Text.

Den nærmeste Følge af denne Beslutning, der vilde medføre en ny betydelig Udgift, var, at Koncertvirksomheden foreløbigt maatte indskrænkes. Kassens Status var jo netop paa denne Tid temmelig klejn. Forøgede Indtægter kunde der ikke paaregnes af den gode Grund, at Medlemsantallet havde naaet det Punkt, hvor det af Hensyn til Lokalteterne i Hoftheatret ikke kunde forøges. Fra Marts 1839 indtræder Musikforeningen nemlig i de konsoliderede Samfunds Rækker, der føre Lister over aspirerende Medlemmer. Det var en stor Behagelighed, men det skaffede ikke flere Penge. Paa den anden Side dukkede der flere og betydelige Udgiftsposter op. Man havde paataget sig at honorere Orkestret, eller i al Fald en stor Part af det, dernæst var der Bekostningen med Udgivelsen af „Ravnen“, endelig Omkostningerne ved Udgivelsen af „Hugo og Adelheid“ (ca. 1300 Rdl.) og af „Sangene“ (ca. 200 Rdl.), som alt sammen endnu stod tilbage.

Under disse Omstændigheder mente man, at det var klogest at tage Reb i Sejlene med Hensyn til Koncerterne. Planen var den, at der fra den følgende Sæson, 1838—39, kun skulde gives en, ikke to Koncerter. Det gaar med Udførelsen af denne Plan ganske ejendommeligt til. Da Administrationen antyder den paa Generalforsamlingen tages den til Efterretning. Der rejser sig ikke en Stemme derimod. Men da det lod til at blive til Alvor fik Piben en anden Lyd. Der havde dannet sig den offentlige Mening, at Tallet paa Koncerter skulde udgjøre to om Aaret. Da Tiden nu var saa langt fremrykket som i December, uden noget Tegn paa en saadan, kommer der Uro i Lejren. Der gjøres Forespørgsler,

skriftlige og mundtlige, ja selv i Repræsentantskabet kommer Sagen for med bestemt Forslag om at opfordre Administrationen til at gjøre, hvad der stod i dens Magt for at tilvejebringe de to Koncerter. Kan man tale om nogen „Folkestemning“ i Foreningen, saa ytrede den sig her. Da det kom til Stykket blev Resultatet saa det, at der dette Aar i Stedet for en enkelt tværtimod afholdtes tre Koncerter, hvoraf den ene rigtignok blev givet i veldædigt Øjemed (til Fordel for de Vandlidte paa Jyllands Vestkyst), som en Gjentagelse af Sæsonens første Koncert. Den offentlige Mening havde udtalt sig med tilstrækkelig Tydelighed og sejret. Der blev i Fremtiden aldrig mere Tale om Indskrænkning af Koncertantallet.

Modsætningen i Publikums Stilling til Foreningens dobbelte Virksomhed, dets træge Deltagelse med Hensyn til Udgivelsen af Musikværker, dets Iver for Koncerterne, er talende nok. Var det kommet til en Afstemning om et Enten—Eller i denne Henseende havde Udfaldet næppe været tvivlsomt.

De tre, eller med Hensyn til Programmet rettere sagt de to, Koncerter bragte to Symfonier, en af Weyse (Es dur), der som hørende til hans Ungdomsarbejder næppe har havt stor Interesse, og Beethovens C mol-Symfoni, rimeligvis dens første Opførelse i Kjøbenhavn. Desværre have vi ikke nogen offentlig Udtalelse om dens Modtagelse. Der er Grund til at antage, at i al Fald den Del af Publikum, der støttede sig til „Autoriteterne“, har forholdt sig køligt ligeoverfor den. Weyse var jo ingenlunde Beethoven huld i Almindelighed, heller ikke den her opførte Symfoni. Man kan imidlertid se af en Brevvexling imellem Dirigenten, Funck, og Administrationen, at Opførelsen har været betragtet som et Hovedslag. Funck foreslaar af Hensyn til Symfoniens Betydning at stille den paa en mere fremragende Plads paa Programmet ved at korte dette af med Bennetts Ouverture „Najaderne“, der var ansat til Opførelse. Han frygter for at Koncerten ellers skal blive for lang. Administrationen mente dog „at et nyt Arbejde af en ny og her aldeles ubekjendt Komponist“ vilde bidrage til at hæve Koncerten, og Bennetts Ouverture beholdt sin Plads, ved sit tiltalende, letfattelige Indhold vistnok til Glæde for Tilhørerne. — Som Solister optraadte disse Gange to Klaverspillere, den navnlig i det højere Selskabsliv bekjendte aandfulde Fru Josephine Tutein, født Siboni (med Webers Koncertstykke F mol) og den unge lovende Bernhard Courländer (Variationer af Henselt). Endelig havde Foreningen

i „Paulus“ Assistance af det kgl. Theaters Primadonna, Fru Simonsen, hvis friske, klangfulde Stemme med dens store Bøjelighed maa have gjort sig udmærket gjældende, at dømme efter Bestyrelsens Taksigelsesskrivelse til hende.

Musikforeningen led det Tab efter denne Sæson at miste en af sine bedste Medarbejdere, Musiklærer A. Lund, der paa Grund af svækket Helbred trak sig tilbage fra sine forskjellige Hverv. Som Indøver af Koret var han vanskeligt at erstatte, og det har næppe været for meget naar Administrationen ved hans Bortgang udtaler, „at han med en aldrig svigtende Kraft og en ualmindelig Uegennyttighed bestandigt har virket for Foreningen, og at det skyldes ham fremfor alle andre, at vore Koncerter staa saa højt med Hensyn til Udførelsen af de store og vanskelige Kor“.

Udadtil begynder Musikforeningen paa denne Tid, 1839, at faa fast Fod. Den bliver hurtigt en Institution, hvortil man tager Hensyn. Det viser sig paa mange Maader, i det stadig stigende Antal Medlemmer, i Bladenes Udtalelser og i de forskjellige Henvendelser om Medhjælp i store patriotiske Fællesanliggender, saaledes Indsamlinger til Hjælp for de ved Stormfloden i Jylland Skadelidte, til Oprettelsen af Thorvaldsens Museum o. a. Til Fordel for det første Øjemed gav Foreningen den før omtalte specielle Koncert, den indbragte et Overskud af 474 Rdl., som blev sendt til Komiteerne i Løgstør, Lemvig og Nykjøbing p. M. Af Hensyn til den fremrykkede Aarstid turde man imidlertid ikke inklade sig paa nogen egen Koncert for Thorvaldsens Museum, men Musikforeningen hjalp beredvilligt til ved den Koncert, der i den Anledning fandt Sted i Frue Kirke, ligesom den paa samme Maade understøttede de Massmannske Søndagsskoler. Hvad Bladene angaar ere de saa godt som udelt Musikforeningen gunstige. Kun Enkeltheder, som f. Ex. at „Paulus“ blev delt i forskjellige Brudstykker, kan der ske Bemærkninger om. Ellers er Billedet kun lyst. „Hvor meget kan der ikke udrettes med faa Midler!“ udbryder et Blad i den Anledning og fremhæver de fem Koncerter, der ere afholdte, de tre Operaer og Romancerne, der ere udgivne. Ogsaa det tyske „Allg. musikalische Zeitschrift“ gjør med megen Anerkjendelse opmærksom paa Foreningens Existens. Det beklages kun til Slutning, at Foreningen ikke kan udvide sig efter det Maal, hvori der virkelig er Trang til den, idet den, af Mangel paa et passende og rummeligt Koncertlokale, har maattet stanse med Optagelsen af nye Medlemmer. Det er kun rent undtagelsesvist, at der kommer noget

frem i Pressen, som ikke har dette Anerkjendelsens rosenrøde Skær. Et enkelt Exempel viser ved sit haartrukne Ræsonnement, hvor langt bort man maatte søge i sin Argumentation for at komme Foreningen til Livs. Det findes i Bladet „Den Frisindede“, der ligeoverfor en Artikel i „Berl. Tid.“, hvor det fremhæves, at Foreningen har vakt Sansen for Musik, udbryder: „Dette betvivle vi ikke blot, men benægte det paa det bestemtteste. Og skjønt talrigt besøgte Generalforsamlinger vel ikke ere noget afgjort Bevis paa den Interesse, Medlemmerne have for Selskabet, saa vidner det modsatte dog vistnok næppe om synderlig Iver for samme. Til den Lunkenhed og Tomhed, hvormed de tidligere Generalforsamlinger ere blevne afholdte, skal man vanskeligt finde Magen i nogetsomhelst andet Selskab.“ Et ægte Argument fra Frihedsbevægelsens første Agitationstid! Fordi der ingen livlige Møder og Forhandlinger er, kan „Sansen for Musik“ ikke være vakt!

Naar der i det foregaaende er blevet talt om Savnet af et rummeligt Koncertlokale som en af de faa Hindringer, Musikforeningen fandt paa sin Vej, har dette sin gode Grund. Spørgsmaalet om en ny Koncertsal kan siges at have fulgt Foreningen lige fra dens Vugge, i Grunden bestandigt uløst, i sin foreløbige Afgjørelse, ved Benyttelsen af Kasino, mere omgaaet end bragt til Afslutning. Allerede paa et saa tidligt Tidspunkt som i 1838, altsaa i Koncertvirksomhedens andet Aar, dukker det op. Formanden, E. Collin, henleder Opmærksomheden paa det som en Sag, der i høj Grad stod paa Dagsordenen og tilføjer, at der allerede findes en Plan, der har vakt Interesse, men som endnu er for lidet udviklet til at den kan forelægges Forsamlingen. Et Par Aar gaar uden at Spørgsmaalet tilsyneladende kommer ud over dette rent forberedende Standpunkt. Saa bliver det brændende igjen ved alle de Vanskeligheder, den italienske Opera paa Hoftheatret berejdede med Hensyn til Benyttelsen af dette Surrogat for en Koncertsal. Hartmann udtaler sig paa Administrationens Vegne om Sagen, kalder Hoftheatret, aabenbart med Trakasserierne med Italienerne i frisk Minde, for et „yderst slet Lokale“ og udstøder et dybt Suk over „Hovedstadens følelige Mangel paa et endog kun anstændigt Lokale for større Koncerter“. Der var dog langt frem inden det blev bedre. Det første Skridt ud paa Realisationens Bane blev gjort da der i Midten af Fyrerne dannede sig et Slags Aktieselskab eller Konsortium. Hvor mange eller hvor store Beløb, der blev indskuddt, indeholde Aktstykkerne intet om, heller ikke noget

nærmere angaaende Arten og Beskaffenheden af den Plan, der allerede flere Aar i Forvejen var blevet omtalt. Men Aktier, eller hvad vi vilde kalde med dette Navn, har der utvivlsomt været. Just paa denne Tid omgikkes Carstensen imidlertid med sin store Plan, at danne et stort elegant Vintertivoli i Kjøbenhavn, det senere Kasino. Da det ny Etablissement naturligvis særligt skulde kultivere Musiken fik han Aktionærerne i Koncertsals-Konsortiet til at overføre deres Indskud paa dette imod at Musikforeningen skulde nyde en Del Begunstigelser ved Benyttelsen af Lokalerne. Saaledes kom Forbindelsen med Kasino i Stand. Det var naturligvis ikke, hvad man fra første Færd havde tænkt sig, men en Fremgang i Forhold til de hidtil værende Forhold var jo altid en Fremgang.

Det almindelige Prøvelokale var i disse Aar Selskabet „Kjædens“ Sal i den saakaldte „Tugthusport“¹⁾, den nuværende Bygning for Kjøbenhavns Sparekasse, altsaa morsomt nok netop det samme Sted, hvor Foreningen for Tiden har sin Bolig. Undertiden laante man ogsaa Stueetagen i Frimurerlogen. Der eksisterer fra denne Tid en fra Collins Haand hidrørende Vejledning ved Koncertarrangementet. Den indeholder en Del Enkeltheder, som giver et godt Billede af alle de Smaating, paa hvis nøjagtige Iagttagelse et godt Udfald af Koncerterne beroede. „Naar Koncertdagen skal berammes“, hedder det bl. a., „maa man i Tide, endog Maaneder i Forvejen, henvende sig til Direktionen for de kgl. Skuespil for af samme at underrettes om, hvilken Søndag eller Onsdag, der ikke benyttes til Theatrets Tjeneste. Naar dette er sket og en Dag er berammet bør Direktionen, eller Regissøren, og Kapellet underrettes derom for at undgaa Kollision med andre Koncertgivere. Saafrømt man har bestemt, hvilke af Theatrets syngende Personale man vil anmode om Assistance, er det rigtigst at sikre sig Theatrets Tilladelse til at denne erholdes. Nærmere henimod Koncerten er det tillige hensigtsmæssigt at konferere med Theatrets Regissør for at ingen Prøver eller lignende skal forhindre Kapellets eller Sangpersonalets Assistance ved Generalprøven eller Koncerten. Saafrømt Hoftheatret eller dets Forsal benyttes til Generalprøven maa man derom henvende sig til Dansedirektøren, nu Balletmester Bournonville, samt, hvis Prøverne afholdes Lørdag eller Søndag Formiddag, til Direktøren for Musiken ved Kongens Regiment, nu

---

¹⁾ Sammesteds var Blindeinstituttet. De Blinde havde Adgang til Prøverne.

Kammerherre Rømeling, som paa denne Tid plejer at have Øvelser her. Regimentets Pauker pleje ved samme Lejlighed at tilstaa til Laans. Administrationen maa i Tide henvende sig til Hofmarskallatet om Tilladelse til at benytte Hoftheatret til Koncerten. Dernæst har man at henvende sig til Direktøren for Selskabet „Euterpe“ for at erholde Samtykke til at benytte dette Selskabs Inventarium, som staar paa Hoftheatret.“ Naar man nu erindrer, at denne Forretningsgang i Almindelighed besørgedes ved Skrivelser, sjældent mundtligt, kan man tænke sig, hvad det havde at sige i de Tider blot at faa de indledende Skridt til en Koncert gjorde.

Sammesteds findes en fuldstændig Liste over alle de Udførende ved Koncerten 17. Februar 1839.¹⁾ Tallet løber op til ikke mindre end 152 assisterende i alt, selv i vor Tid et ganske betydeligt, under de daværende Forhold et ualmindeligt stort Korps. De 152 fordele sig saaledes i de forskjellige Klasser:

A. Orkestret. 19 Violiner, 6 Bratscher, 6 Violon-	
celler, 6 Kontrabasser osv.	56
B. Koret. 27 Sopran, 21 Alt, 20 Tenor, 23 Bas	91
C. Solister	5

152

I Orkestret fandtes følgende Medlemmer af Kapellet: Violiner: Wexschall, Joh. Fröhlich, Bjerregaard, Mohr, Guldbrandsen, Carlsen sen. og jun., Hansen, Paulli, Sveistrup, Fr. Schram, Gade og L. Petersen. Viola: Jacobi, Ed. Helsted, Bay. Violoncel: Fr. Funck, S. Kuhlau, F. Rauch. Kontrabas: Noack, Kirchheiner, Weyle, Møller. Fløjte: N. Petersen, C. Helsted, Thræn. Obo: Kretzmer, Keck jun. Klarinet: M. Petersen, D. Noack. Fagot: Lanzsky. Horn: Dreves, Dipo. Endvidere følgende Dilettanter: Violin: C. Weis, Thomsen, Eschricht, Mansa, Ehler, Haack. Viola: P. W. Olsen, Hegedahl, Sommer. Violoncel: E. Weis, W. Eschricht, A. Skrike. Fagot: Stendrup. Trompet: Lund.

---

¹⁾ Programmet var: Weyse Symfoni Nr. 5 Es dur. Weber Koncertstykke f. Piano F mol (Fru Tutein). H. Rung Jægersang f. Mandstemmer og Ork. Mendelssohn „Paulus“ I Nr. 11—22.

En Fortegnelse, den første autentiske, over dette Kors enkelte Medlemmer vil formentlig have Interesse.

Sopran.	Alt.	Tenor.	Bas.
Fru Bojesen.	Fru Th. Voss.	G. Collin.	Møller.
" Bolbroe.	" H. Balling.	Gottlieb.	Emil Erslev.
Frk. Tolft.	" Schuerer.	d'Origny.	E. Fortling.
" Collin.	" Goldschmidt.	Tutein.	Hjorth.
" Fiedler.	" Jacobsen.	Thomsen.	Fr. Wiehe.
" Tuxen.	Frk. Meyer.	Werlauff.	Risom.
" Ravn.	" Tuxen.	B. Salomonsen.	Ryge.
" Hornemann.	" Wolf.	Urtekr. Petersen.	Edv. Lehmann.
" Herbst.	" H. Hoff.	J. Petersen.	C. Glud.
" Köhl.	" A. Bang.	Rud. Petersen.	J. Lorck.
" L. Meyer.	" M.Hornemann.	Jul. Borup.	Dreier.
" E. Meyer.	" Bech.	Bloch.	Schneider.
" Kopp.	" Böttger.	Edv. Smidt.	Müffelmann.
" Resch.	" Aubertin.	Gläsel.	Wødicke.
" Major.	" A. Bjerring.	Ad. Nathan.	Tuxen.
" H. Lund.	" Bjerring.	Fiedler.	Rosing.
" V. Lund.	" Lehmann.	Wanscher.	Andersen.
" S. Kipnasse.	" Böhling.	Bjerring.	Wilh. Smidt.
" Aug. Næbol.	" Kipnasse.	Liebmann.	Gottschalcksen.
" C.Sommerfeldt.	" Ehllern.	Kølle.	Kirstein.
" O.Sommerfeldt.	" Risch.		Stribolt.
" Trock.			Feddersen.
" Wentzel.			Edv. Buntzen.
" Stribolt.			
" Andersen.			
" Jacobsen.			
" Krøjer.			

Med en saa grundig og i det hele anerkjendt Stilling indad til begyndte Musikforeningen nu at tænke paa at skaffe sig en Position ogsaa udad til, en Plads i det store internationale Musiksamfund. Det gjaldt om paa en eller anden Maade at henlede Udlandets Opmærksomhed paa en af de yderste Forposter, den egentlige Kunstmusik havde skudt frem oppe imod Nord. Det nærmeste

Middel hertil var naturligvis en Henvendelse til de vigtigste musikalske Blade og Tidsskrifter, Vanskeligheden laa blot i at faa de rigtige Adresser. I hine Tider med de indskrænkede Postforhold og de udviklede Forbindelsesmidler i det hele var Sagen ikke saa ganske let. Som en bekvem Mellemand henvendte man sig først til Foreningens Nodestikker, Musikhandler Boehme i Hamborg. Men da samme hæderlige Borger i den gamle Hansestad aabenbart ikke forstod sig meget paa denne literære Side af Tingen tog man den fornuftige Beslutning, for ikke at forhale Sagen, strax at henvende sig til de enkelte tyske Musikblade, man kjendte. I den Anledning blev der forfattet en længere tysk Skrivelse, der i Marts 1839 blev sendt til følgende Redaktører: Dr. Fink, „Allgem. musikal. Zeitung“, Leipzig. Ludv. v. Rellstab, „Iris“ i Berlin. Robert Schumann, „Neue Zeitschrift f. Musik“, Leipzig. Gottfr. Weber, „Cæcilia“, Mainz. Castelli, „Musikal. Anzeiger“, Wien. Edv. Lehmann, „Argus“, Hamborg.

Skrivelsen udtaler i Begyndelsen „at vort lille Land besidder ikke faa Tonekunstnere og mange Venner af Tonekunsten, og at vi i enthusiastisk Beundring af Kunstens Mesterværker ikke give nogen noget efter“. Efter denne mere for Øjemedet praktisk indrettede end egentlig beskedne Karakteristik af os selv, forklarer man Hensigten med Musikforeningens Stiftelse, de smaa Forhold, der have nødvendiggjort et Samfund til Udgivelse af „de ikke faa klassiske Kompositioner, vort Land har frembragt“. Derpaa omtales de tre Operaer, der ere udgivne, samt Prisopgaven angaaende Sangene, endelig Koncerterne, hvor særlig Lachners Prissymfoni og Mendelssohns „Paulus“ fremhæves. Begge hørte de jo til Noviteterne, og deres Opførelse maatte give Udlandet et Indtryk af, at vi i det mindste fulgte med Tiden. De meddelte Oplysninger anmodes Redaktionerne om at benytte, ligesom der udtales Forventning om, at de tilsendte Exemplarer af de udgivne Musikværker maatte blive kritisk omtalte.

Noget senere sender Administrationen en lignende Skrivelse til det svenske musikalske Akademi „overbevist om, at den gjensidige Interesse for hinandens Sprog og Literatur, der i den senere Tid baade har vist sig hos svenske og danske, ogsaa vil udstrække sig til begge Landes musikalske Frembringelser og hvad dermed staar i Forbindelse“.

Stort blev ikke Udbyttet af disse Skridt, men dog heller ikke helt resultatløse. Allerede Aaret i Forvejen havde jo „Allgem.

musikal. Zeitung“ i Leipzig udtalt sig rosende om den kjøbenhavnske Musikinstitution, og samme Blad fortsætter kort derefter med en panegyrisk Anmeldelse af Weyses „Floribella“. At Weyse var en Mester baade i Kirkestilen og Operaen var allerede Anmelderen tidligere bekendt, „nu viser det sig, at hans Renomé er fast begrundet“. „Vi skulde mene, at en saadan tysk-gediegen(!), dertil folkelig, letforstaaelig og ved sin Alferomantik Sind og Sans tiltalende Opera, ogsaa paa tyske Theatre vilde finde den bedste Modtagelse“, og Anm. udtaler som sin Overbevisning, at „Floribella“ staar langt over de mange franske og italienske Nyheder, man saa gjerne griber til. Artiklen slutter med det Haab, at det maa lykkes denne danske Opera at trænge sig frem til Scenen i Tyskland, disse Scener, hvor „Apollo dog sædvanlig er den sidste, Merkur derimod den første“, efter Anmelderens Mening.

Om det nu er af denne sidste Aarsag eller af andre Grunde, Weyses Opera blev trods denne anbefaling aldrig opført udenfor Kjøbenhavn, hvor den jo forresten ingenlunde kan siges at have havt Lykken med sig. Den fandt dog en ny Omtale i det af Robert Schumann redigerede „Neue Zeitschrift für Musik“, i det hele det Blad, der har taget sig mest af Musikforeningens Henvendelse. Ogsaa Kuhlaus „Hugo og Adelheid“ bliver omtalt af dette Organ for „de unge“ i Tyskland, ligeledes Hartmanns „Ravnen“. Den sidste har som hidrørende fra Robert Schumanns egen Haand dobbelt Interesse. Texten, af H. C. Andersen, falder han næsten i Begejstring over. „Digteren har givet os en Trylleopera, men ikke noget barnagtigt Tøjleri, som man ofte byder tyske Komponister, men en Text med baade Forstand og Følelse foruden virkeligt poetisk Indhold.“ Rosen over Hartmanns Musik falder i mere betingede Udtryk. Den har indgydt Schumann megen Respekt, det siger han udtrykkeligt og det fremgaar af hele Kritikens Form og Aand. Finalerne med deres dramatiske Effekt er det, der tiltaler ham mest, i mange af de andre Numere finder han derimod Formen altfor kort og knap, næsten ængstelig. Enkeltheder i hans Omtale tage sig ganske interessante ud netop i hans Mund. „Ejendommelig er den hyppigt og hurtigt vekslede Harmoniføring,“ siger han et Sted, „just ikke broget eller uklar, men dog saaledes, at man kunde ønske den mindre urolig, mere naturlig. Bestræbelsen efter som Harmoniker ogsaa i de mindste Dele at være interessant kan navnlig i en Opera ofte være farlig. I et indviklet Ensemble-numer kan denne hurtige, kunstigt vævede, ofte enhar-

moniske Akkordfølge endnu gaa, men et Kor holder ikke af for mange Krydser og Beer. Hvor virker ikke en simpel Treklang, sunget frit ud af et Menneskebryst! Al en Spohrs enharmoniske Kunst bliver til intet ligeoverfor en Händelsk frit strømmende Treklang.“ At „Genovevas“ Komponist skal gjøre Hartmann opmærksom paa just dette vidner om, at hos Schumann som Operakomponist opvejede den theoretiske Indsigt adskilligt det praktiske Haandelag.

Med den ideelle Tilfredsstillelse at være nævnt og godt omtalt i de tyske Fagskrifter maatte Musikforeningen for denne Gang lade det bero. Alle Forhaabninger, man nærede til, at nu skulde der aabne sig et nyt Marked for Forlæggervirksomheden, viste sig naturligvis forfængelige. Skjønt Administrationen fra først af, som den i et Brev udtrykker sig „ingenlunde kunde tro, at Interessen for dansk Musik saa aldeles skulde mangle blandt de tyske Musikvenner“, fik den dog inden lang Tid denne Tro i Hænde. Med Undtagelse af de udsendte Friexemplarer er der næppe et eneste Exemplar af de udgivne Operaer gaaet til Tyskland. Det var i literær Henseende Skibbrud paa Skibbrud.

Det saa henad denne Tid ogsaa i Retning af den indre Sammensætning af Bestyrelsen temmelig truende ud. Det var ligesom det første faste Sammenhold mellem de ledende Kræfter var i Færd med at give sig. I 1838 opgave tre Medlemmer af Administrationen deres Pladser, Bojesen, Fröhlich og Riise, og Aaret efter erklærede tre andre af den oprindelige Bestyrelse, nemlig Bredal, Collin og Lorck, at de ikke kunde modtage Gjenvalg. Af hele den styrende Myndighed fra de første Aar var der altsaa efter tre Aars Forløb kun en enkelt, nemlig Hartmann tilbage. Der er næppe nogen Grund til at antage, at disse Dimissioner havde deres Aarsag i indre Uenighed, i al Fald kan intet af den Art spores i Forhandlingsprotokollen. Men Stillingen blev ikke bedre, da ogsaa Funck, den stadige Dirigent, ligeledes erklærede at ville trække sig tilbage, i det mindste som Medlem af Administrationen. Det saa ud til en hel Deroute. Da Fröhlich var fraværende paa

en Udenlandsrejse var det endog ikke let at faa selvskevne Æmner til de tre Poster af Administrationen, der ifølge Lovene skulde besættes med Musikere af Faget. Man vidste dog at klare sig fra baade denne og de andre Vanskeligheder. Ved Generalforsamlingen i 1839 vedtog man først, at der ikke behøvede at være tre, men kun to Musikere i Bestyrelsen. For at dernæst ikke Tilfældigheder skulde øve for stor Indflydelse ved Valget af den ny Administration enedes man om et Forslag af E. Weis, ifølge hvilket Administrationen (7) og Repræsentantskabet (20) for Fremtiden ikke skulde vælges hver for sig, hvorimod Forsamlingen skulde stemme paa i alt 27 Repræsentanter, hvilke saa selv af deres Midte skulde udvælge de syv Medlemmer af Bestyrelsen. Paa denne Maade kom man nogenlunde ud over Vanskelighederne. Administrationen tabte vel i Collin et af dens virksomste og ivrigste Elementer, men dels varede Collins Fraværelse ikke ret længe (kun et Aar), dels opnaede man saa temmelig at bevare Forbindelsen med den tidligere Bestyrelse ved at vælge Dr. Bojesen ind i denne og ved at Lorck opgav at træde ud. De ny Medlemmer blev: Paulli¹⁾ som Musiker, Mansa og E. Weis²⁾. Af denne Administration valgtes Hartmann til Formand, i hvilken Stilling han uden Afbrydelse har vedblevet at fungere lige indtil Dato, altsaa i 47 Aar. Lorck overtog Collins Post, altsaa hele Forretningsvæsenet, Mansa Tilsynet med Arkivet.

---

¹⁾ I August samme Aar rejste dog allerede Paulli til Udlandet. Hans Plads blev da besat med Fröhlich.

²⁾ Senere Konferensraad C. F. Holm var allerede Aaret i Forvejen indtraadt.

Gjennemgangsperioden.

1839—1843.

Efter Forløbet af disse fire første Aar var Stillingen den samme som strax efter den første Begyndelse. Lykken fulgte Foreningen som Koncertgiver, men svigtede den som Forlægger. Men der var nu ikke længere Tale om Tilfældigheder, som muligt kunde ændre sig, man havde faste Erfaringer at regne med. De første ungdommelige Idealer vare blegnede. Tanken om særligt at, virke i den nationale Tonekunsts Tjeneste, at udbrede den danske Musiks Ære og Herlighed inden og udenfor Landets Grænser ved de trykte Noders Hjælp havde staaet sin Prøve. Den var upraktikabel. Men samtidigt med denne Skuffelse viste der sig et andet stort Maal at virke for, Udviklingen af Sansen for Musik overhovedet, den særligt indenlandske med den store udenlandske, og Vejen til dette Maal laa saa jævnt banet, saa let farbar for Øjet, at Skuffelsen næsten ikke blev følt. Alt i alt var dog Musikforeningen født i en lykkelig Stund. Hvormange have som den set det egentlige Grundlag for dens Virksomhed gaa op i Røg, for saa, med øgede Kræfter og Mod, at sætte sig et nyt og større Maal, og sejre?

Signalerne maatte altsaa ændres. Men som det sig hør og bør for et Samfund, der befandt sig midt under det gamle Regiments lovordnede Tilstande, maatte dette finde Sted ikke mod, men med Loven. Det første fornødne var derfor en Omredaktion af de oprindelige Grundbestemmelser. Allerede for lang Tid siden havde der vist sig Trang hertil. Paa mange Punkter indeholdt de gamle Bestemmelser kun taagede og uklare Vejledninger, f. Ex. for

Valget af Kandidater til Bestyrelsen, af Formanden og fornemlig for det indbyrdes Forhold mellem Administrationen og Repræsentantskabet. Det havde end ikke manglet paa bestemte Rivninger, de to Afdelinger af Bestyrelsen imellem, hvor Repræsentanterne navnlig havde følt sig tilsidesatte ved Spørgsmaalet om Fastsættelsen af de Musikværker, der skulde foreslaas til Udgivelse, og i den Anledning havde sendt deres administrative Kollegaer skarpe Noter om at disse havde „overtraadt“ Grundbestemmelserne. Til nogen egentlig Konflikt havde dog Striden ikke udartet, især fordi Administrationen bestandigt pegede paa det ønskelige i en Revision af Lovene. Endelig enedes man da om dette og nedsatte i den Anledning en Lovkomite, der blev sammensat af Collin, C. Weis og Zahrtmann.¹⁾

De nye Love bleve, efter at Repræsentantskabet havde foretaget nogle mindre Ændringer af det oprindelige Udkast, vedtagne af Generalforsamlingen i April 1839. De adskilte sig fra de tidligere paa et meget væsentligt Punkt, Formaalet. Dette angik før hovedsageligt Udbredelsen af danske musikalske Værker ved Udgivelsen af saadanne i Trykken, medens baade Koncerter og Prisopgaver kun skulde plejes, forsaavidt dette Hovedformaal kunde tillade det. Nu derimod udtalte Lovene, at Foreningens Øjemed var et dobbelt „dels at fremkalde og udbrede fortrinlige danske Musikværker, dels at vække og nære Interessen for god Musik overhovedet“. Dette Øjemed skulde søges naaet ad tre Veje, ved Udgivelse af Musikværker, ved Prisopgaver, endelig ved Koncerter. Fra at have haft et snævert begrænset Formaal fik altsaa nu Musikforeningen et meget udvidet, hvor den efter Tid og Lejlighed kunde lægge Hovedvægten der, hvor der var mest Trang til dens Virksomhed. Fremdeles vare to væsentlige Ting slaaede fast. Den oprindelige nationale Ensidighed havde maattet, om ikke vige Pladsen for den kosmopolitiske Alsidighed saa dog indrømme denne en Plads ved sin Side (vide Passus'en „god Musik overhovedet“), endvidere var der givet Koncerterne fuld Borgerret i Foreningen, en Stilling, ikke som før underordnet, men sideordnet den øvrige Virksomhed. Skulde man i vore Tider skrive Lovene om maatte jo Koncerterne blive det alt andet beherskende Element. Man var allerede

---

¹⁾ P. T. Zahrtmann, senere Gehejmelegationsraad, var 1838 blevet valgt til Formand i Repræsentantskabet og fungerede som saadan indtil 1871, altsaa i 33 Aar.

dengang i Færd med langsomt og sikkert at arbejde henimod denne Tilstand. Men man saa det endnu ikke klart, og gav Koncertvirksomheden, maaske halvt modstræbende, den Indrømmelse at skulle være ligestillet med det gamle Hovedformaal — en Indrømmelse, hvorpaa hele Foreningens Liv i det følgende blev bygget.

Den friere Stilling med Hensyn til Valget af Virksomhedens Art blev af den nyvalgte Bestyrelse benyttet fuldt ud. Den var i den behagelige Situation at have en Del Penge at raade over — den foregaaende Sæson sluttede med et Overskud af c. 650 Rdl. — og den forstod at drage sig denne Situation til Nytte. I Stedet for at indskrænke Virksomheden til en enkelt Gren, udvidede den den saa meget det stod i dens Magt, og Aaret 1840 faar saaledes ikke blot Betydning ved at Koncerterne begyndte at emancipere sig, men tillige som det Aar, hvor der mere ligeligt end nogensinde før eller senere blev taget Hensyn til alle tre Grene af Foreningens Opgaver, Forlæggervirksomheden, Prisopgaverne og Koncerterne.

Der var først Koncerterne. Deres Overlegenhed, baade i Retning af Form og Indhold, var ubestridelig, og vedblev at være det. Med sit Orkester og Kor stod Musikforeningen temmeligt alene med Musikopførelser i stor Stil. Af andre Koncerter var der ikke saa ganske faa, men, for at bruge en samtidig Avis' Udtryk, de vare ikke stor Omtale værd. „Alle ere de Numerkoncerter, enten beregnede paa at lade en eller anden Virtuos paa et enkelt Instrument glimre, eller saa jammerligt sammensatte af intetsigende Klingklang, at der ikke kan være Tale om nogen egentlig musikalsk Nydelse.“ Ligeoverfor dette stilles saa bestandigt Musikforeningen op som Mønsteret. Der tales om den Iver, hvormed man stræber efter at blive Medlem, hvad der atter tyder paa en Trang til at høre de musikalske Mesterværker, „der desværre ere en saa sjælden Nydelse hos os“.

Den sidste Sætning kunde have fristet den ny Bestyrelse. Den havde jo Midlerne i Hænde, og en Koncert til om Aaret, selv en mindre, kunde der nok blive Raad til. Men man holdt sig til det sikre og nedarvede fremfor det uvisse, og der finder i numerisk Henseende ingen Udvidelse af den traditionelle Koncertvirksomhed Sted førend Glæser tre Aar senere overtog Dirigentposten. Foreløbigt gjaldt det mere om at holde Programmerne paa Højde med de tidligere, maaske tillige give dem en lidt mere populær Holdning. Der fandtes paa denne Tid som Gæst i Kjøbenhavn en Sangerinde, Madame Bishop, som i Forening med Harpevirtuosens Bochsa

havde sat Publikum i Fyr og Flamme. Hende engagerede man da til den forestaaende Musikaften, hvor forøvrigt Beethovens Eroica og Mendelssohns 42de Psalme skulde danne Hovednumrene. Alt var beredt. Saa kom imidlertid Frederik VI's Død imellém, og Koncerten maatte opsættes i henved tre Maaneder. Madame Bishop maatte opgives, men Programmet blev til Gjengjæld styrket med første Akts Finale af „Titus“, hvor den som Kjøbenhavnernes erklærede Yndling snart proklamerede Bariton-sanger Chr. Hansen havde sin Debut i Musikforeningen. Med Bennetts Ouverture „Dryaden“ (et Sidestykke til, men ikke at forvexle med den før opførte „Najaderne“) fik Programmet endelig sit egentlige kosmopolitiske Præg, hvor der ikke fandtes noget af dansk Herkomst. Den ny Tid og Reaktionen mod den gamle begyndte at gjøre sig gjældende! Det ny Ugeblad „Fædrelandet“ udtrykker sin særdeles Tilfredshed med denne Svingning og roser „den Forening, der afgiver saa godt som den eneste Lejlighed her til Lands til at høre større Arbejder af de Komponister, som staa i Spidsen for den store musikalske Verdensudvikling i Musikens Hovedlande, Frankrig og Tyskland. Man dømme hvad man vil om Beethoven og de yngre Komponister, som tildels følge ham“, hedder det betegnende videre, „saa er det vist nok, at den uhyre Indflydelse, som Beethoven efterhaanden har vundet i de Lande, hvor Musiken fortrinlig blomstrer, ikke kan være uden Indflydelse paa Kunstens hele tilkommende Skæbne, at altsaa enhver, der ikke vil blive tilbage, maa tilegne sig Beethoven.“ Det tagne Forbehold mod Symfoniens Stormester stemmer, som vi alt have set, med Tidens aandelige Status i det hele, der, paavirket af Weyses Autoritet, ikke var Beethoven gunstig. Det maatte tillige være meget oplysende for dem, der som de ledende i Musikforeningen havde en anden Anskuelse og følte Kald til at udrette noget. Selv „Fædrelandet“ føler noget af denne Art naar det slutter sin Artikel med det Ønske, at Musikforeningen „maatte se sig i Stand til i stedse videre Udstrækning at aabenbare os den Aand, der rører sig i de store Musiklande“. Der var gjort en god Begyndelse — et andet Blad udtaler, „at det aldrig erindrer at have hørt noget Instrumentalnumer saa fuldendt udført“ som Eroica — og det blev jo heller ikke derved.

„Aabenbare den Aand, der rører sig i de store Musiklande!“ „Fædrelandet“ havde udtalt Ordet og det blev Feltraabet. Strax ved den følgende Koncert gjør man Skridtet helt ud og tager, for

at begynde rigtigt tydeligt, Italien med. Paa Programmet til Maj-koncerten 1840¹⁾ vil man finde Tidens to italienske Stormestre Rossini og Spontini. Det blev en sjælden Fremtoning, dette — Spontini kommer aldrig mere igjen, Rossini kun en enkelt Gang — men paaskjønnet blev det af et Publikum, der endnu befandt sig i det Nydelsernes Paradis, hvor der ikke eksisterer nogen Fordom og hvor man endnu ikke kjender Forskjel paa „Skolens“ Kategorier, godt og ondt. Der var i det hele over denne Koncert noget elskværdigt, letsindigt, som klædte Musikforeningens Ungdommelighed godt. Den strænge klassiske Mine blev helt borte og gav Plads for den glade Mødtagelighed, der plukkede de skønne Frugter, hvor den fandt dem, og ikke først kritisk undersøgte Træets Art og Slægt. Og man kan sige sig selv, at særlig Rossini den Aften gjorde Lykke. „Vilhelm Tell“ var aldrig givet før her i Byen, og nu hørte man for første Gang den af den fulde dramatiske Musikpragt gennemstrømmede Finale af tredje Akt (Scenen paa Torvet mellem Gessler og Tell). Det var, hvad der kunde faa Hjertet til at banke! Overhovedet dyrkede man den Aften Populariteten, ogsaa ligeoverfor Koncerternes trofaste Vogtere Beethoven og Mendelssohn, der ligeledes denne Gang gjorde Tjeneste. Man kunde blandt den førstes Symfonier ikke have valgt noget mere populært Stykke end „Pastoral-Symfonien“ og, da N. Gerson skulde spille et Solonumer, tog han dertil et saa iørefaldende Stykke som Rondoen i Es af Mendelssohn (Op. 29).

Saa var der det andet Punkt, Udgivelsen af Musikværker. Hartmanns „Ravnen“ var nu færdig fra Trykkeriet²⁾, og i Januar 1840 kom den til Bortlodning med 137 Exemplarer, medens Resten af de 300 Exemplarer blev overgivet til Forhandling. Gaa videre paa samme Vis og i samme Omfang ad denne Vej var imidlertid ikke raadeligt, dertil havde man Erfaringer nok. Derimod frembød der sig en Anledning til at hjælpe paa Udgivelsen af et fortjenstfuldt Foretagende, og den blev grebet. Firmaet Lose & Olsen stod just i Begreb med at udgive den af Weyse redigerede Samling danske Kæmpeviser, et Foretagende, der baade i national, musikhistorisk og æsthetisk Henseende havde

¹⁾ Det bragte: Beethovens Pastoral-symfoni. Mendelssohns *Rondo brillante* Es dur for Piano og Ork., Spontinis Ouverture til „Agnes v. Hohenstaufen“ og Rossini: Finale af „Vilhelm Tell“.

²⁾ Udgiften havde været c. 1240 Rdl.

sin store Betydning og desuden paa Forhaand kunde siges at interessere særligt den oplyste Del af det musikalske Publikum, altsaa tillige Musikforeningens Medlemmer. Det blev derfor bestemt at understøtte Udgivelsen ved, for en noget nedsat Pris, at tegne Subskription paa 150 Exemplarer, der saa bleve bortloddede paa sædvanlig Maade. Saaledes blev Anno 1840 et særligt rigt Bortlodningsaar. Ja man stansede end ikke med disse Værker, men tog den fornuftige Beslutning, da baade „Floribella“ og „Hugo og Adelheid“ bestandigt viste sig som en saare problematisk Handelsvare, at rydde lidt op i den store Beholdning, saa at endvidere 50 Exemplarer af hver af dem kom til Bortlodning.

Endelig var der det tredje Virksomhedsomraade tilbage, Prisopgaverne. I en Skrivelse, August 1839, henledte Administrationen Repræsentantskabets Opmærksomhed paa, at der var forløbet lang Tid siden den sidste Prisopgave (Sangene) var fremsat. Den foreslog derfor, at der skulde udsættes en Pris af 20 à 25 Dukater for den bedste Komposition af en Ouverture for Orkester. Forslaget blev optaget meget gunstigt, kun mente mange, at Prisbelønningen i Forhold til Opgavens Størrelse var for ringe, men denne Betænkelighed svandt hurtig da de „praktisk kyndige“ erklærede, at der ikke var nogen Grund til den. Ogsaa da Forslaget kom for Generalforsamlingen faldt det i god Jord. Det blev end ikke debatteret, men vedtaget enstemmigt uden Afstemning.

Efter sin Natur var denne Opgave beregnet for de specielle Musikere, med Udelukkelse af al Halvdannelse. Da fremdeles den alene var bestemt for danske, det vil sige „i Danmark eller Hertugdømmerne levende“ Komponister, og det maatte forudses, at de bedste og mest ansete Kunstnere af Faget vilde give Møde til denne Væddestrid, blev det nødvendigt at søge Prisdømmerne i Udlandet. Jo bedre Navne, desto større Glans naturligvis over Forehavendet. Med ungdommelig Sorgløshed gik man da til saa omtrent de bedste, der kunde faas: Mendelssohn, Spohr og Fr. Schneider¹⁾ i Dessau. Et Afslag fra disse tre Koryfæers Side, som i deres daglige Virksomhed, baade privat og offentlig, maatte have mere end nok af den Slags lidet taknemmelige Hvery,

¹⁾ Fr. Schneider, Doktor i Musik, en for sin Tid bekjendt Komponist Dirigent og Lærer. Navnlig hans Oratorier, hvoriblandt „das Weltgericht“, stode højt i den almindelige Mening, men de have ikke overlevet den Slægt, der gjorde dem berømte.

var vel snarest det nærmest liggende. Men Lykken fulgte den kjække, unge Forening, og inden lang Tid var gaaet indløb der Svar fra alle tre Storheder. Det lød bejaende fra dem alle.

En af Dommerne har dog aabenbart fortrudt denne rask fattede Beslutning, nemlig Mendelssohn. Nogen Tid efter kom der Brev fra ham, hvori han beklagede, at hans Tid ikke tillod ham at overtage Dommerhvervet. Fra sin Side gjorde Musikforeningen alt, hvad der stod i dens Magt for at faa ham med alligevel. Man forestillede ham baade Hensynet til den fremrykkede Tid, der gjorde Valget af en Stedfortræder vanskeligt, og til de konkurrerende, der muligt kunde have taget i Betragtning, at netop han var Dommer. Ja, man forsøgte at tage ham med en Trumf, idet man meddelte ham, at de paagjældende Kompositioner just nu bleve afsendte til Spohr og Schneider og derefter vilde komme til ham. Det hjalp imidlertid ikke. Mendelssohn undskyldte sig med en nær forestaaende Rejse. Bestyrelsen fandt sig da i sin Skæbne og tog det Parti at holde sig til de tilbageblivende Dommere, Spohr og Schneider, alene.

Med Hensyn til den Maalestok, der skulde lægges til Grund for Bedømmelsen, fremhævede Administrationen gjentagne Gange Strængheden. Prisen ønskes kun tilkjendt et Værk „von erkannten Werthe“, som det hedder, og da Schneider som den korrekte Mand ytrer sin Tvivl om Forstaaelsen heraf, forklares det derhen, at det indstillede Arbejde i og for sig maa være et betydeligt Kunstværk, saa at selv „eine ganz erträgliche Arbeit“ ikke bør komme i Betragtning.

Efter Fristens Udløb — i Oktober 1840 — var der indkommet 10 Ouverturer i Partitur, forsynede med Mottoer, næsten alle paa tysk, vel af Hensyn til Dommerne, et Par paa fransk, ingen paa dansk. Gjennemsniudsbyttet af det indleverede maa snarest betegnes som temmelig tyndt. I al Fald udtaler Administrationen for Dommerne, at deres Hverv næppe vil blive særdeles byrdefuldt da de, selv med et løst Blik paa flere af de konkurrerende Arbejder, ville komme til det Resultat, at der overhovedet ikke kan blive Spørgsmaal om dem.

Fra dette lave Gjennemsnit var der imidlertid et enkelt Værk, der hævdede sig højt i Vejret. Selve Dommen er desværre gaaet tabt — den indeholdt tildels udførlige Udtalelser om adskillige af de indsendte Arbejder — men dens Hovedindhold er tilstrækkeligt bekjendt. Prisen blev „ubetinget og i meget anerkjendende Udtryk“,

som det hedder i Administrationsprotokollen, tilkjendt den under Nr. 10 indsendte Ouverture „Efterklang af Ossian“ med det for en ægte Romantiker karakteristisk valgte Motto „Formel hält uns nicht gebunden, unsre Kunst heisst Poesie“. Selve Pristilkjendelsen ønskede man at give al den Højtidelighed, den fortjente, hvorfor det blev opsat at aabne den paagjældende Navneseddel indtil den nær forestaaende Generalforsamling. Der blev som Sejrherre proklameret: „N. W. Gade, Violinist i det kgl. Kapel.“

Det er ikke første Gang, Gades Navn træder frem i Musikforeningen. Det staar paa en af de første Medlemslister og findes ligeledes blandt dem af Kapellet, som deltog i Foreningens Koncerter. Desuden havde Gade ved Foraarskoncerten 1841 indstuderet Korene til anden Del af „Paulus“. Men det var første Gang, at den unge Violinist, som i Berggreens „Musikalsk Tidende“ roses for sin smukke Tone „et let og sikkert Buestrøg, den største Akkuratesse og et følelsesfuldt Foredrag“, og som sammesteds havde faaet sine første Smaasange trykkede, det var første Gang, at han, ukjendt af de fleste, traadte frem for Offentligheden som Komponist i den store Stil. Det kunde ikke være sket paa en mere hæderfuld Maade. Og at dette fandt Sted just i Musikforeningen var et gunstigt Varsel om det nære Forhold, der adskillige Aar senere skulde bestaa mellem den og ham. En umiddelbar Følge af Hæderen med Ouverturen var, at Gade paa den samme Generalforsamling kom paa Valg til Repræsentantskabet. Denne gang naaede han dog ikke højere end til at blive Suppleant. Der skulde dog være Maade med Anerkjendelsen.

Saa enige Dommerne havde været om at fremhæve Ossian-Ouverturen uden at nogen af Konkurrenterne kunde komme i Betragtning ved Siden af den, saa var dog heldigvis Prisæskningens Resultat ikke fuldstændigt udtømt hermed. Der var et andet Arbejde, Nr. 5 med Motto: „Wie auch der Erfolg, nicht ohne Nutzen wird mein Streben sein“, som begge Dommerne fremhævede som fortjenstfuldt („godt og dygtigt“) medens den ene af Dommerne (hvem af de to kan ikke oplyses) som et saadant tillige nævnte Nr. 8 med Motto: „Nur ein Traum“. Komponisterne til disse to Overturer viste sig at være C. J. Hansen til Nr. 5 og Carl Helsted til Nr. 8.

Ifølge Bestemmelserne ved Konkurrencen blev Musikforeningen Ejer af den prisbelønnede Ouverture, der skulde udgives for dennes Regning. Gade tog strax fat paa Klaverudtoget. Som det Værk,

der havde staaet sin Prøve for Udlandets Domstol, var det ogsaa sikket til at skaffe sig et Marked i den store musikalske Verden, og for at lette dette, henvendte Musikforeningen sig til det bekendte Firma Breitkopf & Härtel i Leipzig, og tilbød det Forlaget uden Honorar, blot at Musikforeningen i Kjøbenhavn paa Titelbladet blev anført som Udgiver. Overturen skulde udkomme i Klaverudtog og Orkesterstemmer, og Foreningen tegnede sig paa Forhaand for 170 Exemplarer af Klaverudtoget og 5 af Orkesterstemmerne. Paa disse Vilkaar gik Firmaet ind, og i Løbet af den følgende Vinter modtog man Overturen trykt.

Selve Opførelsen fandt Sted i November 1841. Programmet til Koncerten ellers havde nok af Interesse. Der var — for Kjøbnerne — hverken mere eller mindre end Beethovens A dur-Symfoni som Nyhed, der var — for alle — Sextetten af „Don Juan“, fremdeles Mendelssohns „Den 114de Psalme“ og, som Dessert, Thalbergs Don Juan-Fantasi, spillet af en ny Mand i Klaververdenen, den unge, lovende Adolph Nathan. Men det havde alt sammen ikke noget at sige ved Siden af Ossian-Overturen. „Kjøbenhavnsposten“ bryder det konventionelle Tausheds-system og skriver om denne Koncert, hvis øvrige Indhold den gaar over med en Harefod for at dvæle ved Overturen. Det usædvanlige i, at en dansk Kunstner af to store udenlandske Autoriteter var bleven anerkjendt i saa smigrende Udtryk, havde bragt Sindene ud af Ligevægt. Ligesom Danmark havde sin Thorvaldsen og sin Oehenschläger, skulde det nu ogsaa paa Tonekunstens Omraade faa sin Berømmethed. Stemningen i det hele belyses godt af Bladets Udtalelser: „Allerede efter Udførelsen af den første Prøve udbrød det hele Orkester i et enstemmigt Bravo, og vi ere overbeviste om, at enhver af de mange Musikvenner, som iforgaars hørte den, af fuldt Hjerte istemmer dette Bravo. Kompositionen udmærker sig ikke alene ved Originalitet og Poesi i Opfattelsen af Æmnet, ikke alene ved yndige og ejendommelige Melodier, men, hvad der fortjener lige saa megen Anerkjendelse, ved en Rolighed, Modenhed og Besindighed i Instrumenteringen og den hele Behandling, som sjældent findes hos unge Komponister.“ Særligt roses denne Instrumentation, der har undgaaet den „smagløse Overlæsning med Instrumenter, der af underordnede Talenter saa ofte anvendes for at gjøre Effekt“.

Fra sin Side gjorde Administrationen sit til at udbrede den Berømmelse, Gade ved sit Opus 1 havde vundet. Ved Hjælp af

Breitkopf & Härtel blev Ouverturen kort efter opført i Leipzig „med meget Bifald“, som Firmaet skriver. Fremdeles sendtes et skrevet Partitur og trykte Stemmer til det kgl. Theater, der gav Løfte om, at den snart skulde komme til Opførelse.

Syngøvelserne havde de sidste Aar kun ført en Skintilværelse. Ikke fordi der fra de Styrendes Side manglede Interesse for disse Øvelser, som maatte siges at danne en meget nyttig Rekrutskole for Koret. Men den rette Personlighed at sætte i Spidsen for dette Foretagende manglede siden A. Lund havde trukket sig tilbage. Saa kom imidlertid H. Rung tilbage fra sin Rejse i Italien, hvor han havde studeret Sangkunsten, og, fuld af Iver efter at gjøre sine Kundskaber nyttebringende, tilbød han i Efteraaret 1840 Musikforeningen sin Tjeneste. Denne greb til med begge Hænder. Der blev bevilget 300 Rdl. til Sagens Fremme og bestemt, at alle de, Damer og Herrer, af hvis Medhjælp Foreningen kunde have Nytte, skulde have Adgang til Øvelserne, selv om de ikke vare Medlemmer. Formaalet var dog et noget andet end tidligere. Det gik i Almindelighed ud paa „Stemmens og Methods Uddannelse“, saaledes at Øvelserne bleve delte i de almindelige for Koret og de særlige for dem, der havde Evner og Lyst til Solosang. Da der ikke var Tale om noget Honorar for Undervisningen, skulde man tro, at denne gratis Uddannelse af Stemmen var noget, hvortil Folk strømmede i Mængde. Ingenlunde. Forholdene vare dengang saa grønne, at Administrationen, saa langt fra at tage Forholdsregler mod et for stort Tilløb, tværtimod maatte anbefale denne Sag „til de ærede Damers og Herrers Interesse og kraftige Bistand“. Den støtter end yderligere sin i bogstavelig Forstand uinteresserede Anbefaling med Forsikringen om, „at alt vil blive indrettet saa behageligt som muligt, f. Ex. at Damerne blive befordrede tilvogns til og fra Øvelserne, som ville blive afholdte i et hensigtsmæssigt og hyggeligt Lokale i et privat Hus, beliggende paa et bekvemt Sted“.

I Begyndelsen gik alt fortræffeligt. Det ny Opsving, Syngeskolen havde faaet, virkede fristende, og Øvelserne samlede ikke

faa om sig. Navnlig Damerne viste sig flittige. I Almindelighed kan det vel antages, at Syngeskolen, foruden den tekniske Uddannelse af Stemmen, har beskæftiget sig hovedsageligt med Opgaver, der ikke have staaet i direkte Forbindelse med Koncerterne, altsaa ligesom tidligere har fungeret selvstændigt. Efter Rungs hele Stilling var det naturligt, at Hovedvægten blev lagt paa den ældre italienske Musik, hvis mange forglemte Værker i endnu højere Grad end Tilfældet var med de klassiske Symfonier, kunde betegnes som *terra incognita* for Datiden. Men et synligt Udslag af Virksomheden kom dog frem ved Foraarskoncerten 1841, hvor det paagældende Kor udførte intet mindre end Palestrinas *Stabat mater*, et ottestemmigt Kor *a capella* med tre Sangere paa hver Stemme. Det var første og sidste Gang den italienske Kirkemusiks klassiske Repræsentant kom frem i Musikforeningen — den senere stiftede „Cæciliaforening“ blev jo Specialist paa dette Omraade. For Tilhørerne maa Bekjendtskabet med denne Kontrapunktikens strænge Polyfoni have været besynderligt nok, ikke mindst dengang. Administrationen for sit Vedkommende var imidlertid overmaade tilfreds og lagde sin Taknemmelighed for Dagen i en speciel Takskrivelse til Rung.

Denne gode og lovende Begyndelse paa et Foretagende, der havde sin virkelige Betydning, fortsattes desværre ikke i den videre Udvikling. De mange og skønne Bestræbelser fra oven faldt saa temmeligt magtesløse til Jorden. Der manglede tilstrækkelig Tilslutning. Som sædvanligt var det Damerne, der mødte talrigt og regelmæssigt, Herrerne derimod bleve borte, efterhaanden i et saadant Omfang, at der ikke var mere at stille op. Det blev engang saa galt, at man ved en Koncert i sidste Øjeblik maatte anmode to Sangere fra Theatret om at hjælpe med i en Korstemme, rimeligvis Tenoren, da omtrent alle Herrerne, efter at allerede en Del Klaverprøver vare afholdte, faldt fra. Under saadanne Omstændigheder blev det et haabløst Arbejde at fortsætte med Syngeøvelserne. Rung blev træt af det og fik desuden snart saa meget at gjøre som Syngemester ved Theatret, at han tilmed havde det knapt med Tiden. Med denne korte Opblussen er derfor Syngeskolens Historie forbi.

Samtidigt med, at Musikforeningen ved Opførelsen af Palestrina steg op til videnskabelige Højder, gjør morsomt nok den for nylig omtalte populære Strømning sig igjen gjældende. *Just ikke lige den samme Gang, hvor Palestrina kom til Orde, og hvor Programmet foruden en ny Koncert-Ouverture, som H. S. Paulli havde sendt hjem fra Udlandet, var optaget af anden Del af „Paulus“, men Koncerten i Forvejen, i November 1840. Det havde været Meningen her at spille Beethovens A dur-Symfoni.* Men lige overfor den blev Spohrs dengang ubekjendte Symfoni „Die Weihe der Töne“ bragt i Forslag som en mere tillokkende Nyhed, og den sejrede. Da man tillige valgte en Ouverture af Mendelssohn, „Camachos Bryllup“, mærkelig nok ikke „Sommernatsdrømmen“, tør der maaske i Valget af de to Komponister, hvem Prisdommerhvervet i Musikforeningen var overdraget, ses en Kompliment til de to berømte Samtidige for deres Elskværdighed mod Foreningen. Den tredje, Fr. Schneider, blev der derimod ikke Tale om, der er endog aldrig blevet givet noget af ham. Til disse tysk-romantiske Værker var det Planen at knytte en italiensk moderne Afdeling, en Duet af Donizettis „Elskovsdrikken“ og en Finale af Spontinis „Vestalinden“. Der blev imidlertid intet af alt dette, da det kom til Stykket. Et mærkeligt Uheld fulgte i det hele Koncerten. Da Spontinis Finale ikke vilde gaa tog man i sidste Øjeblik en lignende af Onslows „Colporteur“, hvoraf Soloparterne i al Hast bleve indstuderede af Kammermusikus Lüders. Da saa endelig Koncertdagen kom meldte Faaborg Afbud paa Grund af Hæshed, hvorfor Duetten af „Elskovsdrikken“ maatte opgives, medens denne Tenorists Parti i Finalen af Onslow i en Fart blev overtaget af — den unge Bassanger Schram. Allerede tidligere havde Sangerne Schwartz og Walt sendt Afbud og ilfærdigt blevne erstattede af Sahlgreen og Ravnkilde. Endelig viste det sig, ligeledes i yderste Tid, at Mendelssohns Ouverture ikke kunde skaffes til Veje, hvorfor man maatte tage en Beethoven, „Coriolan“. Paa denne Maade fik Koncerten i sit Indhold saa temmeligt den samme Façon som de tidligere.¹⁾ Kun paa et Punkt bevarer den noget særligt: den moderne Virtuosverden holder sit Indtog i Musikforeningen, foreløbigt

¹⁾ Det endelige Program var: Spohrs Symfoni „Die Weihe der Töne“. Rud. Willmers Piano-Variationer over „Puritanerne“. Beethoven: Ouverture til „Coriolan“. Onslow: Finale af anden Akt af „Le colporteur“.

i en halvt om halvt „indfødts“ hjemlige Skikkelse. Det var den i Berlin fødte, men i Kjøbenhavn opdragne Virtuos Rud. Willmers, Klaverspilleren med den uovertrufne skønne Trille og den bløde, maaneskinsagtige Følsomhed, som han kaldes. Hans Stjerne var netop i sin Opgang, saa man forstaaer, at han gjorde Lykke.

Ligeoverfor de indenlandske Komponister kan Musikforeningens Stilling paa dette Tidspunkt nærmest betegnes som den kunstelskende Mæcens. Fire Musikværker havde den udgivet, og dens Bestræbelser efter at fremkalde nye Arbejder havde ved de to Prisopgaver givet sig et tydeligt Udtryk. Den Impuls, disse Prisæskninger medførte, den Spore for den kunstneriske Ærgjerrighed og Skabertrang, kan ikke regnes ringe. Der var rørt op i de rolige Vande, skaffet Liv og Bevægelse. Det ses bl. a. tydeligt af de forskjellige Henvendelser fra yngre Kunstnere, som hos Musikforeningen søgte Bistand, enten til at faa deres Værker udgivne eller opførte. Foreløbigt vare jo imidlertid Midlerne ikke store, saa Udbyttet blev for de flestes Vedkommende kun Komplimenter. Nogle benyttede den indirekte Vej, saaledes Muth-Rasmussen, der tilegnede Foreningen en Pintse-Hymne og sendte Partituret ind, hvorfor han dog ikke opnaaede andet end en „forbindtligst Tak for Agtelse og Velvilje“. Mere naaede Gebauer med en „Skandinavisk Sang“ for Mandskor og Orkester, forsaavidt Musikforeningen indlod sig paa en Bedømmelse af den, hvori „den tilfulde erkjendte Værdien af Kompositionen“. Men med Hensyn til en Opførelse af den undskylder Administrationen sig og giver ved den Lejlighed Texten (af H. C. Andersen) det Skudsmaal „at vi ikke gjerne vilde se den trykt og meddelt ved Foreningens Koncerter“. En direkte Anmodning om Bistand gjorde den unge Domorganist i Roskilde H. Matthison-Hansen ved Indsendelsen af en Strygekvartet (Op. 17) med Henstilling til Foreningen om at udgive den. Administrationens Medlemmer vare Praktikere nok til paa Stedet at danne en Kvartet (Frøhlich, Holm eller Mansa, Hartmann og Ernst Weis) og prøve den, hvoraf Resultatet var, at enkelte Afdelinger „behagede meget“. Efter den nærmere Betragtning mere kølige og objektive Prøvelse turde man dog ikke paatage sig at udgive Kvartetten, baade, som det udtales, af Hensyn til Genrens mindre tilgængelige Art og fordi man, med Undtagelse af Scherzoen, „der i enhver Henseende er et fortrinligt Arbejde“ ikke fandt den fremragende nok til at gjøre en Undtagelse for dens Skyld. Men Bestyrelsen undlader dog ikke samtidigt „paa

egne og flere kunstforstandiges Vegne at bringe Komponisten fuld Anerkjendelse af det Talent, den Flid og den tekniske Sikkerhed, hvormed Kvartetten er udarbejdet“, saa Matthison-Hansen vandt dog „hædrende Omtale“, en Ting, der hos den i sine Udtalelser ellers altid meget forsigtige og konventionelt forbeholdne Administration ikke havde saa lidt at sige. Et Løfte, denne gav, om at hjælpe til hos en Forlægger for at faa den udgivet, bragte ikke noget Resultat. Dengang, saa lidt som nu, voxede der Forlæggere paa Træerne.

Ligeoverfor en anden Komposition blev Musikforeningens Hjælp derimod ydet. Komponisten E. Horneman *senior* anmodede i 1841 om at Musikforeningen vilde subscribere paa nogle Exemplarer af hans „Tolv Kapricer for Piano“. Administrationen foreslog „paa Grund af det umiskjendelige Talent ved dette Arbejde, der udmærker sig lige meget ved en let og gratiøs Stil og ved dyb Følelse,“ at man skulde subscribere paa 25 Exemplarer, i alt indeholdende 100 Hefter, og Hornemans nydelige og poetiske Klaverstykker, som blandt andre Robert Schumann skænkede en meget rosende Omtale, kom efter dette Forslag til Bortlodning blandt Medlemmerne.

Endelig henvendte den bekjendte Original, Syngelærer Goetze, sig til Foreningen for at denne skulde udgive George Gersons efterladte Kompositioner, hvoraf navnlig nogle tyske Sange havde vundet stor Udbredelse og i forskjellige Afskrifter kurserede omkring i musikalske Huse. Han sendte Administrationen en stor Mængde Sange og Duetter med tyske, danske, franske og italienske Texter — i alt to tykke Bind i Manuskript. Om at udgive dem alle kunde der naturligvis ikke være Spørgsmaal, men Administrationen søgte og fik en Kredit paa 200 Rdl. til at udgive sex af de bedste og mest yndede Sange og gjøre Oplaget saa stort, at hvert Medlem kunde faa et Exemplar. Dette skete, men hvem der ikke var tilfreds var Goetze. Navnlig tog han det meget ilde op, at man ikke havde spurgt ham til Raads, hvilket han betragtede som en „forsættelig Fornærmelse og Tilsidesættelse“, som han bl. a. i sine meget bidske Breve udtrykte sig. Korrespondencen herom endte med et „Ultimatum“ fra Goetzes Side, men der flød dog intet Blod.

Den økonomiske Status havde henved Aaret 1841 forbedret sig saa meget, at man paa Generalforsamlingen kunde møde med en Kassebeholdning af ikke langt fra 1100 Rdl. Man kunde altsaa begynde at tænke paa ekstraordinære Udgifter. En af dem, i og for sig en Ubetydelighed, var lige paa Nippet til at fremkalde en

Konflikt mellem de to Afdelinger af Bestyrelsen, Administrationen og Repræsentantskabet. Spørgsmaalet dreiede sig om Anskaffelsen af et Klaver. Planen gik dog endnu ikke saa højt som til et Soloinstrument. I den Henseende hjalp de sig med privat Velvilje (Vinhandler Waagepetersen havde flere Gange stillet sit Instrument til Foreningens Disposition). Derimod manglede man et Klaver til dagligt Brug, til Prøver og Syngeøvelser, da det lejede Instrument baade var daarligt og kostede forholdsvis meget. Om at et saadant Instrument skulde anskaffes vare alle enige, men ikke om, hvorfra det skulde hentes. Administrationen holdt paa Udlandet (Firmaet Besallier i Breslau), Repræsentantskabet derimod paa en indenlandsk Konkurrence, et Forslag, som naturligvis under de primitive Forhold for Pianoindustrien var mere velment end praktisk. Efter en Del Forhandlinger frem og tilbage lykkedes det dog at komme til en Forstaaelse, idet Administrationen lovede forinden den besluttede sig til Kjøbet af det tyske Klaver at forhøre sig for herhjemme, bl. a. hos Marschall. Det lykkedes da ogsaa omsider at bringe den lille Affære til en for Repræsentantskabets patriotiske Følelser gunstig Afslutning, idet Foreningen købte et Flygel af Bechmanns Enke i Kjøbenhavn. Dets Pris vil i vore Dage vække Forbauselse. Det kostede — 300 Rdl.

Henad denne Tid opstod der en anden Strid, som let kunde have havt slemme Følger for Musikforeningen, skjønt denne slet ikke havde noget med den at gjøre. Det var et personligt Sammenstød mellem Peter Funck og H. Rung, som ikke vilde have stor Interesse, om det ikke gav en træffende Illustration af de uheldige Forhold, hvorunder den musikalske Side af det kgl. Theaters Virksomhed udviklede sig, den indre Splid og Ufordragelighed. Desuden havde denne Strid nær kostet Musikforeningen det eneste Orkester, den kunde gjøre Regning paa.

Der var til Kjøbenhavn kommet to Virtuoser, Brødrene Griebel, Violinist og Violoncellist, som vilde give Concert paa Hofteatret. Orkestret, det kgl. Kapel, skulde Funck dirigere, men Vokalnumrene, hvori flere af Rungs Elever (Chr. Hansen, Ferslev, Schram, Fru Rung o. a.) skulde optræde, havde Rung med Funcks Billigelse betinget sig at anføre. Da det kom til Stykket ved Prøven gjorde Funck imidlertid Krav paa at dirigere en Duet af „Puritanerne“, som hørte til hans Theaterrepertoire. I Anledning af denne lille Sag opstod der stor Staahej. Rung vilde ikke opgive Duetten, og en Disput derom endte med, at han højtideligt nedlagde

Taktstokken og gik sin Vej, ledsaget af alle sine Elever. Dette havde til Følge, at hele Programmet maatte gjøres om, saa at alle Vokalnumrene bleve erstattede af Orkestermusik, som blev taget af det løbende Theaterrepertoire da der ingen Tid var til Forberedelser. Under almindelige Forhold havde der næppe været nogen, der havde lagt synderlig Mærke hertil. Nu derimod, da det kom an paa det personlige Spørgsmaal, opstod der en hel Storm deraf, „Fædrelandet“ og „Kjøbenhavnsposten“ gave Gjenlyd af vrede Indsenderes Harm. Den rettede sig mod Funck, „der usurperede sig Anførerpladsen“ for at spille en gammel Symfoni, som „vi idetmindste høre en Gang hver Aften i det kgl. Theater.“ Den fornærmede Part blev imidlertid ikke saa meget Funck som Kapellet, der tog den Beslutning, for Fremtiden at afslaa al Assistance, som ikke direkte vedkom Theatertjenesten. Der stod Musikforeningen! At det var ramme Alvor fik den at mærke da den fire Dage før Koncerten, i April 1842 modtog denne behagelige Meddelelse. Collin reddede dog Situationen. Han skrev et Brev til Kapellisterne, hvori han appellerede til dem som Mænd af Ære, erindrede dem om deres givne Løfte og om deres Stilling som Kunstnere, der ikke burde svingte deres Kald. Det lykkedes ham herved og ved klogeligt at tage Afstand fra de vrede Udtalelser i Bladene at dæmpe de vilde Lidenskaber. Det hele blev derfor for Musikforeningens Vedkommende en Storm i et Glas Vand, Kapellet assisterede ligesom før, og der blev i Fremtiden saa lidt Tale om at det indskrænkede sin Medhjælp, at det tværtimod de næste Aar, følgende sin ny Kapelmester, Glæser, kom til at understøtte Musikforeningen i adskillig mere udvidet Form end tidligere.

Den Nedlæggelse af Arbejdet, hvormed Kapellet havde truet, kom netop paa dette Tidspunkt saa meget desto ubejlignere som den paagjældende Koncert, der stod lige for Døren, var indrettet som en Slags Festkoncert¹⁾ for Foreningens Æresmedlem, Weyse, der i disse Dage fejrede sit 50 Aars Jubilæum som Organist (4. April 1792 blev han udnævnt som Organist ved reformert Kirke). Det naturligste ved denne Lejlighed, at opføre et Værk af Weyse

¹⁾ Programmet indeholdt: Hartmann: Sang til Weyse. C. J. Hansen: Koncertouverture E dur. Mozart: „Figaro“, Sextet af 3dje Akt. Chopin: Etude Ges dur Op. 10, samt Andante og Finale af Beethovens Piano-Sonate F mol Op. 57 (Clara Schumann). Mendelssohn: „Lobgesang“, Symfonikantate.

selv, hvis Navn tilmed de sidste Aar ikke havde været repræsenteret paa Programmerne, skete ikke, uvist af hvilken Grund. Derimod blev Weyse hyldet med en specielt til Ære for Dagen skrevet Sang af Henrik Hertz, hvortil Hartmann havde sat Musik. Den blev afsunget i Begyndelsen af Koncerten, hvor Weyse personlig var til Stede og blev hilset med almindelige Hurraraab. Desuden deltog Musikforeningen i de Hædersbevisninger, som bragtes Jubilaren, ved at tilskyde det manglende i den Sum, der var indsamlet for at skænke ham et nyt Klaver.

Foruden ved Mendelssohns Symfoni-Kantate „Lobgesang“ og ved en ny Koncertouverture af C. J. Hansen, den samme, der ved Prisæskningen var blevet særligt fremhævet af begge Prisdømmerne, fik denne Koncert sit eget Præg ved den første Optræden af Fru Clara Schumann — dog maaske snarere for os, der nu se tilbage i Tiden end for Publikum i de Dage. Fru Schumann var dengang ung og kom til os, et Par Aar efter sit Bryllup, mere som en af de mange end som en af de faa. At skille Klinten fra Hveden var dengang ikke saa let at gjøre for enhver som nuomstunder. Hele Virtuosobevægelsen var endnu, i al Fald for os, en saa temmelig ny Formation, og det var ikke at undres over, om det under Indtrykket af den almindelige Invasion i de Aar, første, anden og tredje Rangs Kunstnere i broget Mangfoldighed, løb rundt for den store Mængde. Man jubledede over Brødrene Griebel ligesom man faldt i Ekstase over Franz Liszt. Virtuoser først og Virtuoser sidst, det var Tidens Løsen. Medens den politiske Reaktionsperiode for Trediverne væsentlig kan siges at have faaet sit musikalske Udtryk i Rossini, var det nu Virtuositeten som saadan, der blev det bestemmende for det musikalske Samfund i Borgerkongedømmets Tider. Trods alle de primitive Befordringsmidler, trods Diligencer og Sejlsmakker, der betog en Kunstrejse saa overmaade meget af dens Tiltrækning, vare vi dog fulgte ganske godt med paa dette Omraade, havde givet vore entusiastiske Bidrag til de Hekatomber af Bifald og Hyldest, som Virtuositetens farende Svende indhøstede overalt. Just paa denne Tid havde nylig Ole Bull og Franz Liszt med deres Kunsts hele ungdommelige Pragt og Glans overvældet Kjøbenhavn. Det var ikke langt fra, at Liszt, „Republikaneren med Glacéhandsker“, blev taget til Indtægt af Frihedsmændene fra Fyrreerne. „Den, der forstaar Liszt, forstaar ogsaa, hvorfor og hvorledes de stormede Bastillen, han aner Forjættelsen om Fremtidens Frelse,“ udbryder engang „Fædrelandet“.

Musikforeningens Stilling til denne gryende Virtuosmani var forsigtig, afventende. Foreningen havde ifølge sit Formaal ingen nærliggende Grund til særligt at kultivere disse Kunstens prangende, stærkt duftende Blomster, den havde en Fornemmelse af, at denne Kultur i Længden kunde føre den betænkeligt af Vejen, og den fandt sig roligt i de Finter om at „benytte Kategoriernes Kræmmeralen“, som af og til blev rettet imod den. Liszt og Ole Bull havde lagt Kjøbenhavn for deres Fødder til Trods for, ikke ved Hjælp af Musikforeningen. Paa den anden Side vilde det jo være lutter Pedanteri og Principrytteri at udelukke alt, ogsaa dem, man traf paa sin Vej. Men det havde hidtil saa godt som alene været hjemlige Kræfter (Wexschall, Gerson, Courlænder, Fru Tutein, Adolph Nathan), der havde repræsenteret Virtuosbranchen, selv Rud. Willmers var jo saa godt som dansk. Som en Slags underholdende Feuilleton-artikel i det ellers solidt udstyrede Program var der af og til faldet en eller anden Solopræstation af, men det egentlige karakteristiske Stadium for Virtuosfeberen, Beruselsesprocessen, havde Musikforeningens Medlemmer endnu ikke gjenmemgaaet. Nu kom Clara Schumann. Hun har imidlertid paa dette Tidspunkt knap nok forandret noget i dette Forhold. „Den smukke symbolske Skik at tilkaste Kunstneren Blomster“, som ifølge et Blads Udsagn første Gang kom til Anvendelse ligeoverfor Liszt, har næppe været gjentaget med hende.

Dertil var hendes Kunst for indadvendt, for lidt udfordrende. Som en fin og fornem Salonfremtoning havde hun for nogle Aar tilbage begyndt ligesom alle de andre, der spillede Thalberg og Henselt, og for hvis Præstationer Virtuositeten som saadan gjaldt som den egentlige Maalestok. Men det varede ikke længe inden hendes poetiske, romantiske Syn paa Musiken førte hende ad helt andre Baner. Der tilkommer hende som den første, og Liszt efter hende, Æren af at have indført Bach og Beethoven paa Klaverprogrammerne, paa en Tid, hvor den enes Præludier og Fugaer og den andens Sonater hørte ind under den Musik, der i Koncertsalen var det døde Bogstav. I Musikforeningen var selvfølgelig dette den største anbefaling. Hun spillede Beethovens Appassionata (dog kun Adagioen og Finalen) og kom tillige til at introducere Chopin ved Etuden Nr. 5 i Ges. Da hun senere, en halv Snes Aar efter, vendte tilbage, stod hun i sin Berømmelses Zenith. I hendes Programmers sammensætning var der intet ændret, men vel i Publikums Vurdering af hende. Der er faa, der har efterladt det Indtryk

som hun; hendes Optræden dengang hører i det hele til Musikforeningens bedste Minder.

Clara Schumann indviede i en anden Henseende et nyt System i Musikforeningen. Ligesom Orkestret i de første Tider saaledes havde ogsaa senere al Medvirkning af Solister været gratis. Clara Schumann er den første, der fik Honorar „af billigt Hensyn til de Omstændigheder, under og formedelst hvilke hun opholder sig her“, som det noget mystisk hedder i en Skrivelse fra Administrationen. Honoraret var efter Datidens Forhold ikke saa knebent endda, syv dobbelte Christiansd'orer eller omtrent 100 Rdl.

I Forhold til den faste Udvikling, hvorunder Musikforeningen befandt sig, saa det dobbelt trist ud med den anden Hovedfaktor i det kjøbenhavnske Musikliv, Kapellet og Operaen. Der gik bestandigt Sagerne deres vante skæve Gang, Ansvar og Magten var delt i Stedet for samlet, og det blev mere og mere aabenbart, at det gjældende System, hvor Enheden skulde tilvejebringes ved tre lige stillede „Koncertmestre“ plus en Syngemester, var saa uheldigt som vel muligt. Klagerne over Kapellet og Operaen høre derfor ogsaa til Dagens Orden i Slutningen af Trediverne og Begyndelsen af Fyrreerne. Man opholder sig over Sangerne, over deres Mangel paa Uddannelse, over Orkestret, der akkompagnerer daarligt. „At indstudere en større Opera vilde være en Daarskab“, udbryder en Artikel efter at have besværet sig over hele den Løshed, der betegnede Tilstanden paa den lyriske Scene. „Syngespillet har til alle Tider staaet lavt paa vor Scene,“ fortsætter en anden pessimistisk Kritiker, „men det synker Aar for Aar dybere ned i en Afgrund, hvorfra der vil udfordres Kæmpeanstrengelser for atter at hæve det, om end kun nogenlunde.“ Saa sort var nu Tilstanden ganske vist i Virkeligheden ikke, men at den følte som saadan gav Stødet til, at vi omsider kom ind i bedre Forhold. Musikforeningen blev draget med ind i Sagens Afgjørelse, den havde jo stor Interesse i, at i al Fald Dirigentspørgsmaalet blev løst paa en heldig Maade. Skjønt ikke staaende i direkte Forbindelse med Foreningens egen Historie kunde derfor

maaske en kort Fremstilling af dette Spørgsmaals Løsning være paa sin Plads her.

Hvad der var at gjøre for at komme ud af Uføret, derom vare alle i Hovedsagen enige. Man kjendte tilstrækkeligt til, hvad Splittelse vilde sige, nu skulde Feltraabet være Sammenhold, Fasthed og Orden. I Stedet for de mange Smaakonger vilde man have en enkelt Konge, udrustet med al den Myndighed, der var fornøden for at tage Ledelsen af Operaens samtlige Elementer i sin Haand. Det, man krævede, var altsaa Udnævnelsen af hvad man dengang hyppigst gav Navn af en „Musikdirektør“ eller hvad vi nu kalde for „Kapelmeister“.

Det er imidlertid en gammel Erfaring, at har en Tilstand Traditionens Hævd for sig, saa besidder den ikke mindre Sejghed, fordi den grunder sig paa et fejlt Princip, tværtimod. Det kunde derfor have havt lange Udsigter med Reformer, om der ikke var kommet noget til, der havde gjort Spørgsmaalet brændende. Frøhlichs tiltagende Sygelighed gjorde hans Afgang som Koncertmester nødvendig. Hvad nu? At der frembød sig en gunstig Lejlighed til at sætte Reformen i Værk var øjensynligt. Vanskeligere var det at komme til Enighed om, hvem der skulde iklædes den ny Værdighed. Det manglede ikke paa indenlandske Kandidater, som den offentlige Mening udpegede, Hartmann, Bredal, ogsaa Funck. Andre stemmede paa Konkurrence, skjønt det ikke let ses, hvad man havde tænkt sig ved en saadan, da Manglen jo netop bestod i den fleraarige Konkurrence, der havde fundet Sted mellem de tre Koncertmestre. Den almindelige Mening var ogsaa mere radikal. Gjaldt det et ekstraordinært Onde maatte man gribe til ekstraordinære Foranstaltninger, og derfor blev den Anskuelse, som gik ud paa, at man burde søge til Udlandet for at faa den rette Mand, ogsaa den, der sejrede. At finde ham, det var kun Vanskeligheden.

Det var til Musikforeningen, at Theatret, i hvis Bestyrelse nu den musikalske Konferensraad Kirstein havde Sæde, under denne Forlegenhed henvendte sig for at søge Raad. I September 1841 blev Administrationen af Theaterchefen anmodet om at erkyndige sig om „hvorvidt nogen af Udlandets Musikere, som maatte antages at besidde den fornødne Dygtighed til at beklæde den for Tiden vakante Musikdirektørpost, maatte være villig til at overtage samme mod en Gage af 3000 Rdl.“ Der kunde ikke være givet Musikforeningen et klarere Bevis paa Beskaffenheden af den Plads, den

indtog i det offentlige Omdømme, end denne Anmodning, stillet af en af Repræsentanterne for den enevældige Statsmagts gamle Princip: „Vi alene vide.“ Fra sin Side lod Foreningens Administration det heller ikke mangle paa Iver efter at gjøre sig denne Tillid værdig. Den gav sig strax i Færd med Arbejdet og kunde, efter at en Del af Vinteren var gaaet hen med Overvejelser og Forhandlinger, der i Virkeligheden bleve bestemmende for den Beslutning, Theatret tog, i Februar 1842 overrække Theaterchefen en udførlig og omfattende Betænkning. Baade i sin Helhed og i sine Enkeltheder frembyder den megen Interesse ved det Lys, den kaster over Operaforholdene. Men af Hensyn til Pladsen kan den paa dette Sted kun meddeles i Uddrag.

Sit Udgangspunkt tager Betænkningen fra den Forudsætning, at det, man ønsker, ikke er en speciel Orkesterdirigent, hvad man let vilde kunne finde blandt vore egne Landsmænd, men en Mand, der kunde bringe Operaen til den Højde, den burde indtage, „men som den for Tiden er langt fra at have naaet“. I den Anledning hævdes stærkt Enhedsprincippet, der henvises til Forholdene ved Udlandets Operascener, og kræves Ansættelsen af en Kapelmester som Overleder af alle Operaens Anliggender. Hvor uheldigt Kræfternes Sønderlemmelse have virket, vises bl. a. af Tilstanden i den sidst afsluttede Periode, da Schall med sin Energi havde bragt vort Orkester op til en Højde, „som faa Orkestre i Europa dengang havde“, men hvor ogsaa til Gjengjæld Orkestret ved Opførelsen af Operaer aldeles uforholdsmæssigt traadte i Forgrunden og dominerede det vokale Element. At vi senere i Siboni fik en fremragende Syngemester, hjalp ikke herpaa, „thi denne livlige Mand, der fra sin Side ingen Myndighed havde over Orkestret, maatte ved den Opposition, han stadigt mødte, snart føle sin Iver kølnet“, saa han trak sig tilbage til sin Syngeskole, hvor han væsentligt beskæftigede sig med at uddanne enkelte fortrinlige Koncertsangere. Jo større Kapelmesterens Myndighed derfor kunde blive, desto bedre.

Paa dette Punkt blive imidlertid Forslagsstillerne selv bange for de mulige Følger af den eventuelle Kapelmesters diktatoriske Magt. For at holde alle Udveje aabne tilraades det derfor, foreløbigt kun at udnævne Kapelmesteren paa fem Aar. Det var en løjerlig Bestemmelse, som vi bl. a. have at takke for, at en af Udlandets mest bekjendte Komponister ikke tog imod Tilbudet herfra, men man mente dog at have Grunde for at stille den op.

Tvivlsomt var det jo, om man lige strax fik den rette Mand. De mere eller mindre berømte Navne, man kunde vælge imellem, vare alle kjendte som Komponister, men det var derfor ikke givet, at de egnede sig for en administrativ Virksomhed. Saa var der Faren for Ensidighed, for at „jo mere fremragende Kapelmesteren var, desto lettere vilde han kunne paatrykke vor hele nationale Retning sit fremmede Stempel, fordi vor egen Planteskole af Komponisttalenter endnu er svag“. Aabenbart er det her Erfaringerne fra Berlins Opera, der spille med, hvor Spontini som Kapelmester efter Evne øvede en kuende Indflydelse paa Tysklands unge Opvæxt af Talenter (Weber o. fl.). Endelig talte andre Hensyn for en saadan midlertidig Ansættelse, Vedkommendes større eller mindre Evne til at finde sig til Rette og tage sine Folk paa den rigtige Maade, fremdeles, som det meget husholderisk hedder, „Hensynet til den kongelige Kasse, der udsættes for Byrden af en ikke ubetydelig Gage og maaske en Pension for en stor Familie“.

Som Kandidater til den ny Post nævnes først forbigaaende Mendelssohn, Spohr og Franz Lachner. Det bedste var ikke for godt. Men det tilføjes dog strax efter, at de alle vare i Besiddelse af bedre Stillinger og derfor paa Forhaand maatte opgives. Ved Hjælp af Carl Weis, som da opholdt sig i Tyskland, skaffede man sig dog rimeligere Forbindelser, f. Ex. med Marschner, der nogle Aar i Forvejen havde besøgt Kjøbenhavn og personligt sat „Hans Heiling“ i Scene. Han var ansat som Kapelmester i Hannover, men var dog ikke uvillig til at laane Tilbudet Øre. For at faa ham maatte man imidlertid lade Betingelsen om det femaarige Engagement falde, og det var nu engang et Punkt, man havde forelsket sig i. Herpaa strandede saa Udsigten til at faa „Hans Heiling“s Komponist til Kjøbenhavn. Man tænkte derefter paa C. G. Reissiger, men ved hans Udnævnelse som Kapelmester i Dresden faldt hans Kandidatur bort. Som Muligheder foreslaas derimod Dorn, der dengang var i Riga, og Schindelmeisser i Pesth, men, som Betænkningen udtrykker sig, „disse turde dog næppe komme i Betragtning ved Siden af Kapelmester Glæser ved Königstädter-Theatret i Berlin“. Han var i Kjøbenhavn kjendt som Komponist af Operaen „Ørnens Rede“ og var netop ledig, da det Theater, hvortil han var knyttet, stod paa svage Fødder og han derfor ønskede at komme bort derfra. Han var tilfreds med den tilbudte Gage, og da han tillige havde indsendt en smigrende

Udtalelse fra Meyerbeer¹⁾, sluttede Betænkningen med at anbefale Glæser som Kapelmester ved det kgl. Theater.

Det vanskelige Forhold, hvori Administrationen befandt sig i denne Sag ved i sin Midte at tælle netop den ene af Theatrets Dirigenter, Funck, blev strax i Begyndelsen klaret ved at denne med paaskjønnelsesværdig Taktfølelse og Uinteressethed ikke tog Del i Forhandlingerne.

Som Betænkningen havde indstillet, saaledes skete det. Faa Maaneder efter var Sagen i Principet afgjort og Glæser Kapelmester. Hvad han som saadan virkede for Operaen herhjemme hører ikke herhen. Men som en kraftig Støtte for Musiklivet i det hele og som Dirigent af omtrent et halvt hundrede af Musikforeningens Koncerter ville vi i det følgende ofte træffe paa ham.

I Virkeligheden var Glæser netop den Mand, vi paa dette Tidspunkt trængte til herhjemme, en udmærket Dirigent, en rastløs virkende, handlelygtig Aand, der ikke skyede Hindringer. Theatret og Operaen gav ham snart fuldt op at gjøre, men dette uagtet, varede det ikke længe, inden Musikforeningen og han fandt hinanden. Med sin Friskhed og Lyst til at tage fat fik han snart de ledende til at se paa Sagerne med andre Øjne. To Koncerter om Aaret, det Musikforeningen hidtil med ikke ringe Anstrængelse havde drevet det til, var naturligvis meget for lidt. Maalestokken maatte anlægges ganske anderledes. Hvad var der ikke alene af Symfonier at faa blot løseligt gennemgaaet! Vilde man det alvorligt med Udviklingen af den gode Smag, saa maatte der arbejdes meget stærkere. Man skulde bare gaa paa, saa kom Publikum nok med.

Forsigtig, som Administrationen var naar det gjaldt de store Skridt, havde den aabenbart godt af det frejdige Mod og den faste Tillid, som Glæser repræsenterede. Endnu stod Foreningen halvt om halvt paa det literære Standpunkt, og det var sin egen Sag

---

¹⁾ Anbefalingen ender med „at man maa ønske det Theater til Lykke, som kan knytte denne fortjenstfulde Mand til sig“.

saaledes at glemme, hvorfra man kom, og blot bekymre sig om, hvorhen man gik. Desuden var det klart, at en Udvidelse af Koncerterne kun kunde ske med store Udlæg af Kassen. Heldigvis befandt denne sig bestandigt vel og kunde hvert Aar præsentere et Overskud paa henved 1100 Rdl. Da der altsaa ikke var noget at risikere i Retning af Foreningens Existens og Glæser talte saa fristende, slog man til, ledet af en af Administrationens mest indflydelsesrige Medlemmer, Ernst Weis. Han fremsatte et Forslag om Afholdelsen af fire Symfonikoncerter i Sæsonen 1842—43 foruden de sædvanlige to aarlige. Man blev hurtigt enig. Paa hver Koncert skulde der opføres to Symfonier, en stor, i Almindelighed af Beethoven, og en mindre, af Haydn, Mozart eller lignende, foruden en Ouverture som Mellemlid. Som Dirigent var Glæser selvskreven ligesom Kapellet som Orkester, i al Fald som Stamme.¹⁾ Koncerterne bleve væsentligt indrettede paa Abonnement, men da man ikke turde gjøre Regning paa, at hverken alle eller dog en større Del af Medlemmerne vilde subskribere paa det ny Foretagende, blev som Lokale valgt en mindre Sal, Selskabet „Rekreationen“s paa Nytorv. Den kunde rumme omtrent 300. Noget lukrativt Foretagende indsaa man som sagt strax, at der ikke kunde komme ud deraf. Vilde man have Folk med, maatte man sætte Entréen meget lavt. Prisen for Abonnement paa alle fire Koncerter var derfor kun 1½ Rdl., medens Enkeltbilletter bleve solgte for ½ Rdl. Da Honoraret til Orkestret alene for Kapellets Vedkommende udgjorde mere end 150 Rdl. pr. Aften, kom altsaa Udgiften til at overstige Indtægten ikke lidt, selv om alt blev udsolgt.

De fire Symfonikoncerter fandt herefter Sted i en lang Aarrække, efter alt at dømme til Ære for Foreningen og til Udbytte for Tilhørerne. De dannede den frugtbare Indledning til de senere Aars saakaldte „smaa Koncerter“. Som Prøve paa deres Indhold meddeles her de fire første, hvis ydre Tilsnit i alt væsentligt blev det raadende for de følgende Aars Symfonikoncerter.

I. Haydn: Symfoni D dur. Mozart: Ouverture „Tryllefløjten“. Beethoven: Pastoralsymfoni.

¹⁾ Ifølge en noget senere Skrivelse til Kapellet gjorde man Regning paa 36 Kapellister til Symfonikoncerterne og 28 til de ordinære Koncerter, forsaavidt de faldt paa en Theateraften. Der maa altsaa paa denne Tid være gjort udstrakt Brug af Kategorien „lejede Musici“.

II. Mozart: Symfoni G mol. Kuhlau: Overture „Lulu“.
Beethoven: Symfoni A dur.

III. Haydn: Symfoni B dur. Mozart: Overture „Don Juan“.
Beethoven: Symfoni C mol.

IV. Haydn: Symfoni Es dur. Weber: Overture „Jægerbruden“.
Beethoven: Symfoni A dur.

Man lægge Mærke til, at den sidstnævnte Symfoni forekommer to Gange. Det er Skolen, der lader Disciplene „repetere“. Programmerne vil man maaske ligeledes finde udstyrede med en unødvendig Rigorisme. To Symfonier paa en enkelt Aften, med blot en Overture som det „lette“ Element, altsaa blot og bar Instrumentalmusik i dennes strænge Form, var det ikke Allemands Sag at give sig i Lag med. Det viste sig ogsaa i Aarens Løb, at paa dette Punkt trængte Koncerternes Indhold til Forbedring. Men deres Sind og Sans kultiverende, den musikalske Forstaaelse udviklende Indflydelse kan naturligvis ikke agtes ringe. Det var det afsluttende, akademiske Højskolekursus, Tilhørerne absolverede.

Publikums Deltagelse var forholdsvis ikke ringe. Det vil sige meget dengang at have 216 faste Abonnenter paa den Art Musikopførelser. Men udenfor denne faste Stab af Musikelskere fandtes der heller ikke noget. De Enkeltbilletter, der vare undtagne Abonnementet, bleve kun for en meget ringe Del afsatte. Man maatte derfor betale denne Vinters Symfoniglæder lidt dyrt, Underskudet var 432 Rdl. Men derfor var Tilfredsheden med hvad der var sat i Gang ikke mindre, og det blev uimodsagt hævdet paa Generalforsamlingen, at der ikke kunde være Tale om at opgive, hvad der var begyndt. Sin Taknemmelighed mod Glæser viste Musikforeningen ved at stille sit Kor til hans Disposition, da han paa en Monstrekoncert i Ridehuset opførte Haydns „Skabelsen“, en Opførelse, der ikke mindst paa Grund af de Dimensioner, den traadte frem i, vakte megen Opmærksomhed og en sand Begejstring. Det var aabenbart, med Glæser var der kommet Fart i Tingene.

De nye Symfonikoncerter fik som før nævnt ingen Indflydelse paa de sædvanlige Koncerter, der vedblivende skulde gaa deres vante Gang, foreløbigt med Funck som Dirigent. Til Høstkoncerten 1842 havde man bestemt noget af Haydns „Aarstiderne“ foruden den tidligere projekterede Finale af Spontinis „Vestalinden“. Men Weyses pludselige Død den 8. Oktober 1842 forandrede denne Plan. Weyse og Musikforeningen vare, om vel ikke reelt, saa dog formelt

saa stærkt forbundne med hinanden, at hans Død ikke kunde gaa hen som en dagligdags Begivenhed. Desuden følte dette Dødsfald hele Landet over som et virkeligt Nationaltab, som ingen var nærmere til at give Udtryk end Musikforeningen. Det blev da bestemt, at et af Weyses mest fremragende Værker skulde opføres, og man valgte dertil „Den ambrosianske Lovsang“. Men ogsaa mere direkte lagde man sin Hyldest for Dagen. Hartmann komponerede en Kantate, „Weyses Minde“, til Ord af Henrik Hertz. Den blev opført som Indledningsnummer, senere udgivet af Musikforeningen og fordelt blandt alle Medlemmer. Endelig afsluttedes Mindehøjtiden med Symfonien „*per festiggiaire il sovenire di un gran uomo*“, Beethovens Eroica.

Denne Mindekoncert blev den sidste, Funck dirigerede i Musikforeningen. I dennes Papirer findes intet, der direkte tyder hen paa, at Funcks Tid var udløben. Men det er ikke vanskeligt at slutte sig til, hvad der har bevæget ham til at trække sig tilbage. Han var indsigtfuld nok til at se, at han ikke kunde staa ved Siden af den ny Kapelmester, og at han, om han vilde forsøge derpaa, kun vilde udsætte sig for Opposition. Maaske har han ogsaa i Administrationen følt Grunden vakle under sig. Allerede det, at Glæser, knap fortrolig med sin ny Stilling i Theatret, saaledes en, to, tre gav sig til at dirigere fire Symfonikonserter, var jo betegnende. I Stedet for at falde, foretrak Funck derfor i Tide at gaa. Omtrent fjorten Dage efter Koncerten indgav han sin Afskedsbegjæring og udmeldte sig samtidigt af Administrationen.

Det er vanskeligt ikke at skjænke Funck sin Sympathi. Uden særligt fremragende Talent og uden i Venners Hjælp og de toneangivendes Anerkjendelse at have den Støtte, som hans Kollegaer, Frøhlich og Bredal, kunde glæde sig over, staaende saa temmeligt alene, havde han i et betydeligt Tidsrum som Dirigent været benyttet som en Brugelighed, man ikke kunde kaste Vrag paa, fordi han paa sin Plads dog, naar alt kom til alt, forholdsvis var den bedste. Skjønt saaledes i Besiddelse af Magtens Sødme kan det dog ikke have undgaaet hans Opmærksomhed, at han, trods sin Dygtighed og sin redbonne Arbejdsiver, i Musikforeningen dog saa jævnt hen kun blev betragtet som midlertidig. Man ventede blot paa den Kapacitet, der kunde afløse ham. Ved de første Valg af Foreningens Tillidsmænd kom han end ikke i Betragtning, „Autoritet“ blev han aldrig, og af liden Betydning var han som oftest for Sagens Ledelse. Beskedent holdt han sig tilbage; hvor han ikke

kunde trænge igjennem ved sine personlige Egenskaber, der vilde han heller ikke trænge paa. Det er denne Beskedenhed hos en Mand, der dog til syvende og sidst besad den øverste Feltherremyndighed, som gjør hans Skikkelse tiltrækkende, saa meget mere, som han almindeligvis maatte nøje sig med en temmelig kølig Anerkjendelse. De Taksigelsesbreve, han modtog, udmærkede sig just ikke ved deres Varme, og nu, da han for bestandigt skiltes fra Musikforeningen, var det den samme „officielle“ Tone, der blev brugt. Administrationens Ord, at „det er en Trang for os at bevidne Dem vor og Selskabets Erkjendelse af den udmærkede Iver og den Dygtighed, hvormed De har udført de anstrængende og vanskelige Forretninger“, disse Ord ere altfor høflige til ikke at synes kolde ligeoverfor en Mand, der havde trukket Læset i saa mange Aar. Ja, det klinger næsten som Ironi, naar Skrivelsen efter nogle Komplimenter til Funck slutter med at udtale den Formening, „at det kun kan være ham behageligt at erfare, at Kapelmester Glæser har vist os den Velvilje at love for Fremtiden at ville dirigere vore Koncerter“.

Man skulde tro, at Glæser som Funcks Afløser ogsaa havde arvet hans Stilling som Medlem af Administrationen. Det gik imidlertid ikke saa lige til. Det gamle besynderlige Forhold, at Dirigenten ikke havde Del i Bestyrelsen, opstod igjen, og Glæser blev, ligesom sin Forgænger, først efter Aars Forløb valgt først som Suppleant, siden som Repræsentant, hvorimod han aldrig naaede Sæde i den egentlige Bestyrelse.

Kaste vi et Blik tilbage paa Virksomheden i Musikforeningens syv første Aar, er det interessant at følge en Udviklingsgang, der langsomt, men sikkert bevæger sig bort fra det oprindelige Udgangspunkt, Dyrkelsen af den særligt nationale Musik med dens oprigtige, men naive Enthusiasme for de danske Komponister. I denne Henseende indeholdt den første Paragraf af de oprindelige Grundbestemmelser Parolen: Foreningen skulde virke for Udbredelsen af fortrinlige danske Musikværker. Om andre var der end

ikke engang Tale. At man havde saadanne Tanker i 1836 var ikke saa forunderligt. Der fandtes ellers intet Koncertinstitut af Betydning, ej heller stort Kjendskab til Musikkulturen i det hele, og den lille Kreds af Mænd, som i en lykkelig Stemnings Begejstring og fyldt af Kjærlighed og Ærefrygt for Weyse stiftede Musikforeningen, maatte ud fra dette Standpunkt have en sangvinsk Tro til, at alt det skønne, de elskede hos ham, var den første Afgrøde af den danske Tonekunst, der nu først rigtigt skulde udfolde sig. I Overensstemmelse med disse Anskuelse blev de første Love givne og væsentligt, men dog ikke fuldstændigt følgende disse traadte Musikforeningen ud i Livet. Hvad den i denne Henseende udrettede, er allerede nævnt: Udgivelsen af otte Musikværker, hvoraf tre store Operaer, med Navnene Weyse, Kuhlau, Hartmann, Gade, Gerson, Horneman o. a., samt Udsættelsen af de to Prisopgaver, en for et Hæfte Sange, en anden for en Ouverture, taler tydeligt for, at det var Alvor med, hvad man vilde, og at det ikke manglede paa Evne og Vilje til at handle.

Men i Stillingen ligeoverfor Publikum havde man taget fejl, man var gaaet ud fra et Standpunkt, som viste sig at være en Illusion. Stifterne havde forvexlet deres Begejstring for Weyse og Kuhlau med Publikums, de levede i den Forestilling, at det var tilstrækkeligt blot at udgive et dansk fremragende Musikværk for at Publikum skulde møde i store Skarer for at faa fat i det. Man troede med andre Ord paa, at vi i det Herrens Aar 1836 havde naaet en Udvikling, som vi nu, halvt hundrede Aar senere, maatte prise os lykkelige ved at besidde. Hvor stor Vildfarelsen var, viste noksom Afsætningen af de udgivne Værker. Den kunde ikke godt være faldet mere kummerligt ud.

Man havde været meget for tidligt paa Færde. Den Jordbund, hvis Afgrøde man vilde høste, var endnu haard og gold. Den kunde muligt besidde frodige Egenskaber, men foreløbigt var den ikke bearbejdet, end sige tilsaaet. For at naa saa langt gaves der kun ét Middel. Førend Sindene kunde gøres modtagelige for det Noderens døde Bogstav, de ved de udgivne Værker modtog, maatte de kjende til de levende Toner. Gjennem praktisk Udøvelse af Musik maatte Sansen for denne først vækkes. Det gjaldt altsaa om, som det træffende engang blev sagt, ikke at lære de faa musikalske Folk den danske Musik at kjende, men at lære alle Folk Musik.

I Henhold hertil fandt Lovændringen i 1839 Sted. Ved Siden

af det gamle nationale Formaal sættes det nye „at vække Interesse for god Musik overhovedet“, og samtidigt rykkede Koncerterne op paa en med de andre Opgaver sideordnet Plads.

I det første Septennat af Musikforeningens Virksomhed som Koncertgiver kan man nogenlunde tydeligt skjelne mellem tre forskellige Afsnit. I Begyndelsen følte Foreningen sig bundet af de dengang raadende nationale Principer. Programmerne vrimle af dansk Musik. Den første Koncert bringer tre danske Kompositioner (Gerson, Kuhlau og Hartmann), hver af de følgende en eller flere af samme Kategori. Vel at mærke var det dog bestandigt mest kun „Autoriteterne“, Weyse og Kuhlau, der vare fremme, dertil noget af Hartmann, hist og her andre Komponister (Gerson og H. Rung). Dette første Afsnit, det nationale, om man vil, fortsætter sig til 1839, da Lovene forandres i Overensstemmelse med Livets mere reale Krav. Fri for Ledebaandene kaster saa Musikforeningen sig med Iver ind i den store Musikverdens Bevægelser. Reaktionen er indtraadt, af dansk Musik opføres der ikke en Tone, vi ere inde paa det andet Afsnit, det kosmopolitiske. Det er væsentligt Beethoven, der med sine Symfonier indtager første Plads, ved Siden af denne Tankens og Formens Mester som et Supplement for Trangen til det mere sanseligt skjønne, Mendelssohn, endvidere noget af de gamle Klassikere Haydn og Mozart. Den lille italienske Svingning, som Navnene Rossini og Spontini engang antyde, maa heller ikke glemmes. Faren for, efter den nationale Ensidighed at forfalde til en tilsvarende international, er lige for Haanden, men omgaas i Tide. Udsættelsen af en Prisopgave for en Ouverture (1840), den derved stillede Appel til „de unge“ blandt de danske, er Signalet til en Frontforandring og Indledningen til det tredje og sidste Afsnit, det blandede. Koncerterne blive af friere, mindre „højmusikalsk“ Art. Ved Siden af de allerede nævnte Klassikere sættes med et Spring tilbage til helt fjærne Tider (Palestrina), med et andet helt ned til det moderne Liv med dets Virtuoser (Rud. Willmers, Clara Schumann og Ernst), Thalberg og Chopin, og fra „Autoriteterne“s sikre Stade begiver Foreningen sig ind i de unges Lejr ved Opførelsen af tre unge danske Komponisters Ouverturer, af Paulli, Gade og C. J. Hansen. De følge Slag i Slag efter hinanden i Aarene 1841—42.

Saavidt var Musikforeningen kommet i sit Livs første og vanskeligste Stadium. Fra en lille Spire havde den med en forbausende

Kraft og Frødighed voxet sig stor og stærk, med en mærkelig Fart i Udviklingen havde den i faa Aar arbejdet sig op fra den nationale Ensidigheds Bundethed til et den store Tonekunst i Almindelighed tjenende Institut. Den stod fast nu, med sin overfyldte Medlemsliste, sit rigelige Budget, sit voxende Overskud og sin ved Tilføjelsen af de fire Symfonikoncerter stadigt tiltagende Handledygtighed.

Koncertperioden.

Glæsers Tid.

1843—1850.

Med Glæsers Overtagelse af Dirigentposten begynder den Periode, man kunde kalde for Konsolideringen af Koncertvirksomheden. Hvad der før havde været noget, i det højeste med andre Opgaver sideordnet, blev nu for Alvor Hovedsagen. Meget hurtigt var det at opføre Musik, som fra Begyndelsen af stod som en fjærn Mulighed, blevet til en Virkelighed, og mere og mere rykkede dette frem i første Række. Fra først af havde man ligesom til Forsøg givet en enkelt Koncert, men snart blive to Koncerter aarligt det regelmæssige. Saa stiger Antallet i denne Periode, ja allerede i Slutningen af den foregaaende, med rivende Hastighed, først til sex, senere endog til ti Koncerter i en Sæson, medens Perioden slutter med syv Koncerter aarligt som det normale. Det var Forholdenes naturlige Udvikling, Forholdene, der ere stærkere end alle forudfattede Bestemmelser. Her, ved hyppige Musikopførelser, var der en Opgave at løse, der laa lige for Haanden, her var Trangen til Stede, derom kunde der efter de indhøstede Erfaringer ikke herske Tvivl. Det gjaldt blot om at faa den rette Mand som Dirigent for at den stadigt ulmende og bestandigt voxende Bevægelse skulde tage Fart. Glæsers Ankomst gav Stødet til den allerede rullende Kugle.

Franz Joseph Gläser ¹⁾ tilhørte fra Fødselen af den egentlige Musikernation, Bøhmerne, og kom til Verden 1798 eller 1799 i Ober-Georgenthal. Det gik ham som saa mange andre af hans Landsmænd, lige fra Barnsben var han Musiker. Kun elleve Aar gammel træffe vi ham i Dresden som Kordreng i Hofkapellet, syngende Altstemme. Senere kom han til Hovedsædet for sit Lands Tonekunst, til Prag, i hvis Konservatorium han under Pixis' Vejledning særligt lagde sig efter Violinspil, medens hans videre musikalske Udvikling, navnlig Studiet af Kontrapunkt, gik for sig i Wien. 19 Aar gammel fik han her sit første Orkester at dirigere, først som Stedfortræder for en anden, kort efter som selvstændig Kapelmester ved et af Wiens Forstadstheatre, Josephstädter-Theatret, i hvilken Egenskab han bl. a. under Beethovens personlige Medvirkning indstuderede Musikken til „Athens Ruiner“. Theatrets musikalske Repertoire besørgede han forøvrigt for største Delen selv med det lette Haandelag og den Rutine, som allerede dengang stod til hans Raadighed. Meget højere end til denne Skrivefærdighed naaede han i sit senere Liv imidlertid ikke som skabende Tonekunstner, skjønt der var Operaer af ham, som gjorde virkelig Lykke og som vandrede rundt paa mange Scener. Men til Gjengjæld udvikledes han mere og mere som Dirigent. I 1830 gik han til Berlin som Kapelmester ved Königstädter-Theatret og fik navnlig her Lejlighed til at lægge sine fremragende Evner som Dirigent for Dagen og vinde Anerkjendelse fra Tidens største Heroer i Operaverdenen, hvorom bl. a. den tidligere nævnte Anbefaling fra Meyerbeer bærer Vidne. Som Komponist skrev han ogsaa her sit Hovedværk, Operaen „Ørnens Rede“, et Værk af den Weberske, tysk-romantiske Skole, som i særlig Grad slog an og paa sin Ronde over forskellige Scener ogsaa naaede her til Kjøbenhavn 1836, adskillige Aar før der var tænkt paa ham som kgl. dansk Kapelmester. Selv af et i sin Kritik saa vanskeligt Blad som Berggreens „Musikalsk Tidende“ fik denne Opera en meget hædrende Omtale. Hvorledes og paa hvilke Vilkaar han senere ombyttede sin Stilling i Berlin med Kapelmesterposten i Kjøbenhavn er allerede tidligere meddelt. For vor Operas Udvikling i det hele var han af uvurderlig Betydning, navnlig i sine første Aar, det er der kun én Mening om. „Vilhelm Tell“ og „Hugenotterne“, der bl. a. førtes

¹⁾ Han skriver sig egentlig „Gläser“, men den her anvendte Skrivemaade blev den efterhaanden brugelige herhjemme, den, han selv ved Underskrifter og lignende benyttede.

frem under hans Ægide, vakte en sand Storm af Begejstring til Live, hvoraf han med Rette høstede sin rigelige Part. Overhovedet undergik Operaen under ham en fuldstændig Regenerationsproces. Som Komponist forsøgte han sig gjentagende ogsaa hos os, bl. a. maa hans Opera „Brylluppet ved Como-Søen“ (Text af H. C. Andersen) nævnes. Han døde den 30. August 1861.

Hans Stilling til Musikforeningen var Dirigentens, men ogsaa kun den. Nogen videre gaaende Indflydelse paa Ledelsen fik han ikke, ja, ikke engang saa meget heraf, som man i Almindelighed tillægger en Dirigent. Med Hensyn til Programmets Indhold eller blot den almindelige Karakter af dette havde han ikke noget at gjøre, i al Fald ikke direkte. Maaske mindre i de første Aar, men sikkert mere i de sidste blev hans Forhold til Foreningen derfor et saa temmeligt udvortes. Af Administrationen fik han hver Gang opgivet, hvad denne havde bestemt, at den følgende Koncert skulde bringe. Var der nogen Vanskelighed at komme over, angik den ikke dette Punkt, men mest Dagen for Koncertens Afholdelse, der ikke altid passede med Glæasers Lejlighed. Til de sidste Prøver og Koncertdagen indfandt da Glæser sig i fuld Puds og overtog Overkommandoen — Resten af Arbejdet, deriblandt ogsaa Indstuderingen med Koret, var i Forvejen besørget af Hartmann. Ved Symfonikoncerterne, hvis Indhold hovedsageligt angik Orkestermusik, var Glæasers Andel ved Indstuderingen o. lign. selvfølgelig noget større, men det forandrede ikke stort ved Forholdet. Symfonikoncerterne var jo noget for sig. Skjønt der ikke foreligger noget, hvorefter man kunde have Grund til at tvivle om, at Forholdet mellem den besluttende Myndighed og den udøvende Haand i det hele var og vedblev at være fuldstændigt venskabeligt — de vexlede Breve ere altid yderst elskværdige fra begge Sider — saa tør man dog nok antage, at efterhaanden som Aarene gik tabte Glæser noget af Interessen for Musikforeningen, det kunde jo ikke være andet. Hertil kom andet. Glæser var en overordentlig loyal Mand, der satte megen Pris paa Hofgunst. Dengang, det var midt under Christian VIII, beherskede imidlertid den italienske Opera aldeles Gemytterne ved Hove, og som Hofmand fulgte Glæser i denne Henseende Trop med Stemningen paa højere Steder. At denne Italienermani var en *horreur* for de ledende i Musikforeningen følger af sig selv. Det var indtil videre kun en Strid om æsthetiske Anskuelser, men det kunde for Musikforeningen let blive en Kamp for Tilværelsen.

Nej, den, der i Virkeligheden og uden Indskrænkning styrede Foreningen, var Administrationen. I sin S sammensætning holdt den sig saa godt som uforandret hele denne Periode igjennem: Hartmann som Formand og Paulli som det andet musikkyndige Medlem, dertil Edv. Collin, Ernst Weis, Holm, Mansa og Edv. Smidt. Kun Mansa blev i 1845 afløst af Konferensraad C. L. Kirstein, der en Tid beklædte en af Posterne som Theaterchef. Det er noget vanskeligt saalænge efter og uden personligt Kjendskab til Forholdene dengang at danne sig nogen begrundet Mening om, hvor Tyngdepunktet i denne kollegiale Styrelse maa søges. Efter Samtidiges Udsagn og efter hvad man ellers paa anden Haand kan slutte sig til, beroede Ledelsen dog egentligt hos Edvard Collin og Ernst Weis, saaledes, at Collin særligt havde den administrative Forretningsførelse under sig, medens Weis' Indflydelse mest ytrede sig ved det musikalske, navnlig det specielle Indhold af Koncerterne. Nogle korte Meddelelser om disse to Mænd, hvoraf især Collin i en særligt lang Aarrække — lige fra Stiftelsen til 1874, saa godt som uafbrudt — var knyttet til Styrelsen af Foreningen, turde derfor her være paa sin Plads.

Edvard Collin, næstældste Søn af Gehejmerraad Jonas Collin, blev født den 2. November 1808 i Kjøbenhavn. Han gik i Borgerdydsskolen i Kjøbenhavn under den bekjendte Rektor M. Nielsen, hvorfra han 1825 blev demitteret som Student. 1831 tog han juridisk Embedsexamen med bedste Karakter. Samme Aar traadte han som Auskultant ind i Finansdeputationen, hvor hans Fader var Deputeret, Aaret efter blev han tillige Sekretær ved Fonden *ad usos publicos*, og nu gjennemløb han i forholdsvis kort Tid alle Trin paa Embedsmandsstigen i Finansdeputationen, som *Assessor auscultans*, virkelig Assessor, Kommitteret og Justitsraad, Departementsdirektør (1848). I Sparekassen indtraadte han tillige som Direktør 1851. Han blev dekoreret med Ridderkorset af Danebrog, Sølvkorset og sidst med Kommandørkorset. 1852 blev han udnævnt til Etatsraad og tog 1865 Afsked som Departementsdirektør, medens han endnu virker i Sparekassen.

Uden selv at dyrke noget Instrument havde Collin fra den tidligste Tid elsket Musikken. Han var en ivrig Kvartetsanger, ikke mindst i Studenterforeningen, og sluttede sig som en varm Ven til det Hartmannske Hus. Mere end ved disse musikalske Tilbøjeligheder var det dog ved sit betydelige Administrationstalent, en Arv efter Faderen, at han blev knyttet til Musikforeningen. Han

havde den Gave at tage en Sag praktisk, uden alle Omsvøb; med sit sikre Blik ramte han strax Kjærnen i enhver Sag, og al unødvendig Forhalen var ham en Uting. Hvor han fik Foden ind, kom han derfor snart til at spille en fremtrædende Rolle. I sit Hjem samlede han jævnlgt en stor Kreds af Datidens literære og musikalske Storheder, han var en fortræffelig Selskabsmand, et lyst Hoved af et ligeligt Humør og jovialt Lune, der bl. a. gav sig Udslag i en Række meget morsomme Familieviser. Som Forfatter har han sat sig et smukt Eftermæle. Ganske kuriøst begyndte hans Bane som saadan med Oversættelsen af en ungarsk Bog om Hesteavl, en Sag, der dengang stod paa Dagsordenen. Senere udgav han sin med stor Omhu udarbejdede Bog „Anonymer og Pseudonymer“ i den dansk-norsk-islandske Literatur, og endelig udkom for nogle Aar tilbage hans bekjendte store Værk „H. C. Andersen og det Collinske Hus“, der til alle Tider vil staa som et Kildeskrift for H. C. Andersens Liv, et Vidnesbyrd om Collins rene, upartiske Personlighed, stræng i sin Pligtfølelse, men mild og overbærende i sin Dom, fuld af Agtelse for Dygtigheden, hvor den viser sig, konservativ af Natur og Opdragelse, men dog langtfra blind for det gode i Nutidens Rørelser.

Ernst Marcus Weis blev født den 14. Septbr. 1807 i Aarhus, hvor hans Fader var Distriktslæge. Han var fra Naturens Haand meget musikalsk anlagt, og hans Forkjærlighed for alt, hvad der vedrørte Musiken, tog allerede i hans Drengaar i saa høj Grad Overhaand, at hans Fader omsider nødtvunget gav efter for hans brændende Ønsker om for Alvor at faa Lov at studere Tonekunsten. Det saa nærmest ud dengang som om han skulde blive Fagmusiker, foreløbigt Violoncellist med en mulig Stilling som Medlem af det kgl. Kapel som Endemaal. Han blev i den Anledning sendt til Kjøbenhavn for at faa nærmere Rede paa, hvad det var, han gav sig ind paa. Hans Lærere var først den udmærkede Violoncellist Fr. Funck, senere Søren Kuhlau. Han tog ivrigt fat og havde allerede naaet til et forholdsvis fremskredet Standpunkt, da han imidlertid, alt som han voxede til, kom paa andre Tanker. En Musikers Stilling var dengang i social Henseende ikke af den Art, at den kunde siges at være synderligt attraaværdig for en Søn af en Embedsmandsfamilie, og, sandsynligvis under stærk Paa-virkning fra Hjemmet, besluttede Ernst Weis saa, uden derfor at opgive sin Musik, atter at give sig i Lag med Studeringerne. Han blev saaledes Student og dyrkede senere sin Jus og sin Musik med

samme Flid. Da han senere, efter at have taget sin Embedsexamen, sammen med Fr. Wexschall, sin Broder Carl Weis og Paulli gav de første offentlige Kvartet-Soireer i Kjøbenhavn, regnedes han som Byens dygtigste Violoncel-Kvartetsspiller. I Kvartetfaget skyldte Wexschall sine tre Medspillendes opdragende Indflydelse utvivlsomt særdeles meget. Som Embedsmand gik Weis ind i Dommervirksomheden, blev først Assessor i Kriminalretten, senere i Overretten. Musikken blev dog bestandigt hans egentlige Kjærlighed. De to Brødre Weis vedbleve lige til deres Død at dyrke særligt Kammermusikken, og i mange Aar samledes der hver Søndag stadigt i deres fælles Hjem i Nærheden af Valby en Kreds af Musikere og Diletanter, som tilbragte fornøjelige Timer med Sammenspil af baade den ældre og den nyeste Literaturs Frembringelser. Selv komponerede Ernst Weis en Del, navnlig mindre Klaverstykker og Sange. Der haves saaledes af ham en Samling Melodier til plattyske Texter af Claus Groth, hvis smukke og fyldige Stemning giver et lille Billede af hans eget fine Gemyt. I hans ydre Person var det mørke, alvorlige, næsten barske snarest det fremherskende. Man fortæller endog om ham, at han som Kriminalretsassessor alene ved sit skarpe Blik fik Forbryderne til at bekjende. Han døde som Overretsassessor den 29. Decbr. 1873.

Skulde man kort karakterisere dette Afsnit af Musikforeningens Liv, maa det løsende Ord søges i Navnet Beethoven. Lige fra de første Aar har den moderne Symfonis Mester ogsaa været Mesteren for Musikforeningen, men det er ligesom den mere taagede og uklare Forkjærlighed for ham fra den første Tid her i disse Aar fortætter sig til en egentlig Beethoven-Kultus. Paa de 44 Koncerter under den Glæser-Weis-Collinske Direktion er Beethoven repræsenteret 36 Gange! Saa godt som alle Grene af den Beethovenske Produktion skyde Knop paa denne Tid, undtages maa blot, foruden hans sidste Kompositioner, hvis Form og Indhold naturligvis endnu hørte til det utilgængelige, navnlig de forskjellige Ting for Solopræstationer, Koncerterne o. lign., der af Grunde, vi nærmere skulle vende tilbage til, ikke kom op. Ved Siden af

denne Beethoven-Masse dukker som en ny Fremtoning Weber frem. Det var vel snarest et Tilfælde, at han ikke tidligere havde spillet nogen Rolle, medens man dog ellers før havde skyndt sig at faa det nyeste med af Ouverturer, Bennetts f. Ex. Nu kom Glæser imidlertid med sin Begejstring for den ny tyske Romantik, der havde Webers Navn fremfor noget paa sin Fane, og da vi træffe de Weberske Sager navnlig i Begyndelsen af dette Tidsafsnit, hvor Glæsers Indflydelse dog havde noget at sige, tør det vel tilskrives nærmest ham, at de tre Ouverturer „Euryanthe“, „Beherrscher der Geister“ og Jubel-Ouverturen foruden nogle Prøver af „Oberon“ bleve trukne frem. Den anden ny Mand i denne Periode, Cherubini, kommer omvendt først op lige henimod Slutningen med Ouverturerne „Abencerragerne“ og „Medea“ samt Enkeltheder af „De to Dage“ og Messen Nr. 2, vel derfor snarest efter Administrationens Initiativ. De, der, næst Beethoven, alligevel give Tiden sit Præg, ere ikke disse nye Navne, men de gamle Klassikere Haydn og Mozart, Haydn dels med Brudstykker af hans to Oratorier „Skabelsen“ og „Aarstiderne“, dels med forskellige Ouverturer, Mozart hovedsageligt med de tre saakaldte „store“ Symfonier, Es dur, G mol og Jupitersymfonien. Fremdeles er det Musikforeningens gamle Kjerlighed, Mendelssohn og Spohr, den første med Musiken til „Sommernatsdrømmen“ som en temmelig sen Nyhed, som andre Nyheder fremdeles „Antigone“, „Athalia“, „Elias“, et Par af Symfoniene (derimod mærkeligt nok kun lidt af Ouverturerne) samt en Del Kammermusik, Spohr med „Faust-Ouverturen“, „Jessonda“, forskellige Symfonier og Dobbeltkvartetter. Den øvrige udenlandske Produktion spiller en kun forsvindende Rolle, i al Fald hvad Antallet angaar. Af de gamle træffes kun Gluck — Bach og Händel saa godt som slet ikke —, derimod Folk som Onslow, Méhul, Boieldieu, Julius Rietz, Bennett, ja selv Félicien David, medens Schubert og Schumann akkurat lade sig tilsyne. Blandt de indenlandske Komponister vender Opmærksomheden sig mere og mere mod de to senere Førere, Hartmann og Gade. H. Rung og Carl Helsted komme ogsaa lidt med, hvorimod det begynder at mærkes, at baade Weyse og Kuhlau gaa over til Historien. Som allerede antydet er der imidlertid i den almindelige Karakter af Programmerne nogen Forskjel, eftersom de høre hjemme i de første eller de senere Aar af Perioden, noget, der stammer fra den forskellige Grad af Indflydelse, Glæser øvede. De første Aars Programmer

have kjendeligt et liberalere Præg end de senere; der optræde et Par af Tidens Solist-Koryfæer, Ernst f. Ex. og Miska Hauser, og saadanne for Musikforeningen sjældne Fremtoninger som Rossini, Mercadante og Meyerbeer lade deres Toner høre. Saa kom der imidlertid en skrap Reaktion, Programmerne blive strængere og strængere paa deres klassiske Højder. Men derom mere senere.

Strax den første „store“ Koncert i Foraaret 1843¹⁾, Glæser dirigerede, havde dette liberale Udseende. Paa den ene Side staar Navnene Mozart, Beethoven og Weber, paa den anden Side Mercadante, i sin Tid Verdis Medbejler, og Violinvirtuosen H. W. Ernst. Skal man regne efter, hvad der fik mest Bifald af dette Program, saa syntes Musikforeningens Medlemmer dengang ubetinget at hyldede den liberale Side. Kwartetten med Kor af Mercadantes Opera „*Il Giuramento*“ gjorde en saadan Lykke, at hele Numeret maatte gives *da capo!* Ogsaa Ernst gjorde Furore, det forstaar sig, han var jo uimodsigeligt en af de mest fremragende Mænd i hin Virtuositetens Guldalder. Han havde alle Betingelserne: den sydlandske Ejendommelighed, i meget mindende om Paganini, det fine poetiske Naturel, den overlegne Virtuositet, der dog paa Intonationens Omraade havde sine Pletter, naar han kom i Affekt, endelig det interessante Ydre og den elskværdige Personlighed, og saa spillede han intet mindre end selve den berømte Othello-Fantasi, det staaende Bravourstykke for alle Virtuositetens Vovehalse endnu den Dag idag. Med alt dette kunde dog Tilhængerne af den strikte Ordinans heller ikke klage over Glæser. Paa ikke en af Aarets sex Koncerter havde man savnet Beethovens Navn, ja Publikum lagde en saa solid Bund i sit Kjendskab til den klassiske Musik, at det i et Aar Slag i Slag fik Beethovens tredje, fjerde, femte, sjette og syvende Symfoni at høre, altsaa, med Undtagelse af „den niende“, hele Blomsten af Beethovens symfoniske Kunst.

Samme Holdning, maaske endnu mere populær, havde den følgende Koncert, i Efteraaret 1843. Her staar Händel ligeoverfor Rossini, Weber og Gade ligeoverfor Miska Hauser! Selv i Valget af de paagjældende Musikstykker gjør det let forstaaelige eller det aktuelt interesserende sig gjældende: Webers Jubelouverture og

¹⁾ Programmet indeholdt: Weber: Ouverture Euryanthe. Mercadante: „*Il Giuramento*“. Kwartet med Kor. H. W. Ernst: Othello-Fantasi for Violin. Mozart: Motet „*Ne pulvis et cinis*“. Beethoven: Symfoni Bdur.

Händels „Jubilate“ (den 100de Psalme), der ved Siden af det kontrapunktiske Mesterskab besidder den ejendommelige Händelske Glans og Klarhed, som just er den store Masses Sag, endelig Gades ny C-mol-Symfoni. Dertil en Scene og Kor af Rossinis for Paris skrevne Opera „Comte d'Ory“ og Violinvirtuosen Miska Hauser. Her var der aabenbart sørget lige for alles Smag. Miska Hauser var rigtignok dengang ung og endnu ikke i Besiddelse af den æventyrlige Nimbus, hvormed hans mange Rejser og Oplevelser paa Sydhavsøerne senere omgav ham. Men han var allerede tidligere optraadt paa det kgl. Theater og havde gjort Lykke. Det samme gjentog sig i Musikforeningen, skjønt han vel næppe er kommet op i Højde med sin Landsmand Ernst. Desuden havde han i Gades ny Symfoni en farlig Medbejler til Publikums Interesse.

Denne Opførelse af Gades C-mol-Symfoni havde sin Forhistorie. Saa fast i Sadlen Musikforeningen end sad, havde den naturligvis som alt dødeligt sine svage Punkter. Og da der altid vil findes flere Meninger om en Sag, kunde det heller ikke undgaas, at der, mens Foreningen udfoldede sig, samlede sig en Del Oppositionsstof sammen. Ved Skjæbnens Omskiftelser indtraf nu det forunderlige Tilfælde, at det blev Gades andet Hovedværk, C-mol-Symfonien, der skulde benyttes som den Stormbuk mod Foreningen, Oppositionen havde nødig til sit Angreb.

Det er klart, at Musikforeningen havde et saarligt Punkt, hvorfra man kunde komme den til Livs, Grundbestemmelsen om det særligt „nationale“ Øjemed, den skulde tjene. Som vi allerede før have set, havde rigtignok denne Bestemmelse ved Lovændringen i 1839 faaet sit tydelige Supplement derhen, at Foreningen tillige skulde virke for „god Musik overhovedet“, men Bestemmelsen existerede lige fuldt for det, derom kan der ikke være Tvivl. Netop nu fordi Musikforeningen paa forskjellig Maade havde givet nye Impulser til større Rørighed i Musikverdenen, opstod der rundt omkring nye Muligheder, nye Evner, Komponistæmner, der baade havde Ungdommens Friskhed og Ærgjerrighed og dens Utaalmodighed. Musikforeningen havde just i de sidste Aar stræbt at komme denne Bevægelse imøde, Opførelsen af de tre Ouverturer, af Pauli, Gade og C. J. Hansen, var et Udtryk derfor. Det hjalp imidlertid ikke. For hver foretrukket Komponist stod der adskilligt flere forbigaaede bagved, og Misfornøjelsen med den „nationale“ Institution ulmede stadigt. Engang maatte det komme til et almindeligt Opgjør i denne Sag.

Efter den Anerkjendelse, der var blevet Gade til Del ved Ossian-Ouverturen, var han kommet i første Række blandt de unge. Store Forventninger knyttede sig til, hvad man ellers kunde faa fra hans Haand. Det næste blev som bekjendt C mol-Symfonien. Den blev indleveret til Musikforeningen, men Bestyrelsen synes ikke strax at være kommen under Vejr med dette Værks Værdi. Den kaldte det i Almindelighed for „fortjenstfuldt og talentfuldt“, men mente dog, at det „i Ejendommelighed og Opfindelse“ stod tilbage for Ossian-Ouverturen. Ikke desto mindre var der strax Tale om at faa det opført i Foreningen, men saa kom Weyses Død imellem. Denne nødvendiggjorde en særlig Weyse-Koncert, og Gades Symfoni blev foreløbigt henlagt. Da imidlertid just paa denne Tid de fire Symfoni-Koncerter bleve indførte, havde der ganske vist været god Lejlighed for Bestyrelsen, om den rigtigt vilde, til alligevel at bringe Symfonien frem. Hvad enten Grunden nu har været Vanskeligheder fra Glæsers Side eller Lunkenhed fra Bestyrelsens, dette skete ikke. At Gade selv omgikkes med Tanken om at give en Koncert, har maaske ogsaa bidraget til at kølne Musikforeningens Iver. I Stedet for altsaa strax selv at gribe til, lod Bestyrelsen, som det hedder, „Bolden gaa videre“ og skrev til Firmaet Breitkopf & Härtel i Leipzig en Anmodning om at skaffe Symfonien frem i denne Musikens Hovedstad. Ved Mendelssohns Initiativ blev dog dette Skridt overflødig. Gade havde nemlig selv sendt Symfonien til Bestyrelsen for Gewandhaus-Koncerterne og modtog da som Svar et egenhændigt Brev fra Mendelssohn. Den uforbeholdne, i ualmindeligt varme Udtryk holdte Anerkjendelse, hvormed denne Musikens Stormester hilste Symfonien som et nyt Kunstens Gjennembrud, gjorde med et Slag den unge danske Komponist til Gjenstand for mange fleres Opmærksomhed end Vennernes i Kjøbenhavn. Der blev naturligvis strax Allarm i den nationale Lejr herhjemme, og der trak svære Uvejrsskyer sammen om Musikforeningen.

Hvad man kunde bebrejde denne var dog højst det, at den i et Smagsanliggende var kommet til et andet Resultat end en verdensberømt Autoritet. Dette kunde være kjedeligt nok, en Forsyndelse derimod kunde man dog vanskeligt kalde det. Men Sindene vare nu engang ophidsede. Det nyligt stiftede Blad „Fædrelandet“, Organet for Datidens Intelligens, mødte med en hvas Artikel, hvor der blev draget til Felts mod Musikforeningens Administration, „denne Areopagus“, som ved „sin Begegnelse“ af og

sin altfor „koldsindige Opmærksomhed mod flere af vore bedste yngre Talenter, havde drevet det til, at et Værk som Gades maatte gaa i Landflygtighed“. Støttende sig paa de oprindelige Grundbestemmelser slaas det fast, at det først og fremmest bør være Øjemedet for Musikforeningen at beskytte den indenlandske Kunst og da navnlig de yngre Komponister, „der endnu ikke have vundet et berømt Navn og altsaa trænge til Opmuntring, Understøttelse og Anbefaling“, og Artiklen klager i denne Sammenhæng ikke alene over Tilsidesættelse af Gade, men ogsaa af Carl Helsted, der just dengang var kommet hjem fra en Stipendierejse med en Musikforeningen tilegnet Psalme, der havde vundet Mendelssohns Bifald, foruden en Symfoni og en Ouverture, om hvilken Glæser havde udtalt sig rosende. Endvidere opholder man sig over, at Musikforeningen havde støttet Udgivelsen af den ældre Hornemans Kapricer, og er ikke langt fra at skumle over Udgivelsen af Hartmanns Mindekantate over Weyse. Løjerligt nok tager dette sig ud, at Musikforeningen skulde have „begunstiget“ Horneman paa Gades og Helsteds Bekostning!

Uagtet Artiklen, hvad der fremgaar tydeligt af Slutningen, øjensynligt var ført i Pennen af partiske Hensyn, der skjælnede mellem „de unge“, alt eftersom de vare tagne under Armene eller ikke, var der dog en Kjærne i Angrebet, som havde sin Rigtighed. Det var fuldstændigt sandt, at Musikforeningen ifølge sin Oprindelse havde tydelige Forpligtelser overfor den nationale Kunst. Spørgsmaalet blev blot, i hvilket Maal dette Hensyn skulde tages i Betragtning, om det skulde dominere eller træde tilbage for det ikke mindre vigtige Hensyn, at danne en Planteskole for Tonekunsten i Almindelighed uden alle nationale Afgrænsninger.

Til Orde i Pressen tog Administrationen ikke for sin Opfattelse af dette Spørgsmaal. Det vilde have været den lige Vej, men den laa ikke saa nær for Haanden dengang som i vore Dage og passede slet ikke for denne Korporations bureaukratiske Karakter. Derimod blev der sendt Repræsentantskabet en af Collin forfattet udførlig Skrivelse til Oplysning om Administrationens Handlemaade og Principerne for den. Hvad de to Klagepunkter angaar, Gades og Helsteds Kompositioner, vil det af det foregaaende allerede vides, at om nogen Forkastelse af Gades Symfoni havde der aldrig været Tale, højst kun om en Udsættelse. Helsteds Kompositioner vare dels slet ikke, dels saa sent indleverede, at der ikke kunde være Spørgsmaal om at faa dem med i det til Ende bragte Koncertaar,

medens Psalmen ikke var fundet saa betydelig, at man af Hensyn til den vilde gjøre nogen Indskrænkning i de klassiske Kompositioner, der stod paa Programmet. At ellers de danske Komponister ikke kunde kaldes forbigaaede, viste en vedlagt samlet Oversigt, hvoraf det fremgik, at der paa 13 Koncerter var givet 15 Numere, større og mindre, af danske Komponister. Naar Artiklens Forfatter alligevel havde taget den nationale Musik i Forsvar, havde han i sin Argumentation imidlertid sprunget et vigtigt Punkt over, det nemlig, at den gamle Lov, ud fra hvilken han stillede sin Fordring, udtrykkeligt i 1839 var ændret derhen, at Musikforeningen foruden af den nationale Musik skulde fremme Udbredelsen af god Musik overhovedet. I Overensstemmelse med dette havde Foreningen virket efter sin Overbevisning om, hvad der tjente Opgaven bedst. „Erfaringen viste snart,“ hedder det, „at Udgivelsen af danske Komponisters Arbejder ikke er praktisk virksom til at udbrede dansk Musik. Man er derfor kommet til at arbejde for det andet Hovedøjemed, at udbrede Sans for Musik overhovedet. Derfor er Virksomheden koncentreret i Koncerter med klassiske Værker. Men er det fornemmeligt den musikalske Sans hos Publikum, det skorter paa, og er det fornemmeligt om at gjøre at lære Publikum at høre og forstaa Musik, saa vil det ogsaa indses, at det er et underordnet Spørgsmaal, om Lærebøgerne, der benyttes, ere skrevne af danske eller fremmede Forfattere. Det, det kommer an paa, er om den Musik, man giver, er gediegen og god.“

Ordene kunde ikke falde mere klare og bestemte. Programmet for Musikforeningens hele Virksomhed er hermed givet, det er det officielle Banner, som for første Gang udfoldes.

Repræsentantskabet stillede sig ganske paa Administrationens Side. Det erklærede, at Fremstillingen „fuldkomment diskulperede Administrationen fra enhver Mistanke om uretfærdigt at foretrække nogle Komponister og tilsidesætte andre“ og udtalte, at „Repræsentantskabet kun er blevet bestyret i den Tillid, det altid har næret til Administrationens Iver for at fremme Selskabets sande Tarv“. Hermed var Fejden endt. Den dukkede kun af og til op igjen i denne Tid med smaa Hib og bidske Bemærkninger til den slemme „Areopagus“, hvoriblandt det af Berggreen udgivne lille Blad „Hejmdal“, der forøvrigt kun blev et Par Numere gammelt, særligt gjorde sig bemærket.

Efter det polemiske Intermezzo kom da endelig Gades C-mol-Symfoni op i Efteraaret 1843 som den i Foraaret samme Aar var

gaaet i Gewandhaus under Mendelssohn. I det nyligt udkomne Festskrift i Anledning af Gewandhauskoncerternes Jubilæum faar Symfonien det Skudsmaal, at „hverken før eller senere er vel en Symfoni ved sin første Opførelse blevet modtaget med saa almindeligt og overordentligt Bifald som denne. Dens ungdommelige Overmod og elskværdige Kjækhed virkede ved det første Møde saa umiddelbart betagende, at Tilhørerne glemte alt andet derfor og som berusede lode sig rive med af Musikens Strømme“. Var Stillingen saaledes nede i den fremmede By, hvorledes maatte den da ikke være i Kjøbenhavn? Efter den Opsigt, Mendelssohns Brev om Symfonien havde vakt herhjemme, efter Triumfen i Leipzig, endelig efter den Utaalmodighed, man havde havt for at faa den frem, maa Modtagelsen i Musikforeningen have været glimrende. Men hvorledes den i Virkeligheden har taget sig ud, Arten og Graden af det Indtryk, den har efterladt, derom vide vi desværre intel. Musikforeningen var jo dengang et „sluttet Selskab“ og holdt strengt paa sin Stilling som saadant, saa de enkelte Udtalelser, der i Ny og Næ listede sig ind i Aviserne, bleve betragtede som „taktløse Indiskretioner“. Og nogen saadan er desværre ikke begaaet ved denne Lejlighed.

Betydeligt mere indgribende og alvorligere end den omtalte Avisfejde vare imidlertid andre Vanskeligheder i disse Aar. Det drejede sig her ikke om Fortolkninger af Lovbestemmelser, men om en Bevægelse, der, om den tog Overhaand, let kunde undergrave hele Grundlaget for Musikforeningen.

Vi befinde os paa denne Tid — henad 1843 — i den rigtige Italienerperiode. Aaret i Forvejen var der fra Berlin sendt et italiensk Operaselskab herop. Det begyndte sine Forestillinger paa Vesterbros Theater under temmelig blandede Auspicier. Som Forcer besad det enkelte dygtige Solosangere foruden en baade rutineret og fyrig Kapelmester i Sperati, den senere norske Militærmusikdirektør. Men paa den anden Side virkede det med et scenisk Apparat, som ikke skulde lokke, snarere paa Grund af det slette Kor og endnu daarligere Orkester afskrække. Imidlertid, der

vaagede en gunstig Stjerne over disse Italienerne. Vor „Italienertid“ var for Haanden. Afsides beliggende, som vi vare, og uden stor Forbindelse med de raadende Strømninger i Kunstens Verden havde vi endnu ikke kjendt den rigtige Italienermani, der under Klangen af de glade Rossiniaders søde Melodier fortryllede Sindene i den store Verden. Det lidt, der blev importeret hertil af italiensk Musik, kom mest frem paa det kgl. Theater, og omplantet i en fremmede Jordbund, hvor der hverken var Midler eller Forstaaelse til at gjøre det italienske gjældende, formaaede det ikke at fæste Rod. Den lille, i musikalske Anliggender toneangivende Kreds, saa med skjæve Blikke paa denne i sensuel Melodipragt prangende fremmede Blomst, deres Begejstring for vore hjemlige Autoriteter, navnlig for en saa stræng Kunstner som Weyse, samt for den klassiske Musik maatte nødvendigvis føre den langt bort fra alle velske Fornemmelser. Hvergang der derfor dukkede en italiensk Opera op paa det kgl. Theater blev der mere eller mindre Spektakel, og det var med Nød og næppe, at selv fremragende Exemplarer af Racen, „Norma“ eller „Regimentets Datter“ f. Ex., fik Lov at existere for Udhysninger og Piben. Sindene vare saa ophidsede, at det unaturlige i denne Fanatisme var der ikke mange der havde Syn for.

Reaktionen mod denne Intolerance, der troede at kunne slaa en forsvarlig Sundhedskordon mod den italienske Smitte, skulde imidlertid ikke udeblive. Det nyttede kun lidt, at man saaledes kunstigt havde villet opføre Dæmninger for den de store Kulturlande beherskende Strømning. For at komme ind i rimeligere Forhold maatte Kjøbenhavn som andre større Byer først have gennemgaaet sin Italienerepidemi. Den havde ladet længe vente paa sig, men da den først kom tog den heller ikke læmpeligt fat.

Det var ligesom Publikum kun behøvede en Gang at høre en italiensk Opera, sunget af Italienerne, for at Fortryllesen med et Slag skulde falde over det. Der var som sagt meget at bemærke ved hin Førsteforestilling paa det gamle Vesterbros Theater, og den givne Opera, Donizettis „*Gemma di Vergy*“ var heller ikke blandt dem, der skulde vinde Proselyter. Trods dette var Aftenen ikke forbi førend de første trofaste Entusiaster vare vundne. „*Il bel canto*“, dette Begreb, der knap nok kjendtes af Navn, efterlod for første Gang Tilhørerne i denne forunderlige Rus, hvis smittende Egenskaber ogsaa kjendes fra vore Dage. Inden lang Tid befandt Kjøbenhavn sig midt i Hvirvlen. Nærmere at skildre dette hører

ikke herhen og behøves vel heller ikke. Med Hoffet i Spidsen og selve Kongen som Italienernes Beskytter svælgede Publikum i Italienersang. Rossini, Bellini og Donizetti fortryllede Sindene hos os som de havde gjort det alle andre Steder, og for Sangere som Madame Forconi, Rossi, Paltrinieri, Torre eller Rocca nærede navnlig hele den fine Verden et sandt Sværmeri. Fra Naivetetens paradisiske Tilstande og det rene Ubekjendtskab med disse fristende Verdensformationer vare vi pludseligt, med et Spring styrtede midt i den mest ubegrænsede Enthusiasme.

Musikforeningens Stilling til denne ny Tingenes Tilstand var givet paa Forhaand. At følge med Strømmen vilde være at svigte Kaldet, der gik i en hel anden Retning. Selv at ændre lidt paa Signalerne kunde være farligt nok for en Forening, som under den italienske Overskylningsperiode havde den Opgave at værne med dobbelt Iver om sit eget. Paa den anden Side maatte der tages Hensyn til de Medlemmer, der ikke vare saa staalsatte i deres musikalske Overbevisning, saa det i denne stormfulde Tid gjaldt om at styre klogt og fare med Læmpe. Ved at gennemgaa nogle Breve fra Administrationen ses det ogsaa, at denne taler om ved enkelte Lejligheder „nødtvunget at have maattet tage sit Publikums Smag i Betragtning“. De enkelte Lejligheder kjende vi allerede, det var dengang Mercadante og Rossini vare fremme. Men med disse to Indrømmelser er ogsaa Taalmodigheden ganske udtømt. End ikke den svageste Tilnærmelse til hvad der af „italiensk“ nævnes kunde gjøres der de følgende Aar. Saalænge Italienertiden varer, indtil Udgangen af Fyrreerne, er det som var det Musikforeningen om at gjøre, udtrykkeligt at tone rent Flag. Derfor er det Beethoven, der mere end nogen anden kommer til at beherske Programmet, ved Siden af ham de gamle Klassikere eller de tyske Romantikere. End ikke Franskmandene eller nogen af blandet Farve tages med. Ligesom *par dépit* antage Koncerterne mere og mere den Farve, de senere have bevaret.

Ved Forholdenes Magt som ved egen Tilbøjelighed udviklede saaledes Musikforeningen sig henimod det ensidige. Støttet af Italienersværmeriet begyndte samtidigt Oppositionen at faa Ord, det kunde ikke være andet. Musikforeningen havde paataget sig det Hverv at „danne“ sit Publikum og maatte foreløbigt finde sig i at blive betragtet med de ikke altid milde Blikke, hvormed Ungdommen ser paa en stræng og principfast Opdrager. Med stor

Andagt hørte man paa Musikforeningens Symfonier, klassiske Ouver-
turer og Oratorier, men bag ved denne Opdragelsens daglige Kost
skimtede man noget andet, noget mere lysteligt, noget, der kunde
pirre Sanserne. Hidtil havde man kun kjendt til Musikforenin-
gens alvorlige Musik; saa kom Italienerne og skød med et enkelt
Kup en Breche igjennem Klassicitetens faste Mur, paa hvis anden
Side man paa engang fik Øje paa det smilende, forføreriske Land-
skab af den italienske Musiks Yppighed. Og alle de, der gik paa
Koncerter mest for at more sig, fik paa engang Lyst til at tage
Bladet fra Munden og sige deres ubøjelige Læremester Besked.

Noget stort kom der rigtignok ikke ud af Bevægelsen.
Musikforeningen kunde i disse stormfulde Tider have ventet sig
noget ganske andet end de spage Angreb, der i Ny og Næ kom
frem, dels i Tale, dels i Dagspressen. Betegnende nok fik Opposi-
tionen ikke noget andet Organ til sin Raadighed end Bladet
„Dagen“, der just paa den Tid befandt sig i en temmelig udlevet
Tilstand og ikke længe efter sank i sin Grav. I Form af en An-
meldelse af Foraarskoncerten 1843 indeholdt Bladet et Angreb paa
Musikforeningen, hvori det hedder, at den gaar stærkt ned ad
Bakke, hvad der skyldes „det uheldige, som oftest højst ensidige
Valg af Kompositioner, der mest skikke sig til Udførelse i Kirker.“
Selv Musikkyndige, forsikrer „Dagen“, have Vanskelighed med at
forstaa de indviklede Musikværker, og som en Prøve paa noget
saadant højst uforstaaeligt anføres — Mendelssohns „Paulus“, der
dog samtidigt naadigt faar Attest for at røbe „et højst grundigt
Studium“. Uretfærdig bør man dog ikke være! Men Kvartetten
af Mercadante, det er noget af hvad vi bør have! „Dagen“ er
saa glad over den, at den spaar Musikforeningen en rig og lykkelig
Fremtid om den bliver ved med den Slags Ting.

Meget smidige eller kyndige Penne raadede Oppositionen saa-
ledes ikke over. Musikbevægelsen befandt sig endnu saa fuld-
stændigt i sin Barndom, desuden har selve Oppositionen næppe
hørt til de farlige. Men selv paa Musikforeningens Side vare
Begreberne ikke synderligt klarere eller mere bevidste. Da
„Kjøbenhavnsposten“ kort efter tilbageviser „Dagens“ Angreb som
„et Bevis paa Uvidenhed og Naivetet“ havde Bladet den skjønneste
Lejlighed til at fremhæve, hvad Musikforeningen i Virkeligheden
vilde, hvad det hele kom an paa. Men i Stedet for at bruge denne
fortrinlige Forsvarsstilling dækkes Musikforeningen alene ved —
dens private Karakter. Om et sluttet Selskabs Anliggender bør

der ikke diskuteres, det er Forsvarets Hovedindhold. Opgaven og Hovedformaålet for Foreningen var endnu ikke gaaet op for den almindelige Bevidsthed.

Uden Indflydelse paa de indre Anliggender skulde nu Italiener-tiden dog ikke blive. Den spores først paa Medlemslisten ved en just ikke stærk, men dog altid kjendelig Tilbagegang. Hele Tabet overstiger dog ikke 100 og kan maaske ogsaa forklares af andre Grunde, bl. a. ved at en Del af Medlemmerne udenfor Kjøbenhavn trak sig tilbage efterhaanden som Udviklingen gik bort fra det rent literære. At Tallet paa Medlemmer bevægede sig fra omtrent 1200 til 1100 kom desuden ret belejligt. Det eneste Koncertlokale, man havde, Hoftheatret, kunde kun rumme 1000, og Foreningen greb derfor Nedgangen som et Middel til at bringe nogenlunde Overensstemmelse til Veje mellem Tallet af Tilhørere og Pladsen i Theatret. Der blev derfor igjen foreløbigt standset med Optagelse af nye Medlemmer udenfor dem, der kom ind i vakante Numere.

Mere generende mærkedes Italienerne paa et andet Hold. Protegeret af Kongen og Hoffet, med Pengeunderstøttelse af Civilisten havde den italienske Opera efterhaanden indrettet sig det hyggeligt i Kjøbenhavn. Den syntes at tage fast Station her. For en af den fine Verdens Kjæledægger gik det naturligvis ikke an at bo og bygge ude i et Forstadstheater. At skaffe de Fremmede Hus og Hjem paa selve Slottet var derfor gjort i en Haandevending, og efter at Hoftheatret først gjæstmildt havde aabnet sine Porte for Operaen forstod denne ogsaa at blive der. Det gamle skumle Theater var for Italienernes Skyld blevet bygget om og pudset op, Salonen havde faaet bekvemme Siddepladser og tog sig nu med sine hvide Ornamente paa den rige Forgyldning helt indbydende ud.

Disse Forbedringer kom i Grunden Musikforeningen vel tilpas. Fra gammel Tid havde den Hævd paa Benyttelsen af Hoftheatret og den omgikkes just nu med Planer om yderligere at udvide Virksomheden. Man vilde ialt give sex Koncerter om Aaret, idet de sidst tilkomne Symfonikoncerter skulde udvides til ogsaa at omfatte Vokalværker, hvortil det var Meningen at indbyde danske Digtere og Komponister til at medvirke, medens Koncerterne selv skulde afholdes paa et bredere Grundlag og gjøres tilgængelige ogsaa for Tilhørere, der ikke vare Medlemmer af Foreningen. For at iværksætte denne Plan var Hoftheatret ganske nødvendigt. Der blev i den Anledning indsendt Anmodning til Hofmarskallatet om at Musikforeningen

maatte faa dette Lokale overladt den første Onsdag i hver af de sex Vintermaaneder. Dagen var valgt af Hensyn til Kapellet, der i Almindelighed havde fri denne Dag. Men da Onsdagen netop var en af Italienernes Spilleaftener tilføjede Administrationen i sin Skrivelse følgende ganske karakteristiske Passus: „Vi tør ikke udsætte os for den Mistanke, at vi herved ville bekæmpe den italienske Opera. Vi erkjende villigt, at den aabner mangt et for Musiken hidtil tillukket Øre, og at den for de exekverende Syngende er lige gavnlig som Lærer og som Advarer. Men vi formene, at det er i Kunstens saavel som i vore Kunstanstalters velforstaaede Interesse, naar vi søge ogsaa at vindicere det Offentliges Opmærksomhed for Musikforeningen.“ Belært af tidligere Vanskeligheder med Operaens Direktør, Grev Marasini, var Administrationen dog saa klog at tilføje, at den intet haabede af en mindelig Overenskomst, „men alt af et befalet Arrangement.“

Det uinteresserede, rent kunstneriske i Musikforeningens Opgave var dens Styrke. Hofmarskallen, v. Levetzau, tog sig ogsaa venligt af Anmodningen og lovede at bidrage sit til Sagens heldige Ordning. Men Italienerne bleve dog de stærkeste. Trods alle gode Grunde og trods Hofmarskallens Indblanding vare deres Privilegier ikke til at rokke. Grev Marasini svarede rent ud Nej, han vilde ikke lægge sine Forestillingsaftener om, og derved blev det. Der var ingen Ting ved den Sag at gjøre.

Fordrevet af de Fremmede fra Hofteatret maatte Musikforeningen igjen ud at bede om Husly. Man forsøgte det kgl. Theater som det sidste svage Haab. Det var ikke uvilligt, men turde naturligvis ikke paatage sig Forpligtelser i det Omfang. Da imidlertid Planen maatte gennemføres enten i sin Helhed eller slet ikke tog Administrationen den fornuftige Beslutning, foreløbigt at lade alt blive ved det gamle. De to Hovedkonserter fandt derefter som sædvanligt Sted paa Hofteatret, de fire Symfonikonserter atter i det lille og uhensigtsmæssige Lokale paa Nytorv.

Hvor bestemt Musikforeningen tog sit Parti, tildels ægget af Italienerne og den Kritik, der blev gjort gjældende imod den, er

allerede før antydet. Allerede tidligere havde Foreningen stillet sig temmelig køligt til Kategorien „Virtuoser“. Det var kun ligesom undtagelsesvist at nogle fremmede Virtuoser havde optraadt paa Koncerterne, ja enkelte særligt fremragende vare helt blevne ignorerede. Nu standses der ganske med dem. Saaledes havde baade Violinisten Bazzini og selve Franz Liszt netop paa denne Tid fejret deres Triumfer i Kjøbenhavn uden Musikforeningens Mellemkomst. Naturligvis har dette, navnlig hvad Liszt angaar, hørt med til de Ankeposter, man gjorde gjældende mod Foreningen, eller rettere dens Bestyrelse. Skjønt der ganske vist altid vil findes og bør findes Undtagelser fra selv den skrappeste Regel og den unge Franz Liszts Nærværelse unægteligt burde have dannet en saadan Undtagelse, byder dog Retfærdighed at indrømme, at jo mere Musikforeningen antog sit bestemte Særpræg, desto nøjere maatte den ogsaa komme til at drage Grænsen mellem Kunstværket og Virtuosen, mellem Plejen af Tonekunsten for dennes egen Skyld og Kultus'en af den eller den Virtuosheros. Paa dette Punkt synes Bestyrelsens Overbevisning imidlertid at have udartet, og dens Skepticisme ligeoverfor Tidens mange „fahrende Leute“ at have antaget en Skarphed der vel meget slog alle forskjellige Arter af den udøvende Kunsts Mestre i en Tønde. Der kunde i alle Tilfælde være delte Meninger om det rigtige i dens Holdning, som heller ikke undlod at vække Modsigelse, endog i de styrendes egen Kreds. Vi skulle lidt senere nærmere komme tilbage hertil.

Saa haardnakket Musikforeningen holdt sig paa dette Omraade gav den dog paa andre Punkter noget efter som den kloge Vejleder, der ikke maa forskrække, men lokke. Det gjaldt om at vise de misfornøjede, at man særdeles godt, uden at gaa udenfor sin Opgave, var i Stand til at sætte et Program op, der kunde følges ogsaa af den store Mængde. Indholdet af den anden Hovedkoncert i Sæsonen 1843—44 illustrerer denne Bestræbelse. Frontforandringen foregaar med tilstrækkelig Tydelighed. Der findes ingen Indrømmelser, hverken til Italienerne eller til Virtuoserne, men paa den anden Side tager man sig vel i Agt for at byde noget, der kunde give Grund til Klage over Uforstaaelighed. Haydn's populære B dur-Symfoni og Kuhlaus Ouverture til „Trylleharpen“ danner det instrumentale Grundlag, medens Gluck bliver indført med et paa engang saa melodiest tilgængeligt og dog karakteriserende Stykke som Introduktionen af „Alceste“, og Spöhr, næst Mendelssohn, Tidens Yndlingskomponist, er repræsenteret med første

Del af Oratoriet „Die letzten Dinge“. Selv den før nævnte Kritiker i „Dagen“ har maattet indrømme, at der dog gaves Musikforenings-Koncerter, som ikke vare uforstaaelige, „endog for de indviede“.

Strængere i sine Hovedtræk vare Symfonikoncerterne, beregnede for et snævrere Udvalg af Foreningens Medlemmer. Men foruden de klassiske Symfonier, hvoraf Beethovens D dur kommer med som Nyhed, optages der dog et Par Noviteter, Mendelssohns A mol-Symfoni, endvidere hans Ouverture til „Sommerfrønsdrømmen“, hvis første Opførelse underligt nok først falder i denne Sæson. En anden Første-Opførelse vilde vi i vor Tid have kaldt opsigtvækkende, men har dog næppe været det dengang. Det var Schuberts store C dur-Symfoni. Endnu mange Aar senere klagedes der over dette Værks Længde, hvor meget mere maatte dette ikke være Tilfælde i hine Tider, hvis musikalske Opmærksomhed just ikke skulde skærpes ved de mange brogede „Numerkoncerter“. Schubert debuterer i Musikforeningen med dette sit fornemste symfoniske Arbejde. Vi havde for Resten ikke været saa sendrægtige endda med at faa fat paa det. Thi det var først i Aaret 1839, at C dur-Symfonien efter Schumanns Tilskyndelse blev opført for første Gang af Mendelssohn i Leipzig efter at den allerede 1828 var indleveret til Musikforeningen i Wien, men af denne henlagt efter den første Prøve som altfor svær — og derefter fuldstændigt glemt! — Den tidligere omtalte Plan at forbinde Vokalmusik med disse Symfonikoncerter, har maaske af Hensyn til det lille Lokale lidt nogen Indskrænkning, men blev dog ikke opgivet. Thi foruden nogle Folkemelodier, arrangerede for tre Mandsstemmer bragte man et Par mindre Vokalnumre, nemlig „De to Dugdraaber“ af J. P. E. Hartmann (Text af Schack Staffeldt) og to Sange af H. Rung for Bariton, Damekor og Orkester (Text af Chr. Winther). At disse Vokalstykker bidroge til at betage Symfonikoncerterne meget af deres stive Karakter kan der ingen Tvivl være om, mærkeligt er det blot, at det blev beroende med disse to Forsøg og at dette afvexlende Element for Fremtiden ikke blev benyttet. Det skyldtes vel en Del netop denne Afvexling, at Tallet paa Abonnenter trods Italienertiden var steget lidt og nu udgjorde 300. Da man samtidigt havde forhøjet Adgangsprisen noget (fra 1½ til 2 Rdl.) var det ikke langt fra, at disse Koncerter dette Aar endog havde svaret Regning. Underskudet var kun 170 Rdl.

Der var i det hele kommet en egen Fart i Affærerne —

Italienerne viste, som al Konkurrence gjør, indirekte deres heldige Virkning. Den voxende Tilslutning til Symfonikoncerterne, disses Indhold med Optagelsen af moderne Værker, Planerne om at udvide Virksomheden, alt tyder hen derpaa. Et ydre Tegn paa sund Trivsel afgav Kassens Tilstand. Aaret sluttede med et Overskud paa 1500 Rdl., det største, man hidtil havde havt. Musikforeningen havde altsaa trods Splittelsen i den musikalske Lejr, ingen Aarsag til at beklage sig og kunde se Fremtiden trygt imøde.

Glæsers Personlighed har sikkert havt sin store Part i dette heldige Resultat. Hans Nærværelse frembragte Liv og Bevægelse rundt omkring, og han fandt netop i Musikforeningen Tilstande, han kunde bruge, Opgaver af en mere let handlelig og taknemmelig Art end Operaen paa det kgl. Theater. Der havde han den ulige vanskeligere Opgave, at rense op i forsumpede Tilstande. At det lykkedes ham kan der ingen Tvivl være om, dertil bar hans Arbejder altfor kjendelige Frugter. Imidlertid, Skumleriet var ogsaa her paa Spil. Efter at Nyhedens Interesse og den første Begejstring havde sat sig kom Reaktionen. „Fædrelandet“ aabnede sine Spalter for en Række Breve om musikalske Tilstande, hvis Hovedindhold var at sætte Glæsers Fortjeneste i et tvivlsomt Lys. Man indrømmede ham al Ære som Dirigent, men klagede over, at han forsømte Operaen, idet han paa dennes Bekostning gav sig til at dirigere alle andre, Theatret uvedkommende Steder, en Anke, der havde en noksom tydelig Adresse til Musikforeningen. Angrebet var i sin Kjærne uretfærdigt. Glæser havde, trods den løse og splittede Ledelse, Theatret led under, tværtimod sat usædvanligt mange nye Operaer op, saa der var snarest Anledning til at beundre den utrættelige Dirigent, der fik saa meget overkommet. Artiklerne i „Fædrelandet“ have derfor maaske nok vakt Opsigt, men ikke Gjenlyd. Fra sin Side havde Musikforeningen særlig Anledning til at tage Parti for ham. Det skete ogsaa. Han modtog forskellige smigrende Taksigelsesbreve for hans udmærkede Medvirkning, og ved Sæsonens Slutning blev der overrakt ham et kostbart Taffelur til synlig Erindring om den Forening, der skyldte ham saa meget.

Som Solister ved Udførelsen af de større Vokalværker fungerede saa godt som uden Undtagelse det kgl. Theaters Sangere og Sangerinder. Foruden de allerede i Begyndelsen nævnte deltog navnlig de yngre af Operaens Kræfter i Koncerterne, deriblandt Frøken Østerberg regelmæssigt samt daværende Frøken Lich-

tenstein (senere Fru Rung), endvidere Chr. Hansen, Schram særligt flittigt, og Ferslev. Ogsaa Schneider, mest bekendt som Skuespiller, optraadte temmelig hyppigt som Solosanger. En for Foreningens senere Liv betydningsfuld Debut fandt Sted da den unge Fru Sahlgreen i Efteraaret 1843 assisterede i Händels „Jubilate“. Det var den lovende Begyndelse til en lang Kunstnerbane, hvoraf Musikforeningen i særlig Grad skulde drage Nytte.

Under al denne Virksomhed i den praktiske Musiks Tjeneste blev dog den literære Side af Opgaven ikke rent glemt. Men den spillede ikke den Rolle, som i Begyndelsen, og tabte mere og mere i Betydning. Det var svagt blussende Gløder af den fordums Ild, som Bestyrelsen forgjæves bestræbte sig at holde Liv i. Betegnende for Forholdene er det, at da man for Principets Skyld vilde i Lag med en ny Opgave af denne Art, saa havde man ingen. Før var der mange, der gjorde sig gjældende for at komme i Betragtning, nu maatte man søge efter en. I alle Tilfælde tør Udgivelsen af et lærdt Arbejde som Weyses Miserere ikke kaldes for noget, der just laa lige for. Imidlertid, Weyse var død, og netop dette Værk var baade saare lidt kjendt og sattes meget højt af Kjendere. Efter et haandskrevet Exemplar, der beroede paa det kgl. Bibliothek, besluttede man derfor ved Udgivelsen af dette Miserere at rejse Foreningens Æresmedlem et værdigt literært Eftermæle. Udgivelsen adskilte sig allerede i sin Form en Del fra de tidligere Foretagender af denne Art. Det blev udgivet i Partitur og derefter uddelt til forskellige fremragende Kunstnere og Musiksamfund rundt omkring i Verden. Man var dog saa forsynlig for Lægfolks Skyld nedenunder Partituret at tilføje et Uddrag for Klaver, og da det bestemte Antal Exemplarer — kun 100 — vare trykte kom man paa Tanke om, at Oplaget uden større Bekostning kunde forøges med det dobbelte. Paa denne Maade kom der endvidere 100 Exemplarer til Bortlodning blandt Medlemmerne paa sædvanlig Vis.

Ved Siden af denne Pietetshandling mod Weyses Minde var der imidlertid andet, der fristede. Den sidste Prisopgave havde skaffet saa meget Fornøjelse, at det vel var Umagen værd at forsøge en musikalsk Turnering engang til. Kun om Arten af denne var man ikke enig. Bestyrelsen holdt paa et mindre Vokalarbejde, en Komposition for to Syngestemmer og Piano til en forud opgivet Text, hvortil der blev lagt Beslag paa Chr. Winthers Muse. Da Sagen imidlertid kom for paa Generalforsamlingen udspandt der sig en levende Diskussion om dette Æmne, og det syntes som om de fleste vilde foretrække en mere akademisk Opgave, en Klaver-sonate eller muligt endog en Strygekvartet. Enighed herom kunde dog ikke opnaas, saa Enden paa Forhandlingerne alligevel blev, at Bestyrelsens Forslag gik igjennem. Med Hensyn til Præmien var man forholdsvis rundeligere end tidligere — den blev sat til det samme som Ouverturen, 25 Dukater.

Dommerudvalget kom til at bestaa af to Musikere og tre Dilettanter, Hartmann og Fröhlich samt Carl Weis, Edv. Buntzen og Textens Forfatter Chr. Winther. Da Fröhlich imidlertid undslog sig blev Syngemester L. Zinck valgt i hans Sted og da det kom til Stykket havde ogsaa Chr. Winther meldt Forfald saa Dommerkomiteen ved Kjendelsens Afsigelse kun bestod af fire Medlemmer.

Efter dennes Udfald har Ransagningen af de indsendte Konkurrencearbejder imidlertid næppe lønnet Møjen. Der var i alt mødt 12 Konkurrerende, altsaa ikke faa. Men Kvaliteten lader til kun at have været ringe, thi Dommerne kom til det bedrøvelige Resultat, at ingen kunde tilkjendes den udsatte Pris. Derimod blev Kompositionen Nr. 12 med Motto „Maatte disse simple Toner finde Gjenklang“ anbefalet som et Arbejde, der havde Krav paa Opmærksomhed. I Henhold til et Løfte om, at i et saadant Tilfælde kunde den paagjældende Komposition vente Understøttelse til Udgivelse, subskriberede Musikforeningen hos Forlæggeren paa 150 Exemplarer af dette Værk. Ved Navnesedlens Aabning viste det sig, at den saaledes hædrede Komponist var Niels Ravnkilde, senere bosat i Rom.

I Begyndelsen af Sæsonen 1844—45 overraskedes Medlemmerne ved et Cirkulære, der foruden de to store Koncerter bebudede Afholdelsen af fire Symfonikoncerter og fire Kwartetsoiréer. Virksomheden havde altsaa paany taget Fart. Det var ikke mange Aar siden, man havde nøjet sig med to Koncerter, ja endog stillet den Mulighed i Udsigt, at den ene af disse maatte opgives. Nu, i Foreningens 9de Leveaar, omfatter Planen ikke mindre end ti Koncerter med Rum for alle Arter af Tonekunst, Vokalværker, Symfonimusik og Kammermusik! Det er som alle Baand af Ængstelighed og Forsigtighed paa engang ere løste, Musikforeningen føler fast Grund under sig og tager det dristigt op med alle Tvivl om det betimelige eller mulige i at lægge saa stort Beslag paa den forholdsvis ringe musikalske Interesse, man dengang havde at regne med.

Cirkulæret er ganske interessant i flere Retninger. For det første ses det, at det i hin Tid var for en særdeles billig Penge at man erhvervede sig sine musikalske Fornødenheder. Hele Serien af otte Koncerter betaltes kun med siger og skriver 6 Kroner i vore Penge! Dernæst er Indholdet af Programmerne, især til Orkesterkoncerterne, meget oplysende. Det tyder paa en bestemt Udvikling henimod større Frihed, de stramme, forsigtige Former tynde ikke længer Forestillingskredsen. Koncerterne bevæge sig henimod de yngre Formationer med kjendelig Tilbøjelighed til at frigjøre sig fra den oprindelige klassiske Stivhed, ja man sætter endog med et Spring helt ned i Dagens Aktualitet. Ved Siden af tre Beethovenske Symfonier (Pastorale, Eroica og D dur) spilles kun en enkelt Haydn. Mozart kommer slet ikke med. Derimod findes foruden de gamle Navne Mendelssohn (A mol) og Spohr („Die Weihe der Töne“) fremdeles Onslow med en Ouverture (*le Colporteur*) og saa en hel Række danske Komponister. De to Veteraner, Kuhlau og Weyse, blive erindrede ved Ouverturene „William Shakespeare“ og „Eventyr i Rosenborg Have“, medens Musikforeningen tager sig af „de unge“ med en Iver, som næsten har noget paafaldende ved sig og som vel heller ikke har været saa ganske uberørt af den nyligt omtalte Debat af dette Æmne. Ikke mindre end to Symfonier (af Gade og C. Helsted) og en Ouverture (af Hartmann) udgjør den nationale Produktions Høst dette Aar.

Og dog kom Musikforeningen ikke som første Mand til disse Værker, i al Fald ikke for en Del af dem. Den kom bagefter

Leipzig, den danske Forening fulgte efter det tyske Gewandhaus. Der begyndte i det hele at udvikle sig et ejendommeligt Forhold mellem Leipzig og Kjøbenhavn, saaledes at ikke alene den tyske Musikstad angav Parolen for, hvad man skulde bringe af den udenlandske Literatur, men saa at det selv for de indenlandske Komponister blev et Moment af anbefalende Natur, naar de kunde møde i Musikforeningen med et i Leipzig verificeret Kunstnerpas. Ret betænkt behøvede vi imidlertid ikke at rødmе saa stærkt over dette. Vi vare endnu saa smaa og uudviklede, og et Koncertinstitut af en saa verdensbeherskende Beskaffenhed som Leipzigs maatte naturligt staa i et ubetinget Superioritetsforhold til den yngre og svagere Kollega. Det fandt Sted dengang, og findes endnu, mange andre Steder end hos os. Rimeligt nok har dette Underordningsforhold dog ikke været os rigtigt bevidst dengang. Derfor er den Besynderlighed, at baade Hartmann og Gade ved denne Lejlighed maatte lægge Vejen over Leipzig for at naa hjem, vel nærmest en Tilfældighed. De stode jo begge saa højt i det almindelige Omdømme, at de maatte siges at være selvskevne i Musikforeningen. Oplysningerne om deres Værker faa vi imidlertid heller ikke søge herhjemme — her sige Aviserne som sædvanligt ikke meget — men i de tyske Blade.

Gade havde som bekjendt dengang fast Ophold i Leipzig. Hans Stilling var den af alle anerkjendte, som en af den ny Tids mest lovende Talenter ansete unge Kunstner. Kom det an paa et saadant Talent, spurgte man i Leipzig ikke om Alderen: den nogle og tyveaarige Gade førte Dirigentstaven ved Gewandhauskoncerterne, først i Forbindelse med selve Mendelssohn, siden alene. Under hans personlige Anførsel blev hans anden Symfoni (E dur) opført i Januar samme Aar (1844) som den i November gik i Kjøbenhavn. Den blev i Leipzig modtaget ligesom C mol-Symfonien. Selv et saa akademisk Blad som „Allgemeine musikalische Zeitung“, redigeret af Moritz Hauptmann, omtaler den i de mest smigrende Udtryk. „Det store afgjorte Talent fra den første Symfoni,“ hedder det, „dets ungdommelige Kraft og sjældne Herredømme over alle Kunstmidlerne, gjenfinde vi atter i den anden Symfoni, kun dybere og inderligere i det poetiske Anlæg, tillige modnere, finere og fremfor alt mere kunstnerisk behersket i Udførelsen.“ Gade kunde heller ikke klage over Mangel paa Anerkjendelse som Dirigent. En Leipzigerdom herom, hentet fra samme Kilde, turde have sin Interesse, fordi den som i en Sum udtaler, hvad der ogsaa

senere i Musikforeningen har været Gades Styrke: „Det er ikke tilstrækkeligt, blot at fremhæve den store Sikkerhed og Omsigt, med hvilken han fører Orkestret. Han besidder desuden den egne, sjældne Gave, ligesom Mendelssohn, at meddele et Værk dets rette Aand, at fremkalde den ejendommelige poetiske Stemning til fuldkommen Forstaaelse af Tilhørerne. I hvor ringe Grad dette kan naas alene ved en teknisk dadelfri Udførelse, ved enhver Sagkyndig.“

Gade som Dirigent i Musikens Athen, det var noget, der naturligvis maatte virke lokkende paa Kunstfællerne hjemme. Blandt dem indfandt Hartmann sig samme Aar med sin nys komponerede Ouverture „Hakon Jarl“ (Mellemaktsmusikeren skriver han først flere Aar senere). Helt ukjendt i Tyskland var Hartmann nu imidlertid ikke. For ikke at tale om hans personlige Forhold til flere af Tonekunstens ypperste, Mendelssohn, Marschner, Spohr og Liszt f. Ex., saa havde han i sin Forlægger i Hamborg, Firmaet Schuberth, en ivrig Befordrer af sit Kunstnernavn, og det kan i det hele siges, at Hartmann just i de Aar stod i Begreb med at knytte sig nøjere til det tyske Musikliv, en Forbindelse, som først Begivenhederne i 1848 brød af, og som ikke senere er bragt til Veje igjen. Han hilses ogsaa som en god Bekjendt af Leipzigerbladene; særligt nævnes Prissonaten blandt hans bedste Ting. Hakon Jarl-Ouverturen dirigerede han selv i Gewandhaus og fik baade som Komponist og Dirigent en venlig og gjæstmild Modtagelse. Ouverturen kaldes for et „skjønt og storartet Musikstykke“, et livfuldt, dramatisk Billede fra en „ridderlig“ og „altehrwürdig“ Heltetid.

Mere umiddelbart end lige over for Hartmann og Gade viser dog Leipziger-Opinionens Forhold til Musikforeningen sig paa andre Steder. Som det vil erindres, havde „Fædrelandet“ bl. a. gjort sig til Talsmand for Carl Helsted, men uden at det havde frugtet noget. Nu kommer pludseligt hans anden Symfoni (F dur) op i Sæsonen 1844—45. Hvad er der sket i Mellemtiden? Forinden Musikforeningen bestemmer sig for dette ny Arbejde, findes der i to Musikblade fra Leipzig særdeles anerkjendende Kritiker om Carl Helsteds Opus 1, sex Sange. Den ene af dem skriver sig fra Robert Schumanns Haand, som helt ivrigt slaar til Lyd for den unge danske Komponist med den for ham betegnende Vending, „at en fyrig Yngling, der vil det gode, altid staar højere end en Mester i Middelmaadighed“. Man tør vel se nogen Forbindelse mellem Udtalelser af denne Art og Musikforeningens Beslutning om at

opføre Symfonien. Her var jo en Mand, om hvis Kapacitet der ikke kunde være nogen Tvivl.

Symfonien selv er nu forsvundet og kjendes vel af de færreste. Den bar Tilnavnet „idyllisk“. En Kritik i „Kjøbenhavns Theaterblad“ siger om den, at den ikke alene ved sin Titel mindede om Beethovens Pastoralsymfoni, men roser den baade for sit friske Ideindhold og sin tekniske Udarbejdelse.

Kvartetsoiréerne vare noget helt nyt i Foreningen. De meldte sig snarest paafaldende sent, vi befinde os jo i denne Periode i den rigtige Kvartettidsalder. Strygekvartetten spillede dengang samme Rolle som Klaveret nu om Stunder. Der var vel næppe et rigtigt musikalsk Hus, der ikke havde sin regelmæssige ugentlige Kvartetaften, om hvilken Familien samlede sig i al Hyggelighed og Fordringsløshed. Det kunde selvfølgelig ikke undgaas, at denne hjemmegjorte Musik af og til afkastede musikalske Misdannelser, som kunde være skikkede til at bringe hele Genren i Miskredit. Saameget mere var derfor en Mønsterkvartet paa sin rette Plads. Da Administrationen imidlertid henvendte sig til Repræsentantskabet med denne Plan maa dette, maaske af personlig Erfaring, have hørt til Skeptikerne paa dette Omraade. Det havde ikke noget imod Kvartetsoiréer saadan i og for sig, men frygtede blot for, at disse ikke skulde blive gode nok! Det skrev til Administrationen, at Kvartetterne ikke burde komme i Stand, naar de ikke kunde „danne et værdigt Sidestykke til Symfonikoncerterne“. Har der været Tvivl paa dette Punkt, maatte imidlertid det endelige Resultat snart have bragt denne til at svinde. Med Wexschall som første Violin, Mohr som anden, Paulli som Bratsch og Søren Kuhlau¹⁾ som Violoncel kan der ikke have været mange Meninger om Kvaliteten af disse Kvartetaftener.

Indholdet var valgt med stor Omhu. Navnlig hvad der findes af de tre Klassikere hører til det bedste i hele Literaturen, og

¹⁾ Mohr og Kuhlau ansete Kapelmedlemmer. Mohr tog først for nyligt, i en meget høj Alder, sin Afsked.

skulde vi i vore Dage sammensætte et Program i samme Øjemed, vilde det i sine Hovedtræk se lige saadan ud. En stor og prægtig Nyhed, nu spillet og forspillet, havde man i Mendelssohns D-mol-Trio (ved Pianoet Bernh. Courlænder). De andre nyere Sager holdt sig til Tidens Smag, Hummel (Piano-Kvintet med Nic. Gerson ved Klaveret), Spohr (Strygekvarteret) og Onslow (Strygekvintet). I to Beethovenske Trioer (Es-dur, Nr. 5 og B-dur) udførtes Klaverstemmen af henholdsvis Anton Rée og C. Lüders¹⁾.

Desværre bleve disse Soiréer for Kammermusik ikke fortsatte de følgende Aar. Det har ikke manglet paa Viljen dertil, men Kvartetten mistede i Efteraaret 1845 sin første Violin, Wexschall²⁾. For Musiklivet var dette tidlige Dødsfald et stort Tab. Mindre maaske som Kvartetsspiller, men afgjort som Solospiller var Wexschall en fuldt færdig Violinsspiller, hvis Dygtighed og Talent i og for sig ragede ikke saa lidt op over, hvad der ellers passede med vore smaa Forhold. Han var i Anlæg som i Uddannelse en virkelig Virtuoso af den gode Art, en „født“ Kunstner. Hvad hans Teknik og navnlig hans Bueføring angaar, staar han endnu herhjemme uopnaaet efter en samtidig kompetent Dommers Udsagn. Han besad en ualmindeligt fyldig, klar og ren Tone,

¹⁾ Ved denne Lejlighed blev efter al Sandsynlighed det første Koncertflygel af Hornung (senere Firma: Hornung & Møller) benyttet. Siden har Musikforeningen saa godt som udelukkende benyttet Flygeler fra det nævnte Firma.

²⁾ Frederik Thorkildson Wexschall, af norsk Herkomst, blev født i Kjøbenhavn den 9. April 1798. Allerede som Dreng gjorde hans Violintalent sig gjældende, kun syv Aar gammel optraadte han ved en Hofkoncert, og 13 Aar gammel traadte han ind i det kgl. Kapel. Han var dengang Elev af Koncertmester Tiemroth. I Begyndelsen af Tyverne rejste han om i Tyskland og Frankrig for at gjøre sig bekendt. I Berlin studerede han nogen Tid hos Carl Moeser. bl. a. ogsaa den bekendte Kvartet Brødrene Müllers Lærer. I Wien, hvor han opholdt sig i lang Tid, sluttede han sig varmt til den yngre Pechatscheck, rejste med ham og optraadte under meget Bifald. Det samme gjentog sig i Paris. Ogsaa Spohr i Cassel besøgte han. Efter sin Hjemkomst gav han 1836 en Koncert og viste sig som en Virtuoso af første Rang. I Kapellet havde han forskjelligt udestaaende med Kapelmesteren, Schall, der selv var Violinlærer og lod Wexschall i Begyndelsen sidde blandt Sekondviolinerne, medens hans Protegé, Peter Funck, sad som første Mand blandt Primoerne. Senere overtog Wexschall efter Schall den kgl. Elevskole og blev da Koncertmester i Kapellet. Blandt hans Elever kan nævnes Gade og Ole Bull. Han døde den 25. Oktober 1845 efter en langvarig tærende Sygdom.

et ædelt og varmt Foredrag, fri for al Affektation og sødlig Sentimentalitet. Hans Temperament henviste ham nærmest til det brillante og storstilede, og det var først i en senere Tid, at han, væsentligt efter Impuls af Brødrene Weis, gav sig af med Kvar-tetter. Havde han videre fulgt den glimrende Løbebane, han som Solist i sine unge Dage begyndte i forskellige Verdensstæder, Paris og Wien, havde uden Tvivl de verdensbekjendte Violin-virtuosers Skare talt en virkelig Kunstner mere. Nu blev han her-hjemme, maaske til Skade for sit Navn, men sikkert til største Gavn for Musiklivet. I Kapellet var han et udmærket Element, altid vel tilmode og animerende sine Omgivelser. Og var der Tale om at befordre et musikalsk Foretagende var Wexschall altid med, man henvendte sig aldrig forgjæves til ham. Specielt Musikforeningen skyldte ham meget og tabte i ham den Mand, der kunde siges at være Sjælen i Orkestret og med sin store Autoritet støttede Foreningen paa alle Punkter ligeoverfor sine Kammerater.

Hvad der var tabt i Kwartetsoiréerne, blev indvundet paa anden Maade. Med de mange Penge i Kassen, som det forholdsvist store Overskud stadigt holdt omtrent paa samme Punkt, kunde man fra ti aarlige Koncerter ikke godt paa engang dale ned til de traditionelle sex. Det opsamlede Overskud havde Medlemmerne et naturligt Krav paa kom dem allesammen til Gode, og da desuden Foreningens Opgave vilde blive løst desto fyldigere, jo flere Koncerter den kunde give for et saa stort Publikum som muligt, bestemte man sig for tre „ordinære“ Koncerter i Stedet for to, uden Forhøjelse af det beskedne Medlemskontingent (4 Kr. i vore Penge). De fire Symfonikoncerter afholdtes som sædvanligt ved Abonnement. Fra denne Sæson begyndte altsaa Koncerterne at antage det Antal, de nu i vore Dage omtrent have, naar man ikke medregner Kammermusikken. De tre „ordinære“ Koncerter have i al Fald, med en Afbrydelse i Krigsaarene, siden den Tid holdt sig faste og uforanderlige.

En bestemt Tilbøjelighed for en enkelt Komponist giver denne Sæson sit Præg. Det er Méhul. Hvorfra denne pludselige Kjær-

lighed til den gamle Franskmands ædle, men dog lidet begejstringsvækkende Musik skriver sig, er ikke godt at sige. Det har maaske været et rent Spil af Tilfældigheder, som dengang, da Bennetts to Ouverturer fulgte lige efter hinanden. Méhuls Navn har ikke før været fremme, nu optræder det ikke mindre end tre Gange, paa alle de tre store Koncerter. Hele anden Akt af „Joseph og hans Brødre“ gives, fremdeles et større Stykke af den ossianske Opera „Uthal“ — bl. a. bekjendt ved den originale Instrumentation, hvor der slet ikke benyttes Violiner, men kun Bratscher — endelig Ouverturen „*Le jeune Henri*“, et af Méhuls friskeste Arbejder, som i sin Tid paa Paris' Opera blev forlangt ikke mindre end tre Gange om igjen, medens selve det Syngestykke, hvortil den hørte, blev udpebet af de principfaste Revolutionsmænd, der ikke kunde forlige sig med det et kronet Hoved forherligende Indhold. Denne Kultus af Méhul i Musikforeningen er saa stærk, at Foreningen med Hensyn til „Uthal“ endogsaa er forud for det kgl. Theater.¹⁾ Men varig blev Tilbøjeligheden rigtignok heller ikke. Allerede det følgende Aar forsvinder „Josephs“ Komponist ganske af Programmet og viser sig først sex Aar senere kun en enkelt Gang.

Af større Vokalværker drejer Hovedinteressen sig denne Gang om Beethovens første Messe i C (Op. 86) og Mendelssohns „Walpurgisnacht“, begge temmelig omfattende Opgaver. Hvorledes de ved deres første Fremkomst bleve modtagne, vide vi kun for Mendelssohns Vedkommende. Beethovens Messe — forøvrigt ikke at forveksle med den genialere, saakaldte „store“ Messe i D — har Publikum formodentlig hørt paa med den respektfulde Andagt, som det skyldte Navnet, men at den skulde være gaaet i Blodet, er ikke sandsynligt. Kunde man tro noget andet, maatte Tvivlen snart forsvinde, naar man ser, hvorledes den langt lettere Opgave i „Walpurgisnacht“ stødte paa en haard Skal i Tilhørernes Opfattelsesevne, saa det meste foreløbigt blev udenfor. I „Kjøbenhavns Theaterblad“ findes en Anmeldelse, som tager et kuriøst Forbehold netop lige overfor det ejendommeligste i hele Værket, det Punkt, hvor de hedenske Skarer storme op af Bjerget, medens Druiderne bryde ud: „Kommt mit Zacken und mit Gabeln“. Det kaldes „rigtignok lidt bizart“, og Anmeldelsen slutter med følgende Udtalelse: „Hele Kompositionen er mere skikket til at interessere

¹⁾ „Uthal“ gik paa det kgl. Theater første Gang flere Maaneder efter, men gjorde ingen Lykke.

Musikere *ex professo* end til at fremkalde nogen synderlig musikalsk Nydelse hos dem, der ikke hører den om igjen, men lade sig nøje med det første Indtryk.“ Man mindes hin anden Kritiker i „Dagen“, der ligeledes med Mendelssohn som Exempel klagede over den „uforstaaelige“ Musik, Koncerterne opvartede med!

Anderledes, baade nemmere at forstaa og lifligere at nyde, maa de øvrige Vokalværker have været. Der var noget af „Tryllefløjten“, der var et Afsnit af Hartmanns Opera „Korsaren“ — der, skjønt den havde gjort decideret Lykke, var lagt hen af Theatret flere Aar i Forvejen —, der var endelig noget af Weyses Kirkemusik, Passionskantaten i Es (Text af Thaarup), der i Forvejen kunde glæde sig ved almindelig Veneration, til Trods for, eller maaske netop paa Grund af dens kølige, rationalistiske Holdning. En af Theatrets senere mest fejrede Primadonnaer, da-værende Frøken Leocadie Bergnehr (senere Fru Gerlach) debuterede ved denne Lejlighed i Musikforeningen.

Et større nyt Værk af opsigtvækkende Natur blev givet i den franske Komponist Félicien Davids Ode-Symfoni „Ørkenen“. Just i disse Aar gjorde det Runden omkring i Europas Koncertsale, i hvilken Henseende Musikforeningen ikke kom bagefter. Det ny i Formen „Ode-Symfoni“, en Sammenblending af Symfonien og Kantaten, var ikke helt ukjendt. Mendelssohns „Lobgesang“ var jo allerede opført et Par Aar før. Men det maatte naturligvis som en Sjældenhed pirre Nysgjerrigheden. Desuden besad dette Værk efter selv strænge Dommeres Udtalelser overmaade mange tiltrækkende Egenskaber, megen Ynde og Friskhed, en stemningsfuld Romantik af en ganske egen orientalsk Farve. Fra sin Side gjorde Musikforeningen sig megen Umage med Opførelsen. Den havde bl. a. faaet Bistand af Studenter-Sangforeningen — det var første Gang de to Foreninger arbejdede sammen — medens Professor Nielsen fungerede som Deklamator.

Næst Gades ny Ouverture „I Højlandene“, der ligesom hans seneste Arbejder med fuld Honnør blev sendt Musikforeningen fra Leipzig, er der imidlertid en anden Debut, som har mere Krav paa Opmærksomheden, Robert Schumann. Temmelig sikkert har den ikke strax vakt stor Interesse, for Fremtidens Vedkommende skulde den blive desto betydningsfuldere. Schumann blev introduceret ved Bdur-Symfonien. Musikforeningen var ogsaa her tidligt med. Trods Schumanns eminente Begavelse, som netop

paa denne Tid udfoldede sig i hele sin Yppighed, havde han endnu ikke noget Navn. I Leipzig kjendte man ham mest som aandrig Skribent og Redaktør af Nyromantikens Organ „Neue Zeitschrift für Musik“, kun en lille, kunstforstandig Kreds forstod noget af, hvad der boede i ham. Det mærkelige Tilfælde, at netop han nu var naaet op til Kongens Kjøbenhavn, paa en Tid, hvor endog Mendelssohn blev regnet til de gaadefulde, kan man kun forklare ved Gades Nærværelse i Leipzig — Gade og Schumann, de to Kammerater, som gjaldt for Fremtidens Dioskurer. Paa denne Maade kom Musikforeningen i Kjøbenhavn med B dur-Symfonien i Aaret 1846 endog et godt Stykke forud for selv berømte udenlandske Kollegaer. I Wien f. Ex. kom den først et helt Aar senere, og for at sætte den igjennem maatte Schumann selv møde i egen Person uden dog at opnaa andet end en tarvelig *succès d'estime*. Ja den Smule, der blev gjort af ham, kunde han mest tilskrive sig selv i Egenskab af — sin Hustrus Mand¹⁾. Da han hverken dengang eller senere kom til den danske Hovedstad, slap vi for videre Tiltale i vor Opfattelse af hans Musik. At den ikke kan have faldet synderlig gunstigt ud, tør man vel paa dette Tidspunkt anse som en given Sag. Det varer hele syv Aar, inden han igjen træffes paa Programmet!

Der indlemmes i det hele saa meget nyt i Repertoiret, at selv Beethoven er repræsenteret med Nyheder. Efterat Medlemmerne allerede i 1838 havde faaet en Duft af Septetten, gaar den først nu i denne Sæson i sin Helhed. Desuden har man en „ny“ Symfoni i Beredskab. De syv af dem vare allerede forlængst gennemgaaede, de fleste af dem endog mange Gange, hvad der stod tilbage angik, morsomt nok, akkurat Begyndelsen (C dur) og Slutningen (niende Symfoni). At Bestyrelsen af dem valgte den sidste, kunde give Anledning til nogen Forundring og megen Beundring over dens Fremsyn, naar den ikke havde udeladt netop Finalen. Ikke mindre end en halv Snes Aar maatte der endnu til, inden Udviklingen naaede saa vidt som til hele „den niende“. En tredje Beethovens Nyhed var den lille Overture i C, „Die Weihe des Hauses“ kaldet. En ny Symfoni (C mol Op. 102) af

¹⁾ Ved et lille tysk Hof, hvor Hs. Durchlauchtighed havde gjort meget Væsen af Clara Schumann, blev han senere præsenteret for Schumann som den fejrede Kunstnerindes Mand, og gjorde da denne det forbindtlige Spørgsmaal: „Sind Sie auch musikalisch?“

Spohr sluttede sig som et af de bedste blandt dennes symfoniske Arbejder til Rækken af de mange Spohrske Kompositioner, som saavel Tidens Smag som personlig Tilbøjelighed kaldte frem. Opført kort efter Schumanns Symfoni tør den vel tillige opfattes som en udvist Venlighed mod alle dem, der kunde formodes ikke at have havt ret meget Udbytte af dette for Repertoiret ny vundne Territorium.

I det ydre fik Symfonikoncerterne et andet Præg ved at Foreningen saa sig nødsaget til at skifte Lokale. Da Selskabet „Rekreationen“ havde Forret til det sædvanlige Lokale paa Nytorv og ikke vilde have nogen anden ved sin Side, stod Musikforeningen atter husvild, uden at det hjalp noget, at den henviste til sin ideelle Opgave. Saa flyttede man til Hotel d'Angleterre, et baade dyrere og mindre hensigtsmæssigt Lokale, hvad der bl. a. gjorde Underskudet for disse Koncerter noget større (før 300, nu 400 Rdl.). Abonnentantallet var ligesom før, nøjagtigt 273, akkurat det samme som det foregaaende Aar. Saa pudsigt konstant holder dette Tal sig, at man næsten kunde tro, det netop var de samme Mennesker, der hvert Aar mødte til disse mere intime Sammenkomster. Større var ikke dengang det Publikum, man i musikalske Anliggender sikkert turde regne med.

Der var atter denne Sæson fuldt op med Virtuoser i Kjøbenhavn. Som Numer et i Koncertsalene overalt sendte det raadende Virtuoshæder sine Folk ind ogsaa over vore Grænser. For ikke at tale om Jenny Lind, der optraadte paa det kgl. Theater, var der den smagfulde og fint dannede Kunstner, Pianisten Charles Mayer, fremdeles en Violinspiller af et vist Navn, August Moeser, samt endelig en ung Dame, Frøken Lisa Christiani, der vakte Opsigt som Banebryder for de kvindelige Violoncellister. Virtuospørgsmaalet som saadant kunde under disse Omstændigheder ikke andet end dukke frem igjen i Musikforeningen. Det var paa et hængende Haar nærved at stifte Ufred iblandt de ledende.

Hvorledes Administrationen stillede sig i denne Sag vil allerede være bekjendt. Den nærrede en principmæssig Uvilje mod den hele Bevægelse. I Overensstemmelse hermed havde den fastsat Programmerne, langt borte fra alt, hvad der af Virtuøsvesen nævnes kunde. Repræsentantskabet derimod stod paa den anden Side. To Dage før den anden ordinære Koncert sendte det sin Kollega en Skrivelse, hvori det udtaler som „et næsten enstemmigt Ønske“, at Charles Mayer maatte blive anmodet om at udføre en

saakaldet „Symfoni-Koncert“ af egen Komposition „i Overbevisning om, at Selskabets Medlemmer vilde betragte dette som en behagelig Tilgift“.

Den behagelige Tilgift fik nu Tilhørerne imidlertid ikke. Men Administrationen sendte efter Koncerten Repræsentantskabet et Memorandum, hvori den udførligt gjorde Rede for hele sin Opfattelse. Det drejer sig her om Grundsætninger, som, hvor urimeligt ensidige de end maa forekomme i vor Tid, i det hele bleve de bestemmende lige indtil Gade overtager Styret.

Det fremhæves først, at Musikforeningen kun har faa aarlige Koncerter at raade over og at det derfor saa meget mere bliver nødvendigt, at enhver af dem har sit bestemte Præg, saa at Indtrykket kan bevares fra den ene Gang til den anden uden at sammenblandes med andre Indtryk. „Kan Musikforeningen ikke udfolde en saadan Ejendommelighed, saa kan den endnu ikke siges at have erholdt noget virkeligt og selvstændigt Indhold, og den synker ned til numerisk at være en Lejlighed mere til musikalsk Forlystelse for et ørkesløst Publikum“. „Netop i sin Begrænsning“, hedder det videre, „har Foreningen skabt sin ejendommelige Karakter. Det musikalske Gehalt maatte blive det egentlige Øjemed, og Akcenten altsaa komme til at hvile paa, hvad der udførtes. Det er kun i Publikums Barndom, at en særligt virtuossæssig Udførelse er en nødvendig Løkkemad for at skaffe Musiken et aabent Øre — man begynder med Kunststykker, men bør ende med Musik“. Ud fra disse og lignende Bevæggrunde udtaler saa Skrivelsen, at „det ikke kan nægtes, at vor Tid i den Grad er hildet i Virtuositetens Garn, og det i alle Kunstarter, at man ikke kan fortænke noget alvorligt Institut i, at det betragter sligt med mistroiske Øjne“.

Det var ren Besked. Sagen var stillet saaledes paa Spidsen, at noget Tilbagetog for Administrationen ikke var muligt. Og da den tilmed erklærede, at den vel ansaa Hr. Charles Mayer „for en udmærket Pianist, men ikke for en eminent Kunstner“, var Spørgsmaalet specielt for hans Vedkommende afgjort med tilstrækkelig Tydelighed. At alle skulde være tilfredse hermed, kunde Administrationen ikke vente, og den har vel næppe undgaet at blive anfægtet paa mange Maader af Folk, der stod Foreningen mere eller mindre nær. Den værgede imidlertid for sig efter Evne. Sin Kollega, Repræsentantskabet, giver den en lille venskabelig Paa-mindelse, idet den for sig selv hævder Retten til „uhildet af

fremmed Autoritet eller af Modesygens Indgivelse kun at ville det, den virkelig selv véd“, samtidigt med, at den fremhæver „det betænkelige i, at det ene Selskabsorgan søger at indvirke paa det andet Organs Afgjørelse af de Sager, der henhøre under dette“.

Til nogen Konflikt imellem de to Afdelinger af Bestyrelsen kom det dog ikke. Repræsentantskabet tog Sagen taalmodigt og roligt og lod sig end ikke forlede til at ripostere for det Udfald, der var gjort imod det. Det indskrænkede sig til i et Møde at udtale, „at den af Administrationen fremsatte Mening ikke skulde have nogen bindende Virkning paa dets Beslutninger i tilkommende Tilfælde af lignende Art“, en Hævdelse af egen Uafhængighed, som dog blev af saare platonisk Natur, da den ikke blev meddelt Administrationen.

Selve Virtuospørgsmaalet havde hermed faaet sin Løsning for lange Tider. Skjønt der fremdeles var fuldt op af fremmede Kunstnere i Byen, endog saadanne Heroer som Thalberg, H. W. Ernst, Leonard og Charles Schuberth, og skjønt der altsaa kunde være mange fristende Anledninger for Administrationen til at fravige sin strixe Moral, saa er der dog ikke mindste Vaklen at spore. Ja, Standpunktet fastholdes endog indtil sin yderste Skarphed, idet alt, hvad der kunde smage af Solopræstationer, undgaas, saa ikke engang indenlandske Solister kom frem. Selv Beethovens og Mozarts Koncerter vare i disse Aar Tabu. I sin Iver slaar Administrationen de retfærdige med de uretfærdige. Ikke engang den unge Carl Reinecke, der som daværende dansk Undersaat (han er født i Altona) opholdt sig i Kjøbenhavn, tog man Notits af, uagtet han særligt havde faaet Navn af „klassisk Klaverspiller“ og uagtet de Trio-Soiréer, han gav i Forening med KönigsLöw og J. Sahlgreen, saa let vilde have føjet sig ind i Rammen af Musikforeningens Koncerter. Reineckes Nærværelse spores kun i den Omstændighed, at han i 1847 blev valgt som Suppleant til Repræsentantskabet. Højere end til dette første Trin paa Foreningens Rangstige naaede den senere Direktør i Gewandhaus ikke. Begivenhederne i 1848 skilte ham snart fra Danmark.

Ganske i det samme Spor og i sine Hovedtræk med det samme Fysiognomi fortsatte den følgende Sæson Virksomheden. Symfonikoncerterne have deres traditionelle Indhold, to Symfonier, en større og en lettere, forbundne med en Ouverture, Beethoven er bestandigt i Spidsen. Selv begge det forrige Aarhundredes Koryfæer, Mozart og Haydn, komme ikke nær op i Højde med ham. Han er Reglen, hans to Forgængere snart næsten Undtagelser. Af nyt fremføres den store Leonore-Ouverture Nr. 3 (C dur), hvis forholdsvis sene Fremkomst (1847) vel har sin Grund i de tekniske Vanskeligheder, Udførelsen frembyder. Ogsaa Haydns „Skabelsen“ var ny for Musikforeningen, men dog ikke for Publikum ellers, der havde lært dette Oratorium at kjende ved Glæsers Monstrekoncert i Ridehuset. Musikforeningen gav dog kun første Del af Værket, og har mærkeligt nok ikke senere naaet videre.

De to Komponister, der ellers stode Foreningens Hjærte nærmest, Mendelssohn og Spøhr, ere dette Aar trængte noget tilbage. En enkelt Symfoni af den første (C mol) og et Par Ouverturer af den sidste er jo endog paafaldende lidt af Musikforeningen at være. Til Gjengjæld fornøjer man sig med en hel Symfoni af Onslow (F mol) — han hørte jo ogsaa med til Tidens Yndlingskomponister — der dog ved denne Lejlighed fandt baade sin første og sidste Opførelse i Musikforeningen, fra hvis Arkivbegravelse den kun blev reddet ved Forsorg af den Institution, som i sin Tid hed det kgl. Theaters Mellemaaktsmusik. Weber er derimod, efter at det første Glæser-Aar var ovre, en sjælden Gjæst, men et Udvalg af „Oberon“ i denne Sæson maa uden Tvivl have overbevist mange om det mindre formaalstjenlige i at begunstige Onslow og Spøhr paa Romantikens Mester, Webers Bekostning.

En lille Afdeling for sig selv danner lidt fransk eller dog franskartet Musik. Maaske kunde man i det foregaaende Aars Forkjærlighed for Méhul se en begyndende Erkjendelse af ogsaa den franske Operamusiks Berettigelse og dette Aar forfølge denne Anskuelse i Opførelsen af Stykker af Boieldieus „Rødhætten“ eller et saadant Stykke Modernisme som Meyerbeers Struensee-Ouverture. Men har der været Anskuelser af denne Art, saa standser rigtignok ogsaa alle Indrømmelser til Tonekunsten paa den anden Side Rhinen med det samme. Der gaar adskillige Aar inden der gribes til lignende Forsøg. Mere indenfor Foreningens Operationsfelt laa derimod en Koncert-Ouverture i A af Julius

Rietz, Mendelssohns Efterfølger i Düsseldorf og Leipzig, et Arbejde, som gjentagne Gange er blevet taget frem igjen.

Den nationale Musik er opsparet til den sidste ordinære Koncert, der gives i Forening med Studenter-Sangforeningen. Et Samarbejde mellem de to daværende Organer for Intelligensens Pleje af Tonekunsten var jo i og for sig ganske naturligt og forøvrigt allerede kommet i Stand det foregaaende Aar. Nu gjaldt det tilmed intet mindre end en fuldstændig indenlandsk Musikaften, den første, Musikforeningen havde havt. Ikke et eneste udenlandsk Navn bryder denne nationale Helhed. Af Dynastiet Hartmann er baade Bedstefaderen, Johan, og Sønnesønnen, J. P. E., fremme, den første med 1ste Finale af „Fiskerne“, den anden med Mindekantaten over Thorvaldsen. De gamle, Weyse og Kuhlau, ere naturligvis heller ikke glemte: Sørgekantaten over Frederik VI og William Shakespeare-Ouverturen, af de unge var der Gade (Ossian-Ouverturen) og H. Rung (en Nokturne: „Salig og fordybet hviler“), saa at altsaa den danske Tonekunsts Fortid og Nutid i skøn Forening rakte hinanden Haanden. Midt i denne tysk-klassiske Tid tager denne ene nationale Aften sig helt afstikkende ud. Hvorledes var den kommet frem, hvad var Hensigten med den? Aktstykkerne indeholde intet derom, selv Erindringen hos dem, der have bivaanet Koncerten, kan ikke give nogen forklarende Oplysning. En Frontforandring, et nyt Standpunkt kunde den antyde. Men det blev saa rigtignok ogsaa med Antydningen. Den Vej, Foreningen i Virkeligheden kom til at vandre, var givet i de foregaaende Aar, og Koncerten kan kun opfattes som et maaske rent tilfældigt Sidespring ind paa andre Baner.

I Februar Maaned 1847 blev Kasino aabnet. Hvor havde man ikke savnet et Koncertlokale! Hoffteatret kunde have sine akustiske Fordele, og det kostede intet direkte i Leje, men det var for lille for Foreningen, og de bestandige Besværligheder med Italienerne, der syntes at have taget blivende Ophold der, gjorde Brugen af det endnu vanskeligere. Bestandigt havde derfor den samme Klage lydt, Manglen af en Koncertsal gjorde sig Aar for Aar stærkere gjældende. Hvad der var foretaget for at tilvejebringe en anden, er allerede berørt i det foregaaende, men under de uudviklede Forhold kunde Projekter i denne Retning ikke gjøre Regning hverken paa megen Opmærksomhed eller virksom Understøttelse. Saa kom Georg Carstensen med sin Plan om Indretningen af et Slags Vintertivoli i Kasino med en stor Koncertsal,

hvor baade den akademiske og den populære Musik kunde finde Tilflugt. Og i Henhold til det gamle Ord, at en Fugl i Haanden er bedre end ti paa Taget, slog Musikforeningen til og flyttede fra Slottet ud i Amaliegade.

Ikke mange Dage efter at Kasino var aabnet for Publikum holdt Musikforeningen sit Indtog der. Det var den 10. Marts 1847 ved en Symfonikoncert i den lille Sal. Den store Sal blev taget i Besiddelse en Maanedstid efter. Det ny Lokale kostede ikke saa lidt mere end det gamle ¹⁾, men saa havde man ogsaa den Udvej at forøge Tallet paa Medlemmerne. Det stiger i de to følgende Aar fra 1142 til 1382. Den større Udgift til Trods holdtes det derfor gaaende i det ny erhvervede Lokale, og det var først efter Gades Tiltræden at Musikforeningen, men da ogsaa kun for en kortere Tid, atter søgte tilbage til de gamle, kjendte Rum i Hoftheatret.

I Principet var, som allerede omtalt, Musikforeningen efterhaanden kommet længere og længere bort fra sin oprindelige Opgave, Udgivelsen af Musikværker. Hvad kunde det nytte at stampe imod Braadden? Det havde vist sig, at Publikum saa godt som ingen Interesse havde for denne Opgave. Ligeoverfor Medlemmerne kommer denne Betragtning første Gang officielt til Orde paa Generalforsamlingen 1847. „Vi tro,“ siger Hartmann, „at Foreningen i det mindste nu bør foretrække, nærmest at udvide sin Virksomhed med Hensyn til Musikudførelse“. Erklæringen blev stiltiende billiget af Forsamlingen.

Og dog stod der endnu noget tilbage at udrette paa det gamle Omraade. Weyse havde allerede i adskillige Aar hvilet i Graven. Af hans Værker var meget udgivet, men netop noget væsentligt blandt dem var slet ikke tilgængeligt endnu. Hans

---

¹⁾ Udgifterne havde før været ca. 70 Rdl. i Hoftheatret og 35 Rdl. i Hotel d'Angleterre pr. Koncert. Nu kostede i Kasino den store Sal 120 Rdl., den lille 60 Rdl. Senere blev denne Leje rigtignok en Del nedsat.

Romancer og Sange havde skaffet sig Vej til alles Hjærter, men skulde en eller anden dengang udføre en af dem, maatte han lede en Snes forskjellige Steder. Den ene Romance hørte f. Ex. til „Sovedrikken“, den anden til Paaskekantaten, den tredje til „Faruk“ o. s. fr. Havde man ikke et helt Bibliothek til sin Raadighed var man kun daarligt hjulpen. At samle alt, hvad der existerede af Romancesstof fra Weyses Haand, ordne det og underkaste det en Revision, vilde være en for den danske Musiklitteratur virkelig fortjenstfuld Handling. Ingen var nærmere til den end Musikforeningen.

Til dens Ros maa det siges, at ikke saasart var denne Ide kommet frem førend den blev taget op. Det var Ernst Weis, som i Administrationen gjorde Forslag om at foranstalte en samlet Udgave af Weyses Romancer og Sange. Udgivelsen var et saa stort Foretagende — man beregnede Arkeantallet til imellem 2 og 300 — at det ikke kunde blive indbringende. Der var derfor al Anledning for Foreningen til at træde hjælpende til. Efter en Del Forhandlinger frem og tilbage enedes man om Planen. Den ny Romancesamling skulde fremtræde som udgivet af Musikforeningen, men paa Forlag af Firmaet Lose & Delbanco. Foreningen tilskød af sin Kasse 300 Rdl. og fik som Vederlag herfor Dispositionsret over 200 Exemplarer.¹⁾

„Det ligger i Tingenes Natur,“ skriver Administrationen, „at der vil findes delte Meninger om Grænserne for Valget af Musikstykker til denne Samling. Men vi antage, at der ved Udgivelsen af Weyses Arbejder ikke bør være Spørgsmaal om et subjektivt Skjøn over det mere eller mindre gode.“ Begrænsningen søger man derimod ved det Formaal, at give et saa fuldstændigt Billede som muligt af Weyse som Lyriker, men ogsaa kun som saadan, altsaa med Udeladelse dels af de Sange af Operaer eller Kirkesmusik, som ikke vilde kunne forstaas uden Kjendskab til Situationen, dels af hvad der efter sin Form ikke strængt hører ind under Romancebegrebet, men mere nærmer sig Arien eller Kavatinen.

Fra dette Synspunkt blev Ordningen foretaget. For at naa et saa heldigt Resultat som muligt, begjærede man Hjælp udefra og fik den. Som Smagsdommer stod J. L. Heiberg Foretagendet bi

---

¹⁾ Musikforeningen har dog paa denne Maade kun udgivet 1ste Afdeling. Den følgende Afdeling er udgivet af det nævnte Firma for egen Regning.

paa det æsthetiske Omraade, hvor de forskjellige Arter grænsede saa tæt op til hverandre. Ved et Avertissement henvendte man sig fremdeles til Offentligheden for at drage det frem, der muligt kunde findes i privat Eje. Paa denne Maade naaede man omsider til den Samling Romancer, der er det største og bedste Mindesmærke for Weyse. Men Udgivelsen tog rigtignok ogsaa Tid. Begyndt 1847 endte den først fem Aar senere. Meget kom imellem i disse Aar. Krigen stod for Døren og gav alle indtil videre andet at tænke paa.

Sæsonen blev indledet paa sædvanlig Vis. Planen omfattede tre store og fire mindre Koncerter, Lokalet var Kasino. Ogsaa Programmet fremviser ikke noget særligt mærkeligt. En enkelt stor Nyhed havde man dog i Baghaanden, Mendelssohns „Elias“. Som altid med nye Arbejder af sin Yndlingskomponist var ogsaa her Musikforeningen hurtigt med. „Elias“ var Aaret i Forvejen (August 1846) opført første Gang ved en Musikfest i Birmingham, efter hvad Mendelssohn selv skriver under saa glimrende Forhold, som vel muligt. Det ny Oratorium var knap kommet ud i Trykken før Musikforeningen var paa Pladsen. Særlige Omstændigheder have dog aabenbart fremskyndet Opførelsen. Midt i sin kraftige Manddomsalder var Mendelssohn død i Efteraaret 1847. Det gjaldt nu om at hædre hans Minde. Opførelsen af „Elias“ fandt derfor Sted kort før Jul samme Aar, omtrent samtidigt med Opførelserne i Hamborg, Wien og Berlin, nogle Maaneder før Leipzig. Musikforeningen naaede rigtignok ikke længer end til Værkets første Del ved denne Lejlighed. Anden Del, endda kun en Scene deraf, kom først frem længe efter (i 1864).

Man var begyndt temmelig sildigt, først i December, paa Sæsonen, saa inden Nytaar var der kun tilbagelagt to Koncerter. For at bøde derpaa skulde de andre følge Slag i Slag. Kort efter Nytaar kommer der saa en Symfonikoncert, men allerede dengang saa det truende ud for Fortsættelsen af Virksomheden. Christian VIII laa farligt syg.

Otte Dage efter denne Koncert døde Kongen. Der blev nu foreløbigt andet at tage vare end at give Koncerter. Nede i Hertugdømmerne var Oprøret brudt ud, herhjemme lagde det og Martsbegivenhederne Beslag paa alle Kræfter. For Musikforeningen var der under disse Omstændigheder intet at gjøre, kun roligt vente og se Tiden an.

Hvad Tiden bragte vide vi alle. Skyerne trak mere og mere sammen, og efter nogle Maaneders Forløb forlod den første Troppeforsendelse Kjøbenhavn. Borte fra den almindelige patriotiske Bevægelse, der dengang optog Sindene, holdt Musikforeningen sig ikke. Kun faa Dage efter det bekjendte Kasinomøde sender Administrationen følgende Skrivelse til Repræsentanterne:

„Administrationen, der havde besluttet at udbede sig Samtykke til at Virksomheden paa Grund af Tidsomstændighederne indtil videre stilles i Bero, ser sig ved det hosliggende Forslag fra nogle Medlemmer foranlediget til at foreslaa, at Koncerterne ophøre for denne Sæson samt at en passende Sum, saasom 800 Rdl., som derved tildels bespares, sættes til Regeringens Disposition gjennem Krigsministeren.“

Da Forslaget kom for en Generalforsamling blev det enstemmigt vedtaget, dog saaledes, at Bidraget blev forhøjet til 1000 Rdl. Musikforeningen havde derefter den Ære at staa opført med denne Sum paa den første Liste, som Komiteen for frivillige Bidrag til Statsfornödenhederne udsendte. Paa selve Medlemstallet havde Krigen mærkeligt nok ikke indvirket, tværtimod. I September udgjør det 100 flere end det foregaaende Aar og det naar i 1848 endog sit foreløbige Maximum.

Det første Krigsjaar blev altsaa for Musikforeningen et Uvirksomhedens Aar. Efterhaanden som imidlertid Tiden skred frem, som Sindene igjen vare komne i Ligevægt efter den første Ophidselse og Livet atter havde antaget de sædvanlige Former, kunde naturligvis Musikforeningen ikke ligge ledig. Det kgl. Theater

havde forlængst gjenoptaget sine Forestillinger, ligesaa Kasino, og Koncerter af allehaande Art vare komne i den gamle Gænge. Musikforeningen begyndte da atter, dog først efter nogen Tøven — først i Januar 1849 afholdes den næste Koncert ¹⁾ — og Virksomheden indskrænkes lidt, idet den tredje „store“ Koncert bortfalder for begge de to følgende Sæsoners Vedkommende.

Paa Programmernes Indhold faar Krigsaaret kjendelig Indflydelse. Musikforeningens Stilling var i denne Henseende vanskelig. Efter Formaalet og gammel Tradition havde den væsentligt at beskæftige sig med Komponister, der saa godt som alle hørte til den Nation, med hvilken vort lille Land førte Krig, og at lade sine æsthetiske Grundsætninger bestemme af patriotiske Hensyn var jo altid sin egen Sag. Vanskeligheden løses ved, at der, foruden Weber og Spohr, kun tages de uanfægtede Klassikere, Beethoven, Mozart og Haydn, med, hvorimod man ved behændigt hver Gang at indskyde en Ouverture af Cherubini og saa ellers udfylde Koncerterne med danske Kompositioner — af Weyse (Reformationskantate), Hartmann, C. Helsted (idyllisk Symfoni) og Gade, deriblandt de to nye Symfonier, af J. P. E. Hartmann (Nr. 2 E dur) og Gade (Nr. 3 A mol) — faar Programmerne saaledes indrettede, at de saa omtrent hver Gang bringe et dansk Arbejde og tillige i det mindst mulige berører det særligt nationale hos vore krigsførende Modstandere. Mendelssohn, den i sin Aand særligt tyske Komponist, er dette Aar helt borte, og det har, som det vil vides, noget at sige for Musikforeningen paa denne Tid. For en af de danske Noviteters Vedkommende — Gades Koncertouverture Nr. 3 C dur — gjaldt det, at den, i al Fald set fra et tysk Standpunkt, ikke var uden Forbindelse med Krigstilstanden. Da den noget forinden var gaaet nede i Leipzig, var man lige ved at betragte den som et Udslag af det specifikke „Dänenthum“. En Kritiker i „Allgem. musikal. Zeitung“ kalder den en Profet for Tidens vældige Folkekampe og ser i den et Udtryk for denne stygge „hartköpfige Dänenwillen“, hvis første og sidste Tanke var: „Sie sollen Schleswig-Holstein nicht haben und wenn die ganze Welt dagegen anrückte!“ At Gade skulde skrive Politik i Toner! Vist mindst af alt er dette faldet ham selv ind.

Om Foreningen igjen dette Aar skulde give sit Bidrag til Stats-

---

¹⁾ Programmet var: Mozart: Symfoni C dur. Gade: Ouverture Nr. 3 C dur.
Beethoven: Symfoni D dur.

fornødenhederne eller ikke, var der ikke Enighed. Efter den ulykkelige Affære ved Eckernførde var der nærmest Stemning for at skjænke en Sum Penge, som nogle vilde indvinde ved at opgive en af Koncerterne, andre ved at subskribere paa Statslaanet, atter andre ved igjen at tilbyde et Bidrag af 1000 Rdl. Den sidste Anskuelse gik igjennem, men inden Beslutningen var fuldbyrdet kom Budskabet om Sejren ved Fredericia. Den gunstige Vending, Krigen havde taget, og den kort derefter afsluttede Vaabenstilstand gjorde slige Pengebidrag foreløbigt mindre paatrængende. Og da der viste sig adskillige Tegn paa, at Foreningen selv snart vilde faa alle sine pekuniære Hjælpemidler nødig — bl. a. stod Omordningen af Orkestret for Døren — blev Summen holdt tilbage. Paa denne Maade sluttede Aaret med et betydeligt Overskud, det største hidtil, over 2000 Rdl., og det uagtet Medlemsantallet var gaaet noget ned i Forhold til forrige Aar.

Overgangen til den ny Tid.

Den ulmende Opposition mod Foreningens Bestyrelse begyndte efterhaanden at faa ny Næring. Det var den fri Diskussions gyldne Tid i disse Dage, nu var Turen til at tages under Behandling kommet til Musikforeningen, den konservative Musikforening. Dens Programmer ere bestandigt det samme Udslag af den samme Aand, Ærefrygten for det klassiske. Af Musikens nye Mænd dyrkes, afset fra de indenlandske Komponister, væsentligt kun Mendelssohn og Spohr, der begge staa paa Overgangen fra den klassiske Periode, andre, som Schumann og Schubert, forsummes derimod jævnt hen. Komponister, der hist og her bryde denne Klassicitetens ensformige Overflade, Félicien David eller Meyerbeer f. Ex., forekomme kun rent forbigaaende, en enkelt fremragende af den ny Tids Mænd, Hector Berlioz, endog slet ikke. Programmerne havde været ensidige, selv i det ydre kunde der være noget at bemærke ved dem, bl. a. de fire Symfonikoncerter, hvis Indhold lige siden Glæasers Tiltræden med en enkelt Undtagelse ufravigeligt havde havt ganske det samme Tilsnit. Selv i vor Tid vilde man betænke sig paa Gjennemførelsen af saa strænge Principer, uden en eneste Indrømmelse til alle dem, der møde paa en Koncert med ikke overdreven kunstnerisk Ballast.

Det opsamlede Gjæringsstof maatte have Luft. Til Forskjel fra tidligere skete Udladningen dog ikke samlet, paa engang, men Misnøjet skaffede sig Afløb i smaa Hib og Udfald, snart hist, snart her, sommetider rent lejlighedsvist anbragt i et Par Linjer i en Avis, tit i en Sag, der i Grunden ellers ikke vedrørte Musikforeningen. Man virkede paa denne Maade langsommere, men sikrere. En Artikel (i „Flyveposten“) giver saaledes en Generaludsigt over Musiklivets Udvikling i de forløbne Aar og kommer saa, ligesom rent tilfældigt, med en Ytring om, at Musikforeningen ikke kan siges at have virket efter en Maalestok, der staa i Over-

ensstemmelse med dens større Midler, samtidigt med at den ny opstaaede „Ny musikalsk Forening“, sandsynligvis netop en Oppositionsforening, omtales som den, der har Vind i Sejlene. Et andet Sted, i et Brev til en tysk Musikavis, finder man en Bemærkning om, at Repertoiret er overdrevent stillestaaende og konservativt, et tredje Sted bliver det til smaa Malicer mod Administrationen, „der i en Række af Aar har regeret uindskrænket“. Netop dette, at det saa omtrent var de samme Mænd, der bestandigt havde siddet ved Roret, bliver nu Hovedpunktet i Angrebet. Vilde man noget nyt eller dog noget andet maatte der skaffes nye Mænd ind i Ledelsen.

Den, paa hvem alles Blikke var rettet, var Gade. I Foreningens indre Historie havde han indtil nu kun spillet en ringe Rolle. Som Violinist deltog han i de første Koncerter, noget senere havde han hjulpet med ved Indstuderingen af Koret, endelig var han, efter Ossian-Ouverturen, blevet valgt ind i Repræsentantskabet nogle Aar. Det var det hele, ja det syntes engang som om han, om ikke personligt, saa dog som Komponist, en Tid var kommet paa Kant med Foreningen i Anledning af C-mol-Symfonien. I mange Aar havde han været borte, og i Leipzig, ved Mendelssohns Side, staaet i Spidsen for dette ærværdige Koncertinstitut, som angav Tonen for hele den akademiske Musikverden. Hvad man der nede fra hørte om den unge danske Mand lød næsten som et Æventyr. Lige skattet som Komponist og Dirigent syntes han snart uundværlig for Leipzig, især efter Mendelssohns Død. Hans nye Kompositioner regnedes for hele musikalske Begivenheder, og skulde noget dansk frem der nede var det ham, der maatte tage sig af det. Den beskedne Violinist i det kgl. Kapel var blevet en Magt. Herhjemme kunde vi glæde os herover paa Nationens Vegne, og Musikforeningen kunde yde den fejrede Gewandhaus-Dirigent skyldig Anerkjendelse ved at udføre hans Værker, efterhaanden som de bleve godkjendte i Leipzig, men efter alt at dømme var Gade som Person tabt for os. Hvad havde vi at byde ham til Vederlag?

Som med et Slag ændrede dette sig ved Begivenhederne i 1848. Det slesvigholstenske Oprør, den tyske Invasion i det danske Rige satte Gades danske Sindelag paa en altfor haard Prøve. Han vendte de glimrende Forhold Ryggen, rejste til Kjøbenhavn, og det første, han udgav, var de tre smaa Karakterstykker i Marche-

form „Bortrejsen, Valpladsen, Hjemkomsten“. Hans forandrede Stilling ligeoverfor Tyskland kunde ikke tydeligere give sig til Kjende.

Strax efter sin Tilbagekomst i 1848 blev han valgt til Repræsentant i Musikforeningen og to nye Værker af ham opførte. Med de store Indtryk fra det rige Musikliv, hvorfra han kom, og med sin ubestridte Dygtighed blev han deres Mand, som ønskede frisk Blod ind i Administrationen.

Uagtet der ikke foreligger noget positivt derom tør man dog fra den Omvæltning i de indre Forhold, der fuldbyrdedes i Aaret 1849, slutte sig til, at have Gades Venner og Tilhængere vel ikke slaaet om sig med store Ord saa virkede de desto sikrere i Stilhed. Som en Prøve paa hvad han formaaede som Dirigent gav Gade en egen Koncert, hovedsageligt med egne Kompositioner, assisteret af det kgl. Kapel og nogle af Theatrets bedste Sangere. Det var en hel Musikforeningskoncert anticiperet. De, der arbejdede for at faa ham til Musikforeningen, havde nu en saa meget desto lettere Sag at føre. Paa den ene Side stod den tidligere Bestyrelse, som allerede mange Gange havde faaet at høre, at den havde siddet for længe, paa den anden Side Gades ungdommelige Energi. Nogen egentlig Modstand fra de gamles Side synes der end ikke at være gjort, selv Mændene af det gamle System have indset alle Fordelene ved at knytte Gade til Foreningen. Den ny Tid holdt derfor sit Indtog ganske stilfærdigt, uden Brydninger eller Uenighed.

Ved Generalforsamlingen i September 1849 blev Repræsentantskabet omtrent gjenvalgt. Efter den tidligere Regel skulde dette i et Plenarmøde af sin egen Midte vælge de syv Medlemmer af Administrationen. De sidste Aar havde der blot været Tale om Gjenvalg. Nu, da man vilde undgaa dette Resultat, uden dog derved at sætte det personlige Forhold mellem Medlemmerne paa en altfor haard Prøve, enedes man om et af Ernst Weis fremsat Forslag om en ny Valgmaade. Herefter skulde Repræsentanterne kun vælge tre Medlemmer af Administrationen, som saa selv skulde supplere sig med de manglende fire Medlemmer. Dermed var Sagen afgjort. Først valgtes Hartmann og Edvard Collin, begge af det tidligere Kabinet, og fremdeles som ny Mand Gade. Disse tre valgte da igjen to af „de gamle“, Holm og Edv. Smidt, og endvidere H. Rung¹⁾ og Emil Erslev. Af denne med sin

---

¹⁾ H. Rung fungerer dog kun det første Aar som Medlem af Administrationen og erstattes af O. H. Delbanco.

Beregning sammensatte Bestyrelsesliste vare alle Hensyn tagne, baade de til det overleverede og de til Tidens Krav. Ingen kunde beklage sig.

I Overensstemmelse med disse dobbelte Hensyn handlede den ny Bestyrelse. Overgangen til den ny Æra skete, men roligt uden voldsomme Spring, det tog et helt Aar inden alt var fuldkomment gennemført. I det ydre skulde man knap mærke Forandringen. Glæser dirigerede ligesom tidligere og Kapellet virkede med, uagtet Omorganisationen af Theatret under Heiberg gjorde det adskilligt vanskeligere at faa dets Medhjælp. Oprindeligt havde Heiberg selv Planer om at give Symfonikoncerter, saa Bestyrelsen maa have haft sin Møje med at faa denne farlige Konkurrent besværgt og Sæsonen stridt igjennem paa den sædvanlige Maade. Paa Indholdet af Koncerterne derimod gjør det ny sig gjældende. Symfonikoncerterne fik den udvidede Form, som gjorde dem analoge med de nuværende saakaldte „Abonnementskoncerter“, idet de optog netop de to Genrer, Vokalmusik og Solopræstationer, hvoraf Savnet hidtil havde været føleligst. Den lille Forandring havde strax Følger. Tidligere havde det været en lille, fast Kreds, der gav Møde, nu blev Subskriptionslisten i Løbet af et Par Dage fuldt tegnet. Bladene klage over, at der ikke kan skaffes Plads, man bebrejder Bestyrelsen, at den ikke har sørget for et større Lokale, da den „maatte være forberedt paa en stor Tilstrømning“. Bestyrelsen gjorde i den Henseende, hvad den kunde. Da den ene Sal i Kasino var lille og den anden for stor fik man af Universitetet for Til-ladelse til at bruge Solennitetssalen. Og her fandt da, som et enkeltstaaende Forsøg, Abonnementskoncerterne Sted i Begyndelsen af 1850.

Det var et betydeligt Opsving dette store Tilløb antydede. Tidligere havde det været knap nok med Abonnenterne, nu formeligt kæmpede man om at faa Adgang. Programmerne ere nu ganske vist ogsaa adskilligt mere indbydende at se til. Foruden de staaende Symfonier gives saadanne Sager som Hartmanns Musik til „Undine“, Mendelssohns til „Antigone“, Beethovens til „Athens Ruiner“, en hel Mønstersamling af Skuespil-musik! Og saa havde dette Aars Abonnenter foruden Mozarts Klaverkoncert D mol (ved Anton Rée) den Nydelse, første Gang at høre Mendelssohns Violinkoncert (ved den unge, talentfulde Semler, Medlem af Kapellet). Paa de „større“ Koncerter kommer tillige foruden Cherubinis Messe Nr. 2 og Spohrs „Jessonda“

fremdeles Mendelssohns Musik til „Sommernatsdrømmen“ med, første Gang i sin Helhed, udstyret med al den Glans, man kunde raade over, Koret forstærket med „Skandinavisk Sangforening“, en forbindende Text (af P. Faber) deklameret af Michael Wiehe, Solopartierne sungne af Fru Sahlgreen og den ny opgaaende Stjerne, Caroline Lehmann. Endelig var der Musiken til „Athalia“. Violinkoncerten og „Sommernatsdrømmen“, „Antigone“ og „Athalia“! Man mærker, at det er en Mendelssohn-Kjender, som har faaet Styret. Ingen Famlen omkring mere, kun dristigt fat paa Hovedtingene! Heller ikke det persoulige Moment, det, der ved alle offentlige Præstationer har saa meget at betyde, var forsomt. De fleste assisterende var jo, om ikke alle helt nye, saa dog sjældne Gjæster i Musikforeningen. Fra de tidligere Koncerters upersonlige Stivhed til det personliges Livfuldhed i Solistpræstationerne, Skuespillere, Sangere og Instrumentalister!

I dette smilende Billede af idel Fremgang og Trivsel kommer der saa pludseligt en lille ubehagelig Episode i Januar Maaned. Dirigenten, Glæser, meldte sig fortrydelig og nedlagde sin Værdighed. Anledningen var i og for sig ikke stor, en Artikel i „Berlingske Tidende“, som, i en forøvrigt meget anerkjendende Anmeldelse af en Musikforenings-Koncert, indeholdt nogle Bemærkninger med Adresse til Glæser af lidt nærgaaende Natur, f. Ex. en Henstilling til ham om ikke at slaa Takten hørligt paa Nodepulten, „hvorved han let kunde komme til at vælte en Lampet“ (hvad der engang var hændet ham), eller om at undlade at forcere Tempoet ved Repetitionen af Scherzoens Hoveddel „hvad ingen Dirigent af Navn indlader sig paa“, og andet lignende. En kritisk Omtale af disse Koncerter hørte endnu til de opsigtvækkende Sjældenheder. Artiklen rejste derfor et helt Røre, kaldte indsendte Artikler frem i andre Blade, saa B. T. havde al Grund til at udbrøde: *Quel bruit pour une omelette!* Glæser selv blev saa fornærmet, at han som sagt indgav sin Demission, hvad der, da Musikforeningen selvfølgelig var ganske uskyldig i Angrebet, maa kaldes for Smed at rette Bager. Paa denne Maade at skilles fra en Mand, der i en saa lang Aar-række havde været Foreningen til Hæder og Gavn, var imidlertid altfor urimeligt, saa Musikforeningen besluttede at gjøre sit for at afværge Stormen. Det lykkedes efter Forventning. Da Hartmann og Holm som Deputation gav Møde hos Glæser og en Skrivelse fra Administrationen tillige kaldte det skete Angreb for „højst

upassende“, lagde Vreden sig og Affæren endte i al Fredelighed og god Forstaaelse med en Del gjensidige Komplimenter.

Ogsaa paa de indre Forhold i Administrationen mærkedes Forandring ved Gades og Emil Erslevs Indtræden. Af de tidligere ledende havde nu Ernst Weis trukket sig tilbage efter selv at have staaet Fadder til den ny Ordning, medens Collin endnu bestandigt var Medlem af Bestyrelsen. Men skjønt han i Begyndelsen varetog en Del af 'de samme Forretninger, som før, navnlig de fleste skriftlige Expeditioner, overlod han dog, alt som Tiden gik, mere og mere de nye Mænd at prøve deres Kræfter. Som Hovedrepræsentant for de første fjorten Aar af Foreningens Liv bliver han nu væsentligt Bæreren af Traditionen fra hin Tid, den konservative Fraktion i Administrationen.

En Følge af den mere livfulde Karakter, der allerede i det tilbagelagte Forberedelsens Aar havde betegnet Virksomheden, var nye Planer om Udvidelser. Koncerterne skulde ikke alene blive mere afvekslende, men ogsaa flere i Antal. Der var imidlertid Omstændigheder, som strax gik disse Planer paa Livet. Vanskelighederne med Hensyn til Assistancen af det kgl. Kapel, som altid havde været til Stede, truede nu med at gjøre overhovedet alle Koncerterne umulige. Spilleaftenerne paa det kgl. Theater bleve forøgede, der blev færre Fridage for Kapellet, ja, det blev, som før nævnt, af Heiberg endog paatænkt at bruge dette til selvstændige Symfonikoncerter. Det saa ud til at kunne blive et Dødsstød for Foreningen. Et Orkester maatte der til i alle Tilfælde. Hele Kjøbenhavn var dengang saa godt som fuldstændigt afhængig af Kapellet paa det orkestrale Omraade. Kunde eller vilde dette ikke var der ingen Ting ved den Sag at gjøre.

En Tilstand, som denne, kunde ikke vare i Længden. Vilde man sætte noget alvorligt igjennem, yderligere bearbejde Sindene, der allerede vare begyndte at tømpe, sørgede for hyppige og vekslede Musikopførelser, saa maatte man først én Ting: danne et nyt Orkester. Hvad dette vilde sige kan man danne sig en Forestilling om, naar man erfarer, at det kgl. Theater selv maatte ud-

klække Æmner til Kapellet ved i den kgl. Violinskole at meddele gratis Undervisning for, i Tilfælde af Vakancer, at have brugelige Kræfter ved Haanden. Nogen Forandring til det bedre var der dog sket de sidste Aar ved Dannelsen af det Lumbyeske Orkester. Fra en ringe Begyndelse havde det udviklet sig ikke saa lidt, det bestred Koncerterne i Tivoli, havde om Vinteren givet stærkt besøgte Koncerter à la Strauss i Hippodromet (det senere Folketheater) og besøgede endelig det sidste Aar Theatermusiken i Kasino. Her var utvivlsomt en Mulighed, som det gjaldt om at benytte. Men dog, hvilke Vanskeligheder var der ikke tilbage! Lige efter Kapellet, med dets Dygtighed, Rutine og store Renommé at møde med et Orkester uden Navn og med sin nærmeste Specialitet i Strauss-Repertoiret! Imidlertid det var jo altid et Udgangspunkt.

Og saa stillede Forholdene sig i andre Henseender gunstigt for Udvidelsen. Hos Publikum var der en virkelig Trang til Stede, det viste Efterspørgsels Karakter det foregaaende Aar, hos den ny Bestyrelse var der Mod og Lyst, i Kassen var der endelig Penge nok. Musikforeningen havde begyndt at lægge sig Formue til, det sidste Overskud var anlagt i kgl. Obligationer. Endelig var der Gade, der ikke forlangte noget bedre end at faa Lov til at virke, helst paa samme Maade og i samme Omfang som i Leipzig. Altsaa, man turde vove Springet.

Under disse Omstændigheder indgav Gade og Erslev i Efter-sommeren 1850 et udførligt motiveret Forslag til en hel Omorganisation af Koncerterne, et omfangsrigt Aktstykke, til Grund for hvilket der maa ligge omfattende Forundersøgelser, mest af den forretningsmæssige Art, som Erslev strax viste særligt Blik for. Forslaget indeholder en Mængde Punkter, der alle stille Virksomheden under helt nye Vilkaar. I det store og det hele er det et Program for den Form af Musikforeningen, der i sine Hovedtræk har holdt sig lige til vore Dage.

Det første Punkt gaar ud paa, at der skal dannes et særskilt Orkester af Musikere udenfor Kapellet, med det Lumbyeske Orkester som Stamme. Det fremhæves her, at om dette end i Dygtighed vil staa tilbage for Kapellet saa er det til Gjengjæld saa meget mere disponibelt og vilde kræve en mindre Udgift. Dernæst foreslaas det i Stedet for de sex Koncerter at give ni saadanne, omtrent af samme Omfang som de sidst affholdte Abonnementskoncerter. Da de i væsentlig Grad lagde Beslag paa de syngende

Kræfter kunde der være Fare for, at disse vilde blive overanstrengte eller at det kunde blive knapt med Tiden til Indstudering. Herpaa var der raadet Bod ved S sammensætningen af Programmet, der frembød stor Afvexling med Hensyn til Benyttelsen af Koret, idet snart Herrekoret, snart Damekoret skiftevis benyttedes, kun enkelte Gange hele Koret i Fællesskab.

Som Koncertlokale foreslog man at vende tilbage til Foreningens gamle Lokale, Hoftheatret. Det kostede ikke noget i Leje, og Udgifterne vilde kunne beregnes meget ringere end i Kasino. Fremdeles gjøres der opmærksom paa, at Hoftheatret „i akustisk Henseende ustridigt er det bedste Lokale her i Byen“, særligt heldigt for et mindre Kor og Orkester og for Assistance af Dilettantsangere, der ikke kunde benyttes i Kasinos store Rumforhold.

Med Hensyn til Adgangen til disse ni Koncerter foreslog man et sindrigt opstillet System, der aabenbart skriver sig fra Erslevs i denne Henseende meget udviklede Kombinationsevne. Det gik i Korthed ud paa, at der ikke som tidligere skulde skjelnæs mellem „ordinære“ og abonnerede Koncerter, men at alle Koncerter skulde stilles paa lige Fod. De bleve inddelte i tre Serier, hver paa tre Koncerter. Medlemskontingentet, 2 Rdl. aarlig, blev ikke forhøjet. For dette havde alle Medlemmer Adgang til tre Koncerter, medens de ved i alt at erlægge 5 Rdl. (der var oprindeligt foreslaaet $4\frac{1}{2}$ Rdl.) kunde overvære alle ni Koncerter. Da Hoftheatret kun kunde rumme c. 800, altsaa paa langt nær ikke alle de ordinære Medlemmer, bleve disse fordelte, tildels efter frit Valg, paa de tre af de ni Koncerter.

Da Forslaget kom for i Administrationen vakte det en levende Diskussion. I flere Henseender fandt det Gjenklang, i andre Modstand. Collin havde især finansielle Betæneligheder og opponerede desuden imod at dele Medlemmerne saaledes, at de fik Adgang til forskellige Koncerter, hvad der vilde medføre baade Misfornøjelse og mange praktiske Vanskeligheder. Da Meningen omtrent vare delte enedes man om at forhandle Sagen i et Fællesmøde med Repræsentanterne. Her gik Forslaget saa godt som fuldstændigt igjennem. Navnlig den Del af det, som angik Dan- nelsen af et nyt Orkester, fandt slet ingen Modsigelse. Under almindeligt Bifald blev derpaa Gade kaaret til at føre denne Sag ud i Livet og personligt overtage Dirigentposten.

Uden Brydninger altsaa, højst efter en livlig Debat, havde saaledes Reformpartiet sejret. Som Fører stod Gade nu i Spidsen

for Foreningen, og han er vedblevet dermed lige til vore Dage, med en mindre Afbrydelse i 1853 da han en kortere Tid atter var knyttet til Leipzig.

Det ny Orkester, der blev samlet med Musikdirektør A. F. Lincke som Mellemmand, bestod af i alt noget over halvt hundrede Medlemmer. Det var blandede Elementer, gode og daarlige imellem hverandre, i det hele dog et brugeligt Materiale under en dygtig Førers Ledelse. Og at Gade her var den rette Mand skulde han snart vise. Han gik systematisk tilværks. Da han ikke kjendte sine Folk og maatte forudsætte, at han ikke kunde vente sig stort af dem i Retning af den højere Symfonimusik, bleve de formeligt ind-exercerede til deres ny Opgave. I Efteraaret 1850 blev der paa Hoftheatret afholdt en Slags forberedende Øvelser for Orkestret, „Forprøver“, som de kaldtes, der skulde øve de unge Tropper til Symfonimusikens strænge Tugt, et betegnende Exempel paa den Alvor og Besluthethed, hvormed man forberedte den ny Tingenes Tilstand. Efter nogle Prøver viste det sig snart, at Orkestret havde god Bund i sig og at Overgangen fra Kapellet dog næppe vilde vise sig saa slem, som man paa Forhaand havde Grund til at formode. Efter ni saadanne forberedende Øvelser blev Orkestret præsenteret fuldt færdigt til Musikforeningens Tjeneste. Det kunde maaske interessere at erfare Navnene paa Medlemmerne af dette første „Musikforenings-Orkester“:

Violino 1mo.

A. F. Lincke.
 J. C. Petersen.
 E. Nielsen.
 Carlsen.
 W. Storm.
 H. Lund.
 V. Tofte.
 Simonsen.
 R. Krause.
 C. C. Møller.

Violino 2do.

Madsen.
 F. Olavesen.
 F. Braunstein.
 Carstensen.
 Sonntag.
 Lindegaard.
 C. J. Andersen.
 F. Møller.

Viola.	Violoncel.	Kontrabas.
Hansen.	G. Hartmann.	Polenz.
C. Bradt.	C. Holm.	C. Richter.
Keil.	Alb. Petersen.	Allin.
C. Brandt.	Wendt.	A. V. Lanzsky.
A. Dehn.	Fürste.	F. Sommer.
F. Kieser.		Carstens.
Fløjte.	Obo.	Klarinet.
Haarup.	Hoffmann.	Hesse. (R. Kempf.)
Jensen.	Fischmann.	Fuchs. (W. Flentje.)
Fagot.	Horn.	Trompet.
Kempf.	Petersen.	J. Braunstein.
Stockmarr.	M. Braunstein.	P. Petersen.
	Møller.	Pauker.
	Falck.	A. Hartmann.

Altsaa 10 Primoviolinier, 8 Sekunder, 6 Bratscher, 5 Violonceller, 6 Kontrabasser samt almindelig Besætning af Træ- og Blikblæsere.

Der stod endnu tilbage at bringe de Mænd, der havde baaret Virksomheden tidligere, en Afskedshilsen. Til Glæser sendtes følgende Skrivelse:

„I det Øjeblik da Musikforeningens Koncerter efter Omstændighedernes Medfør skulle undrages den omhyggelige og kyndige Ledelse, under hvilken de nu i en Række af Aar have virket og vundet almindelig Anerkjendelse, er det Foreningens Bestyrelse magtpaaliggende, at den Mand, som uden andet Hensyn end Kunstens, med Ufortrødenhed og Kjærlighed udførte dette bestandigt paaskjønnede, men ofte meget besværlige Hverv, maa føle sig overbevist om, at han i denne Forening vil efterlade sig taknemmelig Erindring. Dette, højstærede Hr. Hofkapelmester, ønske vi som Foreningens nuværende Bestyrelse at udtale for Dem, idet vi bringe Dem vor Tak for den Tid, i hvilken De har virket sammen med os, og vedføje et velment Erindringstegn fra os¹⁾. Vi haabe, at vore Kon-

¹⁾ Dette bestod af en Sølvpokal med Inskription.

certer ogsaa for Fremtiden ofte ville kunne glæde sig ved deres Tilstedeværelse, og at De vil bevare os i Deres venskabelige Erindring.“

Herpaa svarede Glæser nogle Dage efter (Tysk var som bekendt hans Modersmaal og han lærte under sit Ophold her kun med Vanskelighed at bruge dansk skriftligt):

„Die wohllobliche Administration des Musik-Vereins hieselbst war so gütig, mir bei der jetzt eintretenden Veränderung der Verhältnisse einen schmeichelhaften Beweis Ihrer Anerkennung zu bezeugen, indem dieselbe Veranlassung nahm, mir für meine der Kunst so gern geleisteten Dienste bei Dero hochschätzbaren Vereine, und in Folge meines Scheidens als Dirigent aus demselben, ein so schönes Erinnerungszeichen, begleitet von einem eben so herzlichen als ehrenvollen Abschiedsschreiben, zu übersenden, wofür ich Ihnen meinen aufrichtigsten und vollkommensten Dank hiemit darbringe.

Genehmigen Sie die bestimmte Versicherung von mir, dass ich an einem Vereine, welcher sich ein so höchst achtungswerthes Ziel zur Beförderung der Kunst stellt, und zu dessen Erhaltung ich so glücklich war mit beitragen haben zu können, auch in der Folge noch stets den regsten Antheil nehmen werde. Der ich die Ehre habe zu sein, mit Versicherung meiner vollkommensten Hochachtung, der wohlloblichen Administration

jederzeit ganz ergebenster
Franz Glæser.“

Copenhagen, d. 31. October 1850.

Paa samme Maade afsendtes en Taksigelsesskrivelse til Kapellet, hvori det bl. a. hedder, at Musikforeningen „med den største Beklagelse modtog Efterretningen om at de Herrers fremtidige Assistance maatte unddrages os. I det Øjeblik, da Foreningen under uvisse Udsigter skal bane sig en ny Vej maa vi fremfor alt henvende vor Tak til de Mænd, hvis kunstneriske Bistand har lagt Grunden til den almindelige Anerkjendelse, som Foreningens Koncerter have fundet.“

Den almindelige Karakter af Programmerne¹⁾ i dette Gades første Regeringsaar falder sammen med den foregaaende Sæsons, hvor Gade jo allerede sad i Bestyrelsen. For at se Forandringen maa man derfor sammenligne dem med et af dem længere tilbage, f. Ex. fra midt i Fyrrerne. Det stivt systematiske, der betegner navnlig Symfonikoncerterne fra hin Tid, har veget Pladsen, større Liv og Bevægelighed er kommet i Stedet, mere Vokalmusik og mere Solomusik. Koncerterne ere blevne tilgængeligere, „morsommere“ for Tilhørerne uden at opgive noget af deres akademiske, fornemme Præg.

Helt nye Navne findes der ikke dette Aar. Men forsømte drages frem. Der er først Schubert og Schumann. Det er ganske vist ikke store Sager af dem, der gives — Schuberts 23de Psalme for Damekor og Schumanns „Zigeunerleben“ — men det træffer noget paa engang ejendommeligt og let tilgængeligt hos begge, og det aabenbarer et nyt Princip for Koncerterne, at introducere nye og ukjendte Komponister med det i Formen let over-skuelige og i Indholdet let opfattelige. Schumanns „Paradies und Peri“ var paatænkt, men det synes med velberaad Hu af denne Grund at være henlagt til modnere Tider. Saa var der endvidere Händel, sammen med sin Samtidige Sebastian Bach saa godt som en ny Mand for Musikforeningen, med første Del af „Alexanderfesten“, fremdeles Gluck, hvis Navn Gade særligt havde skrevet paa sin Fane, med en Scene af „Orfeus“. Alt dette er imidlertid kun Forløbere for hvad de senere Aar rigere skulde udvikle. Med Cherubini, der dyrkes hovedsageligt som Ouverturekomponist, og Mendelssohn optages paa den anden Side Traaden fra den nys afsluttede Periode, for den sidstes Vedkommende med to Nyheder, A dur-Symfonien („den italienske“) og Ouverturen „Fingals Hule“, der siden har hørt til det fasteste i Foreningens faste Repertoire. Endelig var der, foruden lidt af Méhul, Julius Rietz' Ouverture i A dur og det selvskrevne Trekløver Haydn, Mozart og Beethoven, fremdeles den nationale Musik i sin særligt musikforenings-

¹⁾ Den første Koncert under Gades Ledelse — 2. Novbr. 1850 — indeholdt: Mendelssohn: Ouverture „Fingals Hule“. Haydn: Motet „Des Staubes eitle Sorgen“. Beethoven: Piano-Koncert C mol (Ant. Réé). Mendelssohn: „Lobgesang“ (Nr. 4 Kor, Nr. 5 Duet med Kor). Cherubini: Ouverture „Abencerragerne“. J. P. E. Hartmann: „Ravnen“, Finale af anden Akt. Man lægge Mærke til, at en Symfoni findes der ikke. Først den følgende Koncert stilles der det nydannede Orkester denne Opgave.

agtige Form, Weyse, Kuhlau, Hartmann (et tidligt Ungdomsarbejde, Symfonien i G mol, der navnlig udmærker sig ved den indre Konstruktions faste Organisation) og endelig Gade selv med de to nyeste Værker, „Comala“ og B dur-Symfonien. For sit Vedkommende kunde Komponist-Dirigenten ikke have indført sig selv bedre end ved disse to Værker, hvis forskellige Ejendommeligheder saa betegnende illustrere de to Sider af hans Udvikling, „Comala“ den romantisk drømmende Ossian-Komponist, B dur-Symfonien den formklare, kosmopolitiske, fra national Ensidighed udløste Kunstner. Interessant, at just dette Værk og Gades Overtagelse af Ledelsen i Musikforeningen falde sammen! Ynglingen var blevet Mand.

En hel musikalsk Nydannelse var, som man vil vide, paa dette Tidspunkt de mange instrumentale Solopræstationer. Nu skydes der for Alvor Breche i den Fordommens Mur, som kun altfor længe havde holdt „Virtuoserne“ stængt ude. Der begyndes med de hjemlige Kræfter af Solister og, som for at vise Urimeligheden ved den tidligere herskende Rigorisme, drages netop det uomtvistelige af den hidtil omtvistede Solist-Literatur frem. Forrige Aar var det Mendelssohns Violin-Koncert, nu gjenmemgaas saa at sige hele Beethoven i Solofaget: Piano-Koncerten i C mol (ved Anton Rée), Violin-Koncerten (ved Semler), den saakaldte Korfantasi (Hofpianist Dahl), endelig Triple-Koncerten Op. 56 for Piano, Violin og Violoncel (Anton Rée, Semler og Jul. Sahlgreen).

Havde Musikforeningen saaledes vundet Hæder og Ære det første Aar under Gade, saa er det ikke mindre sikkert, at dette havde kostet mange Penge. De Betænkeligheder, Collin i denne Henseende havde næret, viste sig at holde Stik. Aaret var i økonomisk Henseende begyndt glimrende, det endte fra denne Side betragtet helt anderledes. Af det store Overskud fra forrige Sæson (2000 Rdl.) var Halvdelen gaaet al Kjødets Gang. Meget af disse Extraudgifter var nu rigtignok i Forvejen beregnet at skulle afholdes af „Formuen“, Indretningen af Hofteatret f. Ex., nyt Inventarium, ny Koncertribune o. a. lign. Værre var det, at de løbende Udgifter havde vist sig adskilligt højere end budgetteret. Paa Orkestret

blev der ikke gjort nogen Besparelse, det kostede omtrent det samme som tidligere, dertil kom yderligere Udgifter til de mange Prøver, til Vognbefordring for Damerne, til Avertissementer osv. osv. I det hele var der Overskridelser paa saa godt som alle Punkter, saa Udgiften løb op omtrent til det dobbelte af hvad der var anslaaet paa Overslaget. Man hjalp sig med en kløgtig Regnskabspostering, hvorefter Aaret fik Indtægten fra tre Halvaar i Stedet for de sædvanlige to, saa at man kunde slutte Regnskabet med et saa lille Underskud (c. 150 Rdl.) at det kunde bæres. Og Musikforeningen havde lært at tage sig i Agt for at vinde flere af den Slags Sejre, der vilde have lagt den øde.

Strax det følgende Aar viste Frugterne af de indvundne Erfaringer sig. Det begyndte noget truende. Hoftheatret skulde ombygges, og foruden at Byggearbejdet blev begyndt saa sent, at det nødvendigvis maatte forulæmpe Virksomheden betydeligt, vilde Resultatet af det være, at Pladserne yderligere bleve indskrænkede, hvad Musikforeningen mindst af alt kunde ønske. Der blev derfor igjen indledet Underhandlinger med Bestyrelsen for Kasino, der erklærede sig villig til at foretage nogle nødvendige, mindre Forandringer med den lille Sal. Tilbudet blev modtaget, og med denne Sæson tog saa Musikforeningen fast Bopæl i Kasino, som ikke senere er forladt. Økonomiseres maatte der nu for Alvor. En vigtig Post var Orkestret, der det forrige Aar havde slugt store Summer, bl. a. fordi der ikke var truffet Aftale om Betalingen for Prøverne. Nu blev det ifølge gjensidig Overenskomst slaaet fast, at hvert Orkestermedlem fik et bestemt Beløb ($3\frac{1}{2}$ Rdl.) for hver Koncert, iberegnet saa mange Prøver, Dirigenten ansaa for nødvendige. Desuden skulde Orkestret have Indtægten af en Koncert, der blev givet specielt til Benefice for det, et Forsøg, som faldt heldigt ud, men som kunde have sine mislige Sider og heller ikke senere er blevet gjentaget. Med en Del andre Besparelser, mest af en Mængde Smaaudgifter, lykkedes det i det hele at komme Sæsonen igjennem paa en mere økonomisk Maade end sidst, saa at Aaret kunde slutes med en lille Begyndelse til et Overskud. Paa Medlemslisten var der atter betydelig Fremgang — den talte dengang c. 1600 — ligesom Besøget paa Abonnementskoncerterne var steget endog til det dobbelte. Der var altsaa ingen Fare paa Færde. Musikforeningen havde ikke taget fejl da den gjorde Regning paa Publikum.

Gades Tid.

Perioden 1850—1860.

Vi træde ind i Musikforeningens gyldne Tidsalder, hvor Fortidens Klassicitet og Nutidens Romantik række hinanden Haanden. De foregaaende Aar havde beredet Sindene og banet Vejen for Forstaaelsen. For den friske Modtagelighed laa nu de store Kunstens Skatte, nogle kjendte, mange ukjendte, det vi endnu i vore Dage se tilbage til som det ædleste og bedste. For ikke at tale om de gamle, Haydn og Mozart, hvoraf navnlig den sidste endnu stod forholdsvis aktuel, saa havde en Mester, som Beethoven allerede begyndt at tabe det strænge Præg, hvormed Slægten en Snes Aar tilbage betragtede ham. Som Aar var lagt til Aar, Rækken af Symfonierne vare gennemgaaede atter og atter, havde den oprindelige Beundring paa Afstand vejet Pladsen for en friere, sundere, fremfor alt naturligere Tilegnelse. Det var ikke længere nødvendigt at tage sin Tilflugt til en lavet Begejstring for at synes Kjender nu fulgte Beundringen, eller den kunde følge, naturligt efter den virkelige Nydelse. Med denne kunstneriske Ballast drog saa Musikvennerne ud paa nye Opdagelsesrejser, Romantikens nyt indvundne Territorier. Selv der, hvor man havde færdedes før, fandtes der det nye og det friske i det gamle. Saaledes ved Mendelssohn, den trods nogen dyrkede og atter dyrkede Mendelssohn. Ligesom lidt paa Afstand, i ærbødig Afstand, havde man hidtil havt ham, Komponisten af de store Værker, „Elias“, „Paulus“, Symfonierne osv. Nu bliver Forholdet inderligere og fortroligere, i Stedet for at ære „Mesteren“ lærer man at elske Kunstneren, den, der har frembragt „Sommernatsdrømmen“, Violinkoncerten, Ouverturerne, Trioerne, „Lieder ohne Worte“ og Sangene.

For ret at forstaa Stillingen tænke man sig engang tilbage til hin Tid. Tonekunsten, den hidtil tilsidesatte, begynder at vinde Fodfæste. Det er ikke længere som dengang Musikforeningen stif-

tedes, da Musik og musikalske Interesser udgjøre et Slags Frimureri mellem nogle faa, forbindende disse enkelte udvalgte saa de ligesom bedre forstaa hverandre, dannende smaa Koterier, hvor Musik er det, der tales og handles om, men hvor ikke blot det store brede Lag i Samfundet staar aldeles udenfor, men endogsaa den egentlige Kjerne af „Intelligensen“ endnu er saa temmelig uberørt af Sansen for Tonernes Abstraktioner. Nu er det tydeligt — et Blik paa Medlemslisten vil snart vise det — at i al Fald denne sidste Del af Samfundet er vundet. De ældre i Slægten begynde at faa Øjnene op for, at der dog rummes adskilligt andet og mere af Aand og Tanke i et Musikværk end de i gamle Dage, naar de sang deres Selskabsviser, vare tilbøjelige til at mene; de yngre gribes lidt efter lidt dels af hvad de selv høre, dels under ubevidst Paavirkning af hele den Verdensbevægelse, som i Løbet af et Par Aartier sætter netop Musiken til højbords. De ydre Kaar, hele den borgerlige Stilling, hvori en Musiker befandt sig i Begyndelsen af Aarhundredet, sammenlignet med den, han indtager nu, afgiver bl. a. en god Maalestok for Beskaffenheden og Arten af denne aandelige Bevægelse. Man tænke blot f. Ex. paa Schubert paa den ene Side og Mendelssohn paa den anden.

Hvad havde vi nu af Musik herhjemme paa denne Tid? Strøet hist og her omkring en eller anden Koncert af en rejsende Virtuos, af og til noget lignende af indenlandske Kræfter, altsammen noget, der kunde pirre Appetitten, men ikke mætte. Udenfor dette var der Operaen paa det kgl. Theater, Cæciliaforeningen og Musikforeningen. Blandt disse maatte Musikforeningen baade efter sin Opgaves mere generelle Natur og Omfanget af sin Virksomhed blive det naturlige Brændpunkt for den musikalske Interesse. Theatret kunde ikke gjøre Musikforeningen Rangen stridig. Operaen besad ganske vist dengang navnlig paa Spindesiden — Fruerne Gerlach, Sahlgreen, Zinck, Frøken Caroline Lehmann o. a. — Kræfter af fremragende Værdi, men Repertoiret dannede under Heibergs Direktion snarest en Art Supplement, og det et konservativt Supplement, til Musikforeningen. Denne førte an i Smagen, Theatret fulgte efter. Noget til Musikforeningen modsat kom ikke frem paa Scenen. Operaen dyrkede Mozart, Mozart enten i egen Person eller som Midtpunkt for en Række Komponister, der i Aand og Form slutte sig til ham, f. Ex. Cimarosa med „Det hemmelige Ægteskab“, Fioravantis „Landsbysangerinderne“, Méhuls „Joseph“, Dittersdorfs „Apothekeren og Doktoren“, fremdeles „Røverborgen“, „Jægerbruden“.

„Ungdom og Galskab“, „Sovedrikken“ osv. osv. Det var den klassiske, uplettede Hvidhed i hele sin Renhed. Hvad der blev holdt helt borte var den italienske *Opera seria*, paa nær dens Pragtblomst „Norma“, og om Wagner og den nytyske Skole kunde der, afset fra Heibergs Animositet derimod, ikke være Spørgsmaal allerede af den Grund, at denne Skole endnu var i sin Vorden. Nye Impulser fandtes der altsaa ikke. Den nationale Produktion havde, fra regnet „Liden Kirsten“, ingen Betydning. Glæsers, Rungs og Løvenskjolds Operaer, hvoraf saa en, saa en anden gjorde sin korte Vandring henover Scenen, vare kun ærlige, oftest forkomne Forsøg paa at bearbejde Grunden for en kommende national Opera.

Et saadant Operarepertoire paa den ene Side, den voxende Interesse og den stigende Trang til at høre noget nyt paa den anden Side, hvilken Tørst efter Musik maatte dette ikke afføde?

Ligeoverfor denne almindelige Tilstand stod Musikforeningen ikke ganske som før. Tilhørerne vare for en Del andre, et nyt Slægtled var traadt til, et gammelt ifærd med at træde tilbage, Ledelsen var bleven en anden, mere rørlig, raskere til at tage fat, friere i sine Bevægelser. I det ydre var Virksomheden betydeligt udvidet, i det indre gjaldt det ligeledes om at optage andet og mere til Behandling, alt i Overensstemmelse med de ændrede Forhold udenfor. At blive staaende ved de gamle Klassikere var ikke længere nok, der var kommet nye Mænd til.

Først og fremmest var der Schubert og Schumann. At have disse to Stormagter i Baghaanden var for Gades Virksomhed i disse første Aar af den største Betydning. Hvilken lykkelig Stilling at være den første Banebryder for de to geniale Kunstnere og at være stillet ligeoverfor en Tilhørerkreds, hvis musikalske Opdragelse fra Klassikerne til Mendelssohn saa at sige var gaaet ud paa en Forberedelse til Schumann og Schubert!

Trods Opdragelsen kunde der imidlertid tit være Tilfælde, hvor Tilhørerne viste sig tungnemme nok, saa man vilde fejle, om man nærrede den Anskuelse, at de to nye Apostle for den tyske Symfonimusik saaledes uden videre vandt Indgang hos os. For det store Publikum har tværtimod overmaade meget af denne ny Musik uden Tvivl staaet taaget og uklart. Selv i et musikalsk Fagblad, tilmed et saa godt redigeret som Imm. Rées „Tidskrift for Musik“ kan man paa et saa fremrykket Stadium som Aaret 1859 finde udtalt en Besværgelse over, at Schuberts Symfoni i C dur opføres! „Bestyrelsen maa have mærket, at Flertallet

af Tilhørerne ikke kan goutere den“, hedder det kategorisk. Fra sin Side kunde nu ganske vist samme Bestyrelse tage sig sligt let. Om og naar et aandigt Kæmpeværk, som denne Symfoni, skulde trænge igjennem for Alvor var selvfølgelig kun et Tidsspørgsmaal. Og har der i de store Masser af Publikum vist sig Elementer, som endnu vare vanskeligt tilgængelige, saa er det paa den anden Side vist, at de faa, men ogsaa de toneangivende, med saa meget desto større og bestandigt voxende Varme sluttede sig til de to Komponister, og at Musikforeningen netop i dem havde en mægtig Løftestang for sin musikalske Mission.

Der maatte imidlertid fares med Læmpe. Alene af Hensyn til vedkommende Arbejdes Kunstværdi i og for sig og uden Hensyn til dets større eller mindre Tilgængelighed at føre en Nyhed frem vilde kun være at løbe Panden mod Muren. Publikum maatte, om det varigt skulde vindes, langsomt vænnes til det fremmedartede. Gaar man Rækken af de opførte Værker af Schubert og Schumann igjennem er det derfor let at se, hvorledes Spørgsmaalet om deres større eller mindre Klarhed og Popularitet spiller en Rolle i Ordenen af den Rækkefølge, hvori de følge efter hverandre. For Schuberts Vedkommende banes Vejen gjennem hans mindre Korsager (23de Psalmefor Damekor, Hymnen „Du Urquell aller Güter“ f. Ex.) og de populæreste Romancer for hans Kammermusik og de større Korværker („Mirjams Siegesgesang“) samt de store Instrumentalværker, Symfonierne og „Wandererfantasiens“. Fremgangsmaaden er hvad Schumann angaar endnu tydeligere. Der begyndes med et Stykke, saa romantisk farverigt, i sin tætte Vellyd næsten ørekælende som „Zigeunerleben“, derefter følger Rækken saaledes: Klaverkvintetten, B dur-Symfonien, „Paradies und Peri“, Klaverkvartetten, Klaverkoncerten, foruden Sangene og Romanterne, den ene skjønne, duftende Blomst af den tyske Romantik efter den anden! Er det ikke som om der var lagt en bestemt Plan, for ret indtrængende at tale Schumanns Sag? Og hvor kunde det være andet end at det hele musikalske Kjøbenhavn tilsidst maatte blive taget fangen under Indtrykket af al den ukjendte Skjønhed, der nu pludseligt aabenbarede sig?

Foruden disse to Heroer var der endnu den nyeste Bevægelses Mænd tilbage, Nyromantikerne i Tyskland, Liszt med sine symfoniske Digtninge, Richard Wagner med sine Musikdramaer, endelig Skolens ejendommelige Prototyp i Frankrig, Hector Berlioz. At føre an paa dette Felt laa ikke rigtigt for Musik-

foreningen. Hvor der endnu fandtes saa meget løst, der trængte til at fæstnes, vilde det desuden paa et saa forholdsvis tidligt Stadium have været uklog Politik, i Principet at begunstige denne symfoniske Revolution. Men at Modernismen dog ikke lodes aldeles uænsset er det en simpel Retfærdighed mod Fortiden at mindes. Allerede 1854 opføres Berlioz' „Flugten til Ægypten“, der siden har holdt sig paa det faste Repertoire, nogle Aar senere kommer et Stykke af hans „Romeo og Julie“ („Feen Mab“ og „Fest hos Capulet“). Richard Wagner indføres 1858 med „Lohengrin“ (Introduktionen for Orkester og Lohengrins Ankomst, senere ogsaa Bryllupsmusiken). Omtrent paa samme Tid bliver Liszt introduceret med den symfoniske Digtning „Orfeus“. Ogsaa ligeoverfor disse gjør Bestræbelsen efter at lade det fremmede træde frem i en saa let tilgængelig Skikkelse som muligt sig tydeligt gjældende. Alt det nævnte hører til det forholdsvis mest „populære“ af sin Art.

Det er ellers Synd at sige, at Musikforeningen havde Fornøjelse af disse enkeltstaaende Forsøg paa det nyeste Omraade. „Lohengrin“ bliver af „Dagbladet“ kaldet rent ud for „sygelig, weltenschmerzliche Forvildelse“. En hel Opera i denne Maner, mener Bladet, maa være „et Kursus i Kjedsommelighed“! Som Modstykke til denne Vederstyggelighed opstilles betegnende Spohrs „Zemire og Azor“, en krystalklar, aldrig plumret Flod uden disse stridbare Dissonanser, „der møde det uvante Øre som en formelig Skjærsild ved Indgangen til det Liszt-Wagnerske Fremtidsparadis“. Endog et Specialorgan som „Tidsskrift for Musik“ stiller sig ikke meget venligere. Det karakterfulde, højst interessante Orkesterforspil (i en af de gamle Kirketonearter) til „Flugten til Ægypten“ af Berlioz kaldes „goldt som en ægyptisk Ørken“, hvor Komponisten „maler uden at have noget at male med“. Heller ikke Liszt gaar det bedre. De mulige Tilhængere af hans „Orfeus“ regnes til dem, „der sætter det reflekterte eller vel snarere det affekterte og forskruede over det følelsesfulde“, medens et andet Blad omtaler, at det har Værket „i gyselig Erindring“ fra en tidligere Opførelse!

Foruden i disse den ny Tids Værker havde Musikforeningen en anden Opgave ligeoverfor de monumentale Værker af Stormændene fra de forgangne Aarhundreder, Sebastian Bach, Händel og Gluck. En Mand som Bach var hidtil aldeles ukjendt. Ligesom efter en forud lagt Plan tager nu Musikforeningen denne Kontrapunktikens aandfuldeste Mester op til Behandling, gradvis

stigende fra det lettere til det udviklede. I den første Gade'ske Periode er det dog ikke meget af Bach, der bliver bestridt. Orkestersuiten i D, det senere Yndlingsstykke, gjør Begyndelsen i 1852 idet Gade selv, foruden at dirigere, foredrager den bekjendte Violin-solo, den saakaldte „*Air*“, derefter følger, med flere Aars Mellemrum, Koncerten for Strygeinstrumenter i G, omsider noget Vokalmusik af Juleoratoriet (1860) medens der iøvrigt engang imellem forekommer et Stykke Bach som Solopræstation for Violin eller Klaver. Forhastet sig har man altsaa ingenlunde. Den egentlige Bach'ske Stordaad, „*Matthæuspasjonen*“ maatte endnu forbeholdes modnere Tider.

Med Händel gik det paa lignende Maade, dog med mere Mod til at føre større og betydeligere Afsnit af hans Værker frem. Forskjellen hænger sammen med den almindelige Karakter af de to store Samtidige, hvor Händel i Retning af Popularitet har et stort Forspring. Snarest kan det forbause, at denne Periode ikke er mere frugtbar med Händel'ske Ting. Men saa tages der til Gjengjæld større Skridt for hver Gang, en Del af „*Alexanderfesten*“, derefter et Udvalg af „*Messias*“, saa en lang Pause, afbrudt af enkeltstaaende Arier for Solosangere, og endelig i Slutningen af Perioden et Udvalg af „*Israel i Ægypten*“. Kvantiteten var altsaa her heller ikke stor, men der var skaffet karakterfulde Prøver af tre af den store Oratoriekomponists Hovedværker.

Gluck er den af de tre, som kom tidligst og paa en Maade ogsaa fyldigst med. Strax i Begyndelsen af Gades Ledelse træffes et lille Afsnit af „*Orfeus*“, saa kommer Ouverturen til „*Ifigenia i Aulis*“ og en Arie af „*Ifigenia paa Tauris*“. Men det er dog først efter at Foreningen i daværende Frøken Lund (senere Fru Zinck) erhvervede sig en Gluck-Sangerinde af første Rang, at Bevægelsen tager Fart. 1856 i Forvinteren gives saa godt som hele første Akt af „*Alceste*“ og gjentages samme Foraar, derefter følger et stort Afsnit af 2den Akt af „*Orfeus*“. Som det let skjønnes var der nu gjort et betydeligt Skridt fremad i Kjendskabet til Gluck.

Den historiske Side af Virksomheden skaffede sig et selvstændigt Udslag ved et Forsøg paa at indrette særlige historiske Koncerter. De tre sidste Koncerter i 1851—52 skulde være af denne Art, give en Generaludsigt over Musikens Udvikling fra Bach og Händel indtil Mendelssohn og Weber. Af Bladenes spredte Udtalelser kan man se, at Publikum med en Slags ærefrygtagtig Spænding har imødeset disse „videnskabelige“ Experi-

menter. De løb dog i Virkeligheden saa temmelig ud i Sandet. Man begyndte godt ved den første Koncert, med Bach, Händel, Gluck og Haydn. Men allerede paa den efterfølgende sættes „Tryllefløjten“ bagefter Beethovens Violinkoncert, hvorved det kom til at vakle noget betænkeligt i den historiske Rækkefølge, og et Blik paa den sidste Koncert¹⁾, vil vise, at alle Principer tilsidst ere kastede overbord. Naar der senere gives Koncerter med et virkeligt historisk Præg, saaledes som da Glucks „Alceste“ i 1856 indledes med Bach, Händel og Haydn, eller i 1859 da en Aften optages af Bach og Händel alene²⁾, vogter man sig klogeligt for nogen speciel „historisk“ Betegnelse.

Trods de foregaaende Aars bestemt udprægede Beethoven-Kultus stod der dog ligeoverfor denne Instrumentalmusikens Mester endnu en Del tilbage at gjøre. Betydelige Værker vare endnu ganske ukjendte. Hvad der heraf kom frem paa Kammermusikens og Solospillet Omraade vil noget senere blive omtalt. Det var saa meget, at man kunde kalde Perioden en særlig Beethovenske Fornylsestid. Her skal blot nævnes den første Opførelse af niende Symfoni i sin Helhed i Foraaret 1856. Som et første Forsøg var den forsigtigt anbragt paa en Abonnementskoncert, altsaa for det snævrere Udvalg af Tilhørere. At gjentage Symfonien for alle Medlemmer, dertil kunde man ikke dengang drive det. Det samme gjælder en anden Nyhed, Korkkompositionen til Goethes „Meeresstille und glückliche Fahrt“. Værkerne fra den sidste Beethovenske Periode ere overhovedet ikke endnu indgaaede som et regelmæssigt Led af Virksomheden i det hele.

---

1) med følgende Program: Cherubini: Ouverture til „Medea“ og Benedictus af Messe D mol. Spohr: „Zemire og Azor“, Nr. 8 Romance og Nr. 9, Duet. Beethoven: Symfoni F dur. Mendelssohn: Ouverture „Fingals Hule“. Weber: Af „Euryanthe“, 1ste Akt, Introduktion, Kavatine og Finale.

2) nemlig Bach: Orkestersuite D dur samt Alt-Arie og Koral af „Matthäuspassionen“. Händel: „Israel i Ægypten“, Udvalg.

Foruden de gamle, Weyse og Kuhlau, føre blandt de danske Komponister Hartmann *sen.* og Gade saa godt som alene Ordet. Engang imellem dukke Carl Helsted, E. Siboni og P. Heises Navne op. Andre Samtidige havde hver paa sit Omraade deres Specialitet, der kun i fjærnere Forstand vedrørte Musikforeningen, H. Matthison-Hansen i Kirkemusiken, Paulli, Rung og Løvenskjold i Theatret, C. J. Hansen i Studentersangen o. s. v., og det yngre Kuld af Musikere var endnu i sin Vorden. Vi træffe dem først i den følgende Periode.

De Nyheder, Hartmann var repræsenteret med, tilhørte i Virkeligheden for en stor Del en langt tidligere Tid. En enkelt af dem, Symfonien i G mol, daterer sig endog fra 1835, en anden. Musiken til Carl Borgaards Digt „Undine“, fra 1842. Andre Ting vare før opførte paa Theatret, saaledes „Ravnen“ og „Korsarerne“, begge fra Trediverne, fremdeles de tre Melodramaer „Guldhornene“ (deklameret af Prof. Nielsen), „Jurabjergene“ (ved Fru Anna Nielsen) og Schillers „Der Taucher“ (ved Prof. Nielsen), ligeledes fra Trediverne, Ouverturerne „Axel og Valborg“ og „Correggio“ samt Musiken til „Hakon Jarl“ fra en senere Tid. Absolute Nyheder vare derimod Koncertouverturen i C dur (1853), den henrivende Idyl over Folkevisen „Jeg gik mig ud en Sommerdag at høre“ (1856) samt endelig det store Korstykke „Dryadens Bryllup“ (1859). Forskjellige Uheld medførte, at det ved sin første Opførelse blev givet uden at Indledningen kom med. Men at det har slaaget an ses af følgende Udtalelse i et Blad: „Komponisten har trods sin fremrykkede Alder vidst at bevare sin Aands Livlighed og Virksomhed i den Grad, at dette hans sidste Arbejde ikke blot med Værdighed slutter sig til den øvrige Række Tonestykker, der har givet Hartmann et fremragende Navn, men endog kan gives Fortrinnet fremfor de fleste af sine Forgængere.“ Dette Ræsonnement anvendte man allerede dengang. Nu ere vi snart en Menneskealder længere fremme i Tiden, og hvor mange Gange have vi ikke gjentaget det samme i bestandig stigende Grad!

Fra Gades Haand falde Nyhederne Slag i Slag, næsten hver Sæson i dette Tiaar bringer en, sommetider flere. Foruden de før nævnte to Værker, B dur-Symfonien og „Comala“, kommer nu den sprudlende „Foraarsfantasi“, et af Musikforeningens Yndlingsstykker *par excellence*, den femte Symfoni (D mol) med Piano (D. Noack), Oktetten for Strygeinstrumenter samt endelig „Elverskud“, altsammen i Aarene 1852—54. Henad denne Tid synes det

engang som om Leipzig igjen skulde vinde Gade tilbage. Det var i 1853, da han efter Indbydelse dernede fra atter indtog sin gamle Post som Dirigent for Gewandhaus-Koncerterne. Efter alt at dømme kunde der være virkelig Fare paa Færde for Musikforeningen. Men Fraværelsen varede dog kun ganske kort, nogle faa Maaneder, i hvilke Hartmann overtog Dirigentposten. Enten fandt Gade i Leipzig ikke længere de tidligere Forhold — Dønningerne fra Krigstiden havde endnu ikke lagt sig — eller ogsaa har han følt sig for stærkt knyttet til den kjøbenhavnske Institution, han havde viet sine Kræfter. Da han, efter at have forladt Kjøbenhavn i Januar, i den paafølgende April Maaned atter viste sig i Spidsen for Musikforeningens Orkester, maa han ved den Jubel, der hilste ham, have følt, at her var dog hans blivende Plads. Thi siden dengang er Baandet mellem ham og Foreningen bestandigt knyttet fastere, om nogen Skilsmisse har der aldrig for Alvor været Tale. De nærmeste Aar efter hans Tilbagekomst bringe ikke noget nyt Arbejde fra ham. Men som en kraftig Strøm, der længe er holdt tilbage, tager saa hans Komponistvirksomhed paa engang Fart. Efter 1857 opføres den sjette Symfoni (G mol), Violinsonaten D mol, „Agnete og Havfruerne“ (et Brudstykke af et Theaterdigt af H. C. Andersen), det nordiske Korstykke „Baldurs Drøm“, endelig det ny „Frühlingsbotschaft“. Heraf indtager „Baldurs Drøm“ med sine wagnerske Tilknætningspunkter en ganske ejendommelig Stilling, den sluttede Form af Arier og Kavatiner er til Dels opgivet, det melodiske Recitativ optager deres Plads. Publikum, for hvilket ellers hvert nyt Værk af Gade var en Begivenhed af den glædelige Art, forholdt sig temmelig køligt til dette ny Forsøg. Til at forstaa, end sige vurdere den Art Nydannelser var Tiden ikke skikket. Bladenes Udtalelser give næsten alle — en Undtagelse danner „Tidsskrift for Musik“ — denne Kølighed Udtryk, de kalde det hele „gaadefuldt“, savne „melodiske Hvilepunkter“ i Solopartierne og finde, at Kompositionen former sig „mere larmende end kraftigt“.

Sin første Extrakonzert gav Gade i Marts 1858¹⁾. Han ønskede at give den under Musikforeningens Auspicier, noget, Administrationen ikke blot indrømmede, men tillige, efter Samraad med Repræsentantskabet, i den Form, at Omkostningerne bleve dækkede

¹⁾ Programmet indeholdt: Symfoni Nr. 6, G mol, „Agnete og Havfruerne“ og „Baldurs Drøm“. De to sidste vare Nyheder.

af Foreningen som „en Anerkjendelse af Gades stadige og kraftige Virksomhed“. Det samme har senere gjentaget sig ved disse Lejligheder. Hvor som her altsaa Gade paa engang var Hædersgæst og Koncertgiver fik Koncerten et særligt Sving. „Allerede Dagen forud,“ skriver „Dagbladet“ ved denne første Extrakonzert, „vare samtlige Billetter bortrevne. Da Prof. Gade viste sig paa sin Dirigentplads udbrød Tilhørerne, hvoriblandt man saa flere af Kongehusets Medlemmer og en Mængde politiske og literære Notabiliteter, i en levende Akklamation. Et „Leve Prof. Gade“, som udbragtes til Slutning, besvaredes med Jubel og en Regn af Buketter.“ Sammenholder man denne Beretning med den bekjendte Reservation ellers hos Foreningens Publikum, vil man endnu bedre kunne vurdere Omfanget af den Hyldest, der blev bragt.

De andre danske Komponister maatte nøjes med mindre Opmærksomhed, men fik dog gennemgaaende en venlig Modtagelse. Af Carl Helsted blev der i 1853 opført en Korkomposition „Liden Kirsten“ (Text af J. L. Heiberg), som i Bladenes Omtale kaldes for et dygtigt Arbejde af specifik nordisk Præg. Erik Siboni debuterer 1857 med et mindre Korstykke „Wellenspiel“ (af H. v. Winckler) og P. Heise Aaret efter med Ouverturen „Marsk Stig“, efter tidligere at have produceret sig væsentligt som Sangkomponist. Endelig bliver der af H. S. Løvenskjold opført en Klaverkvartet, der bl. a. har Interesse derved, at den senere saa bekjendte tyske Romanceskomponist Adolf Jensen, der dengang opholdt sig her i Byen som Orkesterdirigent for et tysk Operaselskab, udførte Klaverpartiet.¹⁾

Af de givne Extrakonzertyer maa særligt mindes den, der i Maj 1859 blev afholdt til Indtægt for Weyse-Monumentet paa Frue Plads og som indeholdt lutter Kompositioner af Foreningens gamle

¹⁾ Kvartetten gav Anledning til en begejstret Anmeldelse, der indeholder højst kuriøse Ting. Et Sted i Kompositionen forklares saaledes som forestillende „et Par Novicer i Dans“. — „Nu begynder den ene, den anden kommer lidt efter. Men de kunne slet ikke blive enige om Takten. Omsider standse de da ved at mærke, at de omkringstaaende le dem ud — en Reminiscens af Hovedthemaet — men fatte dog atter Mod, og den samme Historie begynder saa igjen, indtil et Magtsprog ender Legen“. Andanten skal være „en Dønning fra det troløse Middelhav“, medens Slutningen af første Del udtydes som at „Stormen lægger sig efter at Komponisten har arbejdet sig hen til et fuldkomment Smorzando“. Man kan ikke forlange en bedre deskriptiv Analyse!

Æresmedlem.¹⁾ Det pekuniære Udbytte var dog ikke overdrevent stort, henved 370 Rdl., men Foreningen afrundede Summen til 500 Rdl., inden den oversendtes til Monument-Komiteen.

I nær Forbindelse med den friere Udvikling staa Solisterne, det ny livlige Koncertelement. Bevægelsen i denne Henseende tager først saa læmpeligt fat, begynder med de hjemlige Kunstnere, for saa, efterhaanden som denne Musikgenre konsoliderer sig, at henvende sig udenlands, dels søge, dels modtage Besøg af Berømt-heder. De første Aar optræder navnlig Anton Rée, den stadige Solist paa denne Tid, tilligemed Violinisten Jul. Semler og, i Kammermusik, Violoncellisten Jul. Sahlgreen, begge Medlemmer af det kgl. Kapel. Ved Siden af denne Stab af faste Medarbejdere træffe vi som Klaverspillere Hofpianist Dahl og Kapelmusikus D. Noack. Da Semler saa døde bliver der følelig Trang for en Soloviolin, hvad der giver Stødet til Engagementet af den tyske Violinist Otto v. Königslöw, bekjendt særligt som fortrinlig Kvartetsspiller, der optraadte paa i alt otte Koncerter, Decbr. 1853—Marts 1854, og af hans Landsmand og Kunstfælle Joh. Bøie fra Altona den følgende Sæson. Omtrent paa samme Tid kommer en af Virtuositetens Stormænd her til Byen, Alexander Dreyschock, og spiller i Musikforeningen en af sine Hovedforcer, Mendelssohns G mol-Koncert. En saadan stolt Kraft, denne Forbindelse af den store Virtuos med den udmærkede Musiker, havde man ikke længe hørt herhjemme, saa hans Rejse her i Norden lignede et sandt Triumftog. Med denne gode Begyndelse lod Musikforeningen det imidlertid ikke bero, tværtimod. Hver ny Sæson bringer en ny Solist. Først var der den belgiske Violinvirtuos Maurice Leenders, derpaa den unge Valdemar Tofte, der samme Sæson (1855—56) kommer hjem fra sine Studier hos Joachim og debuterer med Beethovens Violinkoncert.

²⁾ Programmet var følgende: Overture „Kenilworth“, Kantate „Sangerens Pris“, Udvalg af „Floribella“, Symfoni Nr. 5 Es dur, Udvalg af „Ludlam“, Kantaten „Freden“ (Rahbeks Minde).

Fremfor alle tilkom dog Prisen Clara Schumann. Hun kom hertil kort efter sin Mands Død og opholdt sig her i Byen et Par Maaneder i Slutningen af 1856. I Musikforeningen spillede hun fire Gange. Siden hendes forrige Optræden var der gaaet fjorten Aar. Nu, da hun optraadte igjen, tildels for et andet Publikum, var Begejstringen uhyre. Selv ærværdige Skikke og Sæder glemte man. „Den ellers herskende stive Etikette lagdes til Side,“ skriver „Dagbl.“, „saa Publikum ikke blot applauderede, men endogsaa vovede sig til en Fremkaldelse.“ Man var dengang ikke saa rutten som nuomstunder med den Slags Æresbevisninger, saa de havde noget at betyde. Ting som Beethovens Es dur-Koncert eller flere af Sonaterne, som Mendelssohns „Lieder“, Chopins Nokturner og Polonæser, Schumanns Fantasistykker, hans Koncert og Kvintet var næsten altsammen virkelige Nyheder for os, og hvor maa de ikke have gjort Indtryk første Gang, førte frem af en Kunstnerinde som hun! Hendes Hovedegenskab var netop den at give en fuldkomment tro Reproduktion, gjennemtrænge Kunstværket i stort og smaat, gætte dets skjulte Tanker, gjengive det helt i Komponistens Aand, uden Stillen tilskue af sin egen Person eller subjektive „Genialiteter“. Selv hendes Kunsts mere haarde Side, hendes Sky for *tempo rubato* og Forkjærlighed for „stræng Takt“, blev opvejet af det særligt kvindelige i hendes Spil, der havde et saa ædelt Udtryk for det sarte, lette og duftige, for Chopin og Schumann. Satte hun sig derfor til Klaveret blev det en Aabenbaring fra en bedre Verden for hendes Tilhørere. Henrykkelsen herhjemme var saa stor, at man fra disse Maaneder overhovedet kan datere Publikums friere og livligere Holdning, det, som et Blad kalder, „at vort Publikum begynder at bryde igjennem den Kjedelighedens Skorpe, som Træghed og Fordom har lagt om den klassiske Musik“.

Ingen af de efterfølgende Berømtheder opnaaede tilnærmelsesvis noget lignende, hverken den som Tekniker og Kunstner lige fremragende Ferd. Laub (1857) eller Edmund Singer (1859) eller det engelske Broderpar Holmes (1860), der navnlig excellerede i deres udmærkede Ensemble som Duetspillere. Mindet om Clara Schumann havde gjort Sindene kræsne. Undertiden kunde dog Kritiken komme til at gaa galt i Byen, saaledes naar et Blad ved Omtalen af Laub, der forøvrigt stilles ved Siden af Ernst, Ole Bull „og hvad de andre Violinens Konger hedde“, betegner den senere saa bekendte Chaconne af Sebastian Bach „som en temmelig

almindelig Springedans med obligat Akkompagnement af en hel Del Hvæsen, Grynten og Mjaven"! Udelt Anerkjendelse fik derimod den berømte Strygekvartet Brødrene Müller de yngre (1860), hvis Præstationer endnu mindes af de ældre Quartetspillere som det bedste i sin Art. Mage til fuldkomment Sammenspil var endnu ikke kjendt. „Den, der ikke i en slig Udførelse faar Øret opladt for Mozart, Haydn og Beethoven, han vil blive døv for Mestrenes uforgængelige Skjønhed lige til Dommedag“, hedder det kort og fyndigt i en Anmeldelse. I Valget af Repertoiret blive Brødrene Müller et Forbud paa den ny Tid. Af Beethovens senere Quartetter spillede de adskillige, der stode paa hin Side Grænsen af hvad dengang en anstændig Musiker tillod sig, deriblandt endogsaa den i Cis mol (Op. 131). At denne Art af Beethovens Genialitet imidlertid paa det Tidspunkt snarest virkede afskrækkende forstaar sig af sig selv. Af de indenlandske Solister er allerede nævnt de mest benyttede, Anton Rée i den første og V. Tofte i den sidste Halvdel af Perioden. Aaret efter den sidstnævntes Debut kom en anden Kunstner, der ligeledes skulde høre til den faste Stab af Medarbejdere, August Winding. Han optraadte første Gang i Decbr. 1857 ved en Kammermusik-Soirée sammen med Laub og spillede da Mendelssohns Præludium og Fuga i Emol. Meningerne vare fra første Færd noget delte om ham. Nogle fandt hans Spil forstandigt og grundigt, men manglende „sjæleligt Gehalt“, andre roste ham fordi han holdt sig fjærnt fra alt Lefleri, men samtidigt ejede Udtryk for Varme og virkelig Beaandelse. Det varede imidlertid ikke længe inden Winding stod som en af de anerkjendte Repræsentanter for Klaverspillets ædle Kunst. Musikforeningen var hans Skole. Gang efter Gang, næsten paa hver Koncert i denne Sæson, træffe vi paa ham, dels og hyppigst som Deltager i Kammermusik, dels som Solospiller i stor Stil ved Udførelsen af Beethovens G dur-Koncert, en af Windings senere Specialiteter.

For Solosangens Vedkommende havde Musikforeningen saa godt som altid haft udmærket Hjælp fra det kgl. Theaters Sangere og Sangerinder. Nu, hvor Vokalværker optage en bestandigt fyldigere Del af Programmet, bliver denne Assistance mere paatrængende nødvendig, men ogsaa altid lige villigt ydet. Fik Theatret en Sanger af Renommé, strax kom han frem i Musikforeningen, saa regelmæssigt, at man ved at kaste et Blik paa dennes Liste over Solister kan skaffe sig et temmelig paalideligt Indtryk af det Omfang, hvori

Fremfor alle tilkom dog Prisen Clara Schumann. Hun kom hertil kort efter sin Mands Død og opholdt sig her i Byen et Par Maaneder i Slutningen af 1856. I Musikforeningen spillede hun fire Gange. Siden hendes forrige Optraeden var der gaaet fjorten Aar. Nu, da hun optraadte igjen, tildels for et andet Publikum, var Begejstringen uhyre. Selv ærværdige Skikke og Sæder glemte man. „Den ellers herskende stive Etikette lagdes til Side,“ skriver „Dagbl.“, „saa Publikum ikke blot applauderede, men endogsaa vovede sig til en Fremkaldelse.“ Man var dengang ikke saa rutten som nuomstunder med den Slags Æresbevisninger, saa de havde noget at betyde. Ting som Beethovens Es dur-Koncert eller flere af Sonaterne, som Mendelssohns „Lieder“, Chopins Nokturner og Polonæser, Schumanns Fantastykker, hans Koncert og Kvintet var næsten altsammen virkelige Nyheder for os, og hvor maa de ikke have gjort Indtryk første Gang, førte frem af en Kunstnerinde som hun! Hendes Hovedegenskab var netop den at give en fuldkomment tro Reproduktion, gjennemtrænge Kunstværket i stort og smaat, gætte dets skjulte Tanker, gjengive det helt i Komponistens Aand, uden Stillen tilskue af sin egen Person eller subjektive „Genialiteter“. Selv hendes Kunsts mere haarde Side, hendes Sky for *tempo rubato* og Forkjærlighed for „stræng Takt“, blev opvejet af det særligt kvindelige i hendes Spil, der havde et saa ædelt Udtryk for det sarte, lette og duftige, for Chopin og Schumann. Satte hun sig derfor til Klaveret blev det en Aabenbaring fra en bedre Verden for hendes Tilhørere. Henrykkelsen herhjemme var saa stor, at man fra disse Maaneder overhovedet kan datere Publikums friere og livligere Holdning, det, som et Blad kalder, „at vort Publikum begynder at bryde igjennem den Kjedelighedens Skorpe, som Træghed og Fordom har lagt om den klassiske Musik“.

Ingen af de efterfølgende Berømtheder opnaaede tilnærmelsesvis noget lignende, hverken den som Tekniker og Kunstner lige fremragende Ferd. Laub (1857) eller Edmund Singer (1859) eller det engelske Broderpar Holmes (1860), der navnlig excellerede i deres udmærkede Ensemble som Duetspillere. Mindet om Clara Schumann havde gjort Sindene kræsne. Undertiden kunde dog Kritiken komme til at gaa galt i Byen, saaledes naar et Blad ved Omtalen af Laub, der forøvrigt stilles ved Siden af Ernst, Ole Bull „og hvad de andre Violinens Konger hedde“, betegner den senere saa bekjendte Chaconne af Sebastian Bach „som en temmelig

almindelig Springedans med obligat Akkompagnement af en hel Del Hvæsen, Grynten og Mjaven"! Udelt Anerkjendelse fik derimod den berømte Strygekvartet Brødrene Müller de yngre (1860), hvis Præstationer endnu mindes af de ældre Kvartetspillere som det bedste i sin Art. Mage til fuldkomment Sammenspil var endnu ikke kjendt. „Den, der ikke i en slig Udførelse faar Øret opladt for Mozart, Haydn og Beethoven, han vil blive døv for Mestrenes uforgængelige Skjønhed lige til Dommedag“, hedder det kort og fyndigt i en Anmeldelse. I Valget af Repertoiret blive Brødrene Müller et Forbud paa den ny Tid. Af Beethovens senere Kvartetter spillede de adskillige, der stode paa hin Side Grænsen af hvad dengang en anstændig Musiker tillod sig, deriblandt endogsaa den i Cis mol (Op. 131). At denne Art af Beethovens Genialitet imidlertid paa det Tidspunkt snarest virkede afskrækkende forstaar sig af sig selv. Af de indenlandske Solister er allerede nævnt de mest benyttede, Anton Rée i den første og V. Tofte i den sidste Halvdel af Perioden. Aaret efter den sidstnævntes Debut kom en anden Kunstner, der ligeledes skulde høre til den faste Stab af Medarbejdere, August Winding. Han optraadte første Gang i Decbr. 1857 ved en Kammermusik-Soirée sammen med Laub og spillede da Mendelssohns Præludium og Fuga i Emol. Meningerne vare fra første Færd noget delte om ham. Nogle fandt hans Spil forstandigt og grundigt, men manglende „sjæleligt Gehalt“, andre roste ham fordi han holdt sig fjærnt fra alt Lefleri, men samtidigt ejede Udtryk for Varme og virkelig Beaadelse. Det varede imidlertid ikke længe inden Winding stod som en af de anerkjendte Repræsentanter for Klaverspillets ædle Kunst. Musikforeningen var hans Skole. Gang efter Gang, næsten paa hver Koncert i denne Sæson, træffe vi paa ham, dels og hyppigst som Deltager i Kammermusik, dels som Solospiller i stor Stil ved Udførelsen af Beethovens G dur-Koncert, en af Windings senere Specialiteter.

For Solosangens Vedkommende havde Musikforeningen saa godt som altid havt udmærket Hjælp fra det kgl. Theaters Sangere og Sangerinder. Nu, hvor Vokalværker optage en bestandigt fyldigere Del af Programmet, bliver denne Assistance mere paatrængende nødvendig, men ogsaa altid lige villigt ydet. Fik Theatret en Sanger af Renommé, strax kom han frem i Musikforeningen, saa regelmæssigt, at man ved at kaste et Blik paa dennes Liste over Solister kan skaffe sig et temmelig paalideligt Indtryk af det Omfang, hvori

vedkommende Sanger paa den eller den Tid var „i Velten“. I den første Del af denne Periode træffe vi endnu meget hyppigt paa de tidligere Navne, især Faaborg, Sahlertz og Schram, hvis Deltagelse i Koncerterne Musikforeningen skylder meget, fremdeles, noget sjældnere, Liebe og Chr. Hansen samt blandt de yngre af og til Eckardt, Gerlach, Johan Wiehe og A. Zinck. Faste Støtter vare fornemlig Ferslev som Bas og Steenberg som Tenor baade i Ensemble og Soloer, Steenberg specielt ogsaa som en sympathetisk og meget populær Romancesanger (Schumann, Schubert, Heise og Kirchner). Spindesiden af Solistlisten frembyder ikke fuldt saa broget et Skue. I de første Aar af Gades Tid optræder Frøken Caroline Lehmann ofte i store Solopartier, hvor hendes omfangsrige og fortrinligt skolede Stemme med dens afgjorte Primadonnakaraktter gjorde sig udmærket gjældende (i „Comala“, „Sommernatsdrømmen“, „Jessonda“, forskjellige Romancer o. lign.), medens henimod Slutningen af Perioden Fru Riise, den bekjendte Koloratorsangerinde, og Frøken Bournonville komme frem.

Størst Betydning for Musikforeningen fik dog Fru Sahlgreen og Fru Zinck. De vare begge i en lang Aarrække de lysende Stjærner, som ingen anden fordunklede. Fru Sahlgreen (f. Marcher) var oprindeligt Elev af det daværende Musikkonservatorium, hvor hendes af Naturen klare, høje og bøjelige Sopran havde gennemgaaet en udmærket Skole under Sibonis Vejledning. Konservatoriet forlod hun samme Aar som Musikforeningen blev stiftet, men det var dog først lidt efter lidt, at hun fra Theatret fandt Vej til dens Koncerter. Men da saa Gade kom til Roret, hørte hun ogsaa til Gjengjæld til de uundværlige. I sjælden Grad lærenem var hun altid beredt til at tage Affærer naar det gjaldt, og hun har nogle enkelte Gange ved sin resolute Redebonhed reddet Musikforeningen af slemme Forlegenheder, saaledes da hun, Sopransangerinden *par excellence*, med en Dags Varsel overtog et Par Altpartier (i Gades „Die heilige Nacht“ og i Hartmanns „Undine“) efter Fru Zinck, der var blevet pludseligt syg. Som hendes Stemme var meget omfangsrig, var den tillige sjældent egalt udviklet, i Besiddelse af en betydelig Koloraturfærdighed, i det hele et ypperligt Instrument, som hun spillede paa som en sand Virtuos. Særligt poetisk var hendes Foredrag ikke, men ved Stemmens naturlige Blødhed kunde hendes Syngemaade blive af indsmigrende Art. Derfor passede hun saa fortrinligt til Partier som „Elver-

kongens Datter“, „Dryaden“, Loreley eller Euryanthe. Og der var noget sikkert, ufejlbart ved hendes Præstationer, saa Tilhøreren altid sad tryk og nydende naar Fru Sahlgreen stod frem med Nodebladet i Haanden.

Fru Zinck (f. Lund) var Fru Sahlgreens Modsætning, de lignede hinanden maaske kun i Stemmens gode Uddannelse.¹⁾ Fru Zinck var en udpræget Alt, navnlig i Dybden havde hendes Toner en helt mægtig Klang. Hendes Styrke var hendes musikalske, sikre Instinkt og kunstneriske Begavelse. Som Koncertsangerinde kom de dramatiske Akcenter stærkt frem, maaske undertiden for stærkt i Forhold til Opgaven, men altid med umiddelbart slaaende Virkning. Ved hendes Foredrag af Romancer (Schumann, Schubert, Robert Franz, Heise o. a.), der kom hyppigt for ved de „smaa Koncerter“, kunde man ikke andet end beundre den Gjengivelsens Energi og sikre Forstaaelse af det musikalsk poetiske, som brød frem, ofte i en Form, der syntes at kunne sprænge Romancesangens lille Ramme. Var Opgaven af større Natur laa Fru Zinck aldrig under for den. Det store kunde saa antage grandiose Former, f. Ex. hendes Foredrag af Löwes Ballade „Edward“ med alle de forskjellige dramatiske Betoninger, eller det inderligt følte, højt pathetiske i „Alceste“. Desværre afbrød Sygdom altfor tidligt denne Kunstnerkarriere. Musikforeningen blev dog Fru Zinck tro, lige indtil hun af Helbredshensyn helt trak sig bort fra det offentlige Liv. Hendes sidste Optræden finder Sted i Foraaret 1871 med Sange af Heise og Schubert. Hun sang sidste Gang i Schuberts „Schwanengesang“.

Foreningens indre Anliggender frembyde i denne Periode ingen overdreven Interesse. Det er hermed ikke Meningen, at alt gik af sig selv, glat og uden Vanskeligheder. Skjønt Foreningen utvivlsomt

¹⁾ I sin tidlige Ungdom nød Fru Zinck Undervisning af Kapelmusikus Lund, senere studerede hun under Vejledning af først Schram, derefter Helsted og endelig under Garcia i London. Fra forskjellige Operascener i Udlandet, deriblandt Berlins, fik hun gjentagende smigrende Indbydelser, men tilfældige Omstændigheder hindrede hende i at efterkomme dem. Derimod er hun optraadt som Koncertsangerinde i Tyskland, bl. a. i Leipzig ved Gewandhauskoncerter.

nu sad fast i Sadlen og Bestyrelsens Bestræbelser saaledes mere maatte gaa ud paa at bevare den gunstige Position end at omforme den, gav dog Hverdagslivets stille Arbejde nok at gjøre. Med Hensyn til Fordelingen af Forretningerne mellem Administrationens enkelte Medlemmer blev det, alt som Aarene gik, mere og mere Emil Erslev og Delbanco, som kom til at trække det Læs, der hedder den daglige Forretningsførelse og som altsaa nærmest bleve Collins Afløsere. Selv et løst Blik i Foreningens Protokoller, Brevskaber og Papirer fra hin Tid giver et tydeligt Indblik i Omfanget og Beskaffenheden af dette Arbejde. Det var netop ved sine mange smaa Bryderier baade stort nok og ingenlunde altid af den behagelige Art. At opregne det i Enkelthederne vil ikke have nogen Interesse for Læserne. Forhandlinger med Kasino, Planer om Afhjælpning af de Klager, der indløb angaaende Lokalet, dets Ventilation, knappe Siddepladser, vanskelige Tilgange o. desl., Projekter om Indførelsen af Numerpladser i den store Sal, om Udvildelse af Virksomheden, Forhandlinger med Orkestret og Korets Medlemmer, endelig Omsorgen for hele Økonomien samt det personlige Forhold til Medlemmerne — alt dette hører til det saare lidet fængslende, men udgjør dog et baade nødvendigt og indgribende Led af Forvaltningen.

I denne Virksomhed bag Kulisserne, den, hvorom Publikum, naar det indfinder sig paa en Koncert, hvor alt gaar som paa en Snor, i Almindelighed næppe har nogen rigtig Forestilling, i dette forberedende, Hindringer bortryddende og Vanskeligheder jævvende Arbejde levede Emil Erslev sig efterhaanden ind med Liv og Sjæl. Han knyttede sig til Musikforeningen saa han kunde siges at udgjøre dens legemliggjorte Væsen. Fra nu af indtil hans Død har der næppe været den Sag, stor eller lille, som, om den ikke er udgaaet fra ham, hvilket var det hyppigste, i al Fald har passeret hans Hænder, blevet drøftet og vejet og til Slutning paa en eller anden Maade faaet sit Stempel fra ham. Han arbejdede ufortrødent, med en aldrig svigtende Flid og med en minutøs Omhu for de mindste Enkeltheder. Dette kunde indvirke paa hans Betænkninger, der ofte vare unødigt forsigtige og ængstelige, mere havde Sans for det ganske sikre foreliggende end for det store eller dristige i Afgjørelser, hvor et uheldigt Udfald laa indenfor Mulighedens Grænser. Men Musikforeningens Sager holdt han derved i en udmærket Orden, og der findes Optegnelser fra ham, deriblandt to Protokoller

over alle Koncerter, som baade ere af stor Værdi for Foreningens Historie og som tillige ved deres hele sirlige og nøjagtige Form ere betegnende for ham selv og den Kjærlighed, hvormed han omfattede sin Virksomhed. Taknemmeligt var dette Arbejde ikke. Paa den ene Side blev det i en lang Række Aar udført uden nogetsomhelst Honorar, saa det først var fra 1870, at han begyndte at oppebære et beskedent Vederlag for sit Arbejde, paa den anden Side kunde det ikke undgaas, at en Mand paa en Post som hans og med hans Sans for Orden og Akkuratesse maatte udsætte sig for mange Sammenstød med Medlemmerne. Erslev havde ikke det i sin Personlighed, som hjalp ham ud over dette farlige Punkt, saa „populær“ blev han ikke. Men den, der har blot en ringe Indsigt i, hvor naiv og virkeligt urimelig den store Mængde kan være i sine Forlangender, vil hurtigt tilgive ham, om Utaalmodigheden over dette Sisufusarbejde kunde løbe af med ham. Og den store Fortjeneste, han har af Musikforeningen, skal derved i al Fald ikke glemmes.

Stillingen var som sagt sikker nok, saa sikker, at der blev Tid til at behandle Spørgsmaal, der maa siges at ligge det nærværende temmelig fjærnt. Saaledes, hvad man skulde gjøre, naar Musikforeningen engang var død og borte, med det store Bibliothek af Musikværker! Efter Collins Initiativ foreslog Bestyrelsen en Disposition, hvorefter dette i saa Fald skulde overgaa til det kgl. Bibliothek, „dog saaledes, at Samlingen under en velordnet Kontrol kan benyttes af Musikens Dyrkere“. Da Forslaget kom for Generalforsamlingen vakte det imidlertid en Del Meningsuligheder saa det ikke blev afgjort, og under dets senere Drøftelse gjorde der sig forskjellige Skrupler gjældende, navnlig om det testamentariske Gavebrev ikke kunde medføre Indskrænkninger i Foreningens egen fri Benyttelse af Nodesamlingen. Et kombineret Udvalg af Fællesbestyrelsen tog det paany under Overvejelse og kom saa til det Resultat, at som eventuel Gavemodtager skulde ikke det kgl. Bibliothek indsættes, men derimod den almindelige Myndighed, under hvem Kunst og Videnskab sorterer, nemlig Kultusministeriet. Sagen blev imidlertid ikke ført til Ende, den havde jo ingen Hast og har det vel heller ikke endnu.¹⁾

---

¹⁾ Musikforeningens Musikalie-Samling indeholder for Tiden omtrent 1100 Numere og omfatter dels Partiturer og Klaverudtog, dels Orkester- og Syngestemmer.

Saa grundfæstet var tværtimod Stillingen, at man i Aaret 1856 kunde skride til Forhøjelsen af Medlemskontingentet med 50 pCt. (fra 2 til 3 Rdl. aarligt) uden at denne Forholdsregel i mindste Maade havde Indflydelse paa Medlemsantallet. At det ikke bestandigt kunde blive beroende med det Pengevederlag, der for en Snes Aar tilbage ved Foreningens Stiftelse var anset for tilstrækkeligt, følger af sig selv. Forholdene dengang og nu vare jo væsentligt forskellige. Tidligere var Assistanzen i de fleste Tilfælde gratis, kun det mere underordnede Personale blev lønnet. I Længden kunde imidlertid dette ikke vedvare og stemmede desuden kun lidt overens med Foreningens Værdighed og Selvstændighed. Endvidere krævede Tiderne en rigere Virksomhed, de „store“ Koncerter skulde udvides fra to til tre om Aaret. Med denne Motivering var det ikke vanskeligt at faa Generalforsamlingens Samtykke til Kontingentforhøjelsen, og Bestyrelsen havde næppe behøvet tillige at slaa paa Udsigterne til igjen at optage den Gren af Virksomheden, som Lovene havde sat i første Række, Udgivelsen af danske Musikværker.

Hvorledes Foreningen efter Forholdenes naturlige Udvikling var kommet ind paa at lægge Hovedvægten paa Koncerterne, er allerede tidligere vist. Bestemmelsen om at udgive Musikværker stod nu kun som en forældet Levning af de Ønsker og Forhaabninger, der i sin Tid ledsagede den unge Musikforening ud i Livet. For imidlertid ikke helt at ignorere den gjorde Collin sig i 1858 til Talsmand for, at man atter saa smaat skulde optage denne Del af Opgaven. Ikke uden Hentydning til Fortiden daterede han sit Forslag den 5. Marts, Foreningens Fødselsdag. Som hidrørende fra netop en af de Mænd, der havde ledet Sagerne i de første Aar, har Forslaget ganske hin Tids Syn paa Tingene, Kjærligheden til Komponisterne fra Trediverne, til Weyse, Kuhlau og Dupuy, og Troen paa, at Musikforeningen kunde bøde paa, hvad Theatret ikke kunde overkomme. Collin foreslog en hel Række Operaer, der kunde komme i Betragtning (deriblandt ogsaa Gades „Mariotta“) og fremsatte et fuldstændigt Overslag, hvorefter Udgivelsen af sex Operaer skulde tilendebringes i fem Aar med en beregnet Udgift af 3600 Rdl. I Administrationen mødte Forslaget temmelig uens Anskuelse. Den literære Fraktion gav sin Tilslutning uforbeholdent til Kjende, endog med Antydninger af, at man burde gaa et Skridt videre og tillige understøtte Udgivelsen af yngre Talenters Kompositioner. Anderledes stillede

de sig, der nærmest hørte til den musikalske Fagledelse. Her opkom Betæneligheder for at denne Plan muligt kunde have en Indskrænkning af Koncerterne til Følge, hvad de saa meget mere maatte sætte sig imod, som netop „denne Virksomhed var den rette Maade, hvorpaa Lovenes Aand blev gjort Fyldest og Sansen for Musik udbredt“.

Som Sagerne saaledes stod kom Forslaget foreløbigt til at hvile. Men det medførte bl. a. en Diskussion om Musikforeningens musikalske Holdning i det hele, hvis mere og mere udprægede Tilslutning til Leipzigerskolen blev gjort til Gjenstand for Kritik. Skjønt uden direkte Følger, kan Diskussionen dog ikke siges at have været ganske ufrugtbart. Man behøver ikke at væbne sit Øje for i Sæsonen 1858—59 at spore Dønningerne af den vakte Bevægelse. For ikke at tale om, at Weyse og Kuhlau komme til ny Ære, saa træffer dette Aar saare sjældne Navne paa Programmerne, dels af det gamle Kuld, som Naumann, dels af de helt nye, som Liszt og Berlioz, dels enkelte danske, Løvenskjold og Helsted. Heller ikke Forslaget om Udgivelsen af Musikværker faldt goldt til Jorden. Det førte omsider til det Resultat, som viser sig ved Udgivelsen af Dupuys „Ungdom og Galskab“ og Hartmanns „Dryadens Bryllup“, begge i Aaret 1861. Musikforeningen overtog dog ikke umiddelbart Forlaget, men overlod dette til Musikhandelen (Firmaet Horneman & Erslev) med et Tilskud af 500 Rdl. Det blev den sidste Opblussen af den gamle Tids Aand, og hermed ophører Musikforeningens Virksomhed paa det literære Omraade.

En vigtig Støtte som Koncertgiver fik Foreningen 1856 ved en udtrykkelig Bemyndigelse fra Kultusministeriet til at benytte Assistance af det kgl. Theaters Operapersonale med Forbehold af, at dette ikke kom i Strid med Theatrets Interesser.

Perioden 1860—1870.

Ligeoverfor de gamle Klassikere var omtrent alt, der laa nærmest for Haanden, allerede længst gennemgaaet. Dette gjælder baade om Mozart og Haydn og i ikke mindre Grad om Beethoven efter at den foregaaende Periode havde indlemmet navnlig niende Symfoni og alle Koncerterne i Repertoriet. Et ringe Efterslæt stod endnu tilbage. Det blev bestridt nu: de to mindre Ouverturer, „Leonore“ Nr. 1 og „Kong Stefan“, fremdeles et Par udvalgte Stykker af de to Messer.

Men som det gaar det ægte Kunstværk, kun en nærmere Beskuen og et fortroligt Kjendskab giver det rette Blik for alle Skjønheder. Ingen Komponist indtager derfor tilnærmelsesvis den Plads paa Programmerne som Beethoven. Gjør man Resultatet op viser det sig, at Beethovenske Værker ere opførte i disse ti Aar over 70 Gange, medens den, der kommer nærmest, Mendelssohn, kun naar op til lidt over de 40, Schumann kun til henved 30. I Virkeligheden er Beethoven repræsenteret paa ikke langt fra hver Koncert i denne Periode! Naturligvis var det hovedsageligt Symfonierne, der ere fremme („niende“ opføres to Gange, 1865 og 1867), men ogsaa især Klaverkoncerterne spilles flittigt, hver med sin „Specialist“, August Winding med den i G dur, Anton Rée med C mol og senere Edmund Neupert med Es dur-Koncerten. Beethoven var Tidens Autoritet, lutter Beundring hilste ham. Det er en ren Undtagelse naar en eller anden drister sig til at gjøre Kritik gjældende, hvad der saa til Gjengjæld kan falde ret pudsigt ud. Et Blad klager f. Ex. over, at Beethovens Messe i C ikke er „Kirkemusik i Palestrinas Forstand, der i enfoldig Højhed taler til Følelsen“, men tilføjer dog klogeligt, at det mangler Kompetence til at bedømme dens Værd som „musikalsk Regnestykke“.

Ved Siden af Beethoven forsvinde baade Haydn og Mozart

næsten ganske. Et Par Værker om Aaret, det er det hele, deri indbefattet Kvartetterne, der udgjøre en væsentlig Del heraf. De to store Repræsentanter for det forgangne Aarhundrede trække sig efterhaanden op til historiske Højder, alt imens de hædres som det sande Grundlag for den moderne Musik. Men det begynder at krystallisere sig, det man vælger ud af deres Produktions Mangfoldighed. For Haydns Vedkommende er der de to Symfonier, B dur og D dur, engang imellem den i Es dur, en enkelt Gang noget af „Skabelsen“ eller „Aarstiderne“, for Mozarts Vedkommende ligeledes to Symfonier — G mol og C dur — varieret engang med Es dur-Symfonien, dertil Ouverturen til „Tryllefløjten“. Større Bevægelighed findes der ikke. De gamle ere ifærd med at antage stereotype Træk.

Med Mendelssohn gaar det ligesom altid før. Næst Beethoven er han Koncerternes Helt. Instinktmæssigt griber man efter ham i Forenigens første Aar, senere, under Gade, bliver han dyrket ikke mindre omfattende, men mere bevidst. Hans Musik er Formidlingen mellem det gamle og det ny. Paa engang det sidste Led af den afsluttede klassiske Tid og den første Begyndelse til den dæmrende Romantik har hans Værker Elementer fra begge Lejre i sig og danner den Formens faste og Melodiositetens let og smidigt byggede Bro, der fører fra den ene til den anden Side. Endnu har man kun flygtigt kjendt Schumann, derfor kultiveres Mendelssohn, umærkeligt forberedende Sindene for hin. Kjendte og kjære Sager danne det faste Repertoire, Symfonierne, „Sommer-natsdrømmen“, Violinkoncerten, Walpurgisnatten o. s. fr. Det ny, der kommer til, „Oedipos“, anden Del af „Elias“ samt den 115. Psalme, tilføjer ikke nye Træk, men i de to Ouverturer, C dur (den saakaldte „Trompetouverture“) og „Ruy Blas“, anskueliggjøres den hurtige Væxt i Mendelssohns Udviklingsaar, fra den klassiske, helt Mozartske Indflydelse til den personlige Selvstændighed.

Med Schumann tages der, sammenlignet med den foregaaende Perodes mere prøvende Forsøg, adskilligt kraftigere fat. Vi befinde os vor Tid saa meget nærmere, Romantikens originale Mester beskues ikke blot som en interessant musikalsk Deformitet, han opfattes og tilegnes, begynder at blive forstaaet og elsket. Hos os, ligesom tidligere i Tyskland, ere Schumannianerne i Færd med at flokke sig. Bevægelsen ytrer sig først i Musikernes Kreds, uden dog strax at aflejre bestemt paaviselige Nydannelser, og gaar der-

fra over til det øverste og intelligenteste Lag af Dilettanterne. Schumanns Sange vinde Indgang, begynde at stille den gamle Romancesangs mere nødtørftige Melodier i Skygge, man kaster sig over hans Kammermusik, især Klaverkvartetten og -Kvintetten. I Musikforeningen kom tidligere Schumann kun sparsomt til Orde, nu hører han snart til de særligt foretrukne og naar op paa Højde med Mendelssohn. Der er først hele den rige Høst fra den tidligere Tid, „Paradies und Peri“, B dur-Symfonien, Klaverkvintetten for ikke at tale om Klaverkoncerten og Sangene (med Fru Zinck). Af betydelige Nyheder var dog endnu saa meget tilbage som sidste Del af „Faust“ (Fausts Verklärung), Es dur-Symfonien, den mindre Symfoni, der gaar under Navn af „Ouvverture, Scherzo og Finale“, fremdeles i anden Række de to Ouverturer, „Manfred“ og „Julius Cæsar“, et Sanctus af Messen i C mol samt D mol-Trioen. At Tiden var fuldkomment moden til alt dette kan alligevel ikke siges. Af og til kan der findes ganske underlige Tegn paa Mangel paa Forstaaelse. Saaledes ved den første Opførelse af sidste Del af Faust-Musiken, et af de mest sprudlende Udslag af Schumanns geniale Fantasi. Selv „Intelligensen“ har den ikke smagt bedre end Goethes Digtning, der et Steds faar det Skudsmaal at være tysk „überschwenglich“. Helt at bryde med Schumann finder man dog ikke raadeligt, men saa draperer man sig bag sin nationale Særstilling. En Kritiker samler sine Indtryk i følgende: „Trods al Genialitet hos denne baade i god og slet Forstand særligt tyske Musiker gjenfinde vi i disse kølige Doktorrecitativer, i disse langstrakte Englekor noget af den samme Udspekulerthed, af den samme rent abstrakte Skjønhed, som er vor danske Natur for fjærnt til at vi ret kan glæde os derved.“

Ogsaa Schubert spiller en større Rolle. Men regner man Sangenes udtømmelige Rigdom fra er det jo ikke lige i Kvintiteten, at Schubert har Betydning for Koncertsalen. Af nyt gives „Wanderer-Fantasi“ for Klaver, fremdeles det første Stykke af den ufuldendte Symfoni i H mol.

Som Repræsentanter for de gamle staa igjen Händel, Bach og Gluck. Den sidste er med Stykker af „Alceste“ og „Orfeus“ den begunstigede — „Alceste“ gives tre Gange — men iøvrigt indtager ingen af dem nogen fremtrædende Plads, mindst Händel, af hvem foruden det saakaldte „Kroningsanthem“ og Koncerten for Strygeinstrumenter i G mol kun hovedsageligt forskellige Arier i Ny og Næ komme til Opførelse. For Bachs Vedkommende gives

blot de to Instrumentalkompositioner, Suiten i D og Koncerten i G, medens det iøvrigt mere bliver den tilfældige Anledning, der resulterer af en eller anden Solist, som er det bestemmende. Men her kappes saa godt som alle om at komme med, Rud. Hasert, Tofte, Fru Norman, August Winding, Erika Lie, Joachim og Neupert. Bach kommer paa engang paa Moden.

Af de efterklassiske Romantikere ere bestandigt Weber og Spohr de foretrukne, den første især med sine stolte Ouverturer foruden enkelte Ting af „Euryanthe“ og „Oberon“. Spohrs Symfoni „Die Weihe der Töne“ lader til aldeles at have fanget Sjælene. Slag i Slag opføres den tre Gange, tre Aar i Træk, en Ære, som ikke er blevet noget andet Musikværk til Del. I Forhold til disse to Komponister gjør Cherubini sig mindre bemærket for saa vidt kun enkelte Ting af hans store Produktion føres frem. Men til Gjengjæld gjenfinder man dem saa meget desto oftere, den nydelige Vuggesang for Damekor, „Blanca af Provence“, og Ouverturen til „Anakreon“.

Mere end ved alt dette, der tildels kun var Gjentakelser, faar imidlertid Perioden sit Præg ved det større Hensyn til den moderne Musik. Der var først de endnu levende Repræsentanter for den Mendelssohnske Skole, Bennett (en Klaverkoncert) og Ferdinand Hiller med mindre Ting, Damekorene „Heloïse og Nonnerne“ og „Palmsonntagsmorgen“, en Koncertouverture i A samt den tidligere givne „Gesang der Geister über den Wassern“. Desuden forekommer der helt nye Navne. Anton Rubinstein debuterer 1860 med Ocean-Symfonien, som af en Kritiker faar den paafaldende Karakteristik at være inspireret af Gade og Wagner (!) medens Rubinstein kaldes „en underlig Mand, der ubarmhertigt ofrer til Fremtidens Moloch alle de spæde Melodifostre, som uvilkaarligt løbe ham i Pennen“. Man forstaar, at Musikforeningen kunde have sine Vanskeligheder ligeoverfor Publikum! Trods al Respekt ellers for „Fremtidens Moloch“ blev man dog ved med Rubinstein, af hvem de nærmeste Aar næsten alle bringe et eller andet af Betydning, Pianokonzerten i F dur, Koncertouverturen i B dur, Korstykket „Havfruen“ og forskellige Sangduetter af Opus 48. Selv boede han her i Byen i længere Tid i Aaret 1862 og spillede bl. a. i Musikforeningen Principalstemmen til den nævnte Klaverkoncert, saa det kan vel antages, at det personlige Kjendskab til denne ejendommelige Natur og hans storslaaede Klaverspil har

bidraget sit til at skaffe hans andre Kompositioner en rimeligere Forstaaelse end den før omtalte Kritiker besad.

Af andre fremmede Nutidskomponister træffes paa Hr. Toftes Solistkonto Ruffs Violinstykke „*La fée d'amour*“, et harmløst Salonstykke, der imidlertid af en Anmelder, for hvem igjen Klassicitetens kraftige Føde havde været for tung, fik den ublide Begjæring at blive kaldet for „en af mangfoldige Stykker sammenrømpet Purpurklud“. Det kan derfor i det hele ikke siges, at de nye Navne modtoges med Sympathi. Først længere hen i Tiden bleve Sindene mindre krigerske saa tre Kompositioner af Max Bruch, „*Schön Ellen*“, „*Flucht der heiligen Familie*“ og „*Die Isispriesterinn in Rom*“, i det hele hilses med Velvilje.

Blandt de danske Tonekunstnere begynde Weyse og Kuhlau at træde noget tilbage, især den sidste. For Weyses Vedkommende findes der Plads for et Par ikke før opførte Kompositioner, „*Pinsehymnen*“ og et Stykke af Kantaten „*Forbøn*“. Endnu stod Weyse, om ikke just i sin fulde Glorie, saa dog som den bestandigt hædrede. Man kan træffe paa saadanne offentlige Udtalelser, at som Kirkekomponist er han ikke overgaaet af nogen nyere Mester og „at han i dette Aarhundrede ikke har fundet nogen Sidemand uden Cherubini og tildels Mendelssohn“!

Men Tiden, den levende, aktuelle, krævede mere og mere Plads for sig selv. Medens Hartmann tidligere væsentligt var repræsenteret med ældre Ting kommer nu en hel Række nye Kompositioner fra hans Haand, foreløbigt dog kun mindre Sager. Sin egentlige Tumbleplads havde han endnu paa Omraader, som laa Musikforeningen temmelig fjærnt, de store Lejlighedskantater og Balletterne. Til Gjengjæld kommer noget af det fineste og aandfuldste, Hartmann har skrevet, frem i Musikforeningen, de mindre Korstykker „*Zigeunermärchen*“, „*Hinsides Bjergene*“, fremfor alle „*I Provence*“, Værker i den mindre Genrestykkets Art, som efter deres i Indhold indbyrdes store Forskjellighed vidner saa veltalende om Mangfoldigheden og Rigdommen af Hartmanns Skaberkraft. Dertil slutter sig Fortsættelsen af „*Undine*“, der har havt den

underlige Skæbne, aldrig at være opført i sin Helhed, fremdeles Violin-Suiten (Op. 66), en Koncertouverture i C dur og endelig den i sin friske Naturstemning indtagende Overture „En Efteraarsjagt“, der kom frem i 1864 umiddelbart efter Dybbøls Fald og nær var gaaet tabt i Begivenhedernes Strøm. Af ældre Ting gives især „Dryadens Bryllup“, ikke mindre end tre Gange i denne Periode.

Endnu mere end af Hartmann faar imidlertid Tiden sit Præg af Gade. Det var Gades frugtbareste Aar, hvor, med Undtagelse af sceniske Arbejder, Værker af alle Arter strømmede fra ham, Symfonier og mindre Korstykker, Kammermusik og store Koncertkompositioner. Der var den syvende Symfoni (F dur), Overturene „Hamlet“ og „Michel Angelo“, Klavertrioen i F, Fantastykker for Piano og Klarinet, de mindre Vokalværker „Die heilige Nacht“ og „Ved Solnedgang“ samt endelig de to store Værker „Korsfarerne“ og „Kalanus“, efterfulgt af Brudstykker af Oehlsenschlägers „Gefion“. Naar hertil føjes Repriserne fra de tidligere Aar, de fire Hovedsymfonier, „Elverskud“ og Foraarsfantasien i første Række, forstaar man, at Tallet paa de Gadeske Kompositioner løber højt op. Overhovedet var Gade i ualmindelig Grad Tidens Mand, hvert nyt Værk af ham blev modtaget med Forventningens Spænding og Begejstringens Uforbeholdenhed, hilset med den Hyldest, der, som „Fædrelandet“ skriver „er et Vidnesbyrd om den Tak, hele Folket skylder en af sine bedste Mænd paa Kunstens Omraade“.

Atter i denne Periode saa det engang betænkeligt ud for Foreningen med Hensyn til Bevarelsen af Gade som Dirigent. Efter Glæsers Død var han selvskreven som Kapelmester. Han tog imod Posten, dog kun paa Prøve, og dirigerede i Efteraaret 1862 nogle Operaer. Heldigvis for Musikforeningen lod Gade det imidlertid bero dermed og vendte sig med al sin Kraft atter derhen, hvor han følte sig fuldt hjemme. Stor Forstyrrelse i Foreningens Virksomhed kan man ikke engang sige, at denne Episode afstedkom. At den første Koncert i Sæsonen faldt lidt senere end sædvanligt er alt, hvad man mærkede dertil, om man ikke i denne Koncerts dramatiske Musik¹⁾ vil skimte en fjærn Forbindelse med de sceniske Omgivelser, hvori Dirigenten paa den Tid bevægede sig.

Blandt Gades nærmeste Samtidige træffe vi Carl Helsted

---

¹⁾ Programmet var: Beethoven: Pastoralsymfoni. Mendelssohn: 95. Psalme. J. P. E. Hartmann: Overture til „Ravnen“. Rich. Wagner: Af „Tannhäuser“, Indtogsmarche og Kor.

med „Liden Kirsten“ og flere Nyheder, Romancer, en Klaverkvartet og hans første Symfoni, D dur. Fremdeles Løvenskjold med den romantiske Ouverture „I Skoven ved Furesø“, Hans Matthison-Hansen med Davids 130. Psalme for Soli, Kor og Orkester, N. Ravnkilde med en Koncertouverture i C dur, Erik Siboni med to Værker (Pianokonzert D mol og Pianokvartet B dur) samt T. B. Sick med en Klavertrio i A dur.

Et nyt Kuld af Komponister opstaa imidlertid, den tredje Generation, Musikforeningen i sin trediveaarige Tilværelse havde set voxe frem. Der var først P. Heise. Allerede i det foregaaende Tiaar havde han havt sin Debut, nu gaar der ikke Aar hen uden et eller andet af ham kommer til Opførelse, større og mindre Sager, en Symfoni D mol, Koncertstykket „Efteraarstormene“, Balladen „Bergliot“, endelig, som det fyldigste Udtryk for hans Begavelses Ejendommelighed, en hel Række Romancer og Sange, disse friske og stemningsfulde Melodier, der gjorde hans Navn saa populært, kjendte nu af alle og enhver, „Ørnen løfter med stærke Slag“, „Græd ikke mer du lille Mø“, „Der var en Svend med sin Pigelil“, „Vildt flyver Høg over Land“, og saa mange andre. Mest var det Fru Zinck, der til Gades eller Windings Akkompagnement førte disse Sange ud i Livet, undertiden ogsaa Jul. Steenberg.

Næst Heise var August Winding mest fremme. Efter som Klaverspiller at have sat sig fast i Publikums Gunst debuterede han som Komponist i Foraaret 1861 med en Andante og Allegro for Orkester. Aaret efter hørtes nogle Sange af ham, men det blev dog mest det instrumentale Omraade, hvorpaa han bevægede sig. Saaledes den „nordiske Ouverture“, et af den Oehlenschlägerske Tragedie inspireret Stykke, der senere tit er blevet gjentaget, nogle firhændige Klaverstykker, en Violinsonate, endelig en Klaverkonzert. Et mindre Korstykke, „Aftenstemning“ (af F. J. Hansen), repræsenterede den vokale Musik. To andre af Datidens „Yngre“ optraadte hovedsageligt med Kammermusik, Chr. Barnekow i 1863 med en Piano-Sextet og Sangkredsen „Den Ensomme“, ja selv en saa udpræget orkestral anlagt Begavelse som Emil Hartmann begynder fra Kammermusikens mere stilsfærdige Standpunkt: først nogle Sange (af Ingemann og Chr. Winther) i 1865, derefter en Piano-Kvintet (G mol) og en Piano-Trio (B dur). Kun et enkelt større Koncertstykke, „Havfruen“, præciserer nærmere hans Stilling som den, han senere viste sig at være. Derimod debuterer C. F. E. Horneman 1869 med et Orkesterværk, den fantasirige Ouver-

ture „Alladdin“, der allerede havde skaffet sig Indgang rundt omkring i Udlandet, og Aaret efter spiller Edm. Neupert nogle Piano-Etuder af egen Komposition.

Fra den specielt danske Afdeling ere vi her allerede komne over i den skandinaviske. Paa dette Tidspunkt spiller endnu den svenske Musik Hovedrollen, Adolf Lindblad med to Korstykker, „Drömmarne“ og „Om vinterqväll“, Ludvig Norman med en Oktet for Strygeinstrumenter, Albert Rubenson med Indlednings-scenen af Bjørnsens „Halte Hulda“ for Kor og Orkester, endelig August Söderman, vel den originaleste Begavelse af dem alle, med sin fantasifulde Ballade „Qvarnruinen“ („Den forladte Mølle“), der senere hører til det faste Repertoire. Af Nordmænd træffes, foruden Neupert, Halfdan Kjerulf med en enkelt lille Sang, den bekendte „Paa Fjeldet“.

I endnu højere Grad end Tilfældet var i den foregaaende Periode blive Solisterne en væsentlig Faktor i Koncerterne. Ikke blot lærte Publikum en stor Del af Fyrsterne blandt de udøvende Musikere at kjende, ogsaa herhjemme begyndte man at mærke Virkningerne af Impulserne fra disse. Snart kunde vi forsyne os selv med dygtige, endogsaa fremragende Solospillere. Vort Forhold til Virtuosverdenen var dengang en Del forskjelligt fra det nu om Stunder. Vi regnedes endnu for ultima Thule, vi søgtes ikke, men vi søgte. En fremragende Kunstner, der kunde vælge og vrage, skulde have særlig Anledning for at komme herop. En Indbydelse fra Musikforeningen og Gade var altid en saadan. Tiden er saa rigt udstyret paa dette Felt, at man kunde kalde den for Virtuos-Perioden. Det begynder det første Aar temmelig fredeligt med den tyske Klaverspiller Rud. Hasert, bekjendt som Virtuos i sine yngre og som Præst i sine ældre Dage, og han følges af en ikke meget bekjendt Violinist, Max Wolff, der ligesom R. Hasert hovedsageligt deltager i Kammermusik. Denne forholdsvis spage Begyndelse udvikler sig navnlig henad Aaret 1862 til en sand Virtuuskultus. Man formeligt svælgede i Virtuosier. Først kommer den unge danske Pianist Frits Hartvigson, Elev af Hans v. Bülow, med Schuberts Wanderer-Fantasi samt Særenade og Allegro af Mendelssohn. Han efterfølges umiddelbart af Pianisten Ernst Haberbiær, denne af daværende Frøken Wilma Neruda, denne atter af Anton Rubinstein, alle saa at sige i sluttet Række. Paa de sidste sex Koncerter af Sæsonen 1861—62 er der ikke en, hvor der ikke findes et Soloforedrag. Medlemrummene mellem

de europæiske Storheder udfyldes af vore egne Kræfter, August Winding, Tofte, Oboisten Schiemann og Klarinettisten Mozart Petersen. De følgende Aar fortsættes Bevægelsen om ikke i samme hurtige Rækkefølge saa dog med kjendelig Forkjærlighed for Solospillet. Musikforeningen lader inden Tiaarets Slutning følgende Storheder optræde: Violoncellisten Fr. Servais 1862, Flautisten A. de Vroye 1865, Violinisten I. Lotto 1866 (med Viottis Violinkoncert D mol), Brødrene Jul. og Harry Schlöming 1867, bekendte for deres Sammenspil navnlig af Spohrske Duetter, endelig selve Majestæten Joachim 1868, samme Aar som de to norske Kunstnere, daværende Frøken Erika Lie og Edmund Neupert. Det er ganske morsomt at lægge Mærke til, hvorledes Musikforeningens Aand raader over dem alle sammen saalænge de ere indenfor dens Omraade, hvad enten Kunstneren eller Virtuosen er mest fremtrædende hos dem. Falder Grundtrækket for deres Repertoire sammen med det for Musikforeningen almindeligt gjældende, saa meget desto bedre, hvis ikke maa de rette sig derefter. At Wilma Neruda spiller Mendelssohns Violinkoncert eller Rubinstein sin egen Piano-Koncert, at Joachim spiller Beethoven eller Erika Lie Bach er der ikke noget besynderligt i. Men ved de mere udprægede „Virtuoser“ kommer der ganske løjerlige Forbindelser frem. Saaledes sættes Haberbier til sammen med Mozart Petersen at udføre en ganske uskyldig Duo af Weber (Op. 48), og alt det, den store Fr. Servais kommer til at glimre med er — en Larghetto af Mozart, arrangeret for Violoncel, medens han iøvrigt i al Ydmyghed udfylder Tredjemandens Rolle i en Beethovens Trio. Paa samme Maade tages Flautisten A. de Vroye til Indtægt for Klassicismen med en Koncert for Fløjte af Mozart.

Hvem der af alle disse mange gjorde det største Indtryk kan man med et Blik paa den lange Liste nogenlunde sige sig selv. Ved deres Ejendommelighed, udprægede Personlighed og fuldkomment tekniske Mesterskab stode selvfølgelig Joachim og Rubinstein i Spidsen. Den førstes Hovedegenskaber, hans Foredrags hele stilfulde Alvor og prunkløse Storhed, var netop Musikforeningen mere end mange andre skikket til at vurdere, særligt saadanne Ting af hans Repertoire som Beethovens Koncert eller Bachs Chaconne. Ikke mindre ejendommelig, skjønt saare forskjellig og maaske nok saa betagende i Foredragets Lidenskab og Energi, var Rubinstein. Men specielt i Musikforeningen, hvor han kun optraadte en enkelt Gang, kom han ikke til at spille nogen fremtrædende Rolle. Hans

egentlige Verdensberømmelse fortjente han uden Tvivl ikke mindre dengang end nu, men den blev dog væsentligt en Frugt af en Tid, der ligger os en halv Snes Aar nærmere end denne Periode.

For Musikforeningen fik dog ingen af dem den Betydning som Søskenene Neruda. Hvem mindes ikke dette uforlignelige Sømmenspil, hvor Sydens Glød og Nordens Poesi havde indgaaet en saa forunderlig Forbindelse, og Wilma Nerudas Violinspil, hvis Ynde og kvindelige Finfølelse var forenet med en hel mandlig Kraft og Energi? I Musikforeningen debuterede hun med Mendelssohns Koncert, hvis aandfulde Skjønhed vel næppe nogen har fortolket som hun. Hun vandt Hjærterne saa hun i en hel lang Aarrække, 1865—1869, bestandigt kom igjen, atter og atter lige velkommen. Oftest var det i Kammermusik hun deltog, spillede de gamle Klassikere, Mendelssohn, Schubert og Schumann, sammen med Foreningens faste Kvartet, hvortil i de tidligere Aar hendes Søster, Marie Neruda, sluttede sig som Sekundviolin. Enkelte Ting som Mozarts G mol-Kvintet, Schuberts A mol-Kvartet, de Bachske Solosager eller Sonaten af Rust staa endnu som lysende Minder om hin Tid.

Nydelsen af hendes Kunst hørte imidlertid til de forgængelige Glæder, thi fast Fod fik hun aldrig her i Kjøbenhavn. Det blev imidlertid Tilfældet med det yngste Blad af det Neruda'ske Treklover, Violoncellisten Franz Neruda. Først maatte han dele Æren med sit Søsken-Ensemble, men snart vandt han selvstændig Betydning. Som Solist optraadte han første Gang i Musikforeningen i Decbr. 1864 med en Koncert af Goltermann, men, hvormeget han end i denne Retning fornaar at yde, blev det som bekjendt ikke i Egenskab af Solospiller at hans Betydning kom til at ligge. Han blev derimod Kammermusikens første Mand herhjemme. Hvad han har udrettet og udretter som Kvartetsspiller, som Stifter af Kammermusikforeningen, som Befordrer af Liv og Interesse overalt, ligger udenfor disse Blades nærmeste Indhold. I Musikforeningen var han snart som hjemme, baade i Orkestret og Kvartetten. Til Billedet af et idealt Musikforenings-Orkester fra den Tid hører, foruden Gade ved Dirigentpulten og Tofte og Schjørring ved første Violinerne, absolut Franz Neruda paa den for Øjet fremtrædende Plads som første Violoncellist. I endnu højere Grad var han Sjælen i Kvartetten som den uundværlige Fjerdemand ved Siden af Tofte, Schjørring og Vilh. Holm.

Blandt Klaverspillerne optræder August Winding saa tit og jævnlgt, at han i flere Aar kan siges saa godt som alene at

have bestridt alt, hvad der forefaldt af Klavermusik. Hvad enten det drejede sig om en Solopræstation eller et Stykke Kammermusik, at akkompagnere en Sanger, eller, naar det kneb, erstatte en Harpestemme i Orkestret, overalt var Winding med. Som en fint følgende, aandfuld Fortolker og som den fuldendte Tekniker, lige glimrende og nobel, stod han som et Mønster for de unge. Hele Rækken af Beethovens kjendte Koncerter, Bach, Mozart, Haydn, Schumann spillede han, overhovedet en meget betydelig Part af det Klaverrepertoire, der støtter sig til Orkestret eller til Ensemblet, derimod mærkeligt lidt af egentlige Solopjecer, f. Ex. intet af Chopin. I Begyndelsen falder hans Optræden mere pletvis, men ere vi først komne forbi Aaret 1862, det store Virtuosaar, er Winding saa at sige selvskreven til hver Koncert. Det er en ren Undtagelse naar der dukker en anden Pianist frem, saaledes Frøken Josephine Crull (senere gift Siboni) med Sibonis Koncert eller D. Noack, der fra gammel Tid havde Hævd paa Gades „Forsarsfantasi“. Efter 1866 indtræder Anton Rée igjen i Repertoiret, spiller Mozart, Beethoven og Mendelssohn samt en ny Koncert af Bennett. En enkelt Gang forenede de to Hovedrepræsentanter for Klaverspillet sig ved Mozarts Koncert i Es for to Pianoer. Den store Mængde blev naturligvis plaget af „Sammenlignelsens Dæmon“, men, som et Blad bemærker, „der var heldigvis Lejlighed til at glæde sig over, at man ikke var Vidne til nogen Tvekamp“. Endelig træffe vi lige i Slutningen af Tidsafsnittet Edmund Neupert, der debuterer 1868 med Beethovens Koncert i Es.

Solosangerne ere for en Del de samme som de i forrige Afsnit nævnte, enkelte Gange forstærkede med de to Koryfæer fra tidligere Dage, Fru Gerlach (i „Korsfarerne“) og Frøken Caroline Lehmann. Dertil kommer den ny Høst af Operister fra Theatret, d'Hrr. Hartmann, Døcker, Jastrau, Erhard Hansen, der optraadte særlig hyppigt, Christophersen, og, som en Bebuder af den ny Tid, N. J. Simonsen, der debuterer 1870 i „Alceste“, fremdeles Fru Levinsohn (debuterer 1868 i „Dryadens Bryllup“). Men ogsaa udenfor Theatret begynder man nu at søge de vokale Kræfter, saaledes Sangerinderne Fru B. Hansen og Fru M. Bang (født Fencker), hvoraf navnlig den sidstnævnte optræder meget ofte.

Sin 25-aarige Stiftelsesdag fejrede Musikforeningen den 5. Marts 1861 med en Koncert, hvis Indhold illustrerede de to Hovedformaal, Tonekunsten i Almindelighed (Mozarts Jupiter-

Symfoni) og den særligt nationale (Kuhlaus Shakespeare-Ouverture, Weyses Pineshymne og Stykker af Hartmanns „Ravnen“). I Anledning af Dagen sendtes der til fem Damer, der ufortrødent havde deltaget i Koncerterne lige siden den første Begyndelse, en Taksigelsesskrivelse, bilagt med et Album, indeholdende Kompositioner af Weyse og Kuhlau, Hartmann og Gade.

De politiske Begivenheder i Slutningen af 1863, Kongens Død og den truende Krig, forulæmpede en Tid lang Virksomhedens rolige Gang. Det havde været Planen at foranstalte en Slags Sørgehøjtid med Opførelse af den Kantate, der blev afsunget i Roskilde Domkirke ved Frederik VII Bisættelse, tilligemed Beethovens Eroica og en ny Sørgemarche af Gade, en Plan, der dog maatte udsættes og til Slutning opgives af Hensyn til Vanskelighederne ved at faa den nødvendige Assistance. De „ordinære“ Koncerter gik iøvrigt deres regelmæssige Gang, derimod blev Abonnementskonserternes Antal indskrænket fra syv til fire, men fandt alligevel Sted med en saare ringe Tilslutning, omtrent Halvdelen af det sædvanlige. En direkte Følge af Krigen var Afholdelsen af en Extrakoncert¹⁾ i April Maaned 1864, under Dybbøls Belejring, til Indtægt for de Saaredes og Faldnes Efterladte. Den gav et Overskud af c. 700 Rdl.

Grundfæstet som Stillingen var udadtil var ogsaa hele det System, hvorpaa Foreningens indre Organisation hvilede, for længe siden i Orden og havde bestaaet sin Prøve. Stort var der derfor ikke at ændre i de daglige Forretningers Gang. Den regulære Administrations Hjul bevægede sig lydløst og i ydre Henseende umærkeligt, og omtrent den samme Korporation af Mænd stod i Spidsen for Ledelsen, som dengang Gade traadte til i 1850. Kun nogle enkelte Aar indtog Justitsraad C. Looft den Plads i Bestyrelsen, som Delbanco ellers beklædte.

¹⁾ Programmet indeholdt: Kuhlau: Ouverture „Elverhøj“. J. P. E. Hartmann: „Dryadens Bryllup“. N. W. Gade: „Agnete og Havfruerne“. Mendelssohn: Musiken af „En Sommernatsdrøm“.

Enkelte Spørgsmaal var der dog, der dukkede op under disse rolige Forhold og meldte sig temmelig generende. Først og fremmest det om Medlemsantallet. Musikforeningen var saa lykkelig at lide af for mange Medlemmer. Siden hine første Aar, hvor Indmeldelserne voxede med en saa forbausende Hastighed, fra Maaned til Maaned, havde denne Forening ikke kjendt til hvad det vilde sige at have Pladser tilovers. Stillingen var den samme, som næsten altid før og senere, for hvert Numer, der blev ledigt, stod der Aspiranter udenfor i rækkevis. At Moden har havt noget at bestille hermed kan naturligvis ikke nægtes. Ellers vilde en By af den Størrelse, som Kjøbenhavn dengang var, ikke være i Stand til at stille et saa stort og ivrigt Kontingent af Musiksøgende paa Benene. Men som det gjælder om denne „Mode“, at den havde den sjældne Ejendommelighed at vare saa overmaade længe, saaledes kunde Musikforeningen uden Tvivl regne sig det til Fortjeneste at have samlet alle disse Skarer, baade kaldede og ukaldede, om sig og af de sidste at have uddannet de Muligheder for musikalsk Intelligens, som vare for Haanden.

Denne lyse Side ved Overbefolkningen paa Koncerterne havde imidlertid ogsaa sin tilsvarende mørke. I Koncertsalen var der ikke Tilløb i den Forstand, at der var fuldt. Der var Trængsel. Der fandtes nemlig flere Medlemmer end Kasinos store Sal kunde rumme, et Forhold, som allerede havde udviklet sig i Foreningens første literære Tid da man ikke betragtede Koncerterne som Hovedsagen. Og siden Erfaringen havde lært, at altid en Del af de faste Medlemmer udeblev fra Koncerterne havde man hidtil nogenlunde holdt det gaaende saa godt det lod sig gjøre. Dem, det imidlertid gik ud over, var Tilhørerne. Naar en Koncert skulde finde Sted indfandt de taalmodige Medlemmer sig en god Stund inden Dørene en halv Time før Koncertens Begyndelse bleve aabnede, stormede saa ind paa engang, naar Helligdommens Porte endelig lukkedes op, og udviklede derefter alle de elskværdige Egenskaber, som ere uundgaaelige, naar alle i en stor Menneskemasse ville et bestemt Sted hen og alle have de bedste Pladser. Det udartede sommetider til et formeligt Haandgemæng, hvor det tit havde sin Nød med, at ikke de „som tilsammen hørte“ bleve skilte ad i Strømmen.

Alt som Aarene gik og Foreningen mere og mere kom paa Moden blev det ikke bedre hermed. Som en Kilde til Bestyrelsens daglige Bekymringer affødte Tilstanden en Mængde forskellige

Forslag. Man kan bebrejde Bestyrelsen, at den paa dette Felt ikke greb rask nok ind, men snarere viste en altfor stor Ængstelighed og Tilbøjelighed til at gjøre Forsøg med halve Forholdsregler. To Veje var der at gaa, Indskrænkningens eller Udvidelsens, enten bringe Medlemsantallet ned i Niveau med hvad Salen virkelig kunde rumme, eller omvendt udvide Medlemsantallet saa stærkt, at Koncerterne kunde gives to Gange. Den første Foranstaltning krævede imidlertid lang Tid for at gennemføres og man holdt af let forklarlige Grunde heller ikke rigtigt af den Indtægtsforringelse, som maatte blive en Følge deraf. Den anden Foranstaltning havde man ikke Mod til at bringe til Udførelse. Derfor gik Tiden med Behandlingen af en Del Forslag, der allesammen kun for en Del vilde afhjælpe de uheldige Tilstande. Især Delbanco og Erslev vare stadigt beskæftigede med Løsningen af Problemet. Først foresloges det at give fire Koncerter i Stedet for tre og saa fordele Medlemmerne saaledes, at hver fik tre Koncerter. Dernæst forsøgte man en enkelt Gang, i 1860, med faste Numerpladser trods Overbefolkningen, men Forsøget faldt uheldigt ud, saa man vel vogtede sig for at gjentage det, ja end ikke turde gaa ind paa et andet Forslag, hvorefter Medlemmerne mod noget forhøjet Betaling kunde sikre sig en fast Plads. Et Middel til at skaffe lidt Orden viste Tredelingen af Salen sig at være (Gulv, Loge, Balkon), men det løste ikke Spørgsmaalet. Heller ikke var den Krig, der, dog kun en kort Tid, førtes mod det saakaldte „Misbrug af Billetter“, det vil sige, at et Medlem overdrog sin Billet til et Ikke-Medlem, en synderlig heldig Foranstaltning, hverken naar den støttedes til en Trusel om at „ekskudere“ vedkommende Medlemsforbryder eller naar den paalagde Bestyrelsens Medlemmer det lidet lystelige Hverv at agere Politi ved Indgangen. De egentlige gennemgribende Foranstaltninger for at bringe det rette Forhold til Veje mellem Tallet af Tilhørerne og Salens Rumfang¹⁾ bleve først tagne i den følgende Periode, saa at Stillingen for Publikums Vedkommende bestandigt var den samme. „Som sædvanligt indfandt det elegante Publikum sig en halv Time før Salen aabnedes for at kæmpe paa Trapperne, og saavel de siddende Sejrherre som de

---

¹⁾ Ikke blot paa Tilhørerpladsen kneb det med Rum, ogsaa paa Koncerttribunen følte man Manglen herpaa, især i den lille Sal. Det førte til, at Herrekoret (i 1869) maatte deles i to Afdelinger, hvoraf de første halvt hundrede altid deltog medens Resten var Suppleanter.

staaende Overvundne havde derefter en halv Time til rolig Selvbetragtning“, som det hedder i en Avisartikel.

Et andet svævende Spørgsmaal var det om de smaa Koncerter Forhold til de store. Det fandt imidlertid hurtigt sin Afgjørelse. Tidligere havde Stillingen været den, at der hvert Aar blev søgt og af Repræsentantskabet givet en Bevilling til Abonnementskoncerterne (i Almindelighed 400 Rdl.), ret som om Musikforeningen var et og disse Koncerter et andet. Det unaturlige heri blev præciseret i Erslevs kategoriske Spørgsmaal til Bestyrelsen, om det var Administrationen eller Selskabet, der foranstaltede Koncerterne i den lille Sal. Et i den Anledning nedsat Udvalg kom med Professor Lehmann som Ordfører til det Resultat, at de store og de smaa Koncerter i de fleste Tilfælde ere saa nøje forbundne, at en nøjagtig Opgjørelse af Udgiftsposterne for hver var en Umulighed. Da de smaa Koncerter, for ikke at tale om den stadige Øvelse og Udvikling, de give det udførende Personale, tillige maatte siges at fremme Foreningens Formaal i høj Grad og endog havde selvstændig Betydning for Kammermusiken, indstillede Udvalget, at disse Musikaftener fremtidigt skulde betragtes som en integrerende Del af Virksomheden, hvad ogsaa enstemmigt blev billiget af Generalforsamlingen.

Støttende sig til „hvad der almindeligt skal være Tilfældet i Udlandet“ tog Repræsentantskabet Initiativet til den Reform, at Dørene holdes lukkede under Udførelsen af det første Numer. Foreløbigt gennemførtes dog denne Beslutning kun ved Koncerterne i den lille Sal. Det varede endnu et Par Aar (indtil 1875) inden man turde bringe den i Anvendelse ogsaa paa de store Koncerter.

Perioden 1870—1886.

Vi ere nu komne midt ind i Nutiden. Om vel ikke dens mangeartede Rørighed, ikke mindst hvad Tonekunsten angaar, lader sig umiddelbart efterspore i Musikforeningen, vil dog et samlet Blik paa Koncerterne vise, at Nutiden gjør sin Indflydelse gjældende, uagtet Foreningen ifølge Natur og Tradition staar de endnu ikke modnede Formationer fjærn. Den egentlige klassiske Tid er omme, den romantiske Skole regerer, men paa den anden Side af denne træde nu ogsaa vore Dages Mænd os imøde. Vi begynde at fejre de gamle paa deres Jubilæumsdage og at gjøre nye Iagttagelser af de unge.

Den første Mindedag træffe vi strax i Begyndelsen af Perioden, Hundredaarsdagen for Beethovens Fødsel, fejret i November 1870 med en udelukkende Beethoven-Koncert, indeholdende tre af Hovedværkerne fra Mesterens frodige Manddomsalder, Leonore-Ouverturen, Pianokonzerten i G dur og C mol-Symfonien, medens et Udvalg af Musiken til „Athens Ruiner“ repræsenterede ham som Vokalkomponist. Som naturligt er bliver ellers Beethovens Stilling noget mere tilbagetrængt. Hele den store Række af Mesterværker vare forlængst gaaede igjennem. Det ny angik hovedsageligt mindre væsentlige Ting, Ouverturen Op. 115 („Zur Namensfeier“) og Sangkredsen „An die ferne Geliebte“. Af betydelige Værker staar endnu kun den store Messe tilbage. Særligt kultiveret blive Symfonierne, navnlig de syv sidste, hvoraf „niende“ gives fem Gange. Dertil kommer som specielle Yndlingsstykker Korfantasiaen og B dur-Trioen.

Endnu mere mærkes Tidens Indflydelse paa Beethovens For-gængere. Flere af de gamle Italiere blive trukne frem — de vare jo „Nyheder“ nu — et Magnifikat af Durante, forskjellige

Arier af Lotti og Paisiello, Violinsoloer af Tartini, Vitali, Viotti og Paganini. Omvendt træde baade Haydn og Mozart tilbage, især sammenlignet med Forholdet en Snes Aar tilbage. Det er omtrent alene Cdur-Symfonien, der bærer Navnet Mozart frem, en enkelt Gang Symfonien i Es eller mindre Stykker af Operaer, deriblandt den uforlignelige lille Terzet af „Cosi fan tutte“. Haydns Symfonier forsvinde omtrent ganske, saa den moderne Instrumentalmusiks Fader kun fra Tid til anden kommer til Orde ved en eller anden Stygekvarter eller en lille „Novitet“ som Ouverturen i D. Derimod gennemgaas „Aarstiderne“, saaledes at Oratoriets enkelte Dele (med Undtagelse af „Efteraaret“) gives hver for sig i tre paa hinanden følgende Sæsoner og endelig i en fjerde samles til en Helhed.

De egentlige Klassikere ere altsaa i Færd med at træde til Side for at give Plads for de unge. Og dog var det med et Værk, stammende fra Tonekunstens første Blomstringsperiode, at Musikforeningen skulde udføre sin største Daad. Det lyder besynderligt, at for at naa til Mesteren for det attende Aarhundrede, Sebastian Bach, og hans betydningsfuldeste Værk, Matthæus-Passionen, maatte Vejen lægges fra Haydn over Mozart til Beethoven, altsaa føres ned lige til det nittende Aarhundrede. Og dog forholder det sig saaledes. I den Grad var den store Leipziger-Kantor sin egen Tid overlegen og i den Grad peger det største og bedste, han har skabt, ind imod vor Tidsalder og dens Kunstudvikling, at for at naa til en Forstaaelse af Matthæus-Passionen maatte det væsentlige af de mellemliggende Tidens Frembringelser først være kjendt og helst tilegnet. Det er derfor ikke noget Tilfælde, at Haydns Ddur-Symfoni opføres 1838, Mozarts Cdur-Symfoni 1848, Beethovens „niende“ 1856 og Bachs Matthæus-Passion 1875. Disse Aarstal ere lige saamange Mærkepæle i Musikforeningens og Publikums Udvikling.

Opførelsen af Matthæus-Passionen fandt første Gang Sted Skærtorsdag og Langfredag 1875 i Slotskirken. Baade fra denne og fra de senere Opførelser, i 1876 og 1880, er denne musikalske Begivenhed i altfor frisk Minde til at den her behøver nogen udførlig Omtale. Fra Publikums Side var Deltagelsen overordentlig livlig. Ikke alene de to Koncertdage var Slotskirken fyldt indtil sidste Plads, men ogsaa til de to Generalprøver, hvortil der blev solgt Billetter, var Efterspørgslen rivende, saa at der med Føje

kan tales om fire Opførelser i Træk for fuldt Hus. Indstuderingen lagde selvfølgelig i usædvanlig Grad Beslag paa alle Kræfter, adskilligt flere, end Musikforeningen til dagligt førte i Ilden. For Placeringen af de forskjellige Kor og Dobbeltkor frembød Slotskirken med sine tre Rotunder oppe under Hvælvingerne store Fordele. Her var Arbejdet saaledes fordelt, at det kgl. Theaters Kor under Ledelse af Professor Paulli tog Plads i den ene, Musikforeningens mindre Kor under Koncertmester Carl Helsted i den anden, medens Gade præsiderede i Spidsen for Koralkoret, bestaaende af Medlemmer af Musikforeningen, Cæciliaforeningen, „Odeon“ o. a. Paa Damesiden udførtes Solopartierne af Fru Keller, Frøken Joh. Hansen samt som en sjælden Gjæst Fru Gerlach. Paa Herresiden deltog Hr. Christophersen med Evangelistens højt liggende Parti, Hr. Simonsen som Kristus, Hr. Schram som Kaiphas og Pilatus, samt Hr. Bielefeldt. Opførelsen gik særdeles heldigt fra Haanden, saa Bachs Mesterværk kom frem i en til dets høje Værd svarende, paa Aand og Dygtighed støttet Udførelse, der efter disse Linjers Forfatters egen personlige Erfaring ikke i saa ringe Maal overgik Leipziger-Opførelsen i selve Thomaskirken, som han nogle Aar efter gjorde Bekjendtskab med. Om det store Arbejde, Musikforeningen havde havt, faar man et ganske godt Begreb naar man erfarer, at Omkostningerne løb op til ca. 6200 Kr. Det var derfor ganske i sin Orden, at Repræsentantskabet som Organ for Medlemmerne i en Skrivelse til Gade takkede ham for „hans utrættelige og opofrende Virksomhed og for den sjældne Nydelse, denne i den musikalske Verden overordentlige Begivenhed havde beredet Medlemmerne“.

Ogsaa den Mærkedag, der ifjor (1885) indtraadte i Anledning af Tohundredaarsdagen for Seb. Bachs Fødsel, blev mindet med en Koncert, hvor Vægten, om ikke udelukkende saa dog overvejende var lagt paa Bachske Værker. Navnlig vil man fra denne Dag erindre det baade i historisk og absolut Forstand højst interessante Brudstykke af den store Kirkekomposition „Magnificat“.

Händel derimod, hvis Jubilæumsfest faldt omtrent samtidigt med Bachs, blev ikke fejret specielt af Musikforeningen. Cæciliaforeningen havde overtaget denne Mindefest. I det hele har den store Oratoriekomponist, efterhaanden som Bach blev draget med ind i Virksomheden, staaet Musikforeningen temmelig fjærn. Hans

Navn forekommer sjældent, fyldigst ved en Slags historisk Koncert i Slutningen af 1870.¹⁾

Af andre Mindedage indtræffer ogsaa Hundredaarsdagen for Weyses Fødsel i denne Periode. Som naturligt er gik den ikke ubemærket hen. I Marts 1874 blev den højtideligholdt ved en Koncert, der næst en Mozartske Symfoni indeholdt lutter Værker af Jubilaren, baade instrumentale (Ouvturen til „Ludlams Hule“ og to Piano-Etuder) og vokale (Kantaten „Forbøn“, Mellemakt af „Floribella“ samt forskellige Romancer). Iøvrigt træffes Weyses Navn sjældnere og sjældnere. Kuhlau er, fraregnet William Shakespeare-Ouvturen i indeværende Sæson, rent forsvunden.

Noget væsentligt nyt af de ældre Romantikere bringer Perioden ikke. Spohrs Symfoni i C mol (Op. 78) tæller ikke betydeligt med indenfor Rammen af hans øvrige Ting. Derimod vedligeholder „Die Weihe der Töne“, forskellige Soloting for Violin (deriblandt „Sangscenen“) og to Operafinaler (af „Zemire og Azor“ samt „Jes-sonda“) det sympathetiske Baand, der bestandigt binder den Spohrske Musik til Musikforeningen. For Mendelssohns Vedkommende er det en Følge af den tidligere stærke Kultus, at der ikke bliver noget nyt tilbage, ligesom der nu ogsaa begynder at spores en Tilbagegang i Hyppigheden af at træffe paa hans Navn. A mol-Symfonien, forskellige Ouvturer, „Walpurgisnacht“ og Offer-scenen af „Elias“ udgjøre Hovedtingene. Baade Schubert og Schumann derimod have ganske anderledes Friskhedens, ofte tilmed Nyhedens Interesse, saaledes for den førstes Vedkommende Mellem-akten af „Rosamunda“, Ouvturen til „Alfons og Estrella“ samt Piano-Duoen Op. 140, instrumenteret af Ed. Helsted, medens ellers navnlig den monumentale Symfoni i C, den ufuldendte i H mol, den 23de Psalm samt Afskedsserenaden for Alt og Damekor holdes paa Repertoiret. Schumann faar mest Betydning ved de fuldstændige Opførelser af to af hans Hovedværker, „Paradies und Peri“ og Slutningen af „Faust“, medens iøvrigt de forskellige Symfonier, særligt den i Es dur, spilles hyppigt.

Det fra de ældre Komponister af Tid og Arbejde indvundne anvendes i stigende Maal for den moderne Musik. Paa dette

¹⁾ Programmet bragte: Mozart: Symfoni Es dur. Seb. Bach: Kirkekantate F dur og Koncert for Strygeorkester G dur. Haydn: Andante med Variat. for Piano F mol. Händel: Indledningskor af „Jubilate“ samt Arie og Halleluja af „Messias“.

Felt faar denne sidste Periode sit bestemte Særpræg. At træffe paa Navne udenfor den nyligt gennemgaaede klassisk-romantiske Afdeling hørte før ubetinget til Undtagelserne, nu derimod indtager en Del af den moderne Tonekunst en væsentlig Plads, sommetider en Hovedplads paa Programmerne. Navnlig efter ca. 1874 gjør denne ny Svingning sig tydeligt gjældende, betegnende blandt andet ved dens mere omfattende, internationale Karakter, hvor ikke alene Tyskland, men ogsaa Frankrig kommer med. Blandt dem, der rage op i Mængden, finde vi Anton Rubinstein med to Symfonier (A dur og F dur), to Klaverkoncerter (Es dur og G mol) samt en Del Klaverpjecer. Johannes Brahms er endog for Musikforeningen en hel ny Mand. Han indføres 1874 med Orkestervariationerne over et Thema af Haydn, derefter følger, med temmelig spredte Mellemrum, Sextetten i B dur, den akademiske Festouverture, to Serier af de yndefulde „Liebeslieder“ i Valseform, Klaverkvartetten i G mol, de to Rhapsodier for Klaver samt nu sidst Symfonien i F dur — videre er der foreløbigt ikke naaet ligeoverfor det allerede store Antal dybsindige Værker af den moderne Musiks højtbegavede Mester. Fyldigere, navnlig i Forhold til sin Betydning, er Max Bruch repræsenteret, især med Vokalværker, „Odysseus“, Vesperhymnen, Sangscenen „Frithiof paa sin Faders Gravhøj“ samt Violinkoncerten, og det samme er Tilfældet med Carl Reinecke, Manfred-Ouverturen, de tre Korstykker „Aftensang“, „Ave Maria“ og „Snehvide“ samt Impromptu for to Pianoer over Schumanns „Manfred“. Ferdinand Hiller endelig faar temmelig hyppigt Ordet, dog mest med mindre Sager, Fantasistykket „Auf der Wacht“, Sangstykket „Ständchen“, fremdeles „Symfonisk Prolog“ og Ouverture i A dur samt endelig, paa en Solospillers Repertoire, Klaverkoncerten i Fis mol. Saa er de to Hovedrepræsentanter for den nyromantiske Skoles yderste Fløj, Richard Wagner og Liszt, begge tidligere indførte, men nu, i al Fald for Wagners Vedkommende, nok saa karakterfuldt betegnede ved Forspillet til „Parsifal“ og „Faust-Ouverturen“, medens omvendt et lille Stykke af „Rienzi“ peger hen imod hans tidligere Meyerbeer-Periode. Af Liszt gives foruden Es dur-Koncerten og andre Klaversager det smukke Kor „Tu es Petrus“ af Oratoriet „Kristus“.

Desuden træffe vi paa en Mængde andre Tonekunstnere fra vore Dage, Bargiel med Piano-Trio F dur, H. v. Bronsart med Pianokoncerten i Fis mol, Ignaz Brüll med en „Jagtouverture“, A. Dvořák, den begavede bøhmiske Komponist, med en Serenade

for Strygeorkester, J. O. Grimm med Suite Nr. 1 for Strygeorkester, opført flere Gange, Fr. Kiel med „Rejsebilleder“ for Piano og Violoncel, Arnold Krug med et lille Damekor „La régine Avril-louse“, Raff med Orkester-Rhapsodien „Abends“, Rheinberger med to Ouverturer „Demetrius“ og „Taming of the shrew“, A. Reissmann med en Ballade af Operaen „Gudrun“, Ernst Rudorff med Ouverturen „Otto der Schütz“, Thieriot med Sangstykket „Am Traunsee“, Robert Volkmann med to Serenader for Strygeorkester (C dur og D mol) samt Strygekvartet i G mol, endelig Franz Wüllner med tre Sange for Damekor.

Foruden Tyskland have vi, som allerede bemærket, nu ogsaa faaet Frankrig med, baade det gamle Frankrig, hvis Hyrdestil fik en karakterfuld Repræsentant i et lille Kor, „Ved Vinhøstfesten“, af en af Grétrys Operaer, det romantiske Frankrig med lidt af Berlioz, især Legenden „Flugten til Ægypten“, og endelig det moderne Frankrig med Saint-Saëns, af hvem et forholdsvis betydeligt Antal Arbejder er kommet til Udførelse, Orkestersuiten i D og Piano-Koncerten i G mol endog mange Gange, desuden Piano-Koncerten i Es, Piano-Kvartetten samt Forspillet og de to sidste Dele af det store Korværk „Syndfloden“. Fremdeles er der Benjamin Godard med en „Symphonie gothique“, medens Belgien repræsenteres af Philip Rüfer (Koncertouverture A mol).

Blandt de nordiske Komponister indtage Hartmann og Gade bestandigt Hovedpladsen, men de have faaet flere og yngre Kunstfæller end tidligere. Af J. P. E. Hartmanns Værker hævde de tre mindre Korstykker „En Sommerdag“, „I Provence“ og „Foraarssangen“ deres Plads i fuld Friskhed, forstærkede med den frodige Produktion, Hartmann i sin Alderdom har frembragt, og hvoraf ogsaa Musikforeningen har faaet sin Part, den 115de Psalm, „Foran Sydens Kloster“, „Sabbathsstilhed“, „Luther paa Wartburg“ og de to smaa Korsange „Bøn“ og „Cantique“. De forskellige Hartmann-Festligheder, hvorpaa denne sidste Tid har været rig, spores derimod ikke direkte i Musikforeningen. Naar der et Par Gange har været gjort Tilløb dertil har det altid strandet paa Modstand fra Hartmanns egen Side.

Af Gades ældre Værker naar intet andet „Foraarsfantasien“ i Mængden af Opførelser, selv ikke „Elverskud“. Iøvrigt gennemgaas de andre Hovedværker, „Comala“, „Korsfarerne“ og „Kalanus“, hvortil der nu slutter sig de to store Koncertstykker „Zion“ og „Psyche“ — forøvrigt begge første Gang udførte i England —

og endelig, som en national Lejlighedskomposition, Festmusikken i Anledning af Universitetets 400aarige Jubilæum. Hertil kommer Rækken af hele Gades Nyproduktion, Korstykkerne „Aarstidsbilleder“ og „Den Bjergtagne“, paa det instrumentale Omraade Novelletterne for Strygeorkester, Violin-Koncerten, endelig de to Orkestersuiter „En Sommerdag paa Landet“ og nu sidst „Holbergiana“. En ikke ringe Del af dette foruden de kjendte Symfonier kom til Udførelse paa de tre særlige „Gade-Koncerter“, der ligesom tidligere bleve afholdte med Musikforeningens Assistance.

Forholdet til „de unge“, for under en Fællesbetegnelse at samle de forskellige Slægtled af Tonekunstnere, der komme efter Hartmann og Gade, er dog det, der mest adskiller denne sidste Periode fra de foregaaende. Musikforeningens hellige Enemærker, før omsluttende en kun lille Kreds af særligt udvalgte, ere i Færd med at udvide Omraadet, og foruden mange nye Værker af kjendte Kunstnere møder der os, især i Firserne, en hel Række nye Komponister.

Af de ældre er der først Heise med sit store Koncertstykke „Tornerose“, der gives i alt tre Gange, sidste Gang (1879) som Musikforeningens Afskedshilsen til den altfor tidligt bortrevne Kunstner, hvis oprindelige og ædle Begavelse vi alle skyldte saa meget. Et andet Dødsfald indenfor vor nationale Lejr mindedes ligeledes af Musikforeningen ved Opførelsen af C. J. Hansens „En Vaardag“ for Tenor, Kor og Orkester (1875). August Winding er, foruden med sine tidligere Orkesterting, hvoraf „den nordiske Overture“ spilles flere Gange, mest fremme med Kammermusik, en Strygekvinet og en Klaverkvartet. Som speciel Orkesterkomponist vinder derimod Emil Hartmann mere og mere Fodfæste. Flere Aar i Træk (1877—80) sender han Gang efter Gang et nyt Orkesterværk ud i Verden igjennem Musikforeningen, en Violinkoncert, Overturen til „Hærmændene“, en Violoncellkoncert, Symfonien Es dur og Pastoral-Overturen. Dertil kommer paa et tidligere Tidspunkt en Symfoni B dur, Korstykket „Vinter og Vaar“ samt endelig nogle Sange til tyske Texter. Fremdeles er af tidligere kjendte Navne Erik Siboni repræsenteret med en Overture „Othello“ og Chr. Barnekow med nogle Sange til Texter af Chr. Richardt.

Saa er der de yngre Komponister. Af Julius Bechgaard gives to Romancesamlinger, „Sømandsliv“ og „Paa Valpladsen“, af Victor Bendix komme fire større Værker til Opførelse, den 33te

Psalmen, Symfonien „Fjeldstigning“, en Piano-Koncert G mol og en „Lystspil-Ouverture“. Fremdeles træffe vi G. C. Bohlmann med Ouverturen „Vikingefærd“, C. L. Gerlach med Vokalkompositionen „Den første Taare“, Axel Grandjean med Korstykket „Trækfuglen“, Asger Hamerik med tre Instrumentalstykker, Forspillet til Operaen „Tovelille“, en Koncertromance for Violoncel og Orkester samt „Nordisk Suite“ Nr. 5, C. F. E. Horneman med Duetter for Sang og Ouverture héroïque, Axel Liebmann med Korstykket „Planternes Liv“, Otto Malling med tre Vokaværker, nemlig Digte af Welhaven for Damekor, Foraarssangen „Reveille“ for Solostemmer og Orkester samt Sangkredsen „En Brudefart“, endelig Fr. Rung med Concertarien „Medea“.

Ogsaa de mest fremragende af den norske og svenske Musikverden blive nu indførte, fyldigst Edvard Grieg med Piano-Koncerten, begge Sonaterne for Violin og Klaver, forskjellige Sange samt „Den Bjergtagne“ (Text af Vinje). Af Johan Svendsen gives Forspillet til „Sigurd Slembe“ og Strygekvinnetten i C dur, af Halfdan Kjerulf flere af hans Romancer, fremdeles af ny svensk Musik: L. Normans Symfoni Es dur samt et „Gloria“ af Sødermans „Katholske Messe“.

I endnu højere Grad end Tilfældet var med Musikværkerne ændre Forholdene sig med Hensyn til de assisterende. Medens Musikforeningen tidligere saa godt som udelukkende havde hentet sine Solosangere og Solosangerinder fra Theatret se vi nu en hel Stab af unge talentfulde Kræfter udenfor dette, en ganske ny Formation i vor Musikverden, „Koncertsangerne“, i Forbigaaende sagt et Fænomen af selvstændig kulturhistorisk Interesse. Det er den voxende musikalske Udvikling og de friere sociale Former, som frembringe dette heldige Supplement til Theatrets Eneret paa Solosangere. For en speciel Koncertinstitution som Musikforeningen, der kun altfor tit havde maattet finde sig i de mange praktiske Ulæmper, Benyttelsen af de af Theatertjenesten bundne Solister medførte, blev dette Supplement naturligvis meget velkomment. Dermed var Theatrets Sangere ikke opgivne, tværtimod. Foruden de paa et tidligere Tidspunkt nævnte, blandt hvilke Hr. Simonsen hører til de sikreste Støtter, træffe vi paa flere af navnlig yngre Sangerinder fra Theatret, hyppigst paa Fru Keller, og, i adskillige Aar, Frøken Julie Schow og Fru Erhard-Hansen, fremdeles Fru Augusta Lütken, Frøknerne Schrøder, F. Christensen og Skytt, endvidere Hr. Fr. Brun. Endnu til ind i Halvfjerdserne

ere Theatersangerne Reglen, men efterhaanden skifter Forholdet om, saa de nu, i Firserne, snart ere Undtagelserne. Allerede rent numerisk tæller Listen paa de Medvirkende paa den private Side adskilligt højere op: Fru Bang, Fru Halberg (tidligere Frøken Ravn), Fru Schønberg, den finske Sangerinde Fru Engdahl, Frøkerne Rothe, Diderichsen, Marie Nielsen og Marie Jensen o. a. som Sopraner, Frøkerne Johanne Hansen, Hawkins, Caroline Pfeil og Gætje som Alter, Hr. Bielefeldt som Tenor, sammen med Hr. Simonsen den faste, blivende Stab i Sologangernes skiftende Hær, Baritonen Hr. Vilh. Lehmann, fremdeles Hr. P. Frederiksen og Hr. Salomon Smith fra Ystad som Basser.

Endnu rigere er Afvexlingen paa det instrumentale Omraade. Foruden vore hjemlige Kunstnere have vi alle Udlændingene, hvoraf en klækkelig Part søger til Musikforeningen. Hvad Klaveret angaar førtes Regimentet de første Aar saa jævnt hen skiftevis af August Winding og Edmund Neupert, dog trak Winding sig snart ud af det offentlige Liv paa Grund af Sygdom (han optræder sidste Gang Februar 1872 med sit gamle Ynglingsstykke, Beethovens Gdur-Koncert) saa Neupert saa temmelig alene blandt vore Klaverspillere var Musikforeningens Mand lige indtil han forlod Kjøbenhavn for nogle Aar siden. Hans sidste Optræden falder i Januar 1881 med Beethovens Korfantasi. Næst efter disse to skylder Musikforeningen Fru Erika Lie-Nissen mest. Hun kom ofte efter Indbydelse herved, fire forskellige Gange, med sit ædle, aandelige Foredrag af Bach, Beethoven og Schumann altid som den kjærkomne Gæst. Ligeledes besøgte hendes talentfulde Landsmandinde Fru Agathe Backer-Grøndahl et Par Gange Musikforeningen. Desuden optraadte fra Tid til anden en ikke ringe Mængde Klaverspillere og Klaverspillerinder, baade hjemlige og fremmede, blandt hvilke sidste særligt maa nævnes „Gewandhauskoncerternes“ Dirigent Carl Reinecke 1874, i sin tredobbelte Egenskab af Komponist-Dirigent-Pianist, Fru Laura Rappoldi 1877, Frøken Mary Krebs 1880, Fru Essipoff 1881, James Kwast 1883, Frøken Martha Remmert 1883 samt Fru Margarethe Stern i 1885. Af danske Kunstnerinder har Frøken Agnes Hansen optraadt hyppigt i de sidste Aar.

Violinen havde færre Repræsentanter: Russeren V. Besekirsky 1870, den unge Tysker Wilh. Junck 1872 (senere Operasanger), de to Koncertmestre fra Dresden Joh. Lauterbach 1875, der

vakte megen Opmærksomhed og gjentog sit Besøg Aaret efter, Ernst Rappoldi 1877, endelig, i de sidste Aar, Anton Svendsen og Fr. Hilmer. Musikforeningens faste Kvartet overtog i Almindelighed det væsentlige ved Soiréerne for Kammermusik, hvis Indhold dog en Tid lang havde en vis Tilbøjelighed til at forlade den gamle Tradition, Strygekvartetten, for at gaa over til de større Former (Sextetter, Oktetter eller mindre Koncertstykker). I de sidste Aar er dog Udviklingen atter gaaet tilbage i det gamle Spor og Strygekvartetten Anliggender ere siden 1884 blevne udmærket varetagne af den saakaldte „Neruda-Kvartet“ (Anton Svendsen, Nicolai Hansen, Chr. Petersen og Franz Neruda). Af fremmede Solo-Violoncellister er kun optraadt en enkelt, nemlig Fr. Grützmacher i 1880.

Med denne Overgang fra de ældre, mere bundne Former, til det moderne Livs frie Rørelser gaar Udviklingen af de indre Anliggender Haand i Haand, dog sejgere, ulige langsommere og med flere Brydninger end der spores i det rent musikalske. Fra den foregaaende Periode havde Foreningen arvet en vanskelig Sag at bringe til endelig Afgjørelse, det tidligere berørte Spørgsmaal om Overbefolkningen paa Tilhørersiden. I og for sig kunde Situationen have sine behagelige Sider. At der først bliver rigtig ivrig Efter-spørgsel om en Ting, naar kun et begrænset Antal Mennesker kan opnaa den, er en Erfaringssætning, som ikke mindst Musikforeningen i Egenskab af gammel Koncertgiver maatte have fuld Rede paa. Meget kunde derfor fra et rent Forretningssynspunkt tale for at blive staaende ved det givne Grundlag, lade Folk slaas om at faa Plads og saa iøvrigt holde sig fornemt tilbage, saaledes som Tilfældet er mange andre Steder. Desuden var det klart, at det stadigt paatrængende Spørgsmaal om Udvidelse af Medlemstallet kun kunde løses ved en Udvidelse af Virksomheden, noget, som der ikke laa saa helt lige for den konservativt sindede Administration. At den derfor tøvede og betænkte sig, længere end mange syntes om, havde sine Grunde.

Paa den anden Side havde Stillingen ogsaa sine ubehagelige Egenskaber. Den skabte en Skare Misfornøjede. Alt som Aspirantlisten voxede, og den voxede stærkt, tog ogsaa Utaalmodigheden

til hos de Udenforstaaende, og det var ingen let Sag at trøste de hundreder af Aspiranter med Udsigten til at blive Medlem om en fem, sex Aar, saafremt ellers alt gik som før. Og at det kunde hænde, at en eller anden af særlige Aarsager kunde springe sine Formænd forbi og optages inden den lange Ventetid var omme, gjorde ikke Misfornøjelsen mindre. Der begyndte med dette Forhold til Baggrund at udvikle sig en Opposition mod den administrative Forretningsførelse med direkte og indirekte Anklager over hvad man kaldte for „Favoritsystemet“. Ude blandt Publikum kom især Misstemningen til Orde, men den sendte dog ogsaa sine Dønninger ind i Fællesbestyrelsen, navnlig i Repræsentantskabet. En Mængde Forslag til Reformier var Frugten heraf, om Udvidelse af Koncertvirksomheden med det Øjemed at optage alle Aspiranter, om Indførelsen af en særlig Protokol over disse, opførte i kronologisk Orden efter Indmeldelsesdagen, om andre Protokoller over Inventariet og til Brug for Revisionsbemærkninger til Regnskabet o. s. fr. Endelig foreslog Reformpartiet, at man skulde forlade det hidtil benyttede System for Opkrævning af Medlemsbidragene, hvorefter hvert Medlem maatte hente sin Billet og betale sit Kontingent med det samme, og gaa over til Omdelingssystemet ved Hjælp af Bude.

En Del af disse Forslag, særligt de, der beroede paa Repræsentantskabets Afgjørelse, bleve efterhaanden gennemførte. Andre, deriblandt det sidst nævnte, stødte paa Modstand i Administrationen, der ikke turde inlade sig paa den Extraudgift, det vilde medføre, i al Fald ikke foreløbigt. I det hele var Administrationens Holdning den forsigtiges, den vilde Fremgang, men med smaa Skridt. Fra dens egen Midte manglede det ikke paa Projekter, men det gik ikke saa let fra Tvivlens Diskussion til Besluttethedens Handeln. Endelig enedes man om at foretage et Skridt, rigtignok kun et lille, i den forønskede Retning. Der blev indført to saakaldte „extraordinære“ Koncerter for Aspiranterne, en for Kammermusik, en med Orkester, fra Efteraaret 1872 at regne. Som Følge deraf avancerede 430 Aspiranter op til „extraordinære Medlemmer.“

Denne Imødekommen lagde dog ikke tilstrækkelig Dæmper paa Oppositionen, der nu rettede sig direkte mod Administrationen som saadan. Den havde siddet altfor længe, sagde man, var bleven gammel og urørlig og trængte til Fornyse, altsaa akkurat det samme, der havde lydt dengang Gade i sin Tid traadte til. Den

før nævnte Klage om „Favoritsystemet“ dannede vel i Forbindelse med personlige Rivninger det egentlige Underlag for Bevægelsen. Ved Generalforsamlingen i Sommeren 1872 brød Striden ud i lys Lue. Vi staa for nær ved denne Sag til at kunne betragte den tilstrækkeligt „historisk“, ikke mindst fordi Spørgsmaalet i sin Kjærne drejede sig om en Strid om Personer, særligt om Administrationens Forretningsfører. Modpartiet vilde have nye Mænd frem, just ikke ligefrem vælte den gamle Bestyrelse — den holdt tværtimod i al Fald paa Hovedmændene i den — men ved andre Kræfter i Repræsentantskabet skabe en virksom Kontrol. I den Anledning var der sammensat en ny Liste paa Kandidater til denne Forsamling, hvor de af det tidligere Repræsentantskab vare udskudte, som enten regnedes for gamle eller for partiske i Forhold til Administrationen. Imidlertid, ogsaa dennes Tilhængere væbnede sig til Kampen og opstillede en Modliste, hvorefter til Gjengjæld netop Førerne for Oppositionen bleve udelukkede fra Repræsentantskabet. Uden her at gaa i Enkeltheder af den hidsige Diskussion paa Generalforsamlingen kan det blot anføres, at Striden var skrap, og Musikforeningen havde for en enkelt Gang det sjældne Skue af en stærkt besøgt Generalforsamling med en overmaade livlig Forhandling. Da det kom til Afstemning sejrede de konservative, om man kan betegne Administrationens Tilhængere saaledes, over hele Linien, saa den af Oppositionen opstillede Liste bukkede under for Modstandernes store Overmagt. Stemmerne stode mod hinanden omtrent med 40 mod 10. Da Forsamlingen imidlertid var meget talrig maa en Del af de Tilstedeværende have indtaget de neutrales Parti.

Skjønt saaledes slaaet af Marken i det egentlige Hovedslag havde dog Oppositionens Kritik ikke været omsonst. Som det i Almindelighed maa kaldes heldigt naar i en Forening de menige Medlemmer ytre praktisk Interesse for Gangen og Arten af Virksomheden, saaledes kan det ikke nægtes, at navnlig Musikforeningen, hvis Medlemmer hidtil havde indtaget den passive Stilling, havde godt af at føle Tilstedeværelsen af en Opinion udenfor de Styrendes Kreds. Thi da der først viste sig noget af en offentlig Mening udeblev Virkningen heller ikke. De nye „extraordinære“ Koncerter var en Begyndelse, men mere skulde følge paa. Nu ved Jubilæumsdagen kan det siges, at alle de omhandlede Reformere ere førte igjennem efterhaanden, lige indtil Opkrævning ved Bude af Medlemsbidragene i den sidste Tid.

Det blev dog en lang, paa forskjellige Projekter rig Tid inden man naaede saavidt at faa Medlemsspørgsmaalet fuldstændigt ud af Verdenen. Tallet paa de ekstraordinære Medlemmer var bestandigt i stærk Stigning. Nogle Aar efter de første ekstraordinære Koncerter er det voxet til 900, altsaa betydeligt flere end der kan rummes i den lille Sal i Kasino. Der maatte derfor søges andre Udveje. Et overmaade indviklet System var det første Resultat af Overvejelserne. „De ekstraordinære“ bleve delte i to Grupper, som skiftevis havde Adgang til de smaa Koncerter, men i Forening havde den ene „store“, der var dem forbeholdt. Da der imidlertid ved denne var mere Plads end de 900 kunde optage blev der ogsaa indrømmet de Expektanter, som Repræsentskabet havde godkendt, Adgang til denne Koncert. Paa denne Maade blev det til tre Rangklasser af Tilhørere: 1) Medlemmer, 2) Extraordinære Medlemmer og 3) Godkjendte Expektanter. Samtidigt med denne Foranstaltning blev det bestemt, at de ordinære Medlemmers Antal efterhaanden skulde bringes ned til 1450, hvorefter faste Numerpladser skulde indføres, medens Kontingentet blev forhøjet fra 6 til 7 Kroner. Allerede Aaret efter var imidlertid Expektantklassen taget saaledes til, at Forholdene voxede Foranstaltningerne betydeligt over Hovedet. Fra 1875 gives der saa to „store“ Koncerter for samtlige ekstraordinære, hvis Tal nu var steget til 1400 og en Fordeling efter Numerpladser blev indført ved alle Koncerter. Hermed var Sagen dog endnu ikke bragt til Ende. Delingen mellem Medlemmerne i „ordinære“ og „extraordinære“, hvor hele Forskjellen var den, at de sidste betalte noget mindre og fik en Koncert mindre, var en Urimelighed, som tilmed havde den praktiske Ulæmpe, at naar de ekstraordinære rykkede op i den ordinære Klasse rykkede de samtidigt op til en højere Betaling og en daarligere Plads. Endelig 1884 blev Skridtet gjort fuldt ud. Adskillelsen mellem de to Klasser faldt bort, alle betale det samme og faa det samme ved den simple Foranstaltning, at alle de store Koncerter gives to Gange i Træk. Og dermed er Spørgsmaalet om Medlemmerne bragt til sin endelige Afslutning — saalænge indtil den paany voxende Expektantklasse muligt engang vil gjøre et tredje Oplag af Koncerterne nødvendigt.

Trods det konservative Element frembyder Administrationens Sammensætning Billedet af Tidens Omskiftelighed. Et nyt Element fik den ledende Bestyrelse 1871 i Professor H. Lehmann, som imidlertid blev et af Ofrene for Slaget ved den før omtalte storm-

fulde Generalforsamling. 1874 nedlagde de to ældste Medlemmer af Bestyrelsen, Etatsraad Collin og Konferensraad Holm deres Mandater. Disse tre Pladser blev indtagne af Komponisten P. Heise, Gehejmelegationsraad A. Skrike og Kommandør J. C. Tuxen. Efter at senere Heise (1879) og Emil Erslev (1882) vare døde og Kommandør Tuxen havde trukket sig tilbage 1880 ere de to Tonekunstnere, Professor H. S. Paulli og Chr. Barnekow, endvidere Kontorchef d'Auchamp og efter dennes Bortrejse Grosserer Claus L. Smidt indtraadte i Administrationen, der altsaa i sin nuværende Sammensætning har Majoritet af Musikere, for første Gang i Foreningens halvhundredaarige Liv. Som Formand for Administrationen har Professor Hartmann stadigt fungeret siden 1839. Formand for Repræsentantskabet har Gehejmelegationsraad A. Skrike været 1871—74 og siden den Tid Kontorchef F. V. L. Bentzen.

Emil Erslevs mangeartede Virksomhed blev efter hans Død delt mellem Barnekow og d'Auchamp hvad Bestyrelsesanliggenderne angaar, medens den egentlige Forretningsførelse blev overtaget af Landinspektør Simesen. Samme Aar trak endvidere Foreningens mangeaarige Kasserer, Professor Agerskov, sig tilbage og blev erstattet af Assistent Felix Gade.

Som et synligt Tegn paa at dens Virksomhed baade er forstaaet og vurderet modtog Musikforeningen i Aaret 1874 et Legat, stort 10,000 Kr., af Agent William Brøndum. Det forvaltes som en særlig Formue, der aarligt forøges med den paaløbne Rente.

Sit gamle Koncertlokale, Kasino, har Musikforeningen stadigt benyttet. Efterhaanden kom man dog paa Grund af Ulæmperne ved Akustiken til det Resultat, at den „lille Sal“ maatte opgives ved alt, der hedder Orkesterkoncerter. Man tænkte sig først Muligheden af, ligesom i gamle Dage, at ty til Hoftheatrets ærværdige Haller, senere kom Industriudstillingsbygningen i Betragtning, men mange forskellige større og mindre Hensyn have foreløbigt gjort, at man er blevet i Amaliegade. Og ved, naar Abonnementskoncerterne finde Sted i den store Sal — hvad der sker siden 1881 — at sørge for at Balkonetagen ikke besættes er der opnaaet væsentlige akustiske Fordele.

Opgjør man Virksomheden i et samlet Resultat viser det sig, at Foreningen begyndte med at svigte sit særlige Formaal, Udgivelsen af Musikværker. Men hvad den satte i Stedet opvejede dette fuldt ud. Koncerterne bleve den mægtige Løftestang, uden hvilken Foreningens Mission ikke vilde være fuldført. Har Musikforeningen derfor unddraget sig sit særlige Formaal, saa har den saa meget desto ihærdigere arbejdet for sit almindelige. Det gjaldt om at udvikle „Sansen for Musik“, udvikle Publikum til selvstændig Nyden og bevidst Forstaaen af de store Mestre og derigjennem skaffe den Aandens Dannelse til Veje, der er det rette Grundlag for Tilegnelsen af al Musik. Det ser ikke ud, som om denne Plan har været Foreningen fuldt bevidst strax fra første Færd, men det er tydeligt, at den efterhaanden er blevet dens ledende Tanke. Alt som Troen paa sig selv og Forholdet til Publikum er blevet fastere for Musikforeningen antage dens Koncerter mere og mere deres bestemte Udtryk. De forbinde det vækkende med det dragende, Arbejde og Nydelse gaa Haand i Haand.

Lige overfor den moderne udenlandske Tonekunst har Musikforeningen, sin Plan tro, fortrinsvis lagt Vægt paa at fremføre Prøver paa Hovedværker af fremragende Komponister. Med fuld Ret har den overladt andre Koncertforetagender det moderne i alle dets Afskygninger. Thi just ved at i Koncertlivet hver holder sig paa sit Omraade med sin Begrænsning opnaas der det fyldigste og alsidigste Kjendskab til hele Musikkulturen, baade det gamle og det ny. At imidlertid disse nyere Foreninger bestaa og kunne virke, skyldte de Veteranen Musikforeningen, som igjennem et halvt Aarhundrede har bearbejdet Jordbunden og lagt det Fundament, hvorpaa al senere musikalsk Virksomhed hviler.

Hvorledes Foreningen vil tage sig ud, naar den engang skal fejre sin Hundreedaarsdag, er et Spørgsmaal for sig. Men selv om Tiden skulde have ændret dens Udseende eller muligt helt opløst den har dens Gjerning ikke været forgjæves. Thi den Sæd, den har udsaaet, bærer i sig Spirerne til en selvstændig og kraftig Udvikling af vort Musikliv.

Statistisk Tilbageblik.

af den vedføjede Statistik vil det fremgaa, at Musikforeningen fra 5. Marts 1836 til 5. Marts 1886 har opført af 131 Komponister i alt 675 Musikværker med 1845 Opførelser. Koncerternes samlede Antal er 446.

Langt forud for alle andre staa Beethoven med 295 Opførelser af 58 Værker. Han indtager i den Grad Hovedpladsen paa Programmerne, at medens hans Navn kun udgjør $\frac{1}{131}$ af samtlige Komponister, optager hans Kompositioner ikke langt fra $\frac{1}{6}$ af samtlige Opførelser. Der er endvidere det ejendommelige Forhold, at disse usædvanligt mange Opførelser falde paa et Antal Værker, der udgjør en forholdsvis betydelig mindre Part af det samlede Antal, kun henvend $\frac{1}{12}$. Tænker man sig Værkerne ligeligt fordelte paa Opførelserne bliver det jævnt hen 5 Opførelser af hvert Værk, et Forhold, som ingen anden Komponist tilnærmelsesvis har naaet. I Virkeligheden er naturligvis Fordelingen adskilligt uligere. Medens en Mængde Opførelser hobe sig sammen om nogle Kompositioner, komme andre meget under dette Middeltal. I første Række staa Symfoniene, der tilsammen ere givne — pudsigt nok — akkurat 101 Gange. Særligt rager B dur-Symfonien frem. Den har gaaet baade først og oftest af dem alle — ved at gives 15 Gange har den naaet det næsthøjeste Antal Opførelser af de paa Musikforeningens Repertoire staaende Musikværker.

Men tæt, ganske tæt følge de andre store Symfonier, kun den i D dur holder sig noget tilbage, medens den første, „den Mozartske“, blot har to Opførelser. Indenfor Rækken af Symfoniene er der en Del Forskjel med Hensyn til det Tidspunkt, paa hvilket de mest ere kultiverede. De fire midterste af dem — B dur, C mol, Pastoral-symfonien og A dur — spilles meget i Begyndelsen og under Glæser, men faa da til Gjengjæld en længere Hviletid i Aarene imellem ca. 1850—60. Omvendt med Eroica og Symfoniene i D dur og F dur (Nr. 8), der i Begyndelsen ikke træffes saa ofte, men opføres saa meget desto hyppigere i det nævnte Tiaar. Niende Symfoni kommer i sin Helhed først frem efter 1856. Næst Symfoniene er det navnlig Korfantasiaen, Leonore-Ouverturen, de tre store Klaverkoncerter, Violinkoncerten og B dur-Trioen, der udgjør den egentlige Kjerne af Musikforeningens Beethoven-Kultus.

Efter ham, men betydeligt lavere, kommer Mendelssohn. Intet af ham er tilnærmelsesvis Gjenstand for en lignende Opmærksomhed. At han alligevel bestandigt har staaet Musikforeningens Hjærte nær viser den forholdsvis store Rolle, han spiller. Henvend $\frac{1}{10}$ af den samlede Virksomhed gjælder ham. Temmelig jævnt fordele Opførelserne sig over de forskellige Arbejder; alle de store Hovedting, hvoraf der næppe vil savnes noget, gives fra omtrent 6 til 9 Gange. Højest paa Listen staar „Valpurgisnatten“ og A mol-Symfonien, derefter kommer Finalen af „Loreley“, flere af Ouverturerne og Violinkoncerten.

I Forhold til Beethoven staa de to andre Hovedklassikere, Mozart og Haydn, ikke lidt tilbage. Den første naar ikke Halvdelen, den sidste kun omtrent Tredjedelen af de Opførelser, deres store Efterfølger er repræsenteret med. For deres Vedkommende ere Tallene et korrekt Udtryk for Tidens ændrede Forhold, saaledes som de udviklede sig i Foreningens lange Liv, hvor Hensynet til nyere yngre Mesters Fremtræden naturligt lader dem træde sjældnere frem. Ogsaa i deres indbyrdes Stilling faar dette sit bestemte Udtryk ved at Mozart, den os i Tiden nærmere staaende, paa sin Side overgaar Haydn med omtrent $\frac{1}{3}$ af Opførelser, medens det for begges Vedkommende gjælder, at det væsentligt skyldes de tidligere Aar, at Tallet overhovedet er naaet saa højt. Haydns B dur-Symfoni f. Ex., en af de oftest opførte, gives saaledes fire Gange i Fyrrerne, lige saa ofte i Halvtredserne, tre Gange i Tredserne, men kun en Gang i Halvfjerdserne og slet ikke i Firserne. Karakteristisk er det, at i Mozarts samlede Produktion

komme flere af hans dramatiske Arbejder, som nu tildels eller helt ere forsvundne fra Scenen, til at spille en Rolle i Koncertsalen, atter et Udtryk for Tidens skiftende Fysiognomi og et nyt Exempel paa den gamle Erfaringsætning, at det musikalske staaar, hvor det dramatiske falder. Iøvrigt indtage Symfoniernes Hæderspladsen, eller rettere sagt kun det snævrere Udvalg af Massen, som repræsenteres ved de tre, Esdur, Gmol og Cdur. Den sidstnævnte, kjendt under Navnet Jupiter-Symfonien, indføres forholdsvis sent — først 1848 — men naaar saa ogsaa det højeste Antal Opførelser af overhovedet alle Kompositioner, nemlig 16. Blandt Musikværkerne bliver derfor Mozarts Cdur-Symfoni Jubilæren ved Foreningens Jubilæumsfest.

Det følger af Forholdet mellem Haydns store Produktion og Tallet af Opførelserne i Musikforeningen, at Opmærksomheden snarest kunde rettes imod, hvad der i tidligere Tid ikke er spillet end omvendt. Saaledes staaar „Skabelsen“ saa temmelig urørt, medens paa den anden Side „Aarstiderne“ er favoriseret. Af hele den store Række Haydniske Symfonier møde vi kun særligt to, de kjendte i Ddur og Bdur, af og til ogsaa den i Esdur.

Af Klassicismens tre Forløbere, Bach, Händel og Gluck optager Sebastian Bach hovedsageligt Opmærksomheden, baade ved det i Forhold til de to andre høje Antal Opførelser og ved sin egen Betydning. Der maa dog i førstnævnte Henseende lægges Mærke til, dels at det først er i den senere Del af Musikforeningens Liv, at Bach fornemligt tages med, dels at de mange mindre Solopjeecer for Klaver eller Violin tælle ikke saa lidt med. Af store Værker maa Matthæus-Passionen fremhæves. Iøvrigt er Orkestersuiten i Ddur og Koncerten for Strygeinstrumenter i Gdur de ofte tilbagevendende Prøver paa Bachs Instrumentalmusik.

Medens Händel i Forhold til sin store Samtidige indtager en mere beskedne Plads, gjælder det omvendt for ham, at det snarest er i Foreningens tidligere Aar, at han kommer frem. Udenfor Koncerten for Strygeinstrumenter i Gmol er der dog ikke noget særligt, der rager frem i Massen. Forskjellige Arier (navnlig for Alt, Fru Zinck) melde sig hyppigt.

Gluck derimod, der i Retning af Opførelser er omtrent lige-stillet med Händel, er ganske anderledes fyldigt og prægnant repræsenteret. De 24 Opførelser koncentrere sig saa at sige om et Par enkelte Hovedting, første Akt af „Alceste“ og store Brudstykker af „Orfeus“, ved Siden af hvilke Ouverturen til „Ifigenia i Aulis“ fore-

kommer ofte inden endnu Theatret havde optaget denne Opera paa sit Repertoire.

Som Overgangsformer fra Klassicismen til Nutiden træffe vi Spohr, Cherubini, Weber samt af danske, Kuhlau og Weyse. Blandt dem er Spohr den foretrukne. Hans Musik optager en Plads paa Programmerne, der overgaar den, som Bach og ikke er saa langt fra den, som selve Hartmann indtager. Det er gaaet ham som Mendelssohn. Strax fra de første Tider kom han i fortrøligt Forhold til Musikforeningen, der senere ikke er blevet sin Ungdomskjærlighed utro, om end Forholdet de sidste Aar kjendeligt har kølnet sig en Del. Især større Fragmenter af de to Operaer „Jessonda“ og „Zemire og Azor“, Symfonien „Weihe der Töne“ samt, navnlig for fremmede Solister, Sangscenen for Violin udgjør Hovedtingene. Senere end denne Casseler-Mester, ja i det hele paafaldende sent — med et Par enkeltstaaende Undtagelser først efter 1849 — kommer Weber, af hvem fornemligt Udvalg af „Euryanthe“ og „Oberon“ og fremfor noget Ouverturen til „Euryanthe“ er det væsentlige. Ogsaa Cherubini føres sent frem, først efter det nævnte Aar, og har for Musikforeningen hovedsageligt kun havt Betydning ved sine forskjellige Ouverturer, der til Gjengjæld gives ofte. Omvendt forholder det sig med Kuhlau og Weyse, hvis bedste Aar i Musikforeningen tilhøre Tiden før det nævnte Vendepunkt. Af de to er Weyse langt den begunstigede — Mellemakten af „Floribella“ var i sin Tid det stadigt gjenkommende Stykke Weyse — medens Kuhlau udenfor Ouverturen til „William Shakespeare“ og, i de tidligere Aar, Udvalg af „Lulu“, kun kommer spredtvis til Orde.

Blandt den nyere Tids Komponister indtager J. P. E. Hartmann en ejendommelig Stilling. Som hans Navn findes paa den første Koncert i Januar 1837 og vil findes paa den halvhundredaarige Jubilæumskoncert, begge Gange med et nyt Arbejde, saaledes har han hørt til dem, Musikforeningen i hele det lange Tidsrum jævnlige, men ikke hyppigst er kommet tilbage til. Regnet i Forhold til den lange Periode og til Hartmanns Betydning for vor Tonekunst er det paa hans Værker faldende Antal Opførelser (81) ingenlunde særligt stort. Det staar en Del under baade Schubert og Schumann og ikke meget over Spohr. Men som det vægtige Udslag af vor nationale Tonekunst har hans Musik til Gjengjæld ikke paa noget Tidspunkt af Foreningens Tilværelse været forsømt. Vi træffe som Hovedpunkterne i de tidligere Aar

fornemligt Udvalg af „Ravnen“ og „Undine“, i Mellempærioden „Dryadens Bryllup“, i de sidste Aar de mindre Vokalkompositioner „En Sommerdag“, „I Provence“, „Foran Sydens Kloster“ o. a.

Fyldigere staar Gade, i det hele højt paa Listen (122 Opførelser) af Romantikens Mænd. Hans Musik gjør sig paa de senere Aars Programmer saa meget mere gjældende, som den for Størstedelen først er kommet frem paa disse, især efter 1850. De af Gade personligt under Musikforeningens Auspicier givne Koncerter tælle naturligvis ogsaa betydeligt med i Hyppigheden af Opførelserne. Paa denne Maade kommer et særligt kultiveret Stykke, „Føraarsfantasien“, meget højt paa Listen og opnaar med sine 15 Opførelser, sammen med Beethovens Bdur-Symfoni, det næsthøjeste Antal Opførelser af samtlige Musikværker. Paa nær „Elverskud“, der gaar 9 Gange, fordele iøvrigt Opførelserne sig saa temmelig ligeligt over de større Værker, baade de store Vokalkværker, de fire Hovedsymfonier og Ouverturerne „Ossian“ og „Michel Angelo“, altsammen fra 4 til 6 Gange.

Tæt efter Gade kommer Schumann med 117 Opførelser. Saa godt som alle falde de i Tiden efter Halvtredserne med en udpræget Tendens til stadig Stigning. Schumann og tildels Schubert danne i saa Henseende det statistiske Modstykke til Haydn og Mozart. Det følger af Schumanns sene Fremkomst, at intet af hans Arbejder endnu have paafaldende mange Opførelser at opvise. Hyppigst er Symfonien i Es dur givet — de to andre i B dur og C dur samt „Ouverture Scherzo og Finale“ komme noget, den i D mol langt bagefter — derefter følge af de fremragende Ting Klaverkvintetten og Klaverkoncerten samt „Paradies und Peri“, ligesom Sangene ere fremme 11 forskjellige Gange. Det opførte udgjør det væsentlige af Schumanns store og betydelige Produktion, men endnu staar der dog en Del uopført tilbage.

Af Schubert, hvor Tallet af Opførelser naar ikke langt fra 90, ere Sangene i første Række (14 Opførelser), medens iøvrigt de to Symfonier i C dur og H mol (ufuldendt) tilligemed de to Damekor, Davids 23de Psalme og „Afskedsserenade“, samt Klavertrioen i Es dur danne Kjernen af hvad der indtil nu er opført af Romantikens geniale Prototyp.

Skilte fra alle de nævnte, de faste Støtter for Musikforeningens Virksomhed i gamle og nye Tider, staa med en betydelig Afstand i de statistiske Tal de nyere Komponister, iberegnet Ferd. Hiller og

Chopin. Ingen af dem, i al Fald ingen af de udenlandske, naar højere end til 17 Opførelser, nemlig Hiller og Anton Rubinstein. Efter dem følge Chopin og Saint-Saëns, Max Bruch og, endnu længere nede, Reinecke, Brahms, Grieg, A. F. Lindblad, Søderman, Raff, medens Listen sluttet (med fra 3 til 1 Opførelse) med Grimm, Rheinberger, Rüfer, Thieriot, Volkmann, Dvořák, Robert Franz, Godard, Kirchner, Halfdan Kjerulf, Ludvig Norman, Reissmann, Joh. Svendsen, Taubert, Bargiel, Brüll, Fé. David, Ed. Hartog, Moritz Hauptmann, Adolph Jensen, Kiel, Arn. Krug, Franz Lachner, Alb. Rubenson, Rudorff, Clara Schumann og Wüllner — en mangfoldig Repræsentation af Nutidens frodige og mangeartede Musikliv.

— Som Banebrydere for Nyromantiken træffe vi Richard Wagner med 11 Opførelser, deriblandt „Lohengrin“ og „Tannhäuser“ i Udvalg, Hector Berlioz med 9 (særligt „Flugten til Ægypten“) og Franz Liszt med 4. Desuden en Mængde Repræsentanter for ældre eller yngre afsluttede Musikperioder, Onslow, Bennett, Jul. Rietz, Grétry, Lotti, Méhul, Naumann, Hummel, Löwe, Boieldieu, Durante, Martini, Paisiello, Rossini, Ph. E. Bach, Cimarosa, Marschner, Mercadante, Meyerbeer, Palestrina, Spontini og Zöllner.

Solistlitteraturen — væsentligt for Violin eller Violoncel eller Piano — er fremme ved Ernst, Viotti, Paganini, Tartini, Bronsart, Corelli, Kreutzer, D. Scarlatti, Vitali, Besekirsky, Ferd. David, Dreyschock, Goltermann, Haberbier, M. Hauser, Henselt, Kwast, Moscheles, Neupert, P. Rode, Bernh. Romberg, Rust, F. Schubert (Dresden), Singer, Thalberg og Rud. Willmers.

Blandt danske Komponister naar, afset fra de allerede nævnte, P. Heise højst med 20 Opførelser, derefter kommer Emil Hartmann (14), Aug. Winding (13), Carl Helsted (8) samt med fra 6—3 Opførelser: H. Rung, Asger Hamerik, V. Bendix, Barnekow, C. F. E. Horneman, Løvenskjold, Otto Malling, fra 2—1 Opførelse: Jul. Bechgaard, C. J. Hansen, Bohlmann, Gerlach, Gerson, Grandjean, Johan Hartmann, A. Liebmann, H. Matthison-Hansen, Paulli, Ravnkilde, Fr. Rung og T. B. Sick.

I alt er der repræsenteret 29 danske Komponister med 373 Opførelser, eller godt og vel $\frac{1}{5}$ af samtlige Opførelser.

Den vedføjede Fortegnelse over Solister — Sangere, Instrumentalister og Deklamatorer — er udarbejdet efter Koncertprotokollens Udvisende, og, forsaavidt der fandtes Huller, efter Aviser, private Meddelelser o. lign. Da alt ikke har kunnet oplyses gjør Fortegnelsen ikke Fordring paa fuld Korrekthed. Men den vil dog give et i det væsentlige fyldigt Billede af Omfanget og Beskaffenheden af den Medhjælp, Foreningen har havt ved sine Koncerter. Efter de foreliggende Oplysninger har der assisteret: 43 Sangere, 51 Sangerinder, 25 Violinister, 7 Violoncellister, 21 Pianister, 17 Pianistinder, 5 forskellige Soloinstrumenter, 48 ved Kammermusik og 5 Deklamatorer.

II.

STATISTIK.

5. Marts 1836 — 5. Marts 1886.

Opførte Kompositioner.

- Bach, Carl Ph. E.** Af „Petrus“: Sopranarie „Wende dich zu meinem Schmerze“. 1868 (Carol. Lehmann).
- Bach, J. Seb.** Matthæus-Passion f. Soli, Kor, Ork. 1875 (2 G.). 76 (2 G.). 80 (2 G.).
— Alt-Arie og Koral. 1859.
Kantate i E dur. (16 Søndag efter Trinitatis.) 1870. 71. 72. 74. 77. 82 (2 G.). 85 (2 G.).
Jule-Oratorium II Nr. 14 og 19 Recit. og Arie f. Alt. 1860, 63 og 65 (Fru Zinck).
Magnificat f. Soli, Kor, Ork. Udvalg. 1885 (2 G.).
Suite f. Orkester D dur. 1852. 54. 58. 59. 69. 76. 78. 82. 85 (2 G.).
Koncert f. Piano D mol. 1867 (Winding). 71 (Neupert).
Koncert f. Strygeinstrumenter G dur. 1856. 58. 69. 70. 73. 80.
Koncert f. 2 Violiner D mol. Largo, Allegro. 1879 (Tofte og Schjørring).
Koncert f. Violin og 2 Fløjter. Allegro. G dur. 1873.
Piano: Præludium og Fuga A mol. 1856 (Clara Schumann). 68 (Fru Lie-Nissen).
Præludium og Fuga G mol. 1877 (Fru Lie-Nissen).
— — — — — Cis dur og Giga i B dur. 1861 (Rud. Hasert).
Gavotte og Præludium (Engelsk Suite G mol). 1869 (Neupert).
Violin: Præludium og Fuga A mol. 1859 (Singer).
Præludium, Menuet og Gavotte. 1862, 63 (Tofte). 66 (Fru Norman). 68 (Joachim).
Chaconne D mol. 1854 (Bøie). 57 (Laub). 65 (Fru Norman). 68 (Joachim).
Courante, Menuet og Giga. 1864 (Tofte).
Sonate f. Violin og Piano A dur. 1885 (Anton Svendsen, Agnes Hansen, 2 G.).

- Bargiel, W. Piano-Trio Fdur. Op. 6. 1874.
- Barnekow, Chr. Piano-Sextet A mol. 1863.
 „Den Ensomme“, Sangkreds. Op. 4. 1868 (Fru Zinck).
 Digte af Chr. Richardt. Op. 7. 1882 (Fru Keller).
- Bechgaard, Jul. „Sømandsliv“, Sangkreds. 1872 (Simonsen).
 „Paa Valpladsen“, Sangkreds. Op. 12. 1880 (Simonsen).
- Beethoven, L. v. „Athens Ruiner“. Op. 113. Udvalg. 1850. 51. 52. 57. 64. 67.
 68. 70. 79 (2 G.).
 „Egmont“. Op. 84. 1851. 54. 62. Ouverture 1850. 71.
 „Fidelio“. Op. 72. Ouverture E dur. 1850. 57. 64. 68. Udvalg. 1850.
 52. 54. 82.
 „Tremate empi“. Terzet. Op. 116. 1857. 58. 60. 77.
 „Ah perfido“. Koncertarie. Op. 65. 1866 (Carol. Lehmann). 76. 78
 og 81 (Fru Keller).
 „Meeresstille und glückliche Fahrt“ f. Kor, Ork. Op. 112. 1857.
 Messe Nr. 1 C dur. Op. 86. Udvalg. 1846 (2 G.). 58. 60.
 Messe Nr. 2 D dur. Op. 123. Kyrie. 1869.
 Symfoni C dur. Op. 21. 1849. 53.
 — D dur. Op. 36. 1844. 45. 49. 51. 52. 59. 62. 74.
 — Es dur. Eroica. Op. 55. 1840. 43. 45. 52 (2 G.). 54. 61. 70.
 73 (2 G.). 76. 77. 81 (2 G.).
 — B dur. Op. 60. 1837. 43. 44. 45. 47. 50. 60 (2 G.). 62. 64. 67.
 70. 77. 78. 82.
 — C mol. Op. 67. 1839. 43. 44. 47. 49. 59. 65. 70. 72. 82. 83. 85.
 — F dur. Pastorale. Op. 68. 1840. 42. 44. 45. 49. 58. 59. 62. 66.
 71. 73. 81 (2 G.).
 — A dur. Op. 92. 1841. 43 (2 G.). 45. 46. 58. 60. 63. 64. 69. 74.
 (2 G.). 80. 82.
 — F dur. Op. 93. 1843. 46. 47. 50. 52. 53. 60. 64. 66. 69. 71. 74.
 — D mol. Op. 125. 1856. 57. 65. 67. 72 (2 G.). 83 (3 G.). 85 (2 G.).
 Uden Finale. 1846. 47.
- Ouverture „Coriolan“. Op. 62. 1840. 48. 65.
 — „Leonore“ Nr. 1. Op. 138. 1864.
 — „Leonore“ Nr. 3. Op. 72. 1847. 52. 54. 55. 66. 67. 69. 70.
 76 (2 G.). 82. 86 (2 G.).
 — „Prometheus“. Op. 43. 1851. 52.
 — „Namensfeier“. Op. 115. 1871. 72. 74. 79. 82. 84.
 — „Weihe des Hauses“. Op. 124. 1846. 50. 61. 73.
 — „König Stephan“. Op. 117. 1865. 73.
 — „Egmont“ og „Fidelio“ se ovenfor.
- Piano-Fantasi med Kor og Ork. Op. 80. 1851. 58. 64. 65. 68. 70. 71. 74
 (2 G.). 80. 82 (2 G.).
- Piano-Koncert C mol. Op. 37. 1850 (Réé). 52. 55. 65 (Winding). 66 (Réé).
 71 (Winding). 73 (Fru Lie-Nissen).
 — G dur. Op. 58. 1858. 61, 67, 70 og 72 (Winding). 76
 (Frk. Rytterager). 77 (Fru Lie-Nissen). 80 (Mary Krebs).
 — Es dur. Op. 73. 1856 (Clara Schumann). 62 (Winding).
 68, 70, 72, 75 og 79 (Neupert). 81 (Fru Lie-Nissen 2 G.).

- Beethoven, L. v.** Triple-Koncert f. Piano, Viol., Vcel. Op. 56. 1851. 53. 65. 70.
 Violin-Koncert. Op. 61. 1851 og 52 (Semler). 56 og 63 (Tofte). 68 (Joachim). 75 (Lauterbach, 2 G.). 84 (Ant. Svendsen).
 Violin-Romance G dur. Op. 40. 1857 og 58 (Tofte). 60. 61 (Max Wolff).
 — F dur. Op. 50. 1859 (Singer).
 Piano-Trio G dur. Op. 1. Nr. 2. 1883.
 — D dur. Op. 70. Nr. 1. 1859. 75 (2 G.). 86.
 — Es dur. Op. 70. Nr. 2. 1844. 64. 71.
 — B dur. Op. 97. 1845. 54. 58. 62 (2 G.). 68. 73 (2 G.); 77 (2 G.).
 Sonate f. Piano og Violin A dur. Op. 47. 1856. 67 (Winding, Fru Norman).
 — f. Piano og Violoncel G mol. Op. 5. Nr. 2. 1866 (Winding, Neruda).
 — — — A dur. Op. 69. 1864 (Winding, Neruda).
 — — — — — 75 (V. Bendix, Neruda).
 — f. Piano solo D mol. Op. 31. 1856 (Clara Schumann).
 — — — C dur. Op. 53. 1856 (Clara Schumann).
 — — — F mol. Op. 57. 1842 (Clara Schumann).
 Septet Es dur. Op. 20. 1838. 46. 47. 53. 57.
 Strygekviintet Es dur. Op. 4. 1854.
 — C dur. Op. 29. 1845. 56. 65. 66. 68.
 Strygekviartet F dur. Op. 18. Nr. 1. 1854. 60.
 — D dur. Op. 18. Nr. 3. 1855. 60.
 — C mol. Op. 18. Nr. 4. 1854.
 — A dur. Op. 18. Nr. 5. 1857. 61. 66. 74.
 — B dur. Op. 18. Nr. 6. 1845. 70. 79. 85.
 — Emol. Op. 59. Nr. 2. 1867. 68. 84.
 — C dur. Op. 59. Nr. 3. 1844. 59. 60. 72.
 — Es dur. Op. 74. 1855. 69. 75.
 — Cismol. Op. 131. 1860. Scherzoen af samme. 1870.
 Strygetrio D dur. Op. 8 (Serenade). 1871. 72 (2 G.).
 „Adelaide“ Op. 46. 1856 (Steenberg).
 „An die ferne Geliebte“, Sangkreds. Op. 98. 1876 og 80 (Bielefeldt).
 „Skotske Sange“. Op. 108. 1856 (Frk. Wallin). 68 (Fru Zinck).
Bendix, Victor E. Davids 33 Psalme f. Kor, Ork. Op. 7. 1874.
 Symfoni C dur, „Fjeldstigning“. Op. 16. 1882.
 Lystspil-Ouverture. Op. 19. 1886.
 Piano-Koncert G mol. Op. 17. 1884 (V. Bendix).
Bennett, Sterndale W. Ouverture „Najaderne“. Op. 15. 1839. 53. 78.
 Ouverture „Dryaden“. Op. 20. 1840. 50. 67.
 Piano-Koncert F mol. Op. 19. 1866 (Rée).
Berlioz, Hector. „Flugten til Ægypten“, Legende f. Tenor, Kor, Ork. Op. 25. 1854.
 — — — — — 58. 73. 78. 84 (2 G.).
 „Romeo og Julie“, dramatisk Symfoni. Op. 17. Udvalg. 1860. 78.
 „Absence“, Romance med Ork. Op. 7. 1878 (Bielefeldt).
Besekirsky, V. Sarabande f. Violin. D mol. 1870 (Besekirsky).
Bohlmann, G. C. Ouverture „Vikingefærd“. 1879.
Boieldieu, A. F. Ouverture „Johan fra Paris“. 1844.
 „Rødhætten“. Udvalg. 1846.

- Brahms, J.** Symfoni Fdur. Op. 90. 1886.
 Variationer f. Ork., Bdur. over Thema af Haydn. Op. 56. 1874.
 „Akademisk Fest-Ouverture“. Op. 80. 1882. 84.
 Strygesextet Bdur. Op. 18. 1875.
 Piano-Kvartet Gmol. Op. 25. 1885.
 Rhapsodier f. Piano. Op. 79. 1883 (Kwast).
 „Liebeslieder“ i Valseform f. Sangkvartet og Piano 4/m. Op. 52. 1884. 86.
 „Neue Liebeslieder“ for Sangkvartet og Piano 4/m. Op. 65. 1885.
- Bronsart, H. v.** Piano-Koncert Fismol. 1878 (Fru Rappoldi, 2 G.).
- Bruch, Max.** Vesperhymne f. Sopran, Kor, Ork. Op. 3. 1878 (2 G.). 83.
 „Den hellige Families Flugt“ for Kor, Ork. Op. 20. 1868.
 „Skjøn Ellen“, Ballade for 2 Soli, Kor, Ork. Op. 24. 1868.
 „Isispræstinden i Rom“ f. Alt-Solo, Ork. Op. 30. 1869 (Fru Zinck).
 „Odysseus“ f. Soli, Kor, Ork. Op. 40. Udvalg. 1877 (2 G.).
 „Frithiof auf seines Vaters Grabhügel“ f. Bariton, Damekor, Ork. 1883.
 Violin-Koncert Gmol. Op. 26. 1876 (Lauterbach, 2 G.).
- Brüll, Ignaz.** „I Skoven“, Jagtouverture. Op. 25. 1880.
- Cherubini, L.** „De to Dage“. Udvalg. 1850. 1880.
 „Blanca af Provence“ f. Damekor. 1862. 63. 67. 72 (2 G.). 79.
 Messe Nr. 2. Udvalg. 1849. 52.
 Offertorium f. Alt-Solo Esdur. 1867 (Fru Zinck).
 Ouverture „Abencerragerne“. 1849. 50. 71. 78 (2 G.). 82 (2 G.). 84 (2 G.)
 — „Ali Baba“. 1883.
 — „Anacreon“. 1860. 61. 63. 64. 65. 70. 72. 77 (3 G.). 81.
 — „Faniska“. 1851. 80.
 — „Medea“. 1849. 50. 51. 52. 57. 58.
 — „To Dage“. 1851. 78.
 Strygekvartet Esdur. 1877. 86.
- Chopin, Fr.** Ballade Gmol. Op. 23. 1873 (2 G.) og 81 (Fru Lie-Nissen).
 — Fdur. Op. 38. 1870 (Fru Lie-Nissen).
 Barcarole Fisdur. Op. 60. 1877 (Fru Lie-Nissen). 1884 (v. Zeyl).
 Etude Gesdur. Op. 10. 1842 (Clara Schumann).
 — Cismol, Asdur, Cmol. Op. 25 (Agnes Hansen).
 Fantasi Fmol. Op. 49. 1874 (Fru Backer-Grøndahl).
 Fantasi-Impromptu Cismol. Op. 66. 1862 (Haberbier).
 Nocturne Cmol. Op. 48. 1856 (Clara Schumann).
 — Gdur. Op. 37. 1885 (Fru Stern).
 Polonaise Asdur. 1856 (Clara Schumann).
 — Esdur. Op. 22. 1881 (Fru Essipoff)
 Vals E mol. Op. 34. 1876 (Frk. Rytterager).
 Præludium Desdur. Op. 28. 1881 (Fru Essipoff). 83 (Kwast).
- Cimarosa, D.** „Il matrimonio segreto“. Udvalg. 1852.
- Corelli, A.** „Folie d'Espagne“ f. Violin. 1872 (Tofte). 84 (A. Svendsen).
- David, Félicien.** „Ørkenen“, Ode-Symfoni. 1846.
- David, Ferdinand.** Violin-Koncert E mol. 1854 (Bøie).
- Dreyschock, Alex.** Rhapsodi f. Piano. Op. 40. 1854 (Dreyschock).
- Durante, F.** „Magnificat“. Udvalg. 1871. 82.
- Dvořák, A.** Serenade f. Strygeork. E dur. Op. 22. 1882. 83.

- Ernst, H. W.** „Othello-Fantasi“ f. Violin. 1843 (Ernst). 57 (Laub).
Violin-Koncert Fismol. 1877 (Rappoldi, 2 G.).
- Folkemelodier** for tre Mandsstemmer. 1843.
- Franz, Robert.** Sange med Piano. 1860. 68 (Fru Zinck).
- Gade, Niels W.** „Agnete og Havfruerne“ f. Sopran, Damekor, Ork. Op. 3. 1858. 63. 64.
„Comala“ f. Soli, Kor, Ork. Op. 12. 1850. 51. 56. 71 (2 G.).
„Frühlingsphantasi“ f. Soli, Piano, Ork. Op. 23. 1852 (2 G.). 54. 61.
63. 65. 69. 74 (2 G.). 76 (2 G.). 78. 81 (2 G.). 86.
„Elverskud“ f. Soli, Kor, Ork. Op. 30. 1854 (2 G.). 60. 64. 65. 70. 71.
77 (2 G.).
„Frühlingsbotschaft“ f. Kor, Ork. Op. 35. 1859. 67 (2 G.).
„Die heilige Nacht“ f. Alt, Kor, Ork. Op. 40. 1861. 62.
„Ved Solnedgang“ f. Kor, Ork. Op. 46. 1865 (2 G.).
„Kalanus“ f. Soli, Kor, Ork. Op. 48. 1869 (2 G.). 72 (2 G.).
„Zion“ f. Bariton, Kor, Ork. Op. 49. 1878 (2 G.).
„Korsfærerne“ f. Soli, Kor, Ork. Op. 50. 1866 (2 G.). 67. 74. 86 (2 G.).
„Aarstidsbilleder“ f. Soli, Damekor, Piano 4/m. Op. 51. 1871. 72
(2 G.). 79.
„Psyche“ f. Soli, Kor, Ork. Op. 60. 1882 (2 G.). 84.
„Baldurs Drøm“ f. Soli, Kor, Ork. 1858 (2 G.). Udvalg. 1878 (2 G.).
Festmusik f. Soli, Kor, Ork. til Universitetets 400 Aars Jubilæum. 1880.
„Gefion“ f. Bariton, Kor, Ork. 1869. 70.
„Den Bjergtagne“ f. Sopran, Damekor, Ork. 1873.
Symfoni Cmol. Op. 5. 1843. 46. 53. 61. 78.
— E dur. Op. 10. 1844.
— A mol. Op. 15. 1849. 55. 57. 62. 74.
— B dur. Op. 20. 1850. 52. 55. 63. 79.
— D mol med Piano. Op. 25. 1852 (Noack).
— G mol. Op. 32. 1857 (2 G.). 58. 68. 82.
— F dur. Op. 45. 1865 (2 G.).
— H mol. Op. 47. 1871. 72.
Ouverture „Ossian“. Op. 1. 1841. 47. 67 (2 G.). 71.
— „I Højlandene“. Op. 7. 1846. 74.
— C dur. Op. 14. 1849.
— „Hamlet“. Op. 37. 1863.
— „Michel Angelo“. Op. 39. 1861. 67. 74. 75 (2 G.). 83.
„Holbergiana“ f. Ork. 1884.
Violin-Koncert Dmol. Op. 56. 1882 (Ant. Svendsen).
Novelletter f. Strygeork. F dur. Op. 53. 1875. 76. 82.
„En Sommerdag paa Landet“. Orkesterstykker. Op. 55. 1880.
Strygeoktet F dur. Op. 17. 1854. 75.
Piano-Trio (Novelletter) A mol. Op. 29. 1878. 83.
— F dur. Op. 42. 1864.
Sonate f. Piano og Violin Dmol. Op. 21. 1858 (Winding, Tofte).
Fantasistykker f. Piano og Klarinet. Op. 43. 1865 (Gade, Mozart Petersen).
„Polsk Fædrelandssang“. 1868 (Fru Zinck).
„Knud Lavard“. 1864 (Fru Zinck).
- Gerlach, C. L.** „Den første Taare“ f. Bariton og Ork. 1876.

- Gerson, G.** Pater noster f. Mandstemmer. 1837.
- Gluck, C. W.** „Alceste“. 1ste Akt. 1844. 56 (2 G.). 58. 61. 67. 70. 73. 78 (2 G.).
85 (2 G.).
„Orfeus“. Udvalg. 1850. 58. 59. 60. 67. 71. 81.
„Ifigenia i Aulis“. Ouverture. 1850. 51. 52. 53.
„Ifigenia paa Tauris“. Sopranarie IV, Nr. 24. 1852 (Fru Sahlgreen).
- Godard, B.** Symphonie gothique A mol. Op. 23. 1884 (2 G.).
- Goltermann, G.** Violoncel-Koncert D mol. 1864 (Neruda).
- Grandjean, Axel.** „Trækfuglen“ f. Sopran. Kor. Ork. Op. 24. 1884.
- Grétry, A. E. M.** „Ved Vinhøstfesten“, Kor af Op. „Colinette à la cour“. 1876.
77 (2 G.). 80.
- Grieg, Edvard.** Piano-Koncert A mol. Op. 16. 1871 og 75 (Neupert).
Sonate f. Piano og Violin F dur. Op. 8. 1872 (Neupert, Tofte).
— — — G dur. Op. 13. 1880 (Grieg, Schjørring).
„Den Bjergtagne“ f. Bariton. Strygeork., 2 Horn. Op. 32. 1885 (2 G.).
Piano: Humoreske G mol. Op. 6. 1885 (Fru Stern).
Sange m. Piano. 1880 (Fru Nina Grieg).
- Grimm, J. O.** Suite f. Strygeork. C dur. Op. 10. 1876. Udvalg. 77. 81.
- Haberbier, E.** Romance og Etude f. Piano. 1862 (Haberbier).
- Hamerik, Asger.** „Tovelille“, Forspil til 4de Akt. 1879 (2 G.).
Koncertromance f. Violoncel og Ork. Op. 27. 1880 (Grützmacher).
Nordisk Suite A dur. Op. 26. 1882.
- Hansen, C. J.** Ouverture E dur. 1842.
„En Vaardag“ f. Tenor, Kor, Ork. 1875.
- Hartmann, Emil.** „Vinter og Vaar“ f. Kor, Ork. 1872.
„Havfruen“ f. Sopran, Kor, Ork. 1867.
Symfoni B dur. 1871.
— E dur. Op. 29. 1880.
Ouverture „Hærmændene paa Helgeland“. Op. 25. 1878.
— Pastorale. 1882 (2 G.).
Violin-Koncert G mol. Op. 19. 1877 (Ant. Svendsen).
Violoncel-Koncert D mol. Op. 26. 1879 (Rob. Hansen). 80 (Grützmacher).
Piano-Kvintet G mol. 1866.
Piano-Trio B dur. 1869.
Sange med Piano. 1865. 85 (Simonsen).
- Hartmann, Johan.** „Fiskerne“. Finale af 1ste Akt. 1847.
- Hartmann, J. P. E.** „Ravnen“. Op. 12. Ouverture. 1862. Udvalg. 1837. 50. 53. 61.
„Korsarerne“. Op. 16. Ouverture. 1846. Udvalg. 1846. 52.
„Undine“ f. Soli, Kor, Ork. Op. 33. Udvalg. 1850. 55. 59. 62. 66. 67. 75.
„Dryadens Bryllup“ f. Soli, Kor, Ork. Op. 60. 1859 (2 G.). 63. 64. 68.
76 (2 G.).
„En Sommerdag“, Idyl f. Soli, Damekor, Ork. 1856. 57. 62. 69. 72. 82.
„Hinsides Bjergene“ f. Sopran, Kor, Ork. 1865. 69. 79.
„I Provence“ f. Kor, Ork. Op. 68. 1869 (2 G.). 71. 74. 81.
„Foraarssang“ f. Kor, Ork. 1871 (2 G.). 83.
„Zigeunermärchen“ f. Alt, Kor, Ork. 1861. 64.
Davids 115. Psalme f. Soli, Kor, Ork. 1871. 73.
„De tvende Dugdraaber“ f. 4 Soli, Ork. 1844.

- Hartmann, J. P. E.** „Foran Sydens Kloster“ f. Soli, Damekor, Piano, Blæseinstrument.
1872. 74 (2 G.). 78. 85.
Korsange m. Ork.: Bøn og Cantique. 1877.
„Sabbathsstilhed“ f. 5 Soli, Kor, Ork. 1880.
„Luther paa Wartburg“ f. Bariton, Kor, Ork. 1884.
„Tonernes Verden“, Festkantate f. Soli, Kor, Ork. 1886 (2 G.).
Kantate „Efterslægtsselskabets Stiftelsesfest“. Op. 19. 1837.
— „Weyses Minde“. Op. 36. 1843.
— „Thorvaldsens Minde“. Op. 41. 1847.
Sang til Weyses Organistjubilæum. 1842.
Melodrama „Guldhornene“. Op. 11. 1852. (Recitator: Prof. Nielsen).
— „Juraberget“. Op. 14. 1852. (Rec.: Anna Nielsen).
— „Der Taucher“. Op. 21. 1854. (Rec.: Prof. Nielsen).
Symfoni Gmol. Op. 17. 1851.
— Edur. Op. 48. 1849.
Ouverture „Hakon Jarl“. Op. 40. Overture 1845. Overture og
Mellemakter. 1858. 63.
— Cdur. Op. 51. 1853. 56. 67.
— „Axel og Valborg“ Op. 57. 1857.
— Correggio“. Op. 59. 1860.
— „En Efteraarsjagt“. Op. 63 b. 1864. 75. 85 (2 G.).
Suite for Violin og Piano. Op. 66. 1866. (Tofte, Winding).
Sange m. Piano. 1858 (Chr. Hansen). 1864 (2 G.). 73 og 75 (Fru Hal-
berg, Simonsen).
- Hartog, E.** Af Suite f. Strygekvartet Dmol: Presto. 1870.
- Hauptmann, Moritz.** Kirchenstück f. Kor, Ork. Esdur. Op. 43. 1859.
- Hauser, Miska.** Koncertino f. Violin. 1843 (M. Hauser).
- Haydn, Joseph.** „Aarstiderne“. Forskjelligt Udvalg. 1844. 45. 49. 52. 53. 55. 57 (2 G.).
61. 67. 78 (2 G.). 79 (2 G.). 80 (2 G.). 83 (2 G.).
„Skabelsen“. 1. Del. 1847. 60. Bas-Arie. 53 (Schram).
Af Messe Nr. 2 Cdur: Qui tollis f. Bas, Kor, Ork. 1851.
Af Messe Nr. 4 Bdur: Benedictus f. 4 Soli. Ork. 1853.
Af „Tobiæ Hjemkomst“: Motet „Des Staubes eitle Sorgen“. 1839. 50. 61.
Symfoni Esdur (Breitk. & Härtel Nr. 1). 1849. 54.
— Ddur (— Nr. 2). 1838. 42. 46. 52. 56. 58. 60.
62. 63. 69. 78. 80.
— Esdur (— Nr. 3). 1843. 50. 60. 68. 78. 82.
— Gdur (— Nr. 6). 1845. 47.
— Cdur (— Nr. 7). 1862.
— Cmol (— Nr. 9). 1858.
— Gdur, militare — Nr. 11). 1845.
— Bdur (— Nr. 12). 1843. 44 (2 G.). 49. 51. 52. 54.
56. 61. 67. 69. 72.
— Gmol, la poule. 1856. 66.
Ouverture Ddur. 1885 (2 G.).
Strygekvartet Cdur. Op. 42 (Kejserkvartet). 1860 (2 G.).
— Ddur. Op. 35. 1855. 57. 60.
— — Op. 46. 1873 (2 G.).

- Haydn, Joseph:** Strygekvartet Esdur. Op. 71. 1861.
 — Fdur. Op. 14. 1866.
 — — Op. 29. 1868.
 — Gdur. Op. 13. 1853. 62. 75. (3 G.).
 — — Op. 34. 1874 (2 G.). 76.
 — — Op. 40. 1844. 68.
 — Bdur. Op. 10. 1870.
 — — Op. 33. 1857. 65.
 — — Op. 37. 1863.
 — — Op. 49. 1855. 60. 71. 84.
 — Dmol. Op. 41. 1868.
 — Gmol. Op. 30. 1854. 55. 60.
 — af Fdur Nr. 17: Serenade. 1870.
 Piano-Trio Cdur. 1862.
 — Esdur. 1864.
 Piano: Andante m. Variationer Fmol. 1870 (Winding).
- Heise, P.** „Efteraarstormene“ f. Soli, Kor, Ork. 1860. 61. 74.
 „Bergliot“ f. Mezzo-Sopran, Ork. 1866 (Fru Zinck).
 „Tornerose“ f. Soli, Kor, Ork. 1873 (2 G.). 79 (2 G.).
 Symfoni Dmol. 1868.
 Ouverture „Marsk Stig“ Dmol. 1858. 65.
 Sange med Piano. 1862 (Steenberg). 64. 65. 66 (Carol. Lehmann). 68,
 69 og 71 (Fru Zinck). 76 og 86 (Simonsen).
- Helsted, Carl.** „Liden Kirsten“ f. Sopran, Damekor, Ork. 1853. 59. 62.
 Symfoni Ddur. 1863.
 — Fdur. 1845. 49.
 Piano-Kvartet Esdur. 1864.
 Sange m. Piano. 1861 (Fru Zinck).
- Henselt, Ad.** Piano-Variationer over „Elskovsdrikken“. 1839 (Courlænder).
- Hiller, Ferd.** „Gesang d. Geister“ f. Kor, Ork. Op. 36. 1857. 59. 62. 68. 75.
 „Loreley und die Nixen“ f. Soli, Kor, Ork. Op. 70. 1857.
 „Heloïse og Nonnerne“ f. Alt, Damekor, Ork. Op. 62. 1862. 65.
 „Palmesøndag-Morgen“ f. Sopran, Damekor, Ork. Op. 102. 1864.
 „Das Ständchen“ f. Sopran og Strygeinstr. Op. 68. 1882.
 Symfonisk Prolog Cmol. Op. 166. 1876 (2 G.).
 Ouverture Adur. Op. 101. 1865. 80 (2 G.).
 „Auf der Wacht“ f. Ork. Op. 146. 1881.
 Piano-Koncert Fismol. Op. 69. 1883 (Kwast).
- Horneman, C. F. E.** Ouverture „Aladdin“. 1869.
 Ouverture „héroïque“. 1885.
 Sangduetter m. Piano. 1882 (Frkrne. Diderichsen og F. Christensen).
- Hummel, J. N.** Septet f. Piano, Stryge- og Blæseinstr. Op. 74. 1861.
 Samme som Strygekvintet. 1854.
 Piano-Kvintet Esmol. Op. 87. 1845. 55.
- Händel, G. F.** Anthems („Kroningskantate“ 2. Afdeling). 1864 (2 G.).
 „Israel i Ægypten“. Udvalg. 1859.
 „Messias“. Udvalg. 1852. 53. 62. 68. 70.
 „Alexandersfesten“ 1. Del. 1851.

- Händel, G. F.** Jubilate (den 100. Psalme). 1843. Indledningskor. 70.
 Arier af forskjellige Operaer, f. Alt. 1858, 61 (2 G.) og 67 (Fru Zinck).
 f. Sopran. 1861 (Fru Sahlgreen). f. Bas. 1856.
 Koncert f. Strygeinstrumenter Gmol. 1868. 80. 82. 84 (2 G.).
 Koncert f. Obo med Ork. Gmol. 1866 (Schiemann).
- Jensen, Ad.** Sange m. Piano. 1879 (Simonsen).
- Kiel, Fr.** „Rejsbilleder“ f. Piano og Violoncel. 1871 (Neupert, Neruda).
- Kirchner, Th.** Sange med Piano. 1859 (Fru Sahlgreen). 62 (Steenberg).
- Kjerulf, Halfdan.** Sange med Piano. 1868 (Fru Zinck). 72 (Simonsen).
- Kreutzer, R.** Af Violin-Koncert Nr. 19, Adagio e Rondo. 1876 (Lauterbach 2 G.).
- Krug, Arnold.** „La régine Avrillouse“ for Damekor., Ork. Op. 10. 1884.
- Kublau, Fr.** „Elisa“. Udvalg. 1853.
 „Hugo og Adelheid“. Udvalg. 1838.
 „William Shakespeare“ Ouverture. 1845 (2 G.). 47. 55. 61. 69. 85 (2 G.).
 — Alfekor. 1845. 50.
 „Lulu“ Ouverture. 1843. Udvalg. 1851. 54. 58. 60.
 Ouverture „Elverhøj“. 1864.
 — „Trylleharpen“. 1844. 53.
 Piano-Kvartet Cmol. 1854.
 Fløjte-Kvintet Emol. 1859.
 Sonate f. Piano og Violin Fmol. 1860.
 — f. Piano og Fløjte Amol. 1837 (N. Gerson, N. Petersen).
 „Der Graf von der Haide“, Ballade f. Sang m. Piano. 1861 (Fru Zinck.).
- Kwast, James.** Valskaprice f. Piano Bdur. 1883 (Kwast).
- Lachner, Franz.** Symfoni (passionata) Cmol. Op. 52. 1837.
- Liebmann, Axel.** „Planternes Liv“ f. Kor, Ork. Op. 5. 1876.
- Lindblad, A. F.** „Drømmerne“ f. Kor, Ork. 1863 (2 G.).
 „Om vinterqväll“ f. Kor, Ork. 1864.
 Sange m. Piano. 1870 (Fru Zinck).
- Liszt, Fr.** „Orfeus“, symfonisk Digtning f. Ork. 1859.
 „Tu es Petrus“ af „Kristus“ f. Kor, Ork. 1883.
 Piano-Koncert Esdur. 1883 (Martha Remmert).
 Soirées de Vienne f. Piano. 1883 (Martha Remmert).
- Lotti, Antonio.** Sopran Arie. 1880 og 82 (Fru Keller).
- Lovenskjold, H.** Ouverture „I Skoven ved Furesø“. 1863. 70.
 Piano-Kvartet Fmol. 1859.
- Lowe, Carl.** „Edward“, Ballade f. Sang m. Piano. 1860 (2 G.) og 66 (Fru Zinck).
- Malling, Otto.** Digte af Welhaven f. Damekor, Ork. Op. s. 1882.
 „Reveille“, Foraarsang f. 4 Soli, Strygeork. Op. 13. 1883.
 „En Brudefart“, Sangkreds. 1881 (Simonsen).
- Marschner, H.** Sang m. Piano, „Hafisens Scheiden“. 1884 (Dr. Gunz).
- Martini.** Miserere (86. Psalme) f. Alt og Ork. 1865 (Fru B. Hansen). 77 (Frk. Hawkins).
- Matthison-Hansen, H.** Davids 130. Psalme f. Soli, Kor, Ork. 1861.
- Méhul, E. H.** „Joseph og hans Brødre“ 2. Akt. 1845.
 „Uthal“. Udvalg. 1846. 51.
 Ouverture „Henrik IV Jagt“. 1846.

- Mendelssohn-Bartholdy, F.** „En Skærsommernatsdrøm“. Op. 61. Udvalg. 1849. 51. 55. 62. 64. 69.
- „Heimkehr a. d. Fremde“. Op. 89. Udvalg. 1851. 58.
- „Loreley“. Op. 98. Finale. 1852. 54. 56. 64. 66. 74 (2 G.). „Ave Maria“. 1868.
- „Antigone“ f. Mandskor, Ork. Op. 55. Udvalg. 1850. 52.
- „Oedipos“ f. Mandskor, Ork. Op. 93. 1861.
- „Athalia“. Op. 74. Udvalg. 1850. 51. 57. 62. 72 (2 G.). 81 (2 G.).
- „Den første Valpurgisnat“ f. Soli, Kor, Ork. Op. 60. 1845. 54. 58. 63. 71. 75 (2 G.). 84 (2 G.).
- Koncertarie f. Sopran. Op. 94. 1881 (Fru Keller).
- Førstemmige Sange af Op. 48 og 59. 1857.
- „Paulus“. Op. 36. Udvalg. 1837. 39 (2 G.). 41. 68. 70. 79.
- „Elias“. Op. 70. Udvalg. 1847. 60. 62. 64. 65. 66. 67. 73 (2 G.). 74. 76. 81 (2 G.). 82 (2 G.). 83.
- „Kristus“. Op. 97. Udvalg. 1853.
- „Lobgesang“. Symfonikantate. Op. 52. 1842. Udvalg. 1850. 58.
- 115de Psalme. Op. 31. 1865.
- 42de — Op. 42. 1840.
- 95de — Op. 46. 1862.
- 114de — Op. 51. 1841.
- Hymne f. Sopran, Kor, Ork. G dur. 1878.
- Motet f. Damekor, „Laudate pueri“. Op. 39. 1862.
- Symfoni C mol. Op. 11. 1847.
- A mol. Op. 56. 1844. 45. 48. 58. 65. 71. 78 (2 G.). 81.
- A dur. Op. 90. 1851 (2 G.). 53. 68. 74. 85.
- D mol. Op. 107. 1870.
- Overture „Camachos Bryllup“. Op. 10. 1876. 77 (2 G.). 83.
- „Sommernatsdrøm“. Op. 21. 1843. 49. 51. 55. 62. 64. 69. 74.
- „Fingals Hule“. Op. 26. 1850. 51. 52. 54. 59. 61. 65. 77.
- „Meeresstille“. Op. 27. 1855. 56. 60. 73. 78. 80. 84 (2 G.).
- „Melusine“. Op. 32. 1846. 57. 71. 79.
- „Athalia“. Op. 74. 1850. 51. 64. 66. 67. 72. 83 (2 G.).
- „Ruy Blas“. Op. 95. 1868. 82.
- C dur (Trompet*). Op. 101. 1867.
- Piano-Koncert G mol. Op. 25. 1854 (Dreyschock). 83 (Agnes Hansen).
- — D mol. Op. 40. 1853 (Noack). 1867 (Réé).
- Piano: Rondo brillante Es-dur. Op. 29. 1840 (N. Gerson).
- Serenade e Allegro D dur. Op. 43. 1860 og 62 (Fr. Hartvigson). 75 (O. Bendix).
- Violin-Koncert E mol. Op. 64. 1850 (Semler). 53 (Køningssløw). 55 (Bøie). 57 (Tofte). 57 (Laub). 61 (Max Wolff). 62 og 65 (Fru Norman).
- Strygeoktet Es dur. Op. 20. 1854. 61. 80.
- Strygekviartet A dur. Op. 18. 1871.
- Strygekviartet Es dur. Op. 12. 1868.
- D dur. Op. 44 Nr. 1. 1855.
- Andante, Scherzo. Op. 81. 1868. 70.
- Piano-Trio D mol. Op. 49. 1844. 54. 60. 66. 82.

- Mendelssohn-Bartholdy, F.** Piano-Trio Cmol. Op. 66. 1856. 72. 76. 80.
 Sonate f. Piano og Violoncel Bdur. Op. 45. 1861 (Hasert, Chr. Holm).
 Variationer f. Piano og Violoncel Ddur. Op. 17. 1875. (V. Bendix, Neruda).
 Piano: Præludium og Fuga Emol. Op. 35. 1857 (Winding). 73 (Fru Backer-Grøndahl). 81 (Fru Lie-Nissen).
 Spinnerlied. Op. 67. 1856 (Clara Schumann).
 Etuder Bmol og Fdur. Op. 104. 1880 (Mary Krebs).
 Karakterstykker, Andante, Presto. Op. 7. 1881 (Fru Essipoff).
 Variations sérieuses Dmol. Op. 54. 1883 (Kwast).
 Duet f. Sang m. Piano. Op. 8 Nr. 12. 1858 (Fru Sahlgreen, Sahlertz). 63 (Fru Sahlgreen, Steenberg).
 Sange m. Piano. 1857 (Fru Zinck). 57, 58, 59, 60, 62 og 63 (Fru Sahlgreen). 60 (Fru Zinck). 75 (Simonsen). 84 (Dr. Gunz).
- Mercadante, S.** Af „Il-Giuramento“: Kvartet med Kor. 1843.
- Meyerbeer, G.** Ouverture til „Struensee“. 1847.
- Moscheles, J.** Piano-Koncert Gmol. Op. 58. 1853 (Rée).
- Mozart, W. A.** Thamos-Hymne. Udvalg. 1843. 57.
 „Idomeneo“. Udvalg. 1839. 52. 54. 55. 64. 69. 78. 80.
 „Bortførelsen af Seraillet“. Udvalg. 1851.
 „Villanella rapita“. Udvalg. 52 (2 G.). 54. 63. 77.
 „Figaros Bryllup“. Sextet. 1842.
 „Don Juan“. Ouverture. 1843. Sextet. 1841.
 „Cosi fan tutte“. Ouverture. 1852. 56. Udvalg. 1852. 56. 61. 71. 75. 84.
 „Tryllefløjten“. Ouverture. 1842. 52. 57. 59. 68. Udvalg. 1846. 52. 60.
 „Titus“. 1ste Akt, Finale. 1840. 2den Akt, Arier. 1855 (Frk. Wallin). 71 (Fru Gerlach). 82 (Fru Keller).
 Sopran-Arie Bdur. (Köchel Nr. 490). 1853 og 54 (Fru Sahlgreen). 70 og 74 (Fru Levinsohn). 83 (Fru Keller).
 Sopran-Arie Esdur. (Köchel Nr. 505). 1860. 61 og 71 (Fru Zinck). 76 (Fru Erh. Hansen).
 Bas-Arie Esdur. (Köchel Nr. 513). 1856 (Ferslev). 78 (Simonsen).
 Kyrie Esdur f. Kor. (Köchel Nr. 322). 1871.
 „Ave verum corpus“ f. Kor. (Köchel Nr. 618). 1850. 58. 64. 67. 72. 78.
 Symfoni Cdur. (Köchel Nr. 425). 1849.
 — Ddur. (— - 504). 1847.
 — Esdur. (— - 543). 1844. 46. 50. 54. 58. 68. 70. 80.
 — Gmol. (— - 550). 1843 (2 G.). 46. 50. 52. 54. 61. 68.
 — Cdur. (— - 551). 1848. 50. 51. 56. 58. 59. 61. 67. 69. 71. 72. 74. 78. 83. 85 (2 G.).
- Piano-Koncert Esdur. (Köchel Nr. 365) f. 2 Pianoer. 1867 (Rée, Winding). 74 (Fru Nielsen, Frk. Schram).
 — Dmol. (Köchel Nr. 466). 1850, 51, 60 og 66 (Rée).
 — Adur. (— - 488). 1864.
 — Ddur. (— - 537). 1874 (C. Reinecke, 2 G.).
- Koncert Esdur. (Köchel Nr. 364): f. Violin og Viola. Allegro. 1868, 69 og 71 (Tofte, Madsen).
- Fløjte-Koncert Ddur. Andante cantabile. 1865 (de Vroye).

- Mozart, W. A.** Klarinet-Koncert A dur, Adagio og 1ste Allegro. 1882 (Mathiasen).
 Divertimento D dur (Köchel Nr. 334). 1876. 85.
 Strygekvintet C mol. 1856. 58. 80.
 — G mol. 1844. 54. 63. 66. 69. 75.
 — D dur. 1855. 66. 73.
 — A dur med Klarinet. 1854. 56. 67. 72.
 Af samme: Larghetto arr. f. Violoncel. 1862 (Servais).
 Strygekvartet G dur. 1859.
 — D mol. 1881.
 — Es dur. 1845.
 — B dur $\frac{6}{8}$. 1854.
 — A dur. 1870.
 — C dur. 1860. 61. 71.
 — D dur. 1876. 86.
 — B dur $\frac{3}{4}$. 1872.
 Strygetrio Es dur (Köchel Nr. 563). 1872.
 Piano-Trio Es dur (Köchel Nr. 498) med Klarinet og Viola. 1862. 78.
- Naumann, J. G.** Pilegrimssang f. Soli, Kor, Ork. 1858. 61. 68. 78.
- Neupert, Edm.** Piano-Etuder. Op. 17. 1870 (Neupert).
- Norman, Ludv.** Symfoni Es dur. Op. 40. 1876.
 Strygeoktet C dur. 1867.
- Onslow, G.** „Le colporteur“, Ouverture. 1837. 45. Udvalg. 1837. 40.
 „Alcade de la Vega“, Kvintet. 1838.
 Symfoni F mol. 1847.
 Strygekvintet C dur. Op. 25. 1844.
 — D mol. Op. 24. 1854.
 — A mol. Op. 34. 1864.
- Paganini, N.** Violin-Koncert D dur. Allegro. 1859 (Singer).
 Thema m. Variationer. 1861 (Max Wolff).
 Etude Es dur, Nr. 24. 1877 (Rappoldi).
- Paisiello, G.** Sopran-Arie, „Ho perduto il bel sembiante“. 1880 og 82 (Fru Keller).
- Palestrina, G. P. A.** Stabat mater, 8-stemmigt Kor. 1841.
- Paulli, H. S.** Ouverture A mol. 1841.
- Raff, J.** „Abends“, Rhapsodi f. Ork. Es dur. Op. 163 b. 1874. 76. 81.
 „Fée d'amour“ f. Violin A mol. 1860 (Tofte).
- Ravnskilde, N.** Ouverture C dur. 1866.
- Reinecke, Carl.** Aftensang f. Tenor, Kor, Ork. Op. 50. 1876.
 Ave Maria f. Kor. Op. 60. 1873.
 „Snehvide“, Dvergenes Sang, f. Damekor. Op. 133. 1876 (2 G.). 80.
 Ouverture „Kong Manfred“. Op. 93. 1874 (2 G.).
 Impromptu f. 2 Pianoer over Schumanns „Manfred“. Op. 66. 1875.
 (Frk. Schram, Fru Nielsen, 2 G.).
- Reissmann, A.** Af „Gudrun“: Ballade f. Alt og Kor. Op. 21. 1882 (2 G.).
- Rheinberger, J.** Ouverture „Demetrius“. Op. 110. 1879. 80.
 Ouverture „Taming of the shrew“. Op. 18. 1876.
- Rietz, J.** Ouverture A dur. Op. 7. 1847. 50. 57. 73.
 „Altdeutscher Schlachtgesang“ f. Mandskor. Op. 12. 1858.
- Rode, P.** Violin-Koncert D dur. op. 23. 1858 (Tofte).

- Romberg, Bernh.** Koncertino f. 2 Violonceller A dur. Op. 72. 1852 (Fr. Funck, Ferd. Rauch).
- Rossini, G.** „Vilhelm Tell“, 3dje Akt, Finale. 1840.
„Comte d'Ory“, 2den Akt, Scene og Kor f. Mandstemmer. 1843.
- Rubenson, A.** Introd. til „Halte Hulda“ f. Sopran, Kor, Ork. 1869.
- Rubinstein, A.** „Havfruen“ f. Alt, Damekor, Ork. Op. 63. 1864. 80.
Symfoni Fdur. Op. 40. 1882.
— Cdur (Ocean). Op. 42. 1860.
Symfoni A dur. Op. 56. 1879 (2 G.). 81.
Ouverture Bdur. Op. 60. 1863.
Piano-Koncert Gdur. Op. 45. 1885 (Langgaard).
— Fdur. Op. 70. 1862 (Rubinstein).
— Esdur. Op. 94. 1877 (Neupert, 2 G.).
Piano-Trio Gmol. Op. 15, Nr. 2. 1885.
Piano: Toccata Dmol. 1878 (Fru Rappoldi, 2 G.).
Duetter f. Sang m. Piano af Op. 48. 1864.
Sange m. Piano. 1878 (Simonsen).
- Rudorff, E.** Ouverture „Otto der Schütz“. Op. 12. 1874.
- Rung, Fr.** „Medea“, Koncert-Arie f. Sopran m. Ork. Op. 26. 1882 (Fru Keller).
- Rung, Henr.** Jægersang f. Mandstemmer. 1839 (2 G.).
Motet: Peccantem me quotidie. 1845.
Nocturne f. 4 Solostemmer. 1847.
Serenade ved Strandbredden f. Bariton, Damekor, Ork. 1844.
Sang m. Piano, „Vikings Sang“. 1844.
- Rust, F. W.** Violin-Sonate Dmol. 1869 (Fru Norman).
- Rüfer, Ph.** Koncert-Ouverture Amol. Op. 5. 1881 (3 G.).
- Saint-Saëns, C.** „Le déluge“ f. Soli, Kor, Ork. Op. 45. 2den og 3dje Del. 1880.
— * Prélude f. Ork. 1880. 83. 85.
Suite f. Ork. Ddur. Op. 49. 1878. 81 (2 G.).
Piano-Koncert Gmol. Op. 22. 1877 (Fru Rappoldi, 2 G.). 80 (Frk. Stockmar). 81 (Fru Essipoff).
— Esdur. Op. 29. 1878 (Neupert).
Piano-Kvartet Bdur. Op. 41. 1884.
Piano: Kaprice over Them. af „Alceste“. 1881 (Fru Essipoff).
- Scarlatti, D.** Piano-Sonate A dur. 1859 (Winding).
Piano: Pastorale Emol. 1883 (Kwast).
Presto A dur. 1885 (Fru Stern).
- Schubert, Franz.** Af „Fierabras“. Op. 76. Sopran-Arie, Mandskor, Ork. 1860.
63. 73. 82.
Davids 23de Psalme f. Damekor, Ork. Op. 132. 1850. 52. 56. 67. 69.
75 (2 G.), 83.
Afskeds-Serenade f. Alt, Damekor, Ork. Op. 135. 1867. 68. 70. 74.
79 (2 G.).
„Mirjams Siegesgesang“ f. Sopran, Kor, Ork. Op. 136. 1855. 57.
Hymne f. Soli, Kor, Ork. Op. 139 a. 1853 (2 G.).
Offertorium f. Sopran, Strygeinstr. Op. 153. 1854. 57. 60.
Symfoni Cdur. 1844. 53. 56. 59. 65. 74. 80. 83. Finalen alene. 1844.
— Hmol (ufuldendt). 1869. 70. 72. 73. 75. 76. 78. 80.

- Schubert, Franz.** Symfoni Cdur. Op. 140 (efter Piano-Sonate 4 m.). 1876 (2 G.).
 — tragisk, Andante i As. 1874.
 Overture „Alfonso og Estrella“. Op. 69. 1872.
 Mellemakter „Rosamunde“. Op. 26. 1881. 82.
 Piano-Fantasi m. Ork. Cdur. Op. 15. 1861 (Fr. Hartvigson). 1884
 (van Zeyl).
 Oktet f. Stryge- og Blæseinstr. Op. 166. 1855.
 Strygekvintet Cdur. Op. 163. 1855. 84.
 Strygekvartet Amol. Op. 29. 1867. 69.
 — Gdur. Op. 161. 1877.
 — Dmol. 1854. 59. 60. 70. 84. Andanten alene 60. 64.
 Piano-Kvintet. A dur. Op. 114. 1858. 78.
 Piano-Trio Esdur. Op. 100. 1854. 56. 74 (2 G.). 81. 82.
 Piano: Impromptu Gdur. Op. 90. 1878 (Fru Rappoldi, 2 G.).
 Sange m. Piano. 1852 (Carol Lehmann). 56 og 59 (Steenberg). 57,
 60, 68 og 71 (Fru Zinck). 59 (Ferslev). 62. 63. 72 (Simonsen). 81
 og 83 (Bielefeldt). 84 (Dr. Gunz).
- Schubert, F.** (Dresden). Violin-Etude Ddur. 1877 (Rappoldi).
- Schumann, Clara.** Sange m. Piano. 1870 (Fru Zinck).
- Schumann, Robert.** Zigeunerleben f. Kor, Ork. Op. 29. 1851. 54. 56. 65. 81 (2 G.).
 Paradies und Peri f. Soli, Kor, Ork. Op. 50. 1855 (2 G.). 77.
 — 1ste og 2den Del. 1863. 77. 2den Del 74 (2 G.).
 „Requiem für Mignon“ f. Soli, Kor, Ork. Op. 98 b. 1858.
 Af Missa sacra Nr. 5. Op. 147. Sanctus f. Kor. 1865.
 „Faust“ II. Ariel. Solopgang. 1872 (2 G.). 73 (2 G.). 76 (2 G.).
 83 (2 G.).
 „Faust“ III. „Fausts Verklrning“. 1866. 84 (2 G.).
 Symfoni Bdur. Op. 38. 1846. 53. 64. 82 (2 G.).
 — Cdur. Op. 61. 1873 (2 G.). 76. 79 (2 G.). 84.
 — Esdur. Op. 97. 1869 (2 G.). 72. 75. 78. 79 (2 G.). 81. 83.
 — Dmol. Op. 120. 1857. 85 (2 G.).
 Overture, Scherzo, Finale E dur. Op. 52. 1860. 64. 67. 75. 77. 84. Ou-
 verturen alene. 1861. 69.
 Overture Genoveva. Op. 81. 1857. 71. 78 (2 G.).
 — Manfred. Op. 115. 1867 (2 G.).
 — Julius Cæsar. Op. 128. 1870.
 Abendlied f. Violin og Ork. Op. 85. 1876 (Lauterbach).
 Piano-Koncert Amol. Op. 54. 1856 (Clara Schumann). 60 og 64 (Win-
 ding). 71 (Fru Lie-Nissen). 74 (Fru Backer-Grøndahl). 79 (Neupert).
 85 (Fru Stern).
 Strygekvartet A dur. Op. 41. Nr. 3. 1860. 72. 85.
 Piano-Kvintet Esdur. Op. 44. 1853. 56. 62. 68. 70. 81. 83.
 Piano-Kvartet Esdur. Op. 47. 1863. 73.
 Piano-Trio Dmol. Op. 63. 1865. 70.
 — Gmol. Op. 110. 1871.
 „Stücke im Volkston“ f. Piano og Violoncel. Op. 102. 1880 (H. Dahl,
 Rob. Hansen).
 Romancer f. Obo og Piano. Op. 94. 1861, 78 og 86 (Schiemann).

- Schumann, Robert.** Fantasistykker f. Piano og Klarinet. Op. 73. 1858. 62. 67
(Winding, Mozart Petersen).
Andante m. Variat. f. 2 Pianoer. 1871 (Fru Nielsen, Frk. Schram).
73 (Frøerne Lie-Nissen og Backer-Grøndahl).
Piano: Etudes symphoniques. 1873 (Fru Lie-Nissen).
Fantasistykker. Op. 12. Udvalg. 1856 (Clara Schumann). 73 og
74 (Fru Backer-Grøndahl). 76 (Frk. Rytterager).
Träumerei. Op. 15. 1873 (Fru Backer-Grøndahl).
Novellette. Op. 21. 1877 (Fru Lie-Nissen). 78 (Fru Rappoldi, 2 G.).
Duet for Sang m. Piano af Op. 34. 1863 (Fru Sahlgreen, Steenberg).
Sange m. Piano. 1852 (Carol. Lehmann). 59 (Steenberg). 60, 61, 66,
68 og 69 (Fru Zinck). 75 (Simonsen). 80 (Fru Grieg). 83 (Frk. Rothe).
84 (Dr. Gunz).
- Siboni, E.** „Wellenspiel“ f. Kor og Ork. 1857.
Overture „Othello“. 1881.
Piano-Koncert Dmol. 1864 (Fru Siboni).
Piano-Kvartet. Bdur. 1862.
- Sick, T. B.** Piano-Trio Adur. 1865.
- Singer, Edm.** Czárdás f. Violin. 1859 (Singer).
- Spohr, L.** „Faust“ Overture. 1844. 55. Udvalg. 1855. 56. 58.
„Zemire og Azor“. Udvalg. 1852. 53 (3 G.). 57. 78. 79 (2 G.). 85.
„Jessonda“, Overture. 1847. 49. Udvalg. 1849. 50. 52. 55. 56. 60. 64.
73. 76. 79. 81.
„Die letzten Dinge“. 1844.
Symfoni Esdur. Op. 20. 1849.
— Cmol. Op. 78. 1873.
— Fmol (Weihe d. Töne). Op. 86. 1840. 45. 65. 66. 67. 74.
— Cmol Op. 102. 1846. 47.
Overture Ddur, im ernsten Style. Op. 126. 1846.
Violin-Koncert Emol. Op. 38. 1852 (Semler).
— Amol (Sangscene). Op. 47. 1854 (Königslöw). 1867
(Fru Norman). 1872 (Junck). 75 (Lauterbach).
— Dmol. Op. 55. Adagio e Rondo. 1868 (Joachim). 75
(Lauterbach 2 G.).
— Gdur. Op. 70. Adagio e Allegro. 1857 (Tofte).
— Adur. Op. 79. 1880 (Schjørring).
— Hmol. f. 2 Violiner, Allegro. 1867 (Brød. Schloming).
Strygeoktet med Klarinet og 2 Horn Edur. Op. 32. 1856.
Dobbeltkvartet Dmol. Op. 65. 1854.
— Esdur. Op. 77. 1845.
— Emol. Op. 87. Menuet, Andante og Rondo. 1837.
Duo f. 2 Violiner Cdur. Op. 153. 1860 (Brødrene Holmes).
Duetter f. Sang m. Piano. 1856 (Frk. Wallin, Fru Zinck). 63 (Fru
Sahlgreen, Steenberg). 65. Med Klarinet: 1858 (Chr Hansen, Kempf).
Sange m. Piano. 1861. 62. 84 (Dr. Gunz).
- Spontini, G.** Overture „Agnes v. Hohenstaufen“. 1840.
- Svendsen, Joh. S.** Symfonisk Indledning til „Sigurd Slembe“. Op. 8. 1881.
Strygekvintet Cdur. Op. 5. 1886.

- Söderman, Aug.** „Den forladte Mølle“, f. Bariton og Ork. 1870. 77. 82.
Gloria af Messe Gmol. 1884 (2 G.).
„Wärfningen“, Sangkreds. 1884 (S. Smith).
- Tartini, G.** Violin-Sonate Gmol. 1859 (Singer). 68 (Joachim).
— Gdur. 1885 (Ant. Svendsen).
- Taubert, W.** Af „Medea“. Udvalg. For Sopran, Damekor, Ork. Op. 57. 1852.
„Stormen“ f. Soli, Kor, Ork. Op. 134. 1863.
- Thalberg, S.** Piano-Fantasi over „Don Juan“. Op. 14. 1841 (Nathan).
- Thieriot, F.** „Am Traunsee“, f. Bariton, Damekor, Ork. Op. 19. 1880 (2 G.). 82.
- Viotti, G. B.** Violin-Koncert Hmol. 1855 (Leenders). 86 (Ant. Svendsen).
— Dmol Allegro. 1866 (Lotto).
— A mol. 1879 (Hilmer).
- Vitali, T.** Chaconne f. Violin Gmol. 1874 (Tofte). 84 (Schjørring).
- Volkmann, R.** Serenade f. Strygeorkester Cdur. Op. 62. 1876.
Serenade f. Strygeorkester Dmol. Op. 69. 1878.
Strygekvartet Gmol. Op. 14. 1885.
- Wagner, Richard.** „Tannhäuser“. Indtogsmarche m. Kor. 1862. 65. 70.
„Lohengrin“. Udvalg. 1858. 60 (2 G.). 66.
„Parsifal“. Forspil. 1883.
„Rienzi“. Sang f. Soli, Damekor, Ork. 1885 (2 G.).
Ouverture „Faust“. 1883.
- Weber, C. M. v.** „Jægerbruden“. Udvalg. 1849.
„Euryanthe“. Udvalg. 1852 (2 G.). 56. 60. 66. 76 (2 G.). 81 (2 G.).
„Oberon“. Udvalg. 1847. 54. 56. 60. 65 (2 G.). 68. 73. 79. 81.
Ouverture „Jægerbruden“. 1843.
— „Euryanthe“. 1843. 52. 54. 56. 63. 64. 66. 73. 76 (2 G.).
78. 84.
— „Oberon“. 1854. 59. 65.
— „Beherrscher d. Geister“. 1849. 62. 65.
— Jubel-Ouverture. 1843. 63.
Piano-Koncert Fmol. Op. 79. 1839 (Fru Tutein, 2 G.).
Piano: Polacca brillante m. Ork. (af Liszt). Op. 72. 1880 (Mary Krebs).
Momento capriccioso Bdur. Op. 12. 1862 (Haberbier).
Duo, Piano og Klarinet. Op. 48. 1862 (Haberbier, Mozart Petersen).
Sang m. Piano. Op. 15, Nr. 1. 1884 (Dr. Gunz).
- Weyse, C. E. F.** Ambrosianske Lovsang. 1843.
Kantate: Passionskantate Esdur. 1846.
— Pinsehymne Edur. 1861.
— Reformationskantate Esdur. 1849.
— „Freden“. 1859.
— „Forbøn“. Udvalg. 1864. 69. 74.
— Sørgekantate over Frederik VI. 1847.
— „Sangerens Pris“. 1859. 60.
— Forskjelligt Udvalg. 1885 (2 G.).
„Ludlam“ Ouverture. 1851. 74. Udvalg. 1851. 59. 74.
„Floribella“. Udvalg. 1838. 54. 56. 57. 59. 64. 69. 74.
Symfoni Esdur. 1839 (2 G.). 59.

- Weyse, C. E. F.** Ouverture „Sovedrikken“. 1847.
— „Faruk“. 1846.
— „Eventyr i Rosenborg Have“. 1844.
— „Kenilworth“. 1845. 53. 59. 71.
Piano-Etude F mol. 1859 (Winding). 74 (O. Bendix).
— Esdur. 1874 (O. Bendix).
Sange m. Piano. 1859, 60 og 62 (Fru Sahlgreen). 61 (Fru Zinck). 74
(Fru Halberg).
- Willmers, R.** Piano-Variationer over „Puritanerne“. Op. 10. 1840 (Willmers).
- Winding, Aug.** Aftenstemning f. Kor og Ork. Op. 12. 1867.
Andante e Allegro f. Orkester. 1861.
Nordisk Ouverture Emol. Op. 7. 1864. 72. 76. 84.
Piano-Koncert Amol. Op. 16. 1869 og 71 (Winding).
Strygekviartet Ddur. Op. 23. 1878.
Piano-Kvartet Ddur. Op. 17. 1871.
Sonate f. Piano og Violin Gmol. Op. 5. 1866 (Winding, Fru Norman).
Firhændige Pianostykker. Op. 6. 1864 (Winding, Barnekow).
Sange m. Piano. 1862.
- Wüllner, F.** Tre Korsange f. Damekor, Ork. Op. 16. 1882.
- Zöllner, C. H.** „Gebet“ f. Kor a capella. 1839.

Kompositioner, opførte over 4 Gange.

Bach, Seb.	Matthæus-Passion	6
	Kantate E dur	9
	Suite D dur	10
	Koncert f. Strygeinstr. G dur	6
	Præludium, Menuet, Gavotte f. Violin	4
	Chaconne f. Violin	4
Beethoven.	„Athens Ruiner“, Udvalg	10
	„Fidelio“, Udvalg	4
	„Tremate empi“, Terzet	4
	„Ah perfido“, Koncertarie	4
	Messe C dur, Udvalg	4
	Symfoni D dur	8
	— Es dur, Eroica	14
	— B dur	15
	— C mol	12
	— F dur, Pastorale	13
	— A dur	14
	— F dur	12
	— D mol	11
	Ouverture, Leonore Nr. 3	13
	— „Fidelio“ E dur	4
	— „Namensfeier“	6
	— „Weihe des Hauses“	4
	Korfantasi	12

Beethoven.	Piano-Koncert C mol	7
	— G dur	8
	— Es dur	9
	Triple-Koncert	4
	Violin-Koncert	8
	Violin-Romance G dur	5
	Piano-Trio B dur Op. 97	10
	— D dur Op. 70 Nr. 1	4
	Septet	5
	Strygekviartet C dur	5
	Strygekviartet A dur Op. 18 Nr. 5	4
	— B dur Op. 18 Nr. 6	4
	— C dur Op. 59	4
Berlioz.	„Flugten til Ægypten“	6
Cherubini.	„Blanca af Provence“	6
	Ouverture „Abencerragerne“	9
	— „Anakreon“	11
	— „Medea“	6
Gade.	„Comala“	5
	„Foraarsfantasi“	15
	„Elverskud“	9
	„Kalanus“	4
	„Korsfarerne“	6
	„Aarstidsbilleder“	4
	„Baldurs Drøm“	4
	Symfoni C mol	5
	— A mol	5
	— B dur	5
	— G mol	5
	Ouverture „Ossian“	5
	— „Michel Angelo“	6
Gluck.	„Alceste“, 1ste Akt	12
	„Orfeus“, Udvalg	7
	Ouverture „Ifigenia i Aulis“	4
Grétry.	„Ved Vinhøstfesten“	4

Hartmann, J. P. E.	„Ravnen“, Udvalg	4
	„Undine“, Udvalg	7
	„Dryadens Bryllup“	7
	„En Sommerdag“	6
	„I Provence“	5
	„Foran Sydens Kloster“	5
	Ouverture „En Efteraarsjagt“	4
Sange	5	
Haydn.	„Aarstiderne“, Vinteren	5
	— Foraaet	7
	— Sommeren	8
	Symfoni D dur	12
	— Es dur	6
	— B dur	12
	Strygekvarter G dur Op. 13	5
— B dur Op. 49	4	
Heise.	„Tornerose“	4
	Sange	9
Hiller, Ferd.	„Gesang der Geister“	5
Händel.	„Messias“, Udvalg	5
	Forskjellige Arier	6
	Koncert f. Strygeinstr. G mol	5
	Ouverture „Will. Shakespeare“	8
Kuhlau.	„Lulu“, Udvalg	4
	„Sommernatsdrøm“, Udvalg	6
Mendelssohn.	„Loreley“, Udvalg	8
	„Athalia“, Udvalg	8
	„Walpurgisnacht“	9
	„Paulus“, Udvalg	7
	„Elias“, Offerscene	6
	Symfoni A mol	9
	— A dur	6
	Ouverture „Camachos Bryllup“	4
	— „Sommernatsdrøm“	8
	— „Fingals Hule“	8

Mendelssohn.	Ouverture „Meeresstille“	8
	— „Melusine“	4
	— „Athalia“	8
	Violin-Koncert	8
	Piano-Trio Dmol	5
	— Cmol	4
	Sange	10
Mozart.	„Idomeneo“, Udvalg	8
	„Villanella rapita“, Udvalg	5
	„Cosi fan tutte“, Udvalg	6
	Ouverture „Trylleføljeten“	5
	Sopran-Arie Bdur	5
	— Esdur	4
	Ave verum corpus	6
	Symfoni Esdur	8
	— Gmol	8
	— Cdur	16
Piano-Koncert Dmol	4	
Strygekvintet Gmol	6	
— Adur m. Klarinet	4	
Naumann, J. G.	Pilegrimssang	4
Rietz, Jul.,	Ouverture Adur	4
Saint-Saëns.	Piano-Koncert Gmol	4
Schubert.	„Fierabras“. Sopran-Arie	4
	Dauids 23de Psalme	8
	Afskedsserenade	6
	Symfoni Cdur	8
	— Hmol	8
	Strygekvartet Dmol	5
	Piano-Trio Esdur	6
	Sange	14
Schumann.	„Zigeunerleben“	6
	„Paradies und Peri“	7
	„Faust“. Ariel, Solopgang	8
	Symfoni Bdur	5

Schumann.	Symfoni C dur	6
	— Es dur	9
	Overture, Scherzo, Finale	6
	Overture „Genoveva“	4
	Piano-Koncert	7
	Piano-Kvintet	7
	Fantasistykker Op. 12, Udvalg	4
	Sange	11
Spohr.	„Zemire og Azor“, Udvalg	9
	„Jessonda“, Udvalg	11
	Symfoni „Weihe der Töne“	6
	„Sangscene“ f. Violin	4
	Duetter f. Sang	4
Wagner.	„Lohengrin“, Udvalg	4
Weber.	„Euryanthe“, Udvalg	9
	„Oberon“, Udvalg	10
	Overture „Euryanthe“	12
Weyse.	„Floribella“, Udvalg	8
	Overture „Kenilworth“	4
	Sange	5
Winding.	Nordisk Overture	4

Komponisterne, ordnede efter Hyppigheden af deres Værkers Opførelse.

Opførelser. Værker.		Opførelser. Værker.	
Beethoven	295 58	Wagner, Richard . .	11 5
Mendelssohn	185 50	Brahms.	10 8
Mozart	138 41	Berlioz	9 3
Gade	122 41	Onslow	9 6
Schumann	117 30	Reinecke	9 5
Haydn	103 34	Grieg	8 6
Schubert	87 22	Helsted, Carl.	8 5
Hartmann, J. P. E. . . .	81 32	Bennett.	7 3
Spohr	62 22	Rung, H.	6 5
Bach, Seb.	58 17	Søderman	6 3
Weber	47 10	Rietz, J.	5 2
Cherubini	44 11	Bendix, V.	4 4
Weyse	44 18	Ernst	4 2
Kuhlau	25 11	Grétry	4 1
Gluck	24 4	Hamerik, Asger	4 3
Händel	23 12	Hummel, J. N.	4 3
Heise	20 6	Lindblad, A. F.	4 3
Chopin	17 13	Liszt	4 4
Hiller, Ferd.	17 9	Méhul	4 3
Rubinstein	17 12	Naumann, J. G.	4 1
Hartmann, Emil	14 11	Raff	4 2
Saint-Saëns.	14 6	Siboni, E.	4 4
Winding	13 9	Viotti	4 3
Bruch, Max	11 7	Barnekow	3 3

Opførelser. Værker.		Opførelser. Værker.	
Grimm	3 1	Dvořák	2 1
Horneman, C. F. E.	3 3	Franz, Robert	2 1
Løvenskjold	3 2	Godard	2 1
Löwe	3 1	Hansen, C. J.	2 2
Malling, Otto	3 3	Kirchner	2 1
Paganini	3 3	Kjerulf	2 1
Rheinberger	3 2	Kreutzer	2 1
Rüfer	3 1	Lotti	2 1
Scarlatti, D.	3 3	Martini	2 1
Tartini	3 2	Norman	2 2
Thieriot	3 1	Paisiello	2 1
Volkman	3 3	Reissmann	2 1
Bechgaard	2 2	Rossini	2 2
Boieldieu	2 2	Svendsen, Joh.	2 2
Bronsart	2 1	Taubert	2 2
Corelli	2 1	Vitali	2 1
Durante	2 1		

Følgende med 1 Opførelse.

Bach, C. Ph. E.	Hartmann, Joh.
Bargiel.	Hartog.
Besekirsky.	Hauptmann.
Bohlmann.	Hauser, M.
Brüll.	Henselt.
Cimarosa.	Jensen, Adolph.
David, Fé.	Kiel. *
David, Ferd.	Krug.
Dreyschock, Alex.	Kwast.
Folkemelodier.	Lachner.
Gerlach.	Liebmann.
Gerson.	Marschner.
Goltermann, G.	Matthison-Hansen, H.
Grandjean.	Mercadante.
Haberbier.	Meyerbeer.

Moscheles.

Neupert.

Palestrina.

Paulli.

Ravnskilde.

Rode, P.

Romberg, Bernh.

Rubenson.

Rudorff.

Rung, Fr.

Rust.

Schubert, F. (Dresden).

Schumann, Clara.

Sick, T. B.

Singer.

Spontini.

Thalberg.

Willmers, Rud.

Wüllner.

Zöllner.

Dirigenter.

Bredal, J. F., Koncert Nr. 1.	Gade, N. W., Koncert Nr. 64-84,
Frøhlich, J. F., — Nr. 2.	88-446.
Funck, P., — Nr. 3-12, 14.	Hartmann, J. P. E., — Nr. 85-87.
Glæser, Fr., — Nr. 13, 15-63.	

Medlemmer af Administrationen.

Hartmann, J. P. E., Professor, Dr. phil.	1836-86,	50 Aar	Formand fra 1839.
Gade, N. W., Professor, Dr. phil. .	1849-86,	37	—
Collin, Edv., Etatsraad	1836-38, 40-74,	36	— Formand 1837-39.
Holm, C. F., Konferensraad	1838-74,	36	—
Erslev, Emil, Musikhandler	1849-82,	33	—
Delbanco, O. H., Boghandler	1850-62, 66-86,	32	—
Skrike, A., Gehejmelegationsraad .	1855-71, 74-86,	28	—
Paulli, H. S., Professor	1839-40, 43-49, 79-86,	14	—
Smidt, Edv., Kaptajn	1841-55,	14	—
Weis, Ernst, Overretsassessor	1839-49,	10	—
Heise, P., Komponist	1872-79,	7	—
Mansa, F. W., Etatsraad	1839-45,	6	—
Tuxen, J. C., Kommandør	1874-80,	6	—
Barnekow, Chr., Komponist	1880-86,	6	—
Lorck, J. H., Læge	1836-41,	5	—
Kirstein, C. L., Konferensraad	1845-49,	4	—
Bredal, J. F., Koncertmester	1836-39,	3	—
Bojesen, E., Etatsraad	1836-38, 39-40,	3	—
Frøhlich, J. F., Koncertmester	1836-38, 40-41,	3	— Formand 1836-37.
Funck, P., Koncertmester	1838-39, 41-43,	3	—
Looft, C., Justitsraad	1863-66,	3	—
d'Auchamp, H., Byfoged	1882-85,	3	—
Riise, J. C., Etatsraad	1836-38,	2	—
Buntzen, Edv., Etatsraad	1838-39,	1	—
Rung, H., Professor	1849-50,	1	—
Lehmann, H., Professor	1871-72,	1	—
Smidt, Claus L., Grosserer	1885-86,	1	—

Sangere. Instrumentalister. Deklamatorer.

Det vedføjede Aarstal angiver det Aar, der efter de foreliggende Oplysninger maa antages at være det, i hvilket vedkommende første Gang optraadte i Musikforeningen.

Sangere.

Schwartzen, Julius	Kgl. Skuespiller	Tenor	1837.
Abrahams, N. C. L.	Professor	Bariton	1837.
Sahlertz, Ludv. Ferd.	Kgl. Skuespiller	Tenor	1837.
Faaborg, Rasmus Chr.	—	Tenor	1837.
Hansen, Chr.	—	Bariton	1840.
Sahlgreen, Ludvig	—	Tenor	1840.
Ravnkilde, C. N.	—	Bariton	1840.
Schneider, Joh. Ludv.	—	Bas	1840.
Schram, Peter	—	Bas	1840.
Ferslev, Chr. L. L.	—	Bas	1841.
Albrecht, Th.	—	Bariton	1845.
Tolstrup, C.	} af Studenter-Sangforeningen		
Salomon, N.			1847.
Lund			
Liebe, Th.	Kgl. Skuespiller	Tenor	1847.
Wolf	—	Tenor	1847.
Funch	—	Bariton	1847.
Thomsen		Tenor	1849.
Gerlach, C. L.	Kgl. Skuespiller	Tenor	1853.
Steenberg, Jul.	—	Tenor	1856.
Eckardt, Laur.	—	Bariton	1856.

Wiehe, Johan	Kgl. Skuespiller	Bariton	1858.
Müller, Albert	} af Studenter-Sangforeningen		1859.
Guldberg, C.			
Bruun			
Lund, Chr.			
Zinck, A.	Kgl. Skuespiller	Tenor	1860.
Hartmann, F.	—	Bas	1861.
Døcker, J.	—	Bariton	1863.
Jastrau, R. L.	—	Tenor	1866.
Hansen, Erhard	—	Bariton	1866.
Christophersen, H. E.	—	Tenor	1868.
Simonsen, Niels Juel	—	Bariton	1870.
Bielefeldt, Viggo		Tenor	1873.
Frederiksen, P.		Bas	1873.
Jæhnigen, Viggo		Bariton	1873.
Lehmann, Vilh.		Bariton	1880.
Smith, Salomon		Bas	1881.
Grønlund, M. J.		Bas	1883.
Brun, Frederik		Tenor	1883.
Gunz, G., Dr.		Tenor	1884.
Jensen, Harald		Bas	1884.
Haunstrup, Chr.		Tenor	1886.

Sangerinder.

Holst, Frk.	Kgl. Skuespillerinde	Sopran	1837.
Nielsen, f. Brennøe, Anna	—	Sopran	1837.
Simonsen, f. Rysslænder, Catharina	—	Sopran	1839.
Kretzmer, f. Keck	—	Sopran	1839.
Østerberg, Vilhelmine	—	Sopran	1839.
Berg, Frk.	—	Sopran	1840.
Rung, f. Lichtenstein, Pauline	—	Sopran	1841.
Stage, f. Kofod, Augusta	—	Sopran	1841.
Fonseca, Ida	—	Alt	1841.
Sahlgreen, f. Marcher, Louise	—	Sopran	1843.
Winsløw, f. Schaltz	—	Alt	1845.
Gerlach, f. Bergnehr, Leocadie	—	Sopran	1846.
Johannsen, Bertha		Sopran	1847.
Weidemann, Frk.		Sopran	1849.
Lehmann, Caroline	Kgl. Skuespillerinde	Sopran	1849.
Faaborg, Fru	—	Alt	1850.
Zinck, f. Lund, Josephine	—	Alt	1851.
Johannsen, E. Frk.		Sopran	1852.
Hansen, J. Frk.		Sopran	1853.
Lunddahl, Fru		Sopran	1855.
Wallin, Frk.		Sopran	1855.
Gandil, Frk.		Sopran	1858.
Riise, f. Holm	Kgl. Skuespillerinde	Sopran	1858.
Zahlmann, Frk.		Alt	1858.
Bournonville, Charl.	Kgl. Skuespillerinde	Alt	1859.
Hansen, Benjamine		Alt	1865.
Springborg, f. Hansted, C.		Sopran	1867.
Bang, f. Fencker, M.		Sopran	1867.
Levinsohn, f. Andersen, Anna	Kgl. Skuespillerinde	Sopran	1868.
Erhard-Hansen, f. Pfeil, Doris	—	Sopran	1871.
Hansen, Johanne		Alt	1871.
Halberg, f. Ravn, Mathilde		Sopran	1872.

Keller, f. Rung, Sophie	Kgl. Skuespillerinde	Sopran	1875.
Schow, Julie	—	Sopran	1876.
Hawkins, Edith		Alt	1876.
Andersen, Jakobine		Alt	1876.
Christensen, Fanny	Kgl. Skuespillerinde	Alt	1877.
Pfeil, Caroline		Alt	1877.
Schönberg, f. Larsen, Anna		Sopran	1879.
Grieg, f. Hagerup, Nina		Sopran	1880.
Svendsen, A.		Sopran	1880.
Engdahl, Emma, fra Finland		Sopran	1881.
Schrøder, Emanuela	Kgl. Skuespillerinde	Sopran	1881.
Skytt, Clara	—	Alt	1881.
Rothe, Harriet		Sopran	1882.
Pettersen, Ingeborg, fra Kristiania		Sopran	1882.
Jensen, Marie		Sopran	1882.
Diderichsen, Beatrice		Sopran	1882.
Lütken, f. Schou, Augusta	Kgl. Skuespillerinde	Sopran	1882.
Gætje, Fanny		Alt	1883.
Nielsen, Marie		Sopran	1884.
Nielsen, Amanda		Sopran	1885.

Pianister.

Gerson, Nicolai	1837.	Hasert, Rudolph	1861.
Courlænder, Bernhard	1839.	Haberbier, Ernst	1862.
Willmers, Rudolph	1840.	Rubinstein, Anton	1862.
Nathan, Adolph	1841.	Neupert, Edmund	1868.
Rée, Anton	1844.	Bendix, Otto	1874.
Lüders, Conrad	1845.	Reinecke, Carl	1874.
Dahl, Valdemar	1851.	Bendix, Viktor	1875.
Noack, David	1852.	Kwast, James	1883.
Dreyschock, Alexander	1854.	van Zeyl, Henri	1884.
Winding, August	1857.	Langgaard, Siegfried	1885.
Hartvigson, Fritz	1860.		

Pianistinder.

Tutein, f. Siboni, Josephine	1839.	Rytterager, Johanne	1876.
Schumann, f. Wieck, Clara	1842.	Rappoldi, f. Kahrer, Laura	1877.
Fugl, Frk.	1854.	Henriques, Fernanda	1880.
Siboni, f. Crull, Josephine	1864.	Stockmarr, Anna	1880.
Lie-Nissen, Erika	1868.	Krebs, Mary	1880.
Nielsen, f. Beckwith-Lohmeyer, Annie	1871.	Essipoff-Leschetitzky, Annette	1881.
Wexschall-Schram, Orpheline	1871.	Hansen, Agnes	1882.
Backer-Grøndahl, Agathe	1873.	Remmert, Martha	1883.
		Stern, Margarethe	1885.

Violin.

Wexschall, Fr.	1837.	Neruda-Norman, Wilma	1862.
Ernst, Henr. Wilh.	1843.	Lotto, Isidor	1866.
Hauser, Miska	1843.	Schloming, Julius	1867.
Semler, Julius	1849.	— Harry	1867.
Königslöw, Otto	1853.	Madsen, Theodor, Viola	1868.
Bøie, Johan	1854.	Joachim, Joseph	1868.
Leenders, Maurice	1855.	Besekirsky, Vasili	1870.
Tofte, Voldemar	1856.	Junck, Wilhelm	1872.
Laub, Ferdinand	1857.	Svensden, Anton	1875.
Singer, Edmund	1859.	Lauterbach, Johan	1875.
Holmes, Alfred	1860.	Rappoldi, Ernst	1877.
Holmes, Henry	1860.	Hilmer, Frederik	1879.
Wolff, Max	1861.		

Violoncel.

Sahlgreen, Julius	1851.	Neruda, Franz	1864.
Funck, Frederik	1852.	Hansen, Robert	1875.
Rauch, Ferdinand	1852.	Grützmaker, Friederich	1880.
Servais, François	1862.		

Andre Instrumenter.

Petersen, N.	Fløjte	1837.	Schiemann, Chr.	Obo	1861.
Mozart Petersen	Klarinet	1854.	de Vroye, A.	Fløjte	1865.
Kempf	Klarinet	1858.			

Kammermusik.

Foruden flere af de allerede nævnte Instrumentalister have følgende deltaget i Udførelsen af Kammermusik:

Mohr, L.	Violin 2 ^{do} .	1844.	Becker, Jean	} Florentiner- Kvartetten. {	1870.
Paulli, H. S.	Viola	1844.	Masi, Enrico		
Kuhlau, Søren	Violoncel	1844.	Chiostrì, Luigi		
Gade, N. W.	Viola	1852.	Hilpert, Friederich		
Holm, Vilh.	Viola og Violin 1 ^{mo} .	1853.	Bechgaard, Jul.	Piano	1872.
Holm, Chr.	Violoncel	1857.	Rung, Fr.	Piano	1872.
Petersen, Jørgen	Fløjte.	1859.	Blauhut, A.	Kontrabas	1876.
Jensen, Adolph	Piano	1859.	Mathiasen, J.	Klarinet	1878.
Müller, Karl	} Kvartetten „Brødrene Müller“ de yngre. {	1860.	Grieg, Edvard	Piano	1880.
— Hugo			Hornbech, L.	Violin 2 ^{do} .	1880.
— Bernhard			Holm, Ludv.	Violin 2 ^{do} .	1880.
— Wilhelm			Petersen, Chr.	Viola	1880.
Blauhut, F.	Kontrabas	1861.	Bendix, Fritz	Violoncel	1880.
Schneider	Valdhorn	1861.	Dahl, Holger	Piano	1880.
Schjørring, Chr.	Violin 2 ^{do} .	1861.	Malling, Otto	Piano	1881.
Stockmarr, F.	Violin 2 ^{do} .	1861.	Horneman, C. F. E.	Piano	1882.
Lincke, A.	Violin 2 ^{do} .	1861.	Hansen, Nicolai	Violin 2 ^{do} .	1883.
Petersen, Albert	Violoncel	1861.	Rehbock, Friederich	Piano	1884.
Rüdinger, Albert	Violoncel	1864.	Hartmann, Emil	Piano	1885.
Barnekow, Chr.	Piano	1864.	Schümann, H.	Kontrabas	1885.
Neruda, Marie	Violin 2 ^{do} .	1865.	Andersen, J.	Valdhorn	1885.
Heise, P.	Piano	1866.	Christensen, S.	Valdhorn	1885.
Møller, E.	Viola	1866.	Møller, H. E.	Violin 2 ^{do} .	1886.
Storm, V.	Viola	1871.	Hannemann, D.	Viola.	1886.

Deklamatorer.

Nielsen, N. P.	1846.	Høedt, F. L.	1862.
Wiehe, Michael	1849.	Madsen, Axel	1880.
Nielsen, f. Brennøe, Anna	1852.		

Korets Medlemmer Sæsonen 1885—86.

Sopran.

Christensen, Fernanda, Frøken.	Leerbeck, Anna, Frøken.
Dahl, Fernanda, Frøken.	Lehmann, Emilie, Fru.
Dahlhoff, Elise, Frøken.	Lindorff, Helene, Frøken.
From, Magdalene, Frøken.	Lunddahl, Thora, Frøken.
Gade, Dagmar, Frøken.	Mangor, Elise, Fru.
Geisler, Johanne, Frøken.	Nielsen, Marie, Frøken.
Hansen, Alma, Frøken.	Olsen, Emma, Frøken.
Haugaard, Marie, Frøken.	Petersen, Anna M., Fru.
Haunstrup, Henny, Fru.	Plaut, Nathalia, Fru.
Hennings, Mathilde, Frøken.	Rossing, Anna, Frøken.
Holbeck, Marie, Frøken.	Schilder, Fanny, Frøken.
Hoppe, Anna, Frøken.	Schultz, Alma, Frøken.
Jacobi, Emma, Fru.	Secher, Emmy, Frøken.
Jensen, Marie, Frøken.	Sohl, Otilie, Fru.
Juel, Lucy, Frøken.	Stahlberg, Jacobine, Frøken.
Jürs, Thora, Fru.	Steenberg, Karen, Frøken.
Knudsen, Thora, Frøken.	Svensen, Johanne, Frøken.
Kramp, Mathilde, Fru.	Thalbitzer, Anna, Frøken.
Langgaard, Emma, Fru.	Voltelen, Marie, Frøken.

Alt.

Abel, Georgine, Frøken.	Jacobsen, Nathalia, Fru.
Bruun, Sophie, Frøken.	Jansen, Naja, Frøken.
Bügel, Ida, Frøken.	Larsen, Marie, Fru.
Cohn, Hanna, Fru.	— Thora, Frøken.
Frederiksen, Lucinde, Frøken.	Leigh, Emma, Frøken.
From, Agnes, Frøken.	— Marie, Frøken.
Geisler, Vilhelmine, Frøken.	Levetzow, Sophie, Frøken.
Gætje, Fanny, Frøken.	Nielsen, Amanda, Fru.
Heyn, Minna, Frøken.	— Louise, Frøken.
Holck, Augusta, Fru.	Sander, Lydia, Frøken.
Holstein, Anna, Fru.	Schiellerup, Dagmar, Fru.
Hoppe, Augusta, Fru.	Westergaard, Marie, Frøken.
Jacobsen, Anna, Frøken.	

Tenor.

Aabye, G., Klasselotterikollektør.	Krayenbühl, A., Instrumentmager.
Ahlstrand, L., Handelsagent.	Lund, Wm., Overretssagfører.
Andersen, E., Telegrafist.	Michaelsen, A. F., Grosserer.
Bendrot, W. G., Maler.	Müller, L., Bankassistent.
Berendsen, J., Handelskommis.	Møller, J., Sanglærer.
Bertelsen, H., Apotheker.	Nielsen, B., Glashandler.
Bielefeldt, C. H., Boghandler.	Nærum, O., Arkitekt.
Bilmann, U., Stud. theol.	Poulsen, O., Manufakturhandler.
Claudius, C., Grosserer.	Rasmussen, F., Sangdirigent.
Finsen, J., Kand. jur.	Reinhardt, E., Assistent.
Gjerulff, J. L., Grosserer.	Schinkel, O., Telegrafist.
Glahnsen, C., Bogholder.	Schmidt, Joh., Manufakturhandler.
Hartmann, L. F. H., Fotograf.	Schütz, Edv., Musiker.
Hesselberg, D., Rebslagermester.	Wiig, S., Kantor.
Holm, Th., Bogholder.	

B a s.

Andersen, J. W., Bogbindermester.	Levy, J. A., Handelsfuldmægtig.
Berggreen, H. W., Kantor.	Magnus, G. W., Stud. jur.
Bjerring, V., Kand. phil.	Michelsen, C. W., Læge.
Boas, A., Bankassistent.	Moritzon, M. L., Grosserer.
Boesen, S., Assistent.	Nielsen-Seest, V., Stud. med.
Boysen, U. N., Bankassistent.	Nørby, Chr., Handelsfuldmægtig.
Gade, F., Kand. agr.	Philipsen, F., Bogtrykker.
Hansen, A. Chr., Kunstmaler.	Ploug, H., Kand. jur.
— Telegrafist.	Rasmussen, Chr., Arkivar.
Hein, S., Ingeniør, Fuldmægtig.	Rosenberg, V., Kand. phil.
Holck, H., Politiassistent.	Rosenvinge, L. K., Kand. mag.
Holstein, H., Telegrafist.	Schiellerup, A., Grosserer.
Hoppe, A., Kand. polyt., Fuldmægtig.	Tholle, G. M., Skomagermester.
Jensen, A., Bogholder.	Thorup, Th., Kand. phil.
— C., Bankfuldmægtig.	Wolff, H. J. C., Læge.
Kinzi, E., Grosserer.	Worm, A., Grosserer.
Klingemann, W., Toldkontrollør.	

Musikværker

udgivne af Musikforeningen eller ved dens Bistand.

Weyse, C. E. F.	Floribella. Klaverudtog.	1837.	
Kuhlau, Fr.	Hugo og Adelheid. Klaverudtog.	1838.	
Ni Melodier	til danske Sange med Piano.	1838.	
Hartmann, J. P. E.	Ravnen. Klaverudtog.	1839.	
Danske Kæmpeviser,	redigeret af Weyse.	1840.	(Lose & Olsen.)
Gade, N. W.	Ossian-Ouverture. Klaverudtog.	1842.	(Breitkopf & Härtel.)
Gerson, G.	Sex Sange med Piano.	1842.	
Hartmann, J. P. E.	Weyses Minde. Klaverudtog.	1843.	
Horneman, E.	12 Kapricer for Piano.	1843.	(Breitkopf & Härtel.)
Weyse, C. E. F.	Miserere. Partitur m. Klaverudtog.	1845.	
Ravnkilde, N.	Romeo og Julie, Duet m. Piano.	1846.	
Weyse, C. E. F.	Romancer og Sange. 1 ^{ste} Samling.	1852.	(Lose & Delbanco.)
Dupuy, J. P. E.	Ungdom og Galskab. Klaverudtog.	1861.	} (Horneman & Erslev.)
Hartmann, J. P. E.	Dryadens Bryllup. Klaverudtog.	1861.	

Fortegnelse over Musikforeningens Med- lemmer i Stiftelsesaaret 1836.

A. I Kjøbenhavn.

<p>Aagaard, G., Cand. jur. Abrahams, Professor. d'Acqueria, P. L. Serène, Cand. jur. Agerskov, C., Cand. phil. Andersen, H. C., Cand. phil. Andresen, Justitsraad.</p> <p>Baagøe, Inspektør. Bache, Grosserer. Balling, Madame. Bang, Frisør. — Stud. theol. — F. S., Kontorist. — L., Frøken.</p> <p>Bardenfleth, Kammerherre. Bartholin, C., Student. Bech, Etatsraadinde. — E., Cand. phil. — J., Justermester. — M. C., Grosserer.</p> <p>Benthien, Fuldmægtig. Berggreen, A. P., Cand. phil.</p>	<p>Bidoulac, E., Stud. jur. Bilfeldt, Jfr. Bindesbøll, S., Cand. theol. Bjerring, C. P., Cand. med. — E., Volontør. — W., Cand. phil. — L., Frue.</p> <p>Bloch, T. B., Stud. med. Blom, C. H. G., Stud. jur. Boesen, A. W., Maler. — E. F., Cand. theol.</p> <p>Boëtius, J., Stud. theol. Bojesen, B., Cand. chir. — E., Dr. phil. — S., Postsekretær.</p> <p>Borch, Forstander. — Stud. med.</p> <p>Borchorst, C., Musiklærer. Borchsenius, Hørkræmmer. Borgen, W. A., Institutbestyrer. Bornemann, C., Kammerjunker. Borup, G., Grosserer. Bournonville, A., Balletmester.</p>
---	--

- Braae, C., Jfr.
 Braase, Jfr.
 Bramsen, Cand. chir.
 Brandt, C., Lieutenant i Søetaten.
     — W., Cand. chir.
     — C., Jfr.
     — J. M., Jfr.
     — J.S., Cand. theol.
 Bredal, Koncertmester.
 Bredberg, Cand. jur.
 Breest, C., Jfr.
 Breinholm, A., Student.
 Bretteville, N., Student.
     — Frøken.
 Brun, F., Stud. med.
 Bruun, C., Kancellist.
     — J. W., Organist.
     — P., Kapelmusikus.
 Brücker, C., Stud. jur.
 Brøndsted, G., Stud. jur.
     — F., Frøken.
     — M., Frøken.
 Buntzen, A., Stud. med.
     — E., Prokurator.
     — G., Stud. med.
     — C., Frue.
     — M., Frøken.
 Busch, W., Volontør.
 Bülow, H. N., Fuldmægtig.
 Bøye, C., Sufflør.
 Böttger, Jfr.

 Carlsen, Kapelmusikus.
 Christensen, N., Jfr.
 Coldevin, G., Kaptain.

 Collin, E., Assessor auscultans.
     — G., Assessor.
     — A., Frue.
     — Th., Stud. med.
     — L., Frøken.
 Colsmann, Kammerskriver.

 Dankier, J. E., Stud. jur.
 Deichmann, Kapt. i Artill.
     — Frue.
     — Jfr.
 Dorph, Rektor.
     — Cand. theol.
 Dütsch, Musiklærer.

 Ehllern, Kopist.
     — Th., Jfr.
 Eisen, Sufflør.
 Eschricht, C. L., Materialist.
     — Professor.
     — Kaptain.
 Ewerløff, Vicekonsul.

 Fabritius Tengnagel, Cand. jur.
     — — Musiker.
 Feddersen, Auditor.
 Feilberg, M. W., Kontorist.
     — P., Bankassistent.
 Fenger, R. Th., Stud. theol.
 Fiedler, F. J., Cand. jur.
 Fortling, E., Litograf.
 Fraenkel, Tandlæge.
 Friederichsen, Frue.
 Frøhlich, Koncertmester.
 Fürst, C., Cand. med.

- Gade, N. W., Elev i Kapellet.
 Gandil, Agent.
 Garrigues, A. H., Konsul.
 Gebauer, J. C., Musiklærer.
 Gede, N., Frøken.
 — Henriette, Frøken.
 Gemzøe, J. N., Cand. theol.
 Gether, Flautist.
 Gerson, N., Grosserer.
 — A., Frøken.
 Gjødwad, Cand. jur.
 Giersing, O. M., Stud. chir.
 Glahn, Kaptajn.
 Gløerfeldt, C., Cand. theol.
 Gnudtzmann, Hørkræmmer.
 Goldschmidt, R., Frue.
 Goltze, C. B., Fabrikant.
 Gostenhofer, Frøken.
 Gradmann, P., Stud. chir.
 Grove, A. H., Cand. jur.
 — Frue.
 Groth, Kaptajn.
 Gumpert, Portrætmaler.
 Goetze, Musiklærer.

 Haa, Musiklærer.
 Haack, Musiklærer.
 Haffner, A. D., Frøken.
 Hambroe, C., Konsul.
 — Frue.
 Hansen, C. J., Musiklærer.
 — F. J., Cand. jur.
 — P., Kapelmusikus.
 Hartmann, J. P. E., Sekretær.
 — Emma, Frue.

 Hartmann, S., Musiklærer.
 Hashagen, Instrumentmager.
 — Madame.
 — Jfr.
 Hass, Laura, Jfr.
 Heckscher, M. G., Mægler.
 Heegaard, C. A., jun.
 Hegedahl, Kammerraad.
 Hegel, F. W., Kontorist.
 Heger, Juliane, Jfr.
 Hellesen, Urtekræmmer.
 Helsted, E., Kapelmusikus.
 — C., —
 de Hemmerdt, Madame.
 Henriques, E. W., Student.
 Hertz, H., Cand. jur.
 Hetsch, Professor.
 Hillerup, F. C., Cand. phil.
 Hindberg, L., Jfr.
 Hjorth, E., Frøken.
 — L., Stud. med.
 Hoff, M., Cand. jur.
 — Frøken.
 Holbeck, J., Cand. theol.
 Holm, C. F., Etatsraad.
 — Auditor.
 — Premierlieuten. og Adjutant.
 — C. E., Cand. chir.
 — Stud. jur.
 — Fred., Lieutenant.
 Holmblad, Cand. jur.
 Holst, H. P., Lærer ved Landkadet-
 akademiet.
 — Amalie, Frue.
 — V., Skuespiller.

- Holst, Madame, Skuespillerinde.
 Holten, Konferensraad.
 Hoppe, Cand. jur.
 — Frue.
 Hornemann, E., Cand. med.
 — W., Student.
 Hvalsøe, Mægler.
 Hvid, C., Skuespiller.
 Hvidt, E. J., Mægler.
 — E., Frue.
 — W., Cand. phil.
 — Frøken.
- Jacobi, H. A., Cand. phil.
 — J., Kapelmusikus.
 Jacobsen, A. J., Premierlieuten.
 — Professorinde.
 — A. C., Kjøbmand.
 Jacobson, Frue.
 Janssen, C., Cand. phil.
 — L., Frøken.
 — T., Frøken.
- Jessen, Kammerjunker, Assessor.
 — P., Frøken.
- Ipsen, E., Musiklærer.
 — H., Stud. theol.
 — L., Cand. jur.
 — R., Fuldmægtig.
- Jürgensen, Professor.
 Jørgensen, N., Mægler.
- Kalko, Cand. jur., Krigsassessor.
 Kall, Sekretær.
 Kallenbach, C., Cand. theol.
 Kastrup, Tobaksfabrikør.
- Kastrup, Madame.
 Kellermann, Frøken.
 Kierkegaard, Søren, Stud. theol.
 Kirchheiner, Skuespiller.
 — Kapelmusikus.
 Kirstein, Etatsraad.
 Kjellerup, Julie, Jfr.
 Klein, A., Prokurator.
 — H. C., Boghandler.
 Klemp, H. A., Fuldmægtig.
 Klentz, S., Jfr.
 Klose, M., Juveler.
 Knirsch, C. J.
 Knuth, F. M., Greve, Cand. jur.
 Koch, Etatsraad.
 Kofod, M., Jfr.
 Kolstrup, Kjøbmand.
 Kraft, R., Cand. jur.
 Kragh, Skuespiller.
 — Skuespillerinde.
 Krebs, E., Frøken.
 Kretzmer, Kapelmusikus.
 Krieger, Frue.
 Krogh, P. K., Krigsassessor.
 Krossing, P. C., Organist.
 Krüger, Kancelliraad.
 Krøyer, H. E., Cand. phil.
 Kuhlau, G. F., Musiklærer.
 — S., Kapelmusikus.
 Kyhl, A., Frøken.
- Lange, C., Overauditør.
 Langgaard, Krigssekretær.
 — Frue.
 Langhoff, B. S., Boghandler.

- Larsen, Kaptain.
 — C., Jfr.
 Lassen, Regimentskvartermester.
 Lehmann, H., Stud. med.
 Leiner, M., Jfr.
 Lembcke, E., Stud. jur.
 Lerche, H., Cand. jur.
 Levy, M., Juveler.
 — W. S., Grosserer.
 Lindorff, Fuldmægtig.
 Linstow, Kammerjunker.
 Lorck, C. B., Cand. phil.
 — J. H., Stud. med.
 Lund, A., Musiklærer.
 — F. W., Cand. chir.
 — Chr., Cand. med.
 — J., Dr. med.
 — A., Frue.
 — J., Kancelliraad.
 — Virgilia, Jfr.
 Lunddahl, Kammerraad.
 — Landfoged.
 Lüders, Kammermusikus.
 Løvert, P. L., Stud. phil.
- Marschall, Instrumentmager.
 Marstrand, W., Kunstmaler.
 Mathiesen, Kopist.
 Meldahl, H., Fabrikant.
 Meyer, Kammerraad.
 — L., Kancellist.
 — J. S., Cand. chir.
 Mohr, Kapelmusikus.
 Moltke, Greve, Statsminister.
 Monrad, C., Fuldmægtig.
 — E. D., Frøken.
 Müffelmann, A., Frøken.
 Müller, F. Sch., Stud. theol.
 — G. A., Cand. phil.
 — H. W., Student.
 — J., Kontorist.
 — Wilh., Stud. jur.
 Møller, H. P. Chr., Stud. theol.
 — Instrumentmager.
 — C. A., Klædehandler.
 — J. P., Professor.
 — L. R., Handelsbogholder.
 Münter, Ida, Frøken.
- Nathan, A., Musiklærer.
 Neve, Stud. theol.
 Nielsen, Instruktør.
 — C., Cand. jur.
 — K. C., Institutbestyrer.
 Nyegaard, Prokurator.
 Næboe, Jfr.
- Oehlenschläger, J., Cand. jur.
 Olsen, Musikhandler.
 d'Origny, F.

- Otto, G. Jfr.
 Oxholm, C., Frøken.
 Paulli, Kapelmusikus.
 Petersen, A. W., Reservechirurg.
     — Chr., Urtekammer.
     — C. M., Frue.
     — C., Stud. polyt.
     — F., Kontorist.
     — F., Fuldmægtig.
     — G., Grosserer.
     — H. W., Grosserer.
     — J. C. L., Cand. theol.
     — J. P., Slotsgartner.
     — Mozart, Elev i Kapellet.
     — N., Kapelmusikus.
     — Octavia, Jfr.
     — R. F., Cand. phil.
 Philipsen, Cand. phil.
 Phister, Skuespiller.
 Ponsaing, Justitsraad.
 Popp, Stempelforvalter.
 Poulsen, E., Stud. theol.
 Raffard, Frue.
 Rask, H., Cand. theol.
 Reiersen, L., Cand. jur.
 Reinhardt, Student.
 Reitzel, Boghandler.
 Riise, J. C., Lottokasserer.
 Rist, A., Fuldmægtig.
 Roed, Artist.
 Rosenkrantz, Baron, Stud. jur.
 Rosenstand, Goiske, Fuldmægtig.
 Rosenvinge, Etatsraad, Prof.
 Rost, Politilæge.
 Rothe, L., Auditor.
 Rung, Cand. phil.
     — Kapelmusikus.
 Rømer, Høiesteretssekretær.
     — Fr., Kammerjunker.
 Rørdam, Cand. theol.
 Sager, Bagermester, Cand. jur.
 Saint Aubain, A. de.
 Salomonsen, Klædehandler.
     — M., Kjøbmand.
 Saxtorph, Cand. med.
 Scheller, J. T., Stenhuggermester.
 Schiff, J., Kontorist.
 Schjern, Cand. phil.
 Schlegel, Kammerraad.
 Schmidt, J. L., Cand. jur.
     — M., Cand. phil.
     — P. N., Kontorist.
     — P., Lieutn. i Søetaten.
 Schneider, Skuespiller.
 Schouboe, Kancelliraadinde.
 Schram, Elev i Kapellet.
 Schrøder, Fuldmægtig.
 Schütow, Kontorist.
 Schwartzkopff, C. T., Stud. jur.
 Schøler, T., Kobberstikker.
 Semler, H. G. F., Kontorist.
 Sibbern, Professor.
     — Murmester.
 Sick, J., Kancellist.
 Silberberg, Lic. theol.
 Simmelhag, Mægler.
 Simonsen, Overkrigskommissær.

- Simonsen, A. E. A., Kancellist.
   — J., Kjøbmand.
 Skrike, A., Kancellist.
 Smidt, C., Kaptajn.
   — E., Stud. jur.
   — W., Kasserer.
 Sommer, Fr., Kjøbmand.
   — Fr., Lieuten. i Søetaten.
 Stampe, Baronesse.
 Stendrup, Cand. jur.
 Stensler, D., Cand. phil.
 Strøm, O., Cand. med.
 Suenson, N., Sekretær.
 Sveistrup, Kapelmusikus.
 Sølling, E. N., Fuldmægtig.

 Thiele, Professor.
   — J. C., Instrumentmager.
 Thomsen, Fuldmægtig.
   — Volontør.
 Thornam, Cand. chir.
 Thræn, Kapelmusikus.
 Toft, Frøken.
 Top, Cand. theol.
 Topsøe, Cand. theol.
   — Madame.
 Treschow, M., Stud. jur.
 Trier, A., Cand. chir.
   — Sophie, Frue.
 Tutein, E., Frue.
   — L., Fuldmægtig.

 Unsgaard, L., Etatsraad.
   — Justitsraad.

 Velschow, C. F., Urtekræmmer.
 Voigt, C., Stud. theol.
 Voss, Dr. med., Professor.

 Waage, Dr., Professor.
 Waagepetersen, Hofagent.
   — M.
   — W.
 Wallich, H., Jfr.
 Walmoden, M., Frøken.
 Waltz, Skuespiller.
 Wanscher, Papirhandler.
 Wedersøe, Cand. jur., Fuldm.
   — J. H., Grosserer.
 Weel, J. J., Kjøbmand.
 Welling, R., Stud. theol.
 Wenzel, A., Jfr.
 Wessely, Dispacheur.
   — J., Jfr.
 Wiibroe, Forvalter.
 Wilcken, F., Kontorist.
 Willers, Chr., Klædehandler.
 Willumsen, Reservechirurg.
 Wilse, Etatsraad.
   — Justitsraad.
 Winge, Frøken.
 Winstrup, Arkitekt.
 Withusen, Th., Fuldmægtig.
 Wulff, C., Lieuten. i Søetaten.
   — H. H., Frøken.
   — J. P. F., Lieuten. i Søetaten.
   — P. F., Kommandør.
 Wøldike, Justitsraad.
 Zachariæ, Lieutenant.
 Zahrtmann, Stud. jur.

Zinck, Hoforganist.

Zinn, Agent.

— L., Grosserer.

B. Udenbys.

Boye, Pastor, Helsingør.

— Jfr., —

Christensen, Forvalter, —

Flies, J. C., Skibsklarerer, —

Holm, C. F., Assistent, —

Kierulff, Kammerraad, —

Kirck, Fuldmægtig, —

Kornerup, P. C., Kjøbmand, —

Liebe, Hoforganist, —

Lund, Organist, —

Løbel, Konsul, —

Mazar, Kancelliraad, —

— Frue, —

Meyer, H. J., Fuldmægtig, —

Olrik, Assistent, —

Piepersberg, Konsulatsekretær, —

Schander, Mistress, —

Schmidt, Toldkasserer, —

Suhr, N. R., Fuldmægtig, —

Thalbitzer, Skibsklarerer, —

Wagner, Musiklærer, —

Weise, Justitsraad, —

Wessel, C. G., Kontrollør, —

Wright, Kjøbmand, —

Unna, H., Jfr., —

Fris, Adjunkt, Roskilde.

Hansen, H. M., Organist, —

Hartmann, Kantor, —

Hertz, Pastor, —

Klüwer, Skovrider, —

Kornerup, Fuldmægtig, Roskilde.

Stybe, Adjunkt, —

Sveistrup, Kaptain, —

Lerche, Lensgreve, Lerchenborg.

— Lehngrevinde, —

— E., Comtesse, —

— S., Comtesse, —

Hertz, Dr., Kallundborg.

Bayer, Kancelliraad, —

Aagaard, Frue, Iselingen.

— C., Frøken, —

Strøm, Provst, Kregome.

Bang, Sekretær, Nykjøbing i Sj.

Lorch, Madame, Gydstrup.

Frierstedt, Jfr., Kokkedal.

Fabritius, Lieuten., Hørsholm.

Nyrop, Cand. theol., Kjøge.

David, Frue, Rungstedlund.

Fiedler, Cand. jur., Basnæs.

Hahn, Pastor, Hyllested.

Thalbitzer, Proprietær, Cathrinebjerg.

Lindegaard, Pastor, Slaglille.

Graah, Kjøbmand, Svendborg.

Johansen, Pastor, Drejø.

Lund, Pastor, Taasinge.

Schaldemose, Svendborg.

Simonsen, —

v. Sehested, Broholm.

Smidt, Pastor, Egense.

Holsten-Lehn, Baron, Hvidkilde.

Schjern, Kammerraad, Nyborg.

— Frue, —

Hanck, J., Jfr., Odense.

Beck, Cand. med., Randers.

Berg, M., Kjøbmand, —

Fischer, Krigsraad,	Randers.	Krefting, Kaptain,	Fredericia.
Holm, Regimentschirurg,	—	Riegels, Major,	—
Jensen, C., Kjøbmand,	—	Sprechler, Major,	—
Lassen, S., Kjøbmand,	—	Claudi, Jfr.,	Aalborg.
Lorentz, Kammerherre,	—	Thaarup, Proprietær,	—
Mattat, Handskemager,	—	Nyrop, Cand. chir.,	Nykjøbing p. M.
Rée, B., Grosserer,	—	Arboe, Byfoged,	Nexø.
— Ph., Grosserer,	—	Foltmar, Ritmester,	Slesvig.
Reiersen, Kancelliraad,	—	Schumacher, Lieuten.,	Altona.
Sandberg, Vinhandler,	—	Flor, Professor,	Kiel.
Wildenrath, Oberst,	—	Ployen, Landfoged,	Færøerne.
Ahlefeldt, C. A.,	Fredericia.	Friehle, Mægler,	Bergen.
Holstein, E., Kammerjunkker,	—		

Register.

- Abonnementskoncerter 71. 72. 97.
 , 101. 104. 110. 124. 134. 165.
 168. 182.
- Abrahams, N. 25. 30.
- Agerskov, Chr. 182.
- d'Auchamp, H. 182.
- Bach, J. Seb. 84. 139. 156. 170-71.
 186.
- Backer-Grøndahl, Agathe 177.
- Bang, f. Fencker, M. 164. 177.
- Bargiel, W. 173.
- Barnekow, Chr. 160. 175. 182.
- Bechgaard, Jul. 175.
- Beethoven, Ludv. van 29. 30. 38.
 51. 52. 56. 59. 63. 65. 73. 76.
 83. 97. 101. 105. 107. 109. 113.
 124. 132. 141. 147. 154. 169.
 184.
- Bendix, Victor E. 175.
- Bennett, Sterndale, W. 38. 51. 84.
 157.
- Bentzen, F. V. L. 182.
- Berggreen, A. P. 2. 16. 78. 89.
- Berlioz, Hector 138. 139. 153. 174.
- Besekirsky, Vasili 177.
- Bielefeldt, V. 171. 177.
- Bishop, Madame 50. 51.
- Bohlmann, G. C. 176.
- Bojesen, E. 2. 4. 5. 22. 24. 46. 47.
- Bournonville, Ch. 148.
- Brahms, Johannes 173.
- Bredal, J., 4. 12. 29. 34. 35. 46.
 67.
- Bronsart, v., H. 173.
- Bruch, Max 158. 173.
- Brun, Fr. 176.
- Brüll, Ignaz 173.
- Brøndum, William 182.
- Buntzen, Edv. 2. 4. 43. 100.
- Boieldieu, A. F. 84. 113.
- Bøie, Johan 145.
- Cherubini, L., 84. 119. 124. 132.
 157. 187.
- Chopin, Fr. 63. 65. 76.
- Christensen, Fanny, 176.
- Christophersen, H. E. 164. 171.
- Collin, Edvard 2. 4. 13. 40. 46.
 63. 81. 82. 88. 123. 126. 151.
 152. 182.
- Courlænder, Bernh. 38. 65. 105.
- Cæciliaforeningen 58. 136. 171.
- „Dagbladet“ 144. 146.
- „Dagen“ 22. 93.
- Dahl, Valdemar 133. 145.
- David, Félicien 84. 108.
- Delbanco, O. H. 123. 150.
- Diderichsen, Beatrice 177.

- Dilettanterne i Orkestret 12. 33. 34.
 Dreyschock, Alexander 145.
 Dupuy, J. B. E. 7. 24. 153.
 Durante, F. 169.
 Dvořák, A. 173.
 Dütsch 26.
 Døcker, Jul. 164.

 Eckardt, L. 148.
 Engdahl, Emma 177.
 Ernst, H. W. 85.
 Erslev, Emil 43. 123. 127. 150-51.
 182.
 Essipoff-Leschetitzky, Annette 177.

 Faaborg, R. Chr. 30. 59. 148.
 Ferslev, Chr. L. L. 99. 148.
 Frederiksen, P. 177.
 Fröhlich, J. Fr. 1. 4. 12. 22. 29.
 35. 46. 47. 67. 100.
 Funck, Peter 12. 29. 35. 38. 46.
 62. 67. 70. 73. 74.
 „Fædrelandet“ 51. 63. 64. 87. 98.

 Gade, Felix 182.
 Gade, N. W. 8. 42. 55. 56. 75. 76.
 86-90. 101. 102. 108. 114. 119.
 122-23. 127-28. 133. 142-44. 160.
 174-75. 188.
 Gebauer, J. C. 23. 60.
 Generalforsamling. Den konstitue-
 rende 3. Andre 8. 20. 24. 37.
 46. 49. 115. 118. 151. 152. 168.
 Gerlach, C. L. 148. 176.
 Gerlach, L., f. Bergnehr 108. 164.
 171.
 Gerson, George 14. 15. 61. 75. 76.
 Gerson, Nicolai 2. 4. 15. 52. 65.
 105.

 Gluck, C. W. 84. 96. 132. 140.
 156. 186.
 Gläser, Franz 69. 70. 72. 74. 79.
 80. 98. 125. 130-31.
 Godard, B. 174.
 Goetze, Fr. 2. 26. 61.
 Grandjean, Axel 176.
 Grétry, A. E. M. 174.
 Grieg, Edvard 176.
 Grimm, I. O. 174.
 Grützmacher, Fr. 178.
 Gætje, Fanny 177.

 Haberhier, Ernst 161.
 Halberg, f. Ravn, Mathilde 164. 177.
 Hamerik, Asger 176.
 Hansen, Agnes 177.
 Hansen, Benjamine 164.
 Hansen, Erhard 164.
 Hansen, f. Pfeil, Doris 176.
 Hansen, Chr. 51. 99. 148.
 Hansen, C. I., 55. 63. 76. 175.
 Hansen, Johanne 171. 177.
 Hansen, Nicolai 178.
 Hartmann, Emil 160. 175.
 Hartmann, Fr. 164.
 Hartmann, Johan 114.
 Hartmann, J. P. E. 2. 4. 14. 23. 24.
 29. 40. 46. 47. 52. 64. 67. 73.
 75. 80. 81. 97. 100. 101. 103.
 108. 114. 119. 123. 124. 133.
 142. 153. 159. 165. 174. 187.
 Hartvigson, Frits 161.
 Hasert, Rudolph 161.
 Hawkins, Edith 177.
 Haydn, Joseph 30. 76. 84. 96. 101.
 113. 132. 155. 170. 185.
 Heiberg, J. L. 21. 22. 116. 124.
 Heise, P. 144. 160. 175. 182.

- Helsted, Carl 42. 55. 84. 88. 101.
103. 119. 144. 153. 159. 171.
- Helsted, Edv. 23. 42.
- Hertz, Henr. 21. 63. 73.
- Hiller, Ferdinand 157. 173.
- Hilmer, Frederik 178.
- Hoftheatret 13. 32. 40. 94. 95. 115.
128. 133. 134.
- Holm, C. F. 2. 4. 10. 47. 81. 123.
182.
- Holm, Vilh. 163.
- Holmes, Brødrene 146.
- Holst, Frøken (Fru Phister) 30.
- Horneman, C. F. E. 160. 176.
- Horneman, E. 61. 75. 88.
- Hummel, J. N. 105.
- Händel, G. F. 84. 85. 132. 140.
156. 171. 186.
- Jensen, Adolph 144.
- Jensen, Marie 177.
- Italiensk Opera 90-95.
- Jastrau, Rich. 164.
- Joachim, Joseph 162.
- Junck, Wilh. 177.
- Kapel, det kgl. 11. 20. 32. 34. 35.
66 ff. 71. 126. 131.
- Kasino 41. 114-15. 134. 166-67.
182.
- Kaufmann, Fr., mekaniske Instru-
menter 19.
- Keller, f. Rung, Sophie 171. 176.
- Kiel, Fr. 174.
- Kierkegaard, Søren 6.
- Kjerulf, Halfdan, 161. 176.
- Kirstein, C. L., 43. 67. 81.
- „Kjøbenhavns flyvende Post“ 7. 17.
- „Kjøbenhavnsposten“ 7. 16. 22. 34.
56. 63. 93.
- „Kjøbenhavns Theaterblad“ 104. 107.
Koncertsal, Spørgsmaalet om en ny
40. 41. 114.
- Krebs, Mary 177.
- Krug, Arnold 174.
- Kuhlau, Fr. 8. 15. 21. 24. 30. 75.
84. 96. 101. 114. 133. 153. 158.
165. 172. 187.
- Kuhlau, Søren 10. 42. 82. 104.
- Kwast, James 177.
- Kæmpeviser, danske, Samling af 52.
- Königsløw, v., O. Fr. 112. 145.
- Lachner, Fr. 14. 16. 69.
- Laub, Ferdinand 146.
- Lauterbach, Johan 177.
- Leenders, Maurice 145.
- Lehmann, Caroline 125. 148. 164.
- Lehmann, H. 168. 181.
- Lehmann, Vilh. 177.
- Levinsohn, f. Andersen, Anna 164.
- Liebe, Th. 148.
- Liebmann, Axel 176.
- Lie-Nissen, Erika 162. 177.
- Lindblad, Adolf 161.
- Liszt, Franz 64. 65. 96. 138. 139.
153. 173.
- Looft, C. 165.
- Lorck, J. H. 2. 4. 6. 10. 43. 46.
47.
- Lotti, A. 169.
- Lotto, Isidor 162.
- Love for Musikforeningen 3. 6. 48.
49. 86.
- Lund, A. 2. 12. 25. 26. 39.
- Lütken, f. Schou, Augusta 176.
- Løvenskjold, H. S. 144. 153. 160.
- Malling, Otto 176.
- Mansa, F. W. 2. 4. 42. 47. 81.

- Matthison-Hansen, H. 23. 60. 160.
 Méhul, E. H. 84. 106-7. 132.
 Mendelssohn-Bartholdy, Felix 27. 29.
 42. 51. 52. 53. 54. 56. 59. 63.
 69. 76. 84. 87. 97. 101. 105.
 107. 117. 125. 132. 155. 172.
 185.
 Mercadante, S. 85.
 Meyerbeer, G. 85. 113.
 Mohr, L. 104.
 Mozart, W. A. 63. 76. 84. 85. 132,
 136. 155. 164. 170. 185.
 Mozart Petersen 162.
 Musikværker, Udgivelsen af 6. 23.
 24. 36. 37. 52. 60. 61. 99. 115.
 152-53.
 Muth-Rasmussen 60.
 Müller, Brødrene 147.

 Nathan, Adolph 56. 65.
 Naumann, J. G. 153.
 Neruda, Franz 163. 178.
 Neruda, Marie 163.
 Neruda-Norman, Wilma 161. 163.
 Neupert, Edm. 154. 161. 162. 164.
 177.
 Nielsen, f. Brennøe, Anna 30. 142.
 Nielsen, Marie 177.
 Nielsen, N. P. 19. 108. 142.
 Noack, D. 142. 145. 164.
 Norman, Ludv. 161. 176.
 „Ny musikalsk Forening“ 122.

 Onslow, G. 14. 15. 59. 84. 101.
 105. 113.
 Orkester, det ny Musikforenings- 129.
 134.

 Paganini, N. 170.
 Paisiello, G. 169.
 Palestrina, G. P. A. 76.

 Paulli, H. S. 4. 10. 47. 59. 76. 81.
 83. 104. 171. 182.
 Petersen, Chr. 178.
 Petersen, N. 10. 15. 42.
 Pfeil, Caroline 177.
 Prisopgaver 21. 53. 99-100.

 Raff, J. 158. 174.
 Rappoldi, Ernst 178.
 Rappoldi f. Kahrer 177.
 Ravnkilde, N. 100. 160.
 Rée, Anton 105. 124. 132. 133.
 145. 147. 154. 164.
 Reinecke, Carl 112. 173. 177.
 Reissmann, A. 174.
 Remmert, Martha 177.
 Rheinberger, J. 174.
 Rietz, Julius 84. 114. 132.
 Riise f. Holm 148.
 Riise, J. Chr. 2. 4. 46.
 Rossini, G. A. 52. 76. 85. 86.
 Rothe, Harriet 177.
 Rubenson, Albert 161.
 Rubinstein, Anton 157. 161. 162.
 173.
 Rudorff, Ernst 174.
 Rung, Fr. 176.
 Rung, H. 23. 42. 57. 58. 62. 76.
 85. 97. 114. 123.
 Rung, f. Lichtenstein, P. 99.
 Rüfer, Ph. 174.

 Sahlertz, F. L. 30. 148.
 Sahlgreen, Louise, f. Marcher 99.
 125. 148.
 Sahlgreen, Jul. 112. 133. 145.
 Saint-Saëns, C. 174.
 Schiemann, Chr. 162.
 Schloming, Brødrene 162.
 Schjørring, Chr. 163.

- Schneider, Fr. 53.
 Schneider, J. L. 99.
 Schow, Julie, 176.
 Schram, P. 59. 99. 148. 171.
 Schrøder, Emanuela 176.
 Schubert, Franz 84. 97. 132. 137.
 138. 156. 172. 188.
 Schumann, Clara 63. 64. 65. 76. 146.
 Schumann, Robert 45. 84. 108-9.
 132. 137. 138. 155-56. 172. 188.
 Schwartzén, J. 30. 59.
 Schönberg f. Larsén, Anna 177.
 Semler, Julius 124. 133. 145.
 Servais, François 162.
 Siboni, Erik 144. 160. 175.
 Siboni f. Crull, Josephine 164.
 Sick, T. B. 160.
 Simesén, G. C. V. C. 182.
 Simonsén f. Rysslænder 38.
 Simonsén, N. J. 164. 171. 176.
 Singer, Edm. 146.
 Skrike, A. 4. 42. 182.
 Skytt, Clara 176.
 Smidt, Claus L. 182.
 Smidt, Edvard 2. 4. 5. 43. 81. 123.
 Smith, Salomon 177.
 Spohr, Louis 29. 53. 59. 69. 84.
 96. 101. 105. 110. 124. 157.
 172. 187.
 Spontini, G. L. P. 52. 76.
 Steenberg, Jul. 148. 160.
 Stern, Margarethe 177.
 Studenter-Sangforeningen 108. 114.
 Svendsén, Anton 178.
 Svendsén, Johan 176.
 Syngeskole 26. 57. 58.
 Sødérman, August 161. 176.
 Tartini, G. 169.
 Thieriot, F. 174.
 „Tidsskrift for Musik“ 137. 143.
 Tofte, V. 129. 145. 147. 162.
 Tutein, f. Siboni, Josephine 38. 42.
 65.
 Tuxén, J. C. 182.
 Viotti, G. B. 162. 170.
 Virtuosbevægelsen 64. 96. 110-11.
 146-47.
 Vitali, T. 169.
 Volkmann, Robert 174.
 Vroye de, A. 162.
 Wagner, Richard 138. 139. 173.
 Weber, C. M. v. 42. 83. 85. 113.
 157. 187.
 Weis, Carl 3. 22. 42. 49. 69. 83.
 100.
 Weis, Ernst 5. 42. 47. 71. 81. 82.
 83. 116. 126.
 Weyse, C. E. F. 1. 6. 7. 16. 22.
 25. 30. 38. 42. 63. 72. 73. 75.
 84. 99. 101. 108. 114. 115-16.
 119. 133. 144. 153. 158. 165.
 172. 187.
 Wexschall, Fr. Th. 10. 19. 29. 30.
 42. 65. 83. 105-6.
 Wiehe, Johan 148.
 Wiehe, Michael 125.
 Willmers, Rudolph 59. 65. 76.
 Winding, August 147. 154. 160.
 162. 163-64. 175. 177.
 Wolff, Max 161.
 Wüllner, Franz 174.
 Zahrtmann, P. T. 4. 49.
 Zinck, A. 148.
 Zinck, f. Lund, Josephine 140. 149.
 156. 160.
 Østerberg, Vilhelmine 98.